

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

9'uncu Toplantı

11 Kasım 2016 Cuma

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- AÇIKLAMALAR

1.- İzmir Milletvekili Hamza Dağ'ın, şehit olan Derik Kaymakamı Muhammed Fatih Safitürk'e Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı Komisyon Başkan Vekili Mehmet Şükrü Erdinç'in, şehit olan Derik Kaymakamı Muhammed Fatih Safitürk'e Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması

IV.- SUNUMLAR

1.- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Betül Sayan Kaya'nın 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) hakkında sunumu

2.- Çevre ve Şehircilik Bakanı Mehmet Özhaseki'nin 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) hakkında sunumu

V.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı

Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) ve Sayıştay tezkereleri

a) Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı

b) Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

c) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

9'uncu Toplantı

11 Kasım 2016 Cuma

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 11.13'te açılarak altı oturum yaptı.

İzmir Milletvekili Hamza Dağ,

Oturum Başkanı Komisyon Başkan Vekili Mehmet Şükrü Erdiñ,

Şehit olan Derik Kaymakamı Muhammed Fatih Safitürk'e Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin birer açıklamada bulundular.

Birinci bölümde yer alan bütçelerden:

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Betül Sayan Kaya tarafından 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) hakkında bir sunum yapıldı.

2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) ve Sayıştay tezkerelerinin görüşmelerine devam edilerek Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının 2017 yılı bütçesi ile 2015 yılı kesin hesabı kabul edildi.

İkinci bölümde yer alan bütçelerden:

Çevre ve Şehircilik Bakanı Mehmet Özhaseki tarafından, 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) hakkında bir sunum yapıldı.

2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) ve Sayıştay tezkerelerinin görüşmelerine devam edilerek,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının,

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün,

2017 yılı bütçeleri ile 2015 yılı kesin hesapları kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 02.23'te toplantıya son verildi.

11 Kasım 2016 Cuma

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.05

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Emine Nur GÜNAY (Eskişehir)

(Oturum, Başkan Vekili Mehmet Şükrü Erdinç tarafından açıldı)

BAŞKAN – Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Çok Değerli Bakanımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın çok değerli bürokratları, basınımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 9’uncu Birleşimini açıyorum.

Gündemimizde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bütçe kesin hesabı ile Sayıştay raporu bulunmaktadır.

Şimdi sunumunu yapmak üzere Aile ve Sosyal Politikalar Bakanımız Sayın Fatma Betül Sayan Kaya’ya söz vereceğim ancak öncesinde herhâlde söz talepleri var.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sonrasında.

BAŞKAN – Sonrasında mı?

Sizin Hamza Bey?

HAMZA DAĞ (İzmir) – Benim öncesinde Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Dağ, hangi konuda, usulle ilgili mi?

HAMZA DAĞ (İzmir) – Usulle alakalı.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Dağ.

II.- AÇIKLAMALAR

1.- İzmir Milletvekili Hamza Dağ’ın, şehit olan Derik Kaymakamı Muhammed Fatih Safitürk’e Allah’tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması

HAMZA DAĞ (İzmir) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, Değerli Bakanım, değerli milletvekili arkadaşlar, değerli bürokrat arkadaşlar, değerli basın mensupları; dün bir EYP’yle, terör saldırısıyla yaralanan ve bugün de şehit olduğu haberini aldığımız Mardin Derik Kaymakamı Muhammed Fatih Safitürk’e Allah’tan rahmet diliyorum. Şehidimizin şahsında bütün şehitlerimize Allah’tan rahmet, yakınlarına başsağlığı diliyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı Komisyon Başkan Vekili Mehmet Şükrü Erdinç’in, şehit olan Derik Kaymakamı Muhammed Fatih Safitürk’e Allah’tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN - Biz de Kaymakamımıza Allah’tan rahmet diliyoruz.

Sayın Bakanım, sunumunuzu yapmak için size söz veriyorum.

Süreniz otuz dakika.

Buyurun.

IV.- SUNUMLAR

1.- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Betül Sayan Kaya'nın 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) hakkında sunumu

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, kıymetli basın mensupları; 2017 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı kapsamında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının 2016 yılı faaliyetleri ve 2017 yılı hedefleri hakkında bilgi vermek üzere huzurlarınızda bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2011 yılında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımızın kurulmasıyla ülkemizde sosyal politika uygulamaları kurumsal bir kimlik kazanmıştır.

Türkiye, 2002 yılından itibaren sosyal yardım ve sosyal hizmet uygulamalarını gözden geçirerek günümüz koşullarına uygun bir perspektif oluşturmuştur.

Bakanlığımızın kurulmasıyla birlikte hizmetler tek çatı altında toplanmış, planlamada, koordinasyonda, denetimde ve verimlilikte yeni bir sürece girilmiş, hak sahipliği esası gözetilerek Bakanlığımız bünyesinde objektif bir sisteme kavuşmuştur.

Dezavantajlı aile ve bireyler ihtiyaçlarına uygun çözüm seçenekleriyle tanışmıştır. Bu dönemde sosyal hizmet ve yardımların ihtiyacı olan toplum kesimlerine yayılmasında artan bütçe kaynaklarımızın rolü büyüktür.

Cumhuriyetimizin 100'üncü kuruluş yıl dönümü olan 2023 yılı hedeflerine ulaşmak için kapasitemizi ve hizmetlerimizi iyileştirmeye, yeni hizmet alanları ve modelleri geliştirmeye ve ortaya çıkan yeni sosyal sorunlara ve risklere yönelik çözümler üretmeye devam edeceğiz.

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; ülkemizde son on dört yıl içerisinde yoksullukla mücadelede dikkate değer bir başarı elde edilmiştir. Bölgemizde yaşanan savaşlara, göç ve terör olaylarına rağmen Türkiye gelişmeye, büyümeye devam etmiştir. Bunun bir sonucu olarak sosyal yardım ve hizmetlere ayrılan kaynaklarda büyük artışlar sağlanmıştır.

2002 yılında sosyal yardım ve hizmetlere 1 milyar 376 milyon lira kaynak ayrılmışken bu rakam 2016 yılı için yaklaşık 35 milyar liradır. Böylece, sosyal yardım ve hizmet niteliğindeki harcamaların gayrisafı yurt içi hasılaya oranı Hükümeti devraldığımız 2002 yılında sadece binde 5 iken bu oran 2015 yılında yüzde 1,58'e yükseltilmiştir.

Bilindiği gibi, dünyada yoksulluğun ölçülmesinde birden çok eşik değer ve bu değerlere karşılık gelen kategoriler oluşturulmuştur. Dünya genelinde yoksulluk ölçüm değerlerinden biri kabul edilen kişi başı günlük harcaması 4,3 doların altında yaşayan toplum kesiminin nüfusumuza oranı 2002 yılında yüzde 30,3 iken 2015 yılında bu oran yüzde 1,58'e inmiştir.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı 2013 İnsani Gelişmişlik Raporu'nda Türkiye, insani gelişme açığını en hızlı kapatan 9'uncu ülke olarak yer almıştır.

Son on yıllık dönemde Türkiye, orta insani gelişmişlik düzeyinden yüksek insani gelişmişlik düzeyine çıkmış, OECD tarafından 2014 yılında yayınlanan raporda 2000'li yıllarda gelir dağılımını en iyi düzeyde iyileştiren ülkelerden biri olduğu tespit edilmiştir.

Bu çerçevede, gelir dağılımı adaletini gösteren Gini katsayısı ülkemiz için 2002 yılında 0,44 iken 2015 yılında 0,39 seviyesine gerilemiştir. Bu başarının bölgemizde ve dünyada ekonomik krizlerin, sosyal çalkantıların yaşandığı bir dönemde elde edildiği malumunuzdur.

Sosyal yardım uygulamalarımızın bir hedefi de ekonomik olarak sıkıntı yaşayan ailelerimizin eğitim çağındaki çocuklarını düzenli okula göndermelerini teşvik etmektir. Bu amaçla verdiğimiz şartlı eğitim yardımından yaklaşık 2 milyon hane yararlanmaktadır.

Yaptığımız etki analizinde, bu uygulamayla, eğitimde devamsızlık oranının yaklaşık yüzde 50 azaldığı, kız çocuklarında ise erkeklere göre devamsızlığın 2 kat daha fazla azaldığı, liseye devam oranının yüzde 80 seviyesine çıktığı tespit edilmiştir.

2012 yılında başlayan Genel Sağlık Sigortası uygulamasıyla, tüm Türkiye’de yoksul vatandaşlarımızın ücretsiz sağlık hizmeti alması sağlanmıştır. Bu uygulamayla, hane içinde kişi başı gelir seviyesi brüt asgari ücretin üçte 1’inden az olduğu tespit edilen vatandaşlarımızın sağlık primleri Bakanlığımız tarafından ödenmektedir.

Bu yıl ücretsiz sağlık uygulaması kapsamında yaklaşık 6,3 milyon kişi için 7,3 milyar TL destek sağlanmıştır.

Sosyal yardım uygulamaları kapsamında eşi vefat eden 292 bin kadına ayda 250 lira, 100 bin muhtaç asker ailesine aylık 250 lira ve muhtaç asker çocuklarına ise ayda 100 lira düzenli nakdi yardım yapılmaktadır.

Kadim medeniyetimizin her zaman önem verip koruduğu öksüz ve yetim çocuklarımızın ihtiyaçlarının karşılanması için 2015 yılında Öksüz ve Yetim Yardımı Programı hayata geçirilmiş, 54 bin yetim ve öksüz çocuğumuza aylık 100 lira düzenli yardım yapılmaya başlanmıştır.

Ülkemizin sahip olduğu dinamik nüfus yapısının korunması ve ailenin güçlendirilmesi amacıyla başlatılan doğum yardımı kapsamında, birinci çocuk için 300 lira, ikinci çocuk için 400 lira, üçüncü ve sonraki çocuklar için 600 lira tutarında doğum yardımı yapılmaktadır.

Programın başladığı 15 Mayıs 2015 tarihinden bu yana 1 milyon 540 bin anneye yaklaşık 670 milyon lira ödeme yapılmıştır.

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; ülkemiz, Suriye’de 600 bine yakın insanın hayatını kaybetmesine, 12 milyon insanın yurdunu terk etmesine yol açan savaşta yaşanan büyük drama kayıtsız kalmamış, evini, sevdiklerini ve yurdunu kaybeden yaklaşık 3 milyon Suriyeliye kucak açmıştır.

Bakanlığımız, Avrupa İnsani Yardım Fonu (ECHO), Dünya Gıda Programı (WF11 ve Türk Kızılayı) ile işbirliği içinde Sosyal Uyum Yardımı Programı’nı geliştirmiştir. Üç yıl sür-dürülmesi planlanan bu yardım için toplamda 1,2 milyar euro kullanılacaktır.

Sosyal Uyum Yardımı Programı’yla kamp dışında yaşayan Suriyelilere ve diğer yabancı uyruklulara kişi başı aylık 100 lira tutarında yardım vererek 1 milyon mülteciye ulaşmayı hedefliyoruz. Bununla birlikte okula devam eden Suriyeli misafirlerimizin çocuklarına okula devamları karşılığında şartlı nakit transferi yapılacaktır. Programın pilot uygulaması Ankara Altındağ ve Ayaş ilçeleri ile Sivas’ın tüm ilçelerinde başlatılmıştır, aralık ayı sonuna kadar ilk ödemelerin yapılması planlanmaktadır.

Hükümet olarak Avrupa Birliğinden mültecilere-re yönelik verdikleri sözleri yerine getirmelerini beklediğimizi bu vesileyle bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Yoksul vatandaşlarımıza yapılan sosyal yardımlara ilişkin tüm işlemler elektronik ortamda yapılmaktadır. Hanelerimizin sorun ve risklerini belirleyen ve ilgili kurumlarla koordineli şekilde sorunlara müdahale edilmesini sağlayan Vaka Yönetim Sistemi tamamlanmıştır. 2016 yılı sonuna kadar, ülkemizde ilk defa, il, ilçe ve mahalle düzeyinde sosyal riskleri alt boyutlarıyla birlikte ölçen Sosyal Uyum Endeksi çalışmaları tamamlanacaktır.

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; Hükümet Programı'mızda da belirtildiği gibi, Bakanlığımızın sosyal politika yaklaşımında aile merkezî bir öneme sahiptir. Aile, sosyal riskleri göğüslemek suretiyle toplumda huzur ve refahın korunmasında en önemli desteği sağlamaktadır. Türkiye'nin 2023'e doğru tarihsel yürüyüşünde, mutlu birey ve güçlü ailelerden oluşan müreffeh bir toplum oluşturmak için çalışmaktayız.

Aile yapısı, yaşlılık, evlilik tercihleri, boşanma nedenleri ve bağımlılık gibi konularda çeşitli araştırmalar yapmaya, araştırma, eğitim, danışma ve yönlendirme faaliyetlerine özel önem vermekteyiz.

Bakanlık olarak evliliğe hazırlanan vatandaşlarımıza ve ailelerimize yönelik eğitimler düzenliyoruz. Evlilik Öncesi Eğitim Programı kapsamında 456 bin vatandaşımıza, Aile Eğitim Programı kapsamında ise 539 bin vatandaşımıza eğitim verilmiştir.

Diğer yandan, Bakanlığımızca, boşanma öncesinde, sırasında ve sonrasında olmak üzere üç aşamada Aile ve Boşanma Süreci Danışmanlığı verilmektedir. Bu kapsamda yaklaşık 8 bin çifte danışmanlık hizmeti verilmiştir.

Ülke genelinde ailelerin sorunlarını yerinde tespit etmek, uygun çözüm yöntemleri geliştirmek ve aileleri başta Bakanlığımız olmak üzere tüm kamu kurumlarında verilen kamu hizmetleriyle buluşturmak için Aile Sosyal Destek Programını (ASDEP) başlattık. Bu kapsamda 1.500 ASDEP görevlisi istihdam edilmiş ve çalışmalarına başlamışlardır.

Aile Sosyal Destek Programı'nın etkin bir şekilde uygulanabilmesi amacıyla kurulan bilişim sistemiyle sahada yapılan çalışmalar anlık olarak değerlendirilebilmekte ve risk haritaları oluşturulmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; madde bağımlılığı, aile ve toplum yapımızı tehdit eden en önemli sorunların başında gelmektedir. Uyuşturucuyla Mücadele Eylem Planı kapsamında, Bakanlığımız, tedavisini tamamlamış bağımlıların sosyal uyumlarına destek olmak üzere, İstanbul ilimizde iki, Ankara ve Antalya illerimizde birer gündüzlü hizmet verecek sosyal uyum merkezi açılışını bu yıl içinde gerçekleştirecektir.

Bu kurumlarda tıbbi tedavi sonrası tedavi edilenin aile ve sosyal çevresiyle entegrasyonu, kişiye beceri kazandırılması, spor, gezi gibi etkinliklerle sosyalleştirilmesi gibi hizmetler verilecektir.

Millî Eğitim Bakanlığımızla ortak yürüteceğimiz Okul Sosyal Hizmeti Projesiyle, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Rehberlik Araştırma Merkezleriyle, Bakanlığımızın ilgili kuruluşları, başta madde kullanımı olmak üzere çocuk ve gençlerimize dönük sosyal hizmetler vereceklerdir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Roman vatandaşlarımıza yönelik toplumsal hayata katılımı destekleyen sosyal politika uygulamalarını hayata geçiriyoruz. Roman vatandaşlarımızın zenginliklerini koruyarak aidiyet duygularını güçlendirmeyi sorumluluk olarak görüyoruz.

Bakanlığımızın koordinasyonunda hazırladığımız ve 2016 ile 2021 yıllarını kapsayan Roman Vatandaşlara Yönelik Strateji Belgesi uygulamaya geçirilmiştir.

Strateji Belgesi, eğitim, istihdam, sağlık, barınma, sosyal yardımlar ve sosyal hizmetler alanlarındaki uygulamaların ortak politikalar ve stratejik hedefler doğrultusunda Bakanlığımızca koordinasyonunu amaçlamaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Afet Müdahale Planı'nda, Bakanlığımıza birincil düzeyde psikososyal destek hizmetleri ve aynı bağış depo yönetimi ve dağıtım hizmetleri sorumluluğı verilmiştir.

Plan kapsamında tüm ülke çapında afet hâlinde harekete geçecek ekiplerimiz belirlenmiştir. Plan kapsamındaki yerel ekiplerimiz ve ülke çapında iller arasında görevlendirmeler yapılarak, bugüne kadar 26 geçici barınma merkezinde 104 bin Suriyeliye psikososyal destek hizmeti sunulmuştur.

Doğı ve Güneydoğı Anadolu bölgelerindeki 11 ilimizde terör olaylarından etkilenen ailelere ve diğer illerdeki terör saldırısı mağdurlarına 47 bin hanede 289 bin vatandaşımıza ulaşılarak psikososyal destek hizmeti sunulmuştur. Terör nedeniyle göç etmek zorunda kalan vatandaşlarımıza yönelik çok yönlü destek hizmetleri devam etmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bilindiğı üzere ülkemizde 0-18 yaş grubunda yaklaşık 25 milyon çocuk yaşamaktadır. Söz konusu hedef kitlenin her türlü tehlikeden etkili bir şekilde korunabilmesi, risklerin erken tespit edilerek çocukların yaşaması muhtemel travmaların engellenmesi için arz odaklı çalışma stratejisine geçildiğini özellikle belirtmek isterim.

Uluslararası Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni kabul etmiş bir ülke olarak, Bakanlığımız çocuk haklarına özel bir önem atfetmektedir. Çocuk haklarının etkin bir şekilde uygulanması ve koordinasyonunun sağlanması için Bakanlığımız koordinatörlüğünde 2013-2017 yıllarını kapsayan Türkiye Çocuk Hakları Strateji Belgesi uygulanmaktadır.

Bu bağlamda, çocuğun üstün yararı perspektifiyle koruyucu ve önleyici hizmetler aktif bir şekilde hayata geçirilmiş, çocuk haklarına yönelik toplumsal duyarlılığın artırılması çalışmalarına hız verilmiştir.

Çocuklar için en iyi bakım ortamının aile ortamı olduğı gerçeğinden hareketle, çocuk politikamızın temel eksenini aile yanında bakım olarak belirledik.

Bakanlığımızın çocuk politikası her çocuğı bireyselleştirilmiş bakım ve koruma hizmeti anlayışıyla devam etmektedir.

Öncelikle her çocuğun öz ailesi yanında bakımı, evlat edindirilerek bir aile yanında bakımı, koruyucu aile yanında bakımı, aile yanında bakımı, mümkün olmadığı durumlarda ise kuruluş bakımı kesinlikle son aşama olarak görülmektedir.

Bu çerçevede, çocukların kuruluş bakımına alınmadan, sosyal, ekonomik desteklerle aile odaklı hizmet modellerinden yararlandırmayı tercih ediyoruz. Çocukların desteklenmesi amacıyla yapılan sosyal ve ekonomik destek ödemeleri yüzde 83 oranında annesine yapılmakta, asgari altı aylık izlemeler ile çocukları ile birlikte annenin de korunması ve desteklenmesi sağlanmaktadır.

Sosyal ve ekonomik destek hizmeti, kriz durumlarında da bir sosyal destek sistemi olarak etkin bir rol oynamaktadır. Doğal afetler sonrası zarar gören ailelerin çocukları, maden kazalarında zarar gören ailelerin çocukları, doğı illerimizde bulunduğı mahalleden göç eden vatandaşlarımızın çocukları, hain darbe girişimi sonrasında şehit ve gazilerimizden ekonomik güçlük içinde olanların çocukları sosyal ve ekonomik destek hizmetiyle desteklenmiştir. Bu doğrultuda, sosyal ve ekonomik destek hizmeti kapsamında 2016 yılı Ekim ayı itibarıyla koruma altına alınmadan aile yanında 78.816 çocuğı destek sağlanmıştır. 2016 yılı itibarıyla aylık destek miktarı çocuk başına ortalama 653 liradır. Bu destek sayesinde son on iki yılda 11.181 çocuk kuruluş bakımından ailesinin yanına döndürülmüştür.

Şehit ve gazilerimiz ile ekonomik yoksulluk sebebiyle çocuklarına bakmakta güçlük çeken ailelerimizin çocukları özel kreş ve gündüz bakımevlerinden yararlandırılmaktadır. Bu hizmetten yararlandırılan çocuk sayısı 2.250'dir.

Ayrıca, koruma altına aldığımız çocuklarımızı koruyucu ailelerin yanına yerleştiriyor, hukuksal şartları uygun olanların ise evlat edindirilmesini sağlıyoruz.

Çocukların ruhsal ve sosyal yönden daha sağlıklı, kendine yeterli, öz güven duygusu gelişmiş olarak yetişmeleri amacıyla koruyucu aile hizmetinin geliştirilmesine önem vermekteyiz.

Sayın Cumhurbaşkanımızın eşi Emine Erdoğan hanımefendinin himayesinde gerçekleştirdiğimiz Gönül Elçileri Projesi çığır açmış olup bu doğrultuda koruyucu aile modeli oldukça yaygınlaşmıştır. 2002 yılında koruyucu aile yanında bakılan çocuk sayısı 520 iken, 2016 yılı Ekim ayı itibarıyla bu sayı 4.849'a ulaşmıştır.

Ayrıca, hukuksal durumu uygun olan çocuklarımızdan 2002 yılına kadar toplam 6.976 çocuk evlat edindirilmişken, bu sayı 2016 yılı Ekim ayı itibarıyla toplam 14.917'ye ulaşmıştır.

Sosyal ve ekonomik destekle aile yanında kalması mümkün olmayan ya da koruyucu aile modelinden yararlanamayacak olan çocuklarımıza da, toplu bakım sistemi yerine ev tipi bakım modellerinde bakım hizmeti sunulmaktadır.

2002 yılında 186 yurt ve yuvada 17.856 çocuk bulunuyorken, 2016 yılı Ekim ayı itibarıyla 20 yurt ve yuvada bu rakam 1.002'e düşmüştür. 2016 yılı Ekim ayı itibarıyla 90 çocuk evleri sitesinde bulunan 614 ev biriminde toplam 5.013 çocuğumuza hizmet verilmektedir.

Çocuk evleri uygulaması 2005 yılında başlatılmış olup 2005 yılında açılan 4 çocuk evinde hizmet verilen çocuk sayısı 21 iken, 2016 yılı Ekim ayı itibarıyla çocuk evi sayısı 1.092'ye, hizmet verilen çocuk sayısı ise 5.476'ya ulaşmıştır. Böylece yurt ve yuva hizmetinden ev tipi bakım hizmetine dönüşüm yüzde 92 oranına ulaşmıştır.

Bakanlığımız bünyesinde hizmet veren bir başka kuruluş da çocuk destek merkezleridir. İhtisaslaştırılmış bu kuruluşlarda, suçla sürüklenen, suç mağduru olan, madde bağımlısı veya sokak geçmişi olan çocuklarımızın rehabilitasyonu sağlanmaktadır.

2016 yılı Ekim ayı itibarıyla 67 çocuk destek merkezimizde 1.334 çocuğa hizmet vermekteyiz. Koruma ve bakım altındaki çocuklarımızın akademik ve sosyal başarılarını artırmak için çalışıyoruz.

Bu çerçevede, çocuklarımızın ilgi ve yeteneklerine göre eğitim alanlarını, ayrıca sosyal, kültürel ve sportif alanlara aktif katılımlarını sağlıyoruz.

Çocuklarımızı kontenjan dâhilinde özel okullardan, kreş ve gündüz bakımevlerinden, okul öncesi eğitiminden ücretsiz olarak yararlandırıyoruz.

2015-2016 eğitim öğretim yılında 457 çocuğumuz üniversite sınavına girmiş ve 337'si bir yükseköğretim kurumuna yerleşmiştir.

115 çocuğumuz ulusal, 14 çocuğumuz ise uluslararası yarışmalara katılarak çeşitli spor dallarında dereceler elde etmiştir.

Milli sporcu sayımız 34'e ulaşmıştır.

Korunma ve bakım altına alınarak reşit oluncaya kadar Bakanlığımızın sunmuş olduğu sosyal hizmet modellerinden faydalanan çocuklarımız kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilmektedir.

Söz konusu uygulama kapsamında kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen çocuk sayımız 41.227'ye ulaşmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kadının toplumsal statüsünün güçlendirilmesi, kadına karşı her türlü ayrımcılığın önlenmesi, kadına yönelik şiddet ve istismarın ortadan kaldırılması Bakanlığımızın kadın politikalarının temelini oluşturmaktadır.

Hükümetlerimiz döneminde ve bilhassa Bakanlığımız kurulduktan sonra kadına yönelik çalışmalarımızda Anayasa ve yasa düzeyinde önemli düzenlemeler gerçekleştirdik. 2004 ve 2010 yıllarında Anayasa'mızın 10'uncu maddesinde yapılan değişikliklerle kadın-erkek fırsat eşitliği ilkesi güçlendirilmiştir.

Türkiye'nin çekincesiz olarak imzaladığı ve ilk onaylayan ülke olduğu Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi hükümlerine uyumlu olarak hazırlanan 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun 20 Mart 2012 tarihinde uygulanmaya başlanmıştır.

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında Yönetmelik 17 Mart 2016 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Şiddete karşı sıfır tolerans anlayışı içerisinde yürüttüğümüz tüm çalışmalarımıza bundan sonra da kararlılıkla ve azimle devam edeceğimizi özellikle vurgulamak isterim.

Bu anlayışla 2016-2020 yıllarını kapsayan Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı tüm tarafların iş birliği ve koordinasyonunda hazırlanmıştır. Eylem planı kapsamında mevzuat düzenlemeleri, farkındalık yaratma ve zihniyet dönüşümü, koruyucu ve önleyici hizmet sunumu ve şiddet mağdurlarının güçlendirilmesi, sağlık hizmetlerinin düzenlenmesi ve uygulanması, kurumlar arası iş birliği ve politika geliştirme olmak üzere 5 temel alanda iyileştirmelerin gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir.

Bunun yanı sıra, kadına yönelik şiddetle mücadele alanında gerçekleştirilen çalışmalar düzenli olarak her yıl aralık ayında Kadına Yönelik Şiddeti İzleme Komitesi tarafından izlenmektedir.

Ayrıca, yerel düzeyde 81 ilimizde Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl Koordinasyon, İzleme ve Değerlendirme Komisyonu oluşturulmuştur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 6284 sayılı Kanun doğrultusunda kurulan şiddet önleme ve izleme merkezleri şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbir kararlarının etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetleri vermekte olup, çalışmalarını tek kapı sistemiyle yedi gün yirmi dört saat esasına göre yürütmektedir.

2012 yılında 14 pilot ilde hizmete başlayan şiddet önleme ve izleme merkezleri, 2016 Ekim ayı itibarıyla 49 ilimizde hizmet vermektedir. 2002 yılında 8 kadın konukevi 170 kişilik kapasiteyle hizmet vermekte iken bugün Bakanlık çatısı altında 101 kadın konukevi toplam 2.657 kişilik kapasiteyle hizmet vermektedir.

Ayrıca, sivil toplum kuruluşlarına ait 4 ve yerel yönetimlere bağlı 32 konukeviyle birlikte, toplam 137 konukevi 3.443 kapasiteyle şiddet mağdurlarına ve beraberindeki çocuklara hizmet vermektedir.

Kadın-erkek fırsat eşitliğinin sağlanması ve kadına yönelik şiddetin önlenmesi, toplumun tüm kesimlerinin farkındalık, duyarlılık ve bilinç düzeyinin artırılması amacıyla kapsamlı ve çok boyutlu eğitim faaliyetlerine devam ediyoruz.

Bu kapsamdaki eğitim çalışmaları İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Millî Savunma Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığı iş birliğinde yürütülmektedir. Gerçekleştirdiğimiz eğitim çalışmalarıyla 71 bin polis, 65 bin sağlık personeli, 47.600 din görevlisine eğitim programları gerçekleştirilmiştir.

Milli Savunma Bakanlığıyla yaptığımız iş birliğiyle 34.200 Türk Silahlı Kuvvetleri personeliyle 463 bin 700 er ve erbaşa ulaşılmıştır. Bu kapsamda eğitimlerimiz 2017 yılında da artarak devam edecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kadınların ekonomik ve sosyal olarak güçlendirilmesi sürdürülebilir kalkınmanın vazgeçilmez koşuludur. Bu çerçevede, kadınların istihdama katılımının artırılması, kadın girişimciliğinin desteklenmesi ve kadın yoksulluğuyla mücadele temel çalışma alanlarımız arasında yer almaktadır. Ülkemizde 2005-2015 döneminde 2 milyon 950 bin yeni kadın istihdam edilerek kadın istihdam oranı yüzde 20,7'den 2015 yılında yüzde 27,5'a çıkarılmıştır. Onuncu Kalkınma Planı kapsamında kadınların istihdam oranının yüzde 31'e, iş gücüne katılım oranının 2018 sonunda yüzde 34,9'a, 2023'te ise yüzde 41'e yükseltilmesi hedeflenmektedir. 65'inci Hükümet Programı'nda kadının ekonomik ve sosyal gelişimini destekleyecek, kadın girişimciliğini kolaylaştıracak programların hayata geçirilmesi öncelikli hedeflerimiz olarak yer almaktadır.

Ailenin ve Dinamik Nüfus Yapısının Korunması Programı Eylem Planı'nda yer aldığı üzere, iş ve aile yaşamının uyumlu hâle getirilmesi amacıyla önemli düzenlemeler getirilmiştir. Bu amaçla getirilen yeni uygulamalar: Devlet memurlarının doğum nedeniyle ücretsiz izinde geçen sürelerin derece kademe ilerlemesinde değerlendirilmesi, çalışanların doğuma bağlı yarı zamanlı çalışma, kısmi süreli çalışma haklarının düzenlenmesi ve çalışan ebeveynlere kısmi süreli çalışma hakkı verilmesi, özel kreş ve gündüz bakımevlerinin faaliyete geçtiği hesap döneminden itibaren beş dönem boyunca gelir vergisinden ve kurumlar vergisinden muaf tutulmasıdır.

Kadın girişimciliğinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması iş ve aile yaşamının uyumlu hâle getirilmesi, şiddet mağduru kadınların iş yaşamına katılmaları için ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği halinde çalışmaktayız.

Bakanlık olarak Dünya Bankası iş birliğinde Kadınların Ekonomik Fırsatlara Erişiminin Artırılması Projesi, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ve özel sektör iş birliğinde Türkiye'nin Mühendis Kızları Projesi 2016-2020 ve İŞKUR ve özel sektör iş birliğinde Filli Kadın Ustalar Projesi ile kadınların mesleki bilgi ve becerileri artırılarak toplumsal statülerinin güçlendirilmesi hedeflenmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kadınların kalkınmadaki rollerinin bölgemizde ve dünyada daha ileri bir düzeye taşınması için Bakanlığımız öncü olmaktadır. Bu kapsamda; ülkemizin G20 Dönem Başkanlığında, ekonomik büyümenin toplumsal cinsiyete duyarlı ve kapsayıcı şekilde desteklenmesine odaklanan ve yine G20 altında yapılandırılan önemli bir açılım grubu, Kadın 20 hayata geçirilmiştir. Geçtiğimiz günlerde İslam İşbirliği Teşkilatı Üyesi Ülkelerin Kalkınmasında Kadınların Rolü Altıncı Bakanlar Konferansı'nda Kadınların İlerlemesi İçin Eylem Planı kabul edilmiştir. Konferansta Sayın Cumhurbaşkanımızın önerisiyle gündeme gelen kadın konseyinin tüm heyetlerin desteğiyle kurulmasına karar verilmiş olup, konferans kapsamında İslam ülkeleri arasında dayanışmanın güçlendirilmesini de vurgulayan İstanbul Deklarasyonu ilan edilmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; engelli vatandaşlarımızın hayatın her alanında yer almalarını sağlamak ve toplumsal hayata katılımlarının önündeki engelleri kaldırmak için hak temelli bir bakış açısıyla hizmetlerimize devam ediyoruz. Engelli ve yaşlılarımızın öncelikli olarak ailelerinin yanında ve buldukları sosyal ortamda desteklenmesi temel hedefimizdir. Bunun yanında, bakım hizmetlerinin kalitesinin artırılması ve aktif yaşlanmanın sağlanması için gerekli tedbirleri de almaktayız.

Ülkemiz 2007 yılında Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi'ni ilk imzalayan ülkeler arasında yerini almış olup sözleşmeye ek ihtiyari protokolün onayı 2015 yılında tamamlanmıştır. 2010 yılında engelliler için pozitif ayrımcılık anayasal düzeyde güvence altına alınmıştır. 5378 sayılı

Kanun’la sosyal bir olgu olan engellilik konusuna ilişkin düzenlemeler güncel gelişmeler doğrultusunda düzenlenerek reform niteliğinde değişiklikler yapılmıştır. Bu süreçte 15 yönetmelik ve ilgili diğer mevzuatla birlikte yaklaşık 1.500 maddelik engelliler hukuku oluşturulmuştur.

Vatandaşlarımızın sosyal hayata katılımları konusunda fiziksel çevre ile bilgi ve hizmet sunumundaki tüm engellerin ortadan kaldırılması demek olan erişilebilirliği, evrensel bir insan hakkı olarak görüyoruz. Bu çerçevede, engellilerin toplumsal hayata katılımı önündeki engelleri kaldırmak üzere; kamuya açık her türlü yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel altyapı alanları ile binaların engelliler için erişilebilir hâle getirilmesi zorunlu olmuştur.

Diğer yandan, erişilebilirliğin hayata geçirilmesi ve farkındalık oluşturulabilmesi için toplumsal eğitim çalışmaları sürdürülmektedir. Erişilebilirlik destek projeleriyle son beş yılda, yerel yönetimlere ve kamu kurumlarına yaklaşık 25 milyon lira ödenek aktarılmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bakanlığımızın bakıma yönelik temel hizmet politikası sosyal ve ekonomik sebeplerle korunmaya ve bakıma muhtaç engellilerin öncelikle aile ortamında bakılmasıdır. Ailesi yanında bakımı mümkün olmayan engellilerin insan onuruna yakışır şekilde kuruluşlarımızda bakımı gerçekleştirilmektedir. Engelli ve yaşlılara yönelik hizmetler, ülke genelindeki 93 yatılı bakım ve rehabilitasyon merkezi, 161 özel bakım merkezi, 6 gündüzlü aile danışma ve rehabilitasyon merkezi, 140 huzurevi yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezi, 41 yaşlı yaşam evi ile belediyeler, dernekler, vakıflar, azınlıklar ve özel kuruluşlara ait 227 huzurevinde yürütülmektedir.

Bakanlığımıza bağlı huzurevlerinde 12.682 yaşlıya, yaşlı yaşam evlerinde 154 yaşlıya, belediyeler, dernekler, vakıflar, azınlıklar ve özel huzurevlerinde ise 11.254 yaşlıya hizmet verilmektedir. Engelli bakımı alanında özel sektörün yatırım yapmasını sağlamak üzere yaptığımız bir düzenlemeyle özel bakım merkezlerinde bakılan her engelli birey için Bakanlığımızca ödenmekte olan bakım ücreti 2.014 liradan 2.504 liraya yükseltilmiştir.

2007 yılında başlattığımız evde bakım uygulaması kapsamında, 2016 yılı Eylül sonu itibarıyla evde bakım hizmeti için 481.228 engelli yakınına 3 milyar 725 milyon 216 bin lira ödeme yapılmıştır.

2016 yılı Ekim ayı itibarıyla yeni hizmet modeli gereği 31 ev tipi engelsiz yaşam merkezinde engellilere hizmet verilmektedir. Buna ilave olarak önümüzdeki dönemde 3 engelsiz yaşam merkezinin daha hizmete girmesi planlanmıştır.

Yatılı kuruluşlarımıza bağlı olarak faaliyet gösteren 125 umut evine ilave olarak, 2016 yılı sonuna kadar farklı illerde 10 umut evi daha hizmete alınacaktır. 2017 yılı içerisinde 19 ilave yatılı kuruluş daha hizmete alınarak ülke genelinde toplam 112 kuruluşa, kuruluş kapasitesi ise 8.708’e çıkarılacaktır. 135 olan umut evi sayısı 52 ilave ile 187’ye ulaşacaktır. 11.777 olan özel bakım merkezinde bakılan engelli sayısı 13.200 olacaktır. 2017 yılı içinde evde bakım hizmetinden yararlanan engelli sayısının 496 bin olması öngörülmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizde refah düzeyinin yükselmesi ve sağlık hizmetlerinin daha düzenli ve sistemli hâle dönüşmesi yaşam kalitesini ve ortalama yaşam süresini artırırken azalan doğurganlık oranıyla birlikte nüfusumuz yaşlanmaktadır. Türkiye’de 65 yaş ve üzeri nüfusun tüm nüfusa oranı 2015 yılı sonu itibarıyla yüzde 8,2’ye ulaşmış durumda. Bu oranın 2023 yılında yüzde 10,2’ye ve 2050 yılında yüzde 20,8’e ulaşması beklenmektedir. Bu durum, yaşlanan nüfusun ihtiyaçlarına uygun hizmetlerin planlanmasını zorunlu hâle getirmiştir. Bu nedenle ihtisaslaşmış kuruluşlara öncelik verilmiş olup, yüksek standartta ve daha düşük kapasiteyle hizmet veren kuruluşların sayısı arttırılmaktadır. Bu kapsamda umut evleri ve yaşlı yaşam evleri ile gündüzlü

hizmetlerimizi yaygınlaştırmaya devam ediyoruz. Yaşlılarımızın sosyal çevrelerinden kopartılmadan aile ortamında korunması, desteklenmesi ve evde bakımlarının sağlanması amacıyla Bakanlığımızca Yaşlı Destek Programı (YADES) kapsamında büyükşehir belediyelerinin yaşlılara yönelik evde bakım ve destek projelerine maddi katkı sağlamaya devam etmekteyiz.

Ayrıca, 2013 yılından itibaren yaşlılar, engelliler, gaziler, şehit yakınları ve vazife malullerine ücretsiz seyahat uygulaması tüm Türkiye’de hayata geçmiştir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bütçesine bu amaçla konulan ödenekten ilgili belediyeler aracılığıyla özel halk otobüslerine her ay gelir desteği ödemesi yapılmaktadır. 2016 yılı ilk dokuz ayı için bu rakam toplam 102 milyon 255 bin liradır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 65 yaş üstündekilere ve çalışamayacak durumda olan ya da iş bulamayan engellilere bağlanan 2022 sayılı Kanun kapsamındaki aylıklar, yüzde 200 ila yüzde 300 oranlarında arttırılmıştır. Engellilerimizin toplumsal yaşamda etkin yer almalarını sağlayan en önemli faktörlerden birisi istihdama katılımlarıdır. 2002 yılında 5.777 olan engelli memur sayısı 2016 yılında 43.151’e ulaşmıştır, ağustos ayında yapılan 5.812 kişinin atamasıyla bu sayı 48.963 olmuştur.

Kamuda ve özel sektörde istihdam edilen engelli işçi sayısı 2002 yılı sonunda 45.621 iken bu rakam 2016 yılı Nisan ayı itibarıyla 98.879’a yükselmiştir. Şubat 2014’te yapılan yasal düzenlemeyle engelli vatandaşlarımızın iş gücü piyasasına kazandırılmalarını cazip hâle getirmek amacıyla, korumalı iş yerleri için yeni teşvik politikaları uygulamaya konulmuştur. Bu kapsamda, istihdam edilen engelli vatandaşlarımız için gelir ve kurumlar vergisinden korumalı iş yeri indirimi yapılmakta ve bunlar çevre temizlik vergisinden muaf tutulmaktadır. İşverenlerin işsizlik sigorta prim hisseleri ise İşsizlik Sigortası Fonu’ndan karşılanmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı olarak şehit yakınları ve gazilerimize hizmeti büyük bir şeref kabul ediyor, şehitlerimizin emanetine sahip çıkıyoruz. Bu topraklarda özgürce aldığımız her nefeste, canı ve kanıyla bedel ödeyen şehit ve gazilerimizin hakkı vardır.

Bu vesileyle, Mardin Derik’te şehit edilen şehidimiz Muhammed Fatih Safitürk’e de buradan bir kez daha Allah’tan rahmet dilemek istiyorum.

Millet olarak bu bedeli 15 Temmuz’da bir kez daha ödedik. Ülkemiz 15 Temmuz akşamı tarihte hiç görülmemiş örgütlü ve silahlı bir saldırıyla karşılaşmıştır. Asker elbisesi giymiş terörist caniler milletin tanklarını ve silahlarını yine millete çevirmiş, millî iradenin kalesi Türkiye Büyük Millet Meclisimizi ve Cumhurbaşkanlığı Külliyesini uçaklarla bombalamıştır. Milletimiz, Sayın Cumhurbaşkanımız ve Başbakanımızın çağrısıyla meydanları, hava limanlarını doldurmuş; Çanakkale’de, Dumlupınar’da olduğu gibi tanklara, silahlara göğsünü siper etmiş ve bu hayasızca akını durdurmuştur. O kanlı gecede verdiğimiz 246 şehidin hatırası yüreğimizdeki sıcaklığını koruyor. 2.194 gazimizden bir kısmının tedavileri hâlâ devam ediyor. Onların hatırasına layık olmak için var gücümüzle çalışmaya devam ediyoruz.

Bu olağanüstü durum karşısında Bakanlığımız ilk andan itibaren harekete geçerek şehit yakınlarımızın ve gazilerimizin durumunu yakından takip etmiş, acil ihtiyaçların karşılanması için toplam 13 milyon 665 bin lira kaynak kullanılmıştır. Ayrıca yapılan düzenlemelerle, 15 Temmuz şehit yakınları ve gazilerimize, terörle mücadele kapsamındaki şehit yakınları ve gazilerimize uygulanan tüm haklar verilmiştir.

2014 yılında tamamlanan mevzuat düzenlemeleriyle sağlanan haklarda iyileştirmeler yapılmış, istihdam ve ücretsiz seyahat gibi haklar süratle uygulanmaya başlanmıştır. 9 Kasım 2016 tarihi itibarıyla başvuruda bulunan 116.669 hak sahibinin ücretsiz seyahat kartları adreslerine teslim edilmiştir.

Yapılan yeni düzenlemelerle şehit yakınlarının 1 olan istihdam hakkı 2'ye çıkartılmıştır. Vazife malullüğü kapsamında bulunan diğer kamu görevlilerinden hayatını kaybedenlerin yakınlarına ve malul olanlara 1 istihdam hakkı sağlanmıştır.

Ülkemizde meydana gelen terör olaylarında hayatını kaybeden sivil vatandaşlarımıza daha önce herhangi bir sosyal haktan yararlandırılmazken 2004 yılında yapmış olduğumuz düzenlemeyle nakdi ödeme yapılması kararlaştırılmıştır. 2013 yılında terörden zarar gören sivil vatandaşlarımıza kamuda istihdam edilebilmeleri için 1 iş hakkı tanınmış ve bu kapsamda Bakanlığımızca 3.533 kişinin kamuda istihdam edilmeleri sağlanmıştır.

Sendikalar Kanunu'nda yapılan düzenlemeyle memur ve işçi sendikalarının şehit yakını ve gazilere aynı ve nakdi yardım yapabilmeleri sağlanmıştır. Yine Özel Tüketim Vergisi Kanunu'nda yapılan düzenlemeyle şehit yakınlarına ÖTV'siz araç alma imkânı sağlanmıştır.

Şehit yakını ve gazilerimize tanınan istihdam hakkı kapsamında 2014-2016 yılları arasında 17.074 kişinin kamu kurum ve kuruluşlarına atamaları gerçekleştirilmiştir. Önümüzdeki dönemde de başvuruda bulunan hak sahiplerinden işlemleri tamamlananların atamalarına devam edilecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bakanım, ek süreniz de doldu.

Size toparlamanız için son defa bir beş dakika daha süre veriyorum

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – Toparlıyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – Vatan savunmasında gözlerini kırpmadan canlarını feda eden şehitlerimizin aziz hatırasına yakışır şekilde şehitlikleri yeniden düzenlemektediriz.

Yurdumuzun her köşesindeki şehit yakınları ve gazilerimize, sosyal yardım ve sosyal hizmetlerin yanı sıra 81 il müdürlüğümüz aracılığıyla psikososyal destek hizmeti vermekteyiz. Bakanlık olarak düzenlediğimiz çeşitli etkinliklerle yıl boyunca ziyaret ve buluşma programlarında şehit yakınları ve gazilerimizle bir araya geliyoruz.

Bu vesileyle, başta 15 Temmuz şehitlerimiz olmak üzere bir kez daha tüm şehitlerimize Allah'tan rahmet, gazilerimize hayırlı, sağlıklı uzun ömürler diliyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; vatandaşlarımızın hizmetlere erişimini kolaylaştırmak için kurduğumuz çağrı merkezleri çalışmalarına devam etmektedir. İleri teknolojiyle donatılan çağrı merkezlerimiz Alo 183 Aile, Kadın, Çocuk, Yaşlı ve Engelli Sosyal Destek Hattı ve Alo 144 Sosyal Yardım Hattı hizmetlere erişimde önemli kolaylıklar sağlamaktadır. 2016 yılında Alo 183 Sosyal Destek Hattına Bakanlığımız görev alanı kapsamında yaklaşık 197 bin çağrı, Alo 144 Sosyal Yardım Hattına ise 2,5 milyon çağrı gelmiştir.

Çağrı merkezlerimizde işaret dili bilen vatandaş temsilcilerimiz, işitme engelli vatandaşlarımıza görüntülü görüşme hizmeti vermektedir. Arapça ve Kürtçe bilen personel vasıtasıyla, Arapça ve Kürtçe olarak gelen çağrılar cevaplanmaktadır. Özellikle işitme ve konuşma engelli vatandaşlarımız 183 ve 144 numaralarına ücretsiz mesaj gönderebilmekte, talepler ilgili personel tarafından değerlendirilerek telefon veya kısa mesaj uygulamasıyla vatandaşlara geri dönüş yapılmaktadır. Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımız Alo 183 hattını arayarak Bakanlığımızın görev alanıyla ilgili rehberlik ve yönlendirme hizmeti alabilmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2014 yılında yapılan yasal düzenlemeyle Bakanlığımıza yurt dışı teşkilatı kurma yetkisi verilmiş olup bu kapsamda toplam 20 müşavir ve ataşe kadrosu ihdas edilmiştir. Maliye Bakanlığımızca ilk aşamada 1 müşavirlik ve 5 ataşelik açılmasına izin verilmiştir.

2015 yılında kuruluş çalışmaları tamamlanan Düsseldorf Aile ve Sosyal Politikalar Ataşeliği, 27 Mayıs 2015 tarihinde hizmetlerine başlamıştır.

2017 yılı içerisinde çok sayıda vatandaşımızın yaşadığı Almanya'nın Berlin şehrinde 1 müşavirlik, Köln, Münih, Stuttgart ve Hamburg şehirlerinde ise ataşeliklerimizin açılmasına ilişkin çalışmalarımız hızla devam etmektedir.

Ülkemizin değişen ve çeşitlenen sosyal hizmet ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla vatandaşlarımıza gündüzlü ve yatılı hizmetlerin sunulduğu çocuk, engelli, yaşlı ve sosyal hizmet merkezi inşaatlarına devam ediyoruz.

2013 yılından bugüne, ulaşım, nüfus yoğunluğu ve sosyal hizmet ihtiyacı çeşitliliği gibi kriterlere göre 203 sosyal hizmet merkezi hizmete açılmıştır. 2011-2015 döneminde 129 kuruluş inşaatı tamamlanmıştır. 2016 yılı sonuna kadar 23 kuruluşumuzun inşaatı tamamlanacaktır. 2017 yılı yatırım programında 143 adet inşaat projesinin yer alması planlanmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bakanlığımız bütçe büyüklüğü bakımından 6'ncı sırada yer almaktadır. 2017 yılı Merkezi Yönetim Bütçesi içinde Bakanlığımızın payı yüzde 4'tür. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının 2017 yılı için tasarıda öngörülen bütçe tutarı 24 milyar 303 milyon 358 bin TL'dir. Bakanlığımız bütçesi bir önceki yıla göre incelendiğinde personel giderlerinde yüzde 7, devlet primi giderlerinde yüzde 5, mal ve hizmet alım giderlerinde yüzde 14, yatırımlarda yüzde 28 oranında bir artış ve cari transferlerde yüzde 4 oranında bir düşüş gerçekleşmiştir.

2017 yılı bütçemizin yaklaşık yüzde 84'ü yani 20 milyar 519 milyon 581 bin lira sosyal yardım harcamalarına tahsis edilmiştir. Ayrıca, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu'ndan yaklaşık 6 milyar liranın yine sosyal yardım harcamalarında kullanılması planlanmaktadır. Personel giderleri için ayrılan kaynak toplam bütçemizin yaklaşık yüzde 3'ünü oluştururken yeni hizmet kuruluşu inşaatları ile araştırma projelerine ayrılan kaynak yaklaşık yüzde 1,3 düzeyindedir. Bakanlığımıza tahsis edilen kaynakların yaklaşık yüzde 95'i sosyal yardım ve sosyal hizmetlerde kullanılacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bakanlığımızın çalışmalarında kamu kurum ve kuruluşlarının, sivil toplum kuruluşlarının, yerel yönetimlerin ve gönüllülerimizin destek ve katkıları bizim için çok önemlidir.

Sözlerime son verirken sosyal yardım ve hizmetlerin vatandaşlarımıza ulaştırılmasında emeği geçenlere, bu konuda inisiyatif alan kişi ve kuruluşlara, desteklerini esirgemeyen gönüllülerimize, sponsorlara, tüm çalışma arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

2017 mali yılı bütçemizin ülkemiz ve milletimiz için hayırlı olmasını diliyor, siz değerli Komisyon üyelerimize hizmet sunduğumuz tüm vatandaşlarımız adına şükranlarımı arz ediyor, hepimizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakanımıza teşekkür ediyorum.

Bütçeler üzerindeki sunumlar tamamlanmıştır.

Şimdi, müzakerelere başlıyoruz.

Sayın Bakanım, öncelikle bürokrat arkadaşlarımızın kendilerini sırayla tanıtmalarını istiyoruz yanımızdaki arkadaşlardan başlayarak, Sayın Bakan Yardımcımızdan.

(Bürokratlar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Şimdi, sırayla söz taleplerini karşılayacağız.

V.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) ve Sayıştay tezkereleri

a) Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı

BAŞKAN - Sayın Temizel, buyurun.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, bütçe görüşmelerine başlamadan önce Mardin Derik Kaymakamımızın şehit olması olgusunu hem kınıyor hem de şehidimize Allah’tan rahmet diliyorum. Umuyoruz ki askerlerimiz ve polislerimizde olduğu gibi, belirli bir süre sonra mülki erkânın şehit olması olgusunu da kanıksamayız. İlk defa olduğunda şaşkınlığımız ve nefretimizle bunları dile getiriyoruz ama bir süre sonra maalesef bu kanıksanıyor, bundan sonra dile bile getirilmiyor. Umuyoruz bu olay bu mülki erkân için de aynı şekilde olmaz.

Sayın Bakanım, özellikle sizin Bakanlığınız bütçelerinde hep dile getirmek istediğim, anlatmak istediğim bir olay var ama bütçe konuşmaları sırasında gürültüye gidiyor. Bu defa gürültüye gitmesini istemiyorum. Olay şu: Benim Almanya’daki yakınlarımın oturduğu köyün hemen yakınında Schönbrunn diye bir köy var, Bavyera’dadır bu köy. Dışarıdan baktığınızda diğer köylerden hiçbir farkı yoktur. Ortalıkta dolaşan insanlar, insanlara dikkat etmediğiniz sürece asla farkları olmayanlar, ellerinde bir şeyler taşıyanlar, gidenler, gelenler, hepsini görürsünüz bunların. Olayın, köyün içerisine girer, bir de köyü tanımaya başlarsanız bunun farklı bir köy olduğunu görürsünüz. Orası bir otistik köyüdür. Ailelerin en fazla huzursuz olduğu, “Biz ölüp gittikten sonra bu çocuklarımız ne olacak?” diye uykularının kaçtığı, bütün yaşamlarını stresle geçirdiği o insanlarımız. Bu insanlar o köyde normal evleri oluyor kiralanmış ya da satın alınmış gibi, yaşıyorlar, eğitiliyorlar, sonra üretim faaliyetlerinde bulunuyorlar. Ürettikleri şeylerin mutlaka bir işe yaradığı anlamına falan gelmiyor bu ama bütün bir ay boyunca çalışıyorlar, her ay orada bir kermes düzenleniyor. Almanya’nın her tarafından insanlar geliyor, orada o insanların yaptığı o eşyaları satın alıyorlar. Bazılarının ciddi müşterileri oluşmuş, ta nerelerden gelip tablolarını alıyorlar resim yapanların ama onun dışında bir süre şeyler yapıyorlar, satıyorlar, para kazanıyorlar, onları orada harcıyorlar. Köyde yaşayan insanların neredeyse yarısına yakınında görevliler var, onların da onlardan bir farkı yok. Bazen organizatör, bazen fırıncı, bazen manav olarak ortalıkta dolaşıyorlar. Eğer bazen kaptırıp da kent dışına doğru, dağlara doğru yürümeye başladığı zaman onları çevirip geri getiriyorlar. Yani kısacası bu insanların ölümlerine kadar rahatlıkla yaşayacakları ve korunduğundan emin oldukları bir ortam yaratılıyor bunlar için. Ailelere sağladığı bu huzuru, aileler için bunun ne kadar önemli olduğunu sürekli olarak anlatmak istedim ama zaman darlığı nedeniyle hep söylememiştim. Şimdi zamana falan da aldırmiyorum. Bunu sizlere nakletmiş oldum. Bununla ilgili çok ayrıntılı çalışmalar da yapıldı. Küçük kızım doktordur, o özellikle bu konuyla ilgilendi, çok ayrıntılı çalışmaları var. Umarım ilginizi çeker Sayın Bakanım.

Değerli milletvekilleri, insan kişiliğinin aile, okul ve toplum ortamında geliştiğini artık tartışacak değiliz, hepimiz biliyoruz. “Payı şu kadardır, bu kadardır.” falanın o kadar fazla önemi yok. Bütçesini gördüğümüz Bakanlığın temel işlevi de işte insanın yetiştiği bu ortamların insanca yaşamaya uygun bir hâlde tutulmasını sağlamak. Bu işin özeti bu. Yani kanun tasarısının içerisine bir sürü madde yazabilirsiniz, eksik kalır, o nedenle yetmez ama bu ortamı sağlamak gerekiyor. Bizim toplumumuzda

daha önceden özellikle tarıma bağlılığın devam etmesi yani bizler köyden kente göç ettikten sonra, kamu görevini aldıktan sonra da bulgurumuz, unumuz, mercimeğimiz, kurutulmuş meyvelerimizin hepsi köyden geldi yıllarca ve yıllarca. Bu destekleri toplum hiçbir zaman fark etmedi. Bu, toprağa bağımlılığın devam etmesi, oralarda tarımsal üretimin hâlâ devam ediyor olması bu toplumsal yapının sağlamlığı açısından çok önemliydi.

Onun ötesinde, büyük aile modelimiz hep devam etti. Babaannelerimiz, nenelerimiz, halalarımız, teyzelerimiz, hatta eşleri ölenlerin gelip yeniden ailenin içerisine gelmesi, kısacası çocuklar, herkes bu ortam içerisinde bu ortamın denetimi ve güvenliği içerisinde yetişti. Bizlerin ailelerimizin bizi “Akşam nerede?” falan diye aradığını ben hiç hatırlamam. Gecenin bir saatinde nerede yatmak gerekiyorsa ya halamızın evinde ya teyzemizin evinde kalırdık, herkes de bilirdi bunları. Arkadaşlarımız için de aynı şey geçerliydi. Bu olayların toplumsal gelişimle beraber -ister istemez yani bu böyle oldu da özel olarak oldu demek istemiyoruz, dünyadaki gelişim ve kentleşme olgusu sonucunda- bu iki güvencesini bizim toplumumuz kaybetti.

Üçüncüsü de, bizim sosyal yapımızı ayakta tutan kamu iktisadi teşebbüslerimiz idi. Gidip de Vakko’dan veya Kızılay’dan ayakkabı alamazdınız ama Ulus’a gittiğinizde Sümerbank’tan bütünü, diğer ayakkabılarla kıyaslanacak kadar sağlam ve güzel bir şey alabilirdiniz.

Şimdi, olaylar bütün bu güvencelerin hepsinin kaybedilmesinden sonra yavaş yavaş çığırından çıkmaya başladı. Bu koşullar altında da devletin görevi elbette ki bu güvenlikleri sağlamaktı. Geldiğimiz noktada Bakanlığınızın işlevleri üç noktada çok yoğunlaşıyor, diğerlerine pek durmuyorum, “Şu kadar kişiye baktık.”, “Şu kadar kişiye ödedik.”, “Şunu yaptık.”, “Bunu yaptık.” onlar ilgilendirmiyor, daha da fazlasını veya daha da azını ödeyeceksiniz. Sadece bunun hakkaniyet ilkeleri çerçevesinde yapıldığı konusunu belki tartışabilirler ama o olmadığı sürece bunlar zaten yapılmak zorunda kalıyor.

“Üç noktada yoğunlaşıyor.” dedim: Öncelikle, işte biraz önce söylediğim bu güvencelerin yok olması nedeniyle ailelerin yaşamlarını artık sürdüremez hâle gelmeleri nedeniyle -bunun adına “yoksulluk” diyorsunuz parantez içerisinde tanımda- yoksullaşmaları nedeniyle onların hayatlarını idame etmesine destek sağlamak.

Değerli arkadaşlar, bu konu iki şekilde tanımlanıyor: Ya bu insanların hayatlarını devam ettirmeleri için onları üretim sürecine katar, onlara bir gelir temin edersiniz, onlar da bu gelirle yaşamlarını sürdürebilirler; bu, yoksulluğun yok edilmesi anlamına geliyor, yani ülkenin yatırımlarının özellikle de istihdama dönük, üretici, rant ekonomisi değil de, üretime dönük ekonomileriyle bu sağlanabiliyor büyük ölçüde ya da yoksulluğu ortadan kaldırmıyorsanız yoksulluğu yönetirsiniz.

Yoksulluğun yönetimi olayı Dünya Bankasının neredeyse otuz, otuz beş yıldan beri kurmaya çalıştığı bir sistem, “yoksulluğun yönetimi” adı üstünde. Hatta Dünya Bankasındaki yoksulluğun yönetimiyle sorumlu başkan yardımcısı bir süre Türkiye’de bu programların da başında olarak geldi, Devlet Bakanlığı yaptı. Yoksulluğun yönetimi olayında yoksulluğu ortadan kaldırmıyorsunuz, insanlara iş yaratmıyorsunuz, sadece o insanlara diyorsunuz ki: “Sen merak etme kardeşim, senin ihtiyacın olanı ben karşılayacağım. Ben sana un getireceğim, bulgur getireceğim, kömür getireceğim, ayrıca da para vereceğim.” Bu yetmiyor, zaten eğer kaldıysa sosyal dokunun kırıntılarını da ortadan kaldırmak için “Senin engelli çocuğun var değil mi? Ona bakıyorsun değil mi? Al, sana onun için de para veriyorum.”

Değerli arkadaşlar, ben hâlâ bu işi kabullenemiyorum bir türlü. Yaşlı annesine baktığı için bir çocuğa para vermenin nasıl bir yozlaşma yaratacağı konusunun tartışılmamış olmasını ben bir türlü kabullenemiyorum. Ne demektir yani kendi çocuğuna baktığı için para vermek? Çocuğa baktı diye verilmez. Eğer o aileye başka bir şekilde şey yapıyorsanız, bunu gizli kapaklı bir şekilde ailenin

gereksinimini tespit ederek verirsiniz. Ben nasıl çocuğuma baktığım için para alırım? Böyle bir şey olabilir mi? Yoksulluğun yönetiminde işte bunlar vardır. Yoksulluğun yönetimi programı kara Afrika'ya mahvetmiştir, Türkiye'de bunlar değerlendirilmedi. Geçen şeyde Zimbabve örneğini vermiştim.

Şimdi, özellikle Somali'nin –vaktim yok ona girmeyeceğim- yani Türkiye'nin de ciddi anlamda destek sağladığı Somali'nin nereden nereye geldiğine mutlaka bir bakın, bu, çok önemli bir olaydır. Somali bir zamanlar neredeyse bütün Arap dünyasının taze et gereksinimini ve canlı hayvan gereksinimini sağlayan, buğday üretiminde kendi kendine yetmenin ötesinde ciddi anlamda ihracatı olan bir ülkedydi. Ne zaman ki IMF girdi oraya, yaptığı ilk programda veterinerlik hizmetlerinin özelleştirilmesini dayattı ve veterinerlik hizmetlerinin özelleştirilmesinden sadece ve sadece dokuz ay sonra Somali'deki sığır vebasından hayvanlar öldü.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Peki, daha sonra o Somali kimden et ithal etti? Bunları, bu örneği, Somali'yi araştırın. Oradan sonra da Somali şu anda Türkiye'nin destekleriyle ayakta kalmaya çalışan bir ülke hâline geldi.

(Oturum Başkanlığına Sözcü Abdullah Nejat Koçer geçti)

BAŞKAN – Sayın Temizel, ilave süre verdim, lütfen toparlayınız.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Yoksulluğun yönetimi tehlikeli bir olaydır değerli arkadaşlar, o nedenle yoksulluğun yönetimi çok hassas bir konudur. Sürekli olarak bir politikanın parçası olamaz. Geçici olarak uygulanan politikaların uygulandığı bir alan olmalıdır.

Bakanlığımızın ikinci faaliyet alanı veya ilgi alanı olarak da bireylerin aile içi olumsuzluklara karşı korunması olayını görüyorum Sayın Bakan. Suç ve suçlu ne aileden ne de toplumdan ayrı olarak düşünemiyor biliyorsunuz. Toplumumuzdaki çocuk tecavüzleri, ensest ilişkiler, kadına şiddet, uyuşturucu, bütün bunların hepsi almış başını gidiyor. Peki, bunlara karşı nasıl bir mücadele yürütülmeli? Şu saydığım olayların hepsi bizim toplumumuzda utanılacak olaylar. Dolayısıyla bu suçlu işleyenler açısından veya bu suçun muhatabı olanlar açısından bunlar gizlenecek olaylar, saklanacak olaylar, bunda da haksız değiller aslında, yani bu doğru da bir olay. Dolayısıyla bu olay konuşulmadığı zaman, kapatıldığı zaman, “Kapatın, kapatın, üstünü örtün.” denildiği zaman bunun biteceğini zannediyorlar. Bu olay bitmiyor değerli arkadaşlar, bu olay bitmiyor. Zaten Bakanlığımızın bütçesinin içerisine serpiltilmiş olaylarla filan da görüyorsunuz bunların hepsini. Bu şekilde, tecavüze maruz kalmış veya rencide edilmiş insanların hepsi psikolojik olarak çöküyor zaten, bunların yeniden topluma kazandırılması şu anda en temel olayımız. “Şu kadar açtık.”, “Bu kadar açtık.” diye verilen sayılar devde tüy bile olmaz bu toplumda, bu, çok önemli bir olaydır, bu, çok çok önemli bir olaydır. Asıl önemli olan, bu tür olaylar en fazla nerelerde ortaya çıkıyor, bir buna bakmak gerekiyor, bunu hangi ortamlar yaratıyor? Son zamanlarda görüyorsunuz, özellikle “eğitim kurumu” adı altında ya da “Eğitim veriyoruz.” adı altında vakıfların yaptığı faaliyetlerden kaynaklanan inanılmaz derecede olumsuzluklar ortaya çıkmaya başladı.

Değerli arkadaşlar, eğitim Millî Eğitim Bakanlığının işidir, eğitim ortamının ne olduğunu da kesin olarak pedagoğlarla beraber Millî Eğitim Bakanlığının kendisi belirler. Vardır, bu kavramlar oluşmuştur. Sıralarda oturulur, aleni olarak oynanır. Yani sonuç olarak insanların oturduğu ortam farklı bir ortamdır eğitimde. Diz dize karanlık yerlerde yirmi dört saatini beraber geçiren insanların oluşturduğu ortamlara bu çocukları atmaya başlarsanız buradan tehlike çıkar, çıkıyor da. Yüzde yüz oralarda olur demek istemiyoruz tabii ki, bu, oransal bir olaydır. Ama bu ortamı ortadan kaldırmadığınız sürece bu olaylarla kesin olarak karşı karşıya kalırsınız. Bu, çok önemli bir olaydır.

Uyuşturucu olayı aldı başını gidiyor, gidiyor. Daha bir ay önce sayın Başbakan Yardımcısı yaptığı basın toplantısında uyuşturucu nedeniyle hastanelere getirilen çocukların polise bildirilmemesine ilişkin bir düzenleme yapılacağını söyledi. Bu, şu anlama geliyor: Çocuklarının oralara götürüldüğü zaman yafta vurulacağını, cezalandırılacağını düşünen aileler bunları kendileri örtbas etmeye çalışıyorlar güya, olmuyor, altından kalkamazlar, mümkün değil. Bu durumda devlet de diyor ki: “Peki, ben bunları cezalandırmayacağım.”

Peki, değerli arkadaşlar, şimdi bu insanların –büyük bir olasılıkla beceremezler, olmaz da zaten- bu şekilde yok sayılarak, edilerek özellikle de deşifre olarak –bu kelimeyi unutmayın, “deşifre olarak”- böyle bir sorunla ortaya çıkmaları eğer mümkün değilse bu olayları ortadan kaldıracak şekilde, tartışmayacak şekilde değerlendirmemiz gerekiyor. Ama asıl, “Bu çocuklar niye böyle birden bire yaşamdan bezmiş, depresyona uğramış, kendisini uyuşturucularda filan şey arayan, sorunlu kişiler hâline geldiler?” diyorsunuz. Bir sürü nedeni vardır. Israrla üzerinde durduğum ve size duyurmak istediğim konu, değerli arkadaşlar, beslenme sistemi.

Beslenme sistemi... Şu andaki beslenme sistemi bu çocukların immün sistemlerini, dayanıklılık sistemlerini çökertmiş bir vaziyette. Neyle besleniyor bu insanlar? Aileyle ilgileniliyorsa, ailelerin asıl bu konularıyla ilgilenilmesi gerekiyor. Rafine edilmiş yiyecekler artık insan açısından hiçbir anlam ifade etmiyor, şekerden farklı bir olay değil, Toplumdaki bazı tartışmaları görüyorsunuz, ikide bir Karatay Hoca çıkıyor, bir dilim ekmeğin üzerine şekerleri dizip “Aha bu dilimi yediğiniz zaman bu kadar şeker yediniz.” diyor.

BAŞKAN – Sayın Temizel, lütfen toparlar mısınız.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım, sağ olun.

Yani anlatamıyorsanız Sayın Bakanım, yapacak bir şey yok. Tepki olarak falan da almayın ama bu iş bu şekilde olmuyor. Eğer bir bakanlık içinde Sayın Bakanın kırk beş dakika konuştuğu bir yerde siz oturup da beş dakika, bir dakika, iki dakika yaparsanız konuşulmuyor işte. Bunun tutarlılığı var, bir sistem kurmuşsunuz, acaba şu konuda Bakanlığa birkaç mesaj verir miyim diye çırpınıp duruyorum burada. Olmuyor ki... İkide bir, “Bitti, bitti.” Peki, bitti kardeşim, ne yapalım yani bittiyse bitti.

BAŞKAN – Haklısınız ama toplam on altı dakika süre verildi.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – On altı dakika ne fark eder Sayın Başkanım? İtiraz etmiyorum ama burada bir arkadaşımız konuşmaya başladığı zaman veya Sayın Bakan konuşmaya başladığı zaman buradan...

BAŞKAN – Sayın Temizel, ben size konuşmanızı tamamlayın demedim, toparlamanız noktasında bir uyarı yaptım. Başkanlık Divanının bu konudaki şeyini biliyorsunuz.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Tamamdır Başkanım, haklısınızdır, Başkanlık Divanı her zaman haklıdır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Hayır, haklılık için demiyorum, toleransını ve dengesini biliyorsunuz bu konudaki.

Devam edecek misiniz?

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Hayır, etmeyeceğim. Ben özel olarak Sayın Bakana anlatayım bari, sorusu olan arkadaşlarımız yararlanmak istemiyorlarsa.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Sayın Günal, buyurun.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, çok kıymetli bürokrat arkadaşlarım, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, ben de şehit kaymakamımız başta olmak üzere bütün şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum.

Size de hayırlı olsun diyorum. Bizim Plan ve Bütçe Komisyonunda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına ve yeni bakanlara pozitif ayrımcılığımız olur. Ama bir daha Komisyona geldiğinizde verdiğiniz sözleri tutmamış olursanız, bir; iki, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına tanınmış olan bu pozitif ayrımcılıktan yararlanıp hizmet etmek yerine siyasi dil kullanırsanız o zaman, verdiğimiz avansı iki misli geri alırız. Birinci nasihatimiz bütün bakanlarımıza odur, siz aman siyasete bulaşmayın, zaten yeterli kadar siyaset yapan bakanımız var. Siz toplumsal, sosyal hizmetleri vermeye devam edin diyoruz.

Onun için de başta, ailenin başlangıcında kadınla başlayalım istiyorum. Dün, 10 Kasım'da Ulu Önder Atatürk'ü, ebediyete uğurlamamızın yıl dönümünde tekrar rahmetle, minnetle andık ve onun sözleriyle başlayıp sonrasında ne kadar zor şartlarda kadınlarımızın olduğuna birkaç konuyla değinmek istiyorum. Diyor ki Ulu Önder: "Dünyada hiçbir milletin kadını 'Ben milletin kurtuluşunda ve zafere götürmekte Anadolu kadınından daha fazla çalıştım, Anadolu kadını kadar gayret gösterdim.' diyemez." diyor ki biz de bebeğinin üzerine örtmesi gereken battaniyesini cephanelerin üzerine örten annelerin fedakârlığını biliyoruz. Şükürler olsun, bugün o kadar kötü şartlarda değiliz ama sosyal olarak baktığımız zaman aşırı vahşi küreselleşmenin getirmiş olduğu birtakım avantajların yanı sıra sosyal bozulmaları da, yozlaşmayı da maalesef, beraberinde görüyoruz. Bu kapsamda da ailenin temel bireyi olan kadınlarımızın, çocuklarımız başta olmak üzere bütün fertlerin bunlardan etkilendiğini görüyoruz. Bu anlamda bakarsak tabii ki sosyal haklar açısından seçme-seçilme hakkını birçok ülkeden önce kadına Atatürk'ün 1930'larda verdiğini biliyoruz ama mesele orada bitmiyor, bunlar, klişe birtakım şeyleri söylemekle olmuyor. Sosyal hayattaki, siyasi hayattaki ağırlığının artması, ekonomik hayattaki ağırlığının artması için de birtakım çalışmalar yapılması gerekiyor. Hepimiz önce, kadına şiddeti konuşuyoruz, sonrasında, işte, şöyle oldu, böyle oldu, korumaya aldık, siz de diyorsunuz ki: "Koruma evleri, şunlar, bunlar." hizmetler güzel; peki, kadına şiddetin nedeni ne? Bununla ilgili sosyal çalışmalar ne aşamada? Neden şiddet uygulanıyor? Neden kadın cinayetleri artıyor? Derdimiz bunun sayısı üzerinden siyaset yapmak değil, bunu önleyici tedbir dediğimiz zaman, sadece polise söylemek veya sizin Bakanlığınıza gelmesi ve korumaya alınması yeterli değil. O zaman, bu geçirdiğimiz sosyal travmayı topyekûn, birlikte analiz edip kökünden çözüm bulmak lazım. Şiddeti uygulayan neden şiddet uyguladı, hangi sorunlar var, hangi eğitim sorunları var, hangi ekonomik ve sosyal sorunlar var, bunlara bakmak lazım. Sizin kitapçığımızda da bunlarla ilgili birçok şeyi söylediniz. Yani izlemek, polisiye önlemler almak var ama sorunun çözümüne gitmek lazım.

Eğitim programlarından bahsettiniz, "Birçok kurumda, Türk Silahlı Kuvvetlerinde, Diyanet İşleri Başkanlığında şunları eğittik." dediniz ama topyekûn yani vatandaşın eğitimi, okullarda eğitim, kurumlarda eğitim, resmî şeylerin ötesinde de çocuklarla ilgili -birazdan söyleyeceğim ama- bazı değerler eğitiminin de verilmesi gerekiyor. Bu kapsamda da ilgili bakanlıklarla koordine içerisinde bu çalışmaların yapılması, bilim adamlarıyla bazı sosyolojik çalışmaların, ekonomik çalışmaların yapılması gerekir diye düşünüyorum.

İkinci tarafta, çocuklarla ilgili konularda da birkaç şey söylemek istiyorum ama kadının da yine, TÜİK rakamlarına baktığımız zaman, az önce söylediğimiz noktada, eğitim durumuyla ilgili, buna bağlı olarak istihdamla ilgili rakamlarda ciddi iyileştirmelere ihtiyacımız var. Okuryazar olmayan nüfusa baktığımız zaman kadınlarda neredeyse erkeklerin 5 katına yakın, istihdama katılım yarısı,

yine genç işsizlik oranında kadınlara baktığımız zaman yine daha düşük. Demek ki eğitim arttıkça hem istihdama katılım hem de iş bulma imkânı artıyor. Bu kapsamda da, o konularda da çalışmalar yapmamız gerekiyor.

Çocuklarla ilgili, ben klasik siyasi söylemlere girmek istemiyorum ama desteklediğimiz kurumlar, bunlara hizmet veren kurumlar, okullar arasında ayırım yaptığımız zaman ne olabileceğini 15 Temmuzda yaşadığımız travmayla gördük. Sadece darbe teşebbüsü demiyorum, geçmişte onlara yol verdik, destekledik, sonra başka şeyler çıktı. Demek ki daha dikkatli olmak gerekiyor. “Şu kurum iyidir, bu kurum kötüdür.” değil, kuralları herkese uygulayıp ne varsa, bir yerde suistimal varsa onların da araştırılması gerekiyor. Ben bundan daha çok çocukların eğitimiyle ilgileniyorum yine. Koruma tamam, sosyal hizmetlerimiz tamam ama sadece -çok affedersiniz- Çocuk Esirgeme Kurumu mantığıyla, çocuklara sadece barınma sağlamak yeterli değil, asıl olan yine, orada da eğitim. Biz öğretim ile eğitimi karıştırıyoruz Sayın Bakanım. Okula havale ettik, okul öğretimi veriyor ama eğitim şartları her okulda, birçok farklı okulun, özel okulların geliştiği, vakıf okullarının geliştiği yerde aynı standartta eğitimi verme imkânımız olmuyor. En başta çocuklara o değerler eğitimi veremezsek işte, büyüyünce şiddete yöneldiğinde... Neden yöneliyor, çocukluktan gelen bir şey mi var, sonrası mı var, sosyal şartlar mı var diye onun için diyorum. Eğitim vermemiz lazım, öğretim kısmını Millî Eğitim Bakanlığı yapıyor. Sizin de onlarla beraber, öğretim programlarının içerisine eğitimle ilgili birtakım şeyleri, Diyanet İşleri Başkanlığıyla yapmış olduğunuz iş birliği gibi... Değerler eğitimi deyince hepsini kapsayan şeylerden bahsediyorum. Biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak topyekûn bir millî kültür endüstrisinin kurulmasından bahsediyoruz yetişkinler için de ama özellikle çocuklar için birtakım çizgi film, çizgi romanlar, eğlence dokümanları, bunların hepsinde o değerler eğitimi, tarih, dil, din, bütün kültürel değerleri verebilmemiz gerekiyor. Aksi takdirde, bu gelişme çağında, herkesin elinde bilgisayar, notebook, iPad, cep telefonu olduğu çağda bizim okulda tek tek anlatarak verme şansımız yok. Buralara girip onlara daha kolay ulaşabilecekleri şekilde, bu teknolojiden faydalanarak bu değerler eğitimi vermemiz lazım. Onun için de “Biz okullara akıllı şey koyduk.”, “FATİH Projesi yaptık.” demekle olmuyor, onun içerisinde dolu bir şekilde onlara o eğitimi verebilmemiz lazım. Bunları mobil servislerle de bir şekilde desteklememiz gerekiyor ki geleceğe yönelik bir çalışma yapıldığı zaman onların da bunun farkında olması gerekiyor. Tabii, bunun için de Millî Eğitim Bakanlığıyla yine bir iş birliği yapılması lazım. Kültür ve Turizm Bakanlığıyla -sinema telif hakları var, destekler var, bazı şeyler var- yapılabilecek çok şey var. Biraz daha acil olan koruma, önleme tedbirlerinden ziyade, daha uzun vadeli, yapısal tedbirlere yönelmemiz gerekir diyorum, toplam olarak hem kadınlara ilgili hem çocuklarımızla ilgili, aile politikalarıyla ilgili.

Öte yandan, şehit ve gazilerle ilgili yaptıklarımızdan bahsettiniz ama özellikle, bu konuda son dönemde çok fazla gereksiz tartışmalar oluyor, biraz da sizlerin vurguyu farklı şekilde yapması, 15 Temmuz üzerinden birtakım şeyler söylenmesi bazen yaralayıcı oluyor çünkü normal şehit yakınlarımız, gazilerimiz, onların yakınları bu konuda alınganlık gösteriyorlar. Şehitlerimizin hepsi şehitlerimizdir, onlara, yakınlarına, kalan gazilerimize bakmak zorundayız. Bunlar arasında ayırım yaptığımız zaman o manevi korumayı, direnme gücümüzü kaybederiz. Yani, şunu söylemiyorum: 15 Temmuzda herkesten önce Milliyetçi Hareket Partisi ve Sayın Genel Başkan tavrını göstermiştir. Hepsi bizim kayıplarımızdır, ciddi bir kalkışmadır ama -ama dedikten sonra- o toplumsal dokuyu zedeleyecek açıklamalardan kaçınmak gerekiyor, özellikle sizlerin daha toparlayıcı, koruyucu, kollayıcı olması gerekiyor. Bu kapsamda da bizlerin daha önce de bazı önergelerimiz, kanun tekliflerimiz vardı, buradaki Komisyon üyesi arkadaşlarımız başta olmak üzere Milliyetçi Hareket Partisinin önerileri mevcut. Bizler de sizlere gerekli düzenlemelerde destek olmaya hazırız. İnşallah, onları da zaman içerisinde gerçekleştiriyoruz.

Bir iki husus da bu Sayıştay raporunda... Çünkü, geçen sene de vardı, onu da belirtip konuşmalarına son vereceğim. Açıkçası, “Denetimin görüşünü çok etkilemiyor.” diye arkadaşlarımız yazmış ama biz bu konuda çok fazla eleştirel olmuyoruz. Geçen sene olduğu için... Hâlâ devam ettiğini söylüyorlar. Kapsam dışına çıkanlar için de herhâlde “Bu GSS ile SGK arasında olan birtakım şeylerden dolayı olmadı.” gibi... Geçen sene de uyarılmış, o konuda –gelişmeleri arkadaşlarım yazmış ama bu yazdan yazılan bir şey- son durum netleşti mi? Çünkü, o zaman haksız yere bazı ödemeler yapılıyor, hak edenlerin de hakkını almış oluyoruz. Sistemin bir an önce çözülmesi lazım. Şu anda çalışmalar...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Günal, ek süre veriyorum.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Teşekkür ederim.

TÜBİTAK’la, diğer şeylerle burada bazı çalışmaların yapıldığı söyleniyor. Bu karmaşaya yol vermeden, tekrardan kaçınarak hak edenlerin de hakkını ödemek gerekir diye düşünüyorum.

Bakanlığınızın bütçesinin hayırlı olmasını, ülkemizdeki aile, kadın ve sosyal politikalarla ilgili hayırlı çalışmalara vesile olmasını diliyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Günal.

Sayın Özdemir, buyurun lütfen.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, değerli bürokratlar ve değerli Komisyon üyeleri; ben de sizleri saygıyla selamlıyorum.

Evet, Sayın Bakanımız Kabinenin tek kadın ve tek genç Kabine üyesi olarak seçildiğinde kendisini kutlamak ve başarılar dilemek amacıyla bir not göndermiştim. Özellikle, temel sorunlarımız olan toplumsal cinsiyet eşitsizliği temelindeki ayrımcı uygulamalarla mücadele, kadın istihdamının artırılması, kadın cinayetlerinin durdurulması, çocuk istismarı gibi çok önemli konularda yapacağı hizmetlerde başarı temennisinde bulunmuştum ama kendisinden bir yanıt gelmemişti. Ben, bir kadın milletvekili olarak ve Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu üyesi olarak ilk defa kendisiyle burada tanışıyorum. Çünkü, Kabine üyesi olduktan sonra Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu üyeleri, ağırlıklı olarak kadın üyelerle ve daha önemlisi Parlamentodaki kadın milletvekilleriyle bizim temel, siyasetüstü olarak gördüğümüz kadın, çocuk politikalarında kendisinin bir araya gelmediğini, bunu bir eksiklik olarak söylemek istiyorum.

Sunumuyla ilgili tespitlerim ise... Öncelikle, Sayın Bakanımız Temizel’in çok önemli bir konuda konuşmaya başlamasıyla sözünün kesilmesi noktasında, bunu açıkçası eleştiriyorum. Çünkü, beslenme konusu ayrıntılı tartışılması gereken ve öneriler sunulması gereken bir konu.

Sunumunuzda, evet, uluslararası raporlarla ilgili ülkemizin kadın politikalarında iyileşmesine yönelik açıklamalarınız oldu. Ancak, ben de bazı uluslararası raporlara değinmek istiyorum. Dünya Ekonomik Forumu’nun özellikle geçen hafta yayımladığı Küresel Toplumsal Cinsiyet Uçurumu Raporu’nda Türkiye’nin 144 ülke arasında 130’uncu sırada olduğu ama en önemlisi, yıllar itibarıyla gerilediğimiz ortaya çıkmakta. Yine, OECD’nin 2016 Tek Bakışta Eğitim Raporu’nda kadın istihdamı, ki bu konu çok önemli çünkü yaklaşık yüzde 65 seviyelerinde olan Avrupa ülkelerine göre biz hâlâ yüzde 27, yüzde 25 bandındayız ve ücret eşitsizliği noktasında da yine OECD genelinde yüzde 8 iken, Türkiye’de bu oran yüzde 18’e çıkmıştır. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı UNDP’nin İnsani Gelişme Raporu’na baktığımız zaman ise yine Sayın Bakan, iş gücüne katılım oranındaki cinsiyet farkının en yüksek olduğu ülke Türkiye olmuştur.

Siyasette kadının durumu: Bu zaten aşikâr, sadece tek bir kadın bakan. Valilere bakıyoruz, rektörlere, belediye başkanlarına, hâkime, polise, bürokratlara, milletvekili sayımıza, bu noktada çok gerilerde olduğumuz... Ki ben bütçe görüşmeleri başladığı günden itibaren takip etmeye çalışıyorum Sayın Bakan, sizin sıraların, Hükümetin tablosu şu şekilde: İşte, sürekli erkek bürokratlar ön planda, bunu diğer bakanlarımıza da iletmiştim, sıralarda sürekli, ağırlıklı olarak. Bu konuyu da önemseniz gerektiğini düşünüyorum.

Diğer önemli bir konu, çok önemli bir konu hatta; kız çocuklarının erken evlilikleri. Geçen hafta Kars'ta yine KEFEK'in bir toplantısı oldu, sanırım bilginiz vardır. Burada, Kars, Iğdır, Ardahan ve Ağrı illerindeki kadın politikalarına yönelik bir çalışma yapıldı, sunumlar yapıldı çok önemli ama sunumlardaki en önemli sonuç, bölgedeki kız çocuklarının erken evlilikleri ve eğitim seviyesi yükseldikçe kız çocuklarının okuldan uzaklaştığı sorunu vardı ve istatistiki verilerde –çok sağlıklı olmamasına rağmen- yaklaşık yüzde 20 ve üzerinde kız çocuklarının evlenme oranı vardı. Bu konuda sizin Türkiye genelinde özel bir çalışma yapmanız gerektiğini, gerek okullaşma gerekse kız çocuklarının evlilikleri konusunda. Biz ülkemizde bakanlıkların sağlıklı istatistiki verilerine maalesef ulaşamıyoruz, dün akşam da bu konu oldu. Uluslararası raporlarda da giderek geriliyoruz. Bugün de yine bir istatistik yayınlandı, şu anda Türkiye'de lisedeki çocukların yüzde 25'i açık öğretime gidiyormuş ve buradaki kız çocuk oranlarının da ben yüksek olduğunu öngörüyorum. Özellikle, bu konuda, 4+4+4 eğitim sistemi sonrası açık öğretim ve kız çocuklarının okuldan uzaklaşması konusunu da özel önem vermenizi talep ediyorum.

Kadın cinayetleri, kadına yönelik şiddet konusundaki rakamlar çok açık. Sosyal baskılar, işte, geçen haftalarda yaşadığımız olaylar, ulaşım araçlarında, kadınların çalışma, sosyal ortamlarında kabul edilemez uygulamalara maruz kalmaları konusunda da yine önemli düzenlemelere ihtiyaç var. Bu sığınmaevleri mevzusuna hiç değinmediniz ya da eğer kaçırdıysam bilemiyorum ama bu konu da çok önemli çünkü yerel yönetimler bunlarla ilgili uygulamaları yerine getirmiyor.

Diğer bir önemli konu: İmzalanan sözleşmelerden bahsettiniz ve burada kadına yönelik olarak Türkiye'nin ilk imzacı devlet olmasıyla övündüğümüz İstanbul Sözleşmesi'nin uygulanabilirliği nasıl? Bu sözleşme, bizim ulusal yasalarımızdan daha üstte uygulanabilirliği olan, yaptırımları olan bir sözleşme olmasına rağmen bu konuda da eksiklikler var. Ama evet, ülkemizdeki bütün istikrarsız, huzursuz, güvensiz ortamda en çok etkilenen kadınlar ve çocuklar. Sizin Bakanlığımızın bu noktada sorumluluğu çok önemli. Biz dün akşam Gençlik ve Spor Bakanlığını dinlerken o Bakanlığın iletişiminin büyük bir bölümü Diyanet İşleri Başkanlığıyla ilgiliydi. Sizin hangi bakanlıklarla iletişiminiz, koordinasyonunuz var ya da hangi komisyonlarla yakın çalışıyorsunuz? Çünkü -dün akşam söylediğim gibi- disiplinler arası bir alan sizin alanımız da. Kadın politikaları bütün bakanlıkların önceliği olan, çocuk politikaları da keza öyle. Bu konuya da dikkat etmenizi istiyorum.

Ama önemli, benim yine söylemem gerektiğini düşündüğüm bir konu, bizim artık ülkemizde yasal –ki bu Komisyona katıldığım süreçte bakanlardan da duydum bu cümleyi- düzenlemeler ama uygulamalar başka. Şimdi, biz ne yapıyoruz? Artık bizim ülkemiz –tırnak içinde söylüyorum- bir fiili durum yaratıp sonra da yasal düzenlemeleri o fiili duruma göre mi dönüştüreceğiz? Bizim ülkemizin temel sorunları... Bu komisyonlar, bu Parlamento neden çalışıyor? Bu ülkenin insanların sorunlarını tespit etmek ve bu sorunlara çözüm üretmek için. İşte, bizim ülkemizde de giderek kaosa dönüşen kadın politikaları, çocuk politikaları, gençlik sorunları; bu noktada, sorunları tespit edip yasal düzenlemeler çıkarmak zorundayız. Ama biz fiili durumlar yaratıp ve başka hayaller, başka hevesler peşinde koşuyoruz ve asıl ilgilenmemiz gereken noktalarda ve toplumun asıl sorunlarına çözüm üretemiyoruz. Sizin hükümetleriniz de maalesef Sayın Bakanım bu yönde çalışıyor.

Ben izinle söz aldım, o yüzden daha fazla sözümü uzatmak istemiyorum.

Teşekkür ediyorum söz hakkı verdiğiniz için.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, görüşmelere saat 13.45'e kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 12.30

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 13.48

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Emine Nur GÜNAY (Eskişehir)

(Oturum, Sözcü Abdullah Nejat Koçer tarafından açıldı)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, 9’uncu Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının bütçesinin görüşmelerine kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Şimdi, söz taleplerini değerlendirmeye devam edeceğim.

Sayın Bostan, buyurun lütfen.

KASIM BOSTAN (Balıkesir) – Sayın Başkan, değerli Bakanım, Komisyonumuzun çok kıymetli üyeleri, bürokrat arkadaşlarım; hepinizi öncelikle saygıyla, sevgiyle, muhabbetle selamlıyorum. 2017 yılı Bakanlık bütçenizin hayırlara vesile olmasını Yüce Allah’tan niyaz ediyorum.

Şimdi, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı dediğimiz zaman karşımıza devasa ilişkileri olan bir bakanlık çıkıyor. Aile; “aile” kavramında çocuk var, kadın var, erkek var, yaşlı var ve bunların ilişkileri var ve bunların ilişkileriyle ilgili Bakanlığımızın çalışmaları var. Bir de ayrıca, bunun yanında dezavantajlı kesimlerle ilgili çalışmalarınız var. Yani, bunlar, kimsesiz çocuklar ve kimsesiz yaşlılar.

Ayrıca, toplumun çok duygusal yaklaştığı kesimlerle de ilişkileriniz var. Nedir bunlar? Şehit ve şehit aileleri, gazi ve gazi yakınları sizin çalışma alanlarınızı teşkil ediyor ve bu alanlarla olan ilişkileri ve çalışmaları yürütüyorsunuz ve toplum bu alanlara çok duygusal ve duygu yönüyle ilişki kuruyor, duygu yönüyle bakıyor. Bu nedenle Bakanlığımızda çalışan bürokrat arkadaşlarımızın işi gerçekten zor ve bir de yatılı kurumlarınız var. Yatılı kurumlarınızda hizmet üretmek ve orada çalışmak gerçekten özveri isteyen bir husus ve bu konuda öncelikle Bakanlığınız çalışanlarını tebrik ediyorum özverili çalışmalarından dolayı ve başarılar diliyorum.

Şimdi, Bakanlığın iki yönü karşımıza çıkıyor; bir tanesi sosyal politikalar, sosyal projeler ve sosyal ilişkiler alanı, diğeri de yataklı kurumlarınız ve kurumsal ve yatırım bazlı projelerle karşımıza çıkıyorsunuz.

Şimdi, tabii ki toplum dinamiktir, insanın olduğu her yerde hareket vardır, dinamizm vardır. 80’li yıllardan sonra ülkemizde ciddi anlamda demografik yapı değişti, nüfus yapısı değişti; kırsal kesimden şehirler ciddi anlamda göç aldı ve bu göç almanın getirdiği sorunlar karşımıza devasa olarak çıkmaya başladı.

Şimdi, tabii, kırsal kesimin ilişkileriyle şehirde yaşamının ilişkileri, beklentileri çok farklı ve biz bugün hızla 80’den sonra kırsaldan şehirlere göçün sorunlarını hem ailede yaşıyoruz hem sokaklarda dezavantajlı gruplarda yaşıyoruz ve biz kurumlar olarak nedense hep sorunlar ortaya çıkınca sorunları çözmek için birtakım projeler üretiyoruz. Sorunlar çıkmadan, on yıl sonra, yirmi yıl sonra soruna dönüşebilecek olan alanları belirleyip bunları projelendirip ve bunların önüne geçecek tedbirleri maalesef alamıyoruz.

Şimdi, kadına şiddetten bahsediliyor yani arkadaşlarımız da bahsetti. Kadına şiddet, kadına şiddet... Sadece burada kadın üzerinden bir şiddet tanımlamasını ben çok doğru bulmuyorum. Kadına şiddet varsa bir de şiddet yapan var; o zaman bu da erkek oluyor. Yani burada erkeği bu kavram bile olumsuzluyor bence. Yani bizim kadına şiddet yerine şiddeti ele almamızın daha doğru olduğunu ve şiddetin neden olduğu sosyal problemleri, psikolojik problemleri ele almamız gerektiğini düşünüyorum.

Şimdi, bakın, bizim toplumumuzda şöyle tabirleri hepimiz biliriz: “İtaat et rahat et.” Efendim “Bizim evde en son sözü ben söylerim.” “Hanım, nasıl biliyorsan öyle yap.” Şimdi, bu kavramları çoğaltabiliriz yani bunu, birçok kavramları örnekleyebiliriz ve bu kavramların erkek üzerindeki psikolojik etkilerini hiç araştırdık mı, hiç düşündük mü? Yani bu ifadeler, bu sözler erkeğin aczini ortaya koyuyor, aciz kalışını; öyle değil mi Sayın Bakanım?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Öyle değil o, öyle değil.

KASIM BOSTAN (Balıkesir) – Ha, değil değil mi?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Söz gelsin anlatırız.

KASIM BOSTAN (Balıkesir) – Şimdi, Sayın Bekaroğlu, “İtaat et rahat et.” Bunu toplumda erkek için söylüyorlar değil mi? Efendim, işte “Bizim evde en son sözü ben söylerim.”

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Kusura bakma da ilgilendiğin, anlattığın konuyla bunu çok hafife alıyorsun.

KASIM BOSTAN (Balıkesir) – Yo, yo ben işin başka bir...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Rakamlar ortada, kadın cinayetleri ortada.

KASIM BOSTAN (Balıkesir) – Bir dakika...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Lütfen ya, lütfen o kadar basit bir konu değil.

KASIM BOSTAN (Balıkesir) – Şimdi, şöyle söyleyeyim, yani burada şiddete sonuna kadar karşıyız, kadının korunmasının sonuna kadar yanındayız ama burada da başka, dikkatlerden kaçan erkeğin acze düşürülüşünü burada ifade etmeye çalışıyorum. Ya, bu konuda da mutlaka birtakım sosyolojik ve psikolojik araştırmaların yapılması gerektiğini düşünüyorum. Yani bu gidişle psikopat birçok erkek kitlesiyle karşı karşıya kalabiliriz on yıl sonra, yirmi yıl sonra, otuz yıl sonra. Yani bunun sadece kadın yönüyle değil erkek yönüyle de araştırılıp incelenmesi ve gerekli tedbirlerin alınmasının yerinde olacağını düşünüyorum ve bu konunun da Bakanlığınız görev alanına girdiğini düşünüyorum.

Kimse çocuklar ve yetiştirme yurtları: Bu konu daha önce, 2000’li yıllardan önce toplumun gündemine ve toplumun önüne hep olumsuzluklar olarak çıkardı. İşte, “Yetiştirme yurtlarında şöyle olay oldu, şöyle kötü olaylar oldu.” şeklinde hep bu çocuklar ve bu kurumlar toplumun zihninde bir olumsuzluk olarak kaldı ama 2000’li yıllardan sonra bu alanlarda yapılan çalışmalar ve bu koşulların sisteminden sevgievlerine dönüştürülmesi ve bu çocukların toplum içerisine sokulması, apartmanlarda komşuluk ilişkileri içerisinde yetiştirilmeleri bu kurumların ve bu çocukların toplumda olumsuz anılmasını sildi diye düşünüyorum ve bu çalışmalardan dolayı da Bakanlığımızı gerçekten tebrik ediyorum. Ama başka bir şeyi daha burada dikkatlerinize sunmak istiyorum; bu da, şimdi biz bir paralel yapıyla mücadele içerisindeyiz ve sizin kurumunuzda da ciddi anlamda bu yapılanma vardı ve bu çalışmayı yürütüyorsunuz ve bu sevgievleri de piyasadan kiralanan evler bunlar ve Türkiye genelinde de sayılarının bir hayli çok olduğunu düşünüyorum ve bu evler kimlerden kiralandı, bu evlerin sahipleri kim ve bu paralel yapıya sahip olan insanların evleri mi? Bu konuda bir araştırma yapmanızı... Ben mesela biliyorum, paralel yapıdan dolayı memuriyetten atılmış olan bir şahsın evi hâlâ kiralık olarak tutulmakta, çocuklar barınmakta ve buna biz kira ödemekteyiz.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – Niçin bize haber vermediniz?

KASIM BOSTAN (Balıkesir) – Verdim, verdim Sayın Bakanım; verildi ve o konuda da çalışmalar yapılıyor ama Türkiye genelinde bu tür şeyler vardır diye düşünüyorum ve bu yönüyle de konunun incelenmesini arzu ediyorum.

Diğer bir konu, diğer arkadaşlarımız da gündeme getirdiler, uyuşturucu. Yani uyuşturucu toplumu kemiren bir konu ve bu da sizin Bakanlığınız görev alanına giriyor ve bu konuda bir değerlendirme yapmak istiyorum.

İnsanlık insan soyu var olduğundan bu yana dönemselsel olarak yok olma tehditleriyle yüz yüze kalmıştır; salgın hastalıklar, ahlaki yozlaşma, uzun süren savaşlar, kıtlık, kuraklık gibi.

Günümüzde bütün dünyada insan soyunu tehdit eden ülkemizde de sinsi adımlarla ilerleyerek gençliğimizi sağından solundan kuşatan, çeşitli isimler altında kendini gösteren uyuşturucu, hep birlikte etkin tedbirler almazsak toplumu kemirerek yok olmaya götürecektir kadar ciddi bir tırmanış içindedir. Uyuşturucu, sadece korunmasız çocuklarımızı değil daha yaygın bir şekilde zengin fakir, inançlı inançsız, sosyal statü farkı gözetmeksizin hepimizin evladını, bütün gençliği kasıp kavuran bir felaket olarak kapımızdan içeri girmiştir. Güvenlik güçlerimizin, narkotik birimlerimizin özverili çalışmalarıyla daha vahim sonuçlar doğuracak bu süreç yavaşlatılmış olsa da ne yazık ki kökü kazınmamıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bostan, ilave süre veriyorum, lütfen toparlayınız.

KASIM BOSTAN (Balıkesir) – Bugün artık akla hayale gelmez zehirlerin birbirine karıştırılmasıyla neredeyse evlerde bile üretilebilir bir hâl almıştır.

Ülkemizde nesli, insanlığı tehdit eden konularda akıl, beden ve ruh sağlığımızı korumaya yönelik yasal tedbirler ideolojik çekişmelerin alanı olarak kullanılmaktadır. Bu tedbirler ne yazık ki dinî eğilimlerin sonucu getirilen yasaklar sınıfına dâhil edilerek bireysel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması şeklinde yorumlanıyor. Bu tür yaklaşımlar hangi partiden, hangi zihniyetten olursa olsun hepimize zarar vermektedir. Bu konuyla ilgili sivil toplum kuruluşlarının, iş dünyasının, vakıf ve derneklerin de bu mücadele içerisinde Bakanlığınızla birlikte yer almasını arzuluyor ve Bakanlığınız önderliğinde bu konuda ciddi adımların, ciddi çalışmaların yapılmasını bu toplum sizlerden bekliyor.

Bu vesileyle 2017 yılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımızın bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyor, hepimizi saygıyla yeniden selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bostan.

Sayın Karabıyık, buyurun lütfen.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Öncelikle bütçenizin hayırlı olmasını dilerim.

Şimdi, Türkiye’de Sosyal Bozulmalar Raporu’na baktığımızda gerçekten sıkıntılı veriler var Sayın Bakan. Tabii bu sorunlar sadece Bakanlığınızla ilgili değil, borçluluk, yoksulluk, işsizlik, ekonomik sorunlar, hukuksuzluk... Tabii sorunlar arttıkça aile ve toplum yapısına da zararlar verdiği açık.

Son on yılda 29 bin kişi intihar sonucu yaşamını yitirdi maalesef. Bu tabii, Türkiye Psikiyatri Derneğinin verileri. Bu kişilerin yüzde 73’ü erkek, son on yılda maalesef artış var ve büyük şehirlerde 2 katı daha fazla artış var. Doğu ve Güneydoğu’da ise durum farklı. Oralarda kadınlardaki intihar oranlarında daha yüksek bir sayı var ve artış da böyle gidiyor. Bu tabii araştırılması gereken aslında belirgin de olan nedenlere sahip bir konu. Ayrıca, ekonomik kriz dönemlerinde intiharların arttığını

da zaten biliyoruz. Sosyal konumda ortaya çıkan ani değişiklikler de bu riski tabii ki -bildiğimiz gibi- artırıyor. Son dönemde de çok sayıda mağdur olduğunu biliyoruz. Yani, suçlular bir tarafa ama mağdur olan ailelerin de çocukları ve bütün aile fertleriyle bir travma geçirdiğini de biliyoruz; bunların da aslında incelenmesi gerekir.

Yine, evden kaçmalar TÜİK güvenlik birimlerinin kayıtlarına dayanarak verilen bilgilere göre, evden kaçan kız çocukları daha fazla ve en büyük neden de aile içi istismar. 2014'te evden kaçan çocuk sayısı maalesef 3.193'e ulaşmış durumda.

Sayın Bakan, erken evlilikler konusu son derece önemli ve bu konuya mutlaka önem vereceğinizi düşünüyorum. 2015 itibarıyla bu ülkede 31.337 kız çocuğu evlendirildi maalesef. Biz "çocuk gelin" demiyoruz, biz bu olayı "çocuk istismarı" olarak görüyoruz, böyle başlık atıyoruz. Bu, ülkemizin önemli bir yarası. Aslında bunu önleyen bütün tedbirleri almak ve Adalet Bakanlığıyla özellikle iş birliği, cezaları artırmak hani bu sizin Bakanlığımızın sorumluluğunda olan bir konu tabii ki. Ve her gün çocuk yaşta doğum yaptığı için yaşamını yitiren kız çocuklarının sayısı da artıyor haberlerden izliyoruz.

Sayın Bakan, yine nüfusun yüzde 29'u çocuklardan oluşuyor ama her 3 çocuktan 1'i yoksul ve 900 bin çocuk işçimiz var. 2 milyonun üzerinde de çocukların okula gitmediğini biliyoruz, okula devam edemeyen çocuk sayısı bu. Yine, 2013'te 59; 2014'te 54 çocuk işçi hayatını kaybetti, son üç yılda iş cinayetlerinde yaşamını yitiren 176 çocuğumuz var. Ayrıca, 4+4+4 sisteminin de "Hem oku hem çalış." modelinin önünü açtığını da biliyoruz.

Şimdi, Sayın Bakan, sosyal yardım sisteminde gördüğüm birtakım aksaklıkları iletmek istiyorum: Sosyal yardım sistemi takdire dayanıyor. Oysa gerek Hükümetin gerek Bakanlığımızın en önemli söylemlerinden biri, hak temelli, adil ve eşit bir yardım sisteminin olduğu ve buna dikkat edildiğiydi. Ancak sosyal yardımların başvuru, inceleme ve değerlendirme süreçlerine yakından bakıldığında sosyal yardım sisteminin hak değil aksine takdir temeline dayandığını görüyoruz bazı durumlarda. Burada daha fazla objektif olunması gerektiğini düşünüyorum. Ayrıca, verilen kararlara itiraz etme yollarının açılacağı bir sistem kurulmasının da önemli olduğunu söyleyebilirim.

Yine, veren ele bağıllık önemli bir konu, yani sosyal politikaların merkezinde istihdam olması lazım bütün ülkelerde olduğu gibi, sadece yardım değil, bu nedenle sosyal yardım ve istihdam ilişkisinin burada önemli olduğunu düşünüyorum istihdam kazandırma konusunda. Bu konuya çok girmeyeceğim çünkü Sayın Bakanımız Zekeriya Temizel değinmişlerdi.

Şimdi, gaziler konusunda söylemek istediğim bir konu var: Sağlık Uygulamaları Tebliği'ne göre gazilerin protez ortezlerine bir kısım ödeme yapılıyor. Gazilerin ödemeleri, ne göre gerekiyorsa yapılması gerekiyor aslında diye düşünüyorum. Örneğin, gazilerin aktif tekerlekli sandalyelerinin ödemelerinde SUT kanununa göre 2.200 lira ödeniyor fakat piyasada en ucuzu 10 bin lira Sayın Bakan. Şimdi, biz, mayına basan gaziye "Devlet 2.200 lira ödüyor, gerisini sen tamamla." diyemeyiz. Gaziler bu vatan için gerçek organlarını vermekteler fakat biz onun yerine geçecek bir aleti vermekte yarısını vermek durumunda... Hakikaten üzücü bir durum diye düşünüyorum. Kolunu, gözünü kaybeden gazinin protezini devlet tam olarak karşılayabilmeli.

Yine, gazilerin diş tedavilerinde de, yani ağızından yaralanmış ve bütün ağız yapısı bozulmuş ama 4 üst çene, 4 alt çeneden fazla diş de yaptıramıyor yani bu nedenle bu konularda da birtakım sorunların olduğunu gözler önüne sermek istiyorum.

Yine, gaziler ve şehitler arasında ayırım yapıldığını biliyoruz. Örneğin, 670 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin "Ödenecek Tazminat" başlığında 15 Temmuz gazilerinde sakatlık aranmaksızın 3.203 lira maaş ödenirken, 15 Temmuz şehit ailelerine ödenecek nakdi tazminat olarak yine güneydoğu şehitleri için ödeneğin 5 katı ödeme yapıldığını orada görüyoruz, yazıyor.

Bu ülkede hani demokrasiyi sadece FETÖ tehdit etmiyor Sayın Bakan, PKK da, IŞİD de tehdit ediyor. Bu nedenle gaziler arasında maaş farkları ve ödenecek tazminatlar eşitlenmelidir.

Bir diğer nokta, madde bağımlılığı konusuna değinmek istiyorum: Sınır bölgelerinde madde bağımlılığı ve uyuşturucu madde satışları son derece arttı, haberler geliyor çünkü ben de sosyal politikarlardan sorumluyum ve yaş çok düşmüş durumda. 13,5 ortalama yani Türkiye'de madde bağımlılığına başlama yaşı 13,5'a inmiş durumda, bu çok üzücü bir rakam.

Yine, burada tedavilerde, yataklı tedavinin rehabilitasyon merkezlerinin kurulmasını önerebiliriz çünkü böyle bir ihtiyaç var yani "AMATEM sadece ilaç veriyor, gönderiyor ama onun sonrasında tedavi karşılanmıyor." diyorlar. Yataklı bir tedavinin, yatarak tedavinin olması gerektiğini ifade ediyorlar. Geçen gün bizi arayan ve tedavi olmak istediğini söyleyen bir aile yani çocuğu için arayan bir aile, çocuğun şu anda 18 yaşında olduğunu ve beş yıldır bağımlı olduğunu söyledi. Korkunç bir rakam yani beş yıl önce başlamış olması gerçekten korkunç bir rakam Sayın Bakan.

Yine, bir diğer nokta, ben, engelliler ve yaşlılarla ilgili bir konuyu paylaşmak istiyorum: Şimdi, 1976 yılında çıkartılan 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Gücsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun'la, engelli ve yaşlılara, bu kanun kapsamında, yoksul olanlar, asgari geçimini sağlayamayan, çalışmayan ve işsiz olanlara bir gelir veriliyordu. Bu gelir hazededen karşılanıyordu ama 2013 yılında yapılan değişikliklerle, engelli ve yaşlıların bu geliri alması âdeta imkânsız hâle getirildi. Engelli ve yaşlılar, aile ve akrabalarına havale edildi. Geçen yıl ise 2015 yılında yaşlılarla ilgili küçük bir değişiklik yapıldı. Sadece yaşlıların bu maaşı alması diğer aile bireylerinin değil, sadece eşinin maaşı göz önüne alınarak hesaplama yapılması yönünde, hani yetmese bile olumlu bir değişiklik oldu ancak bu engellilere yapılmadı. Mevcut durumda nafaka alabileceklere bile bu aylık bağlanmıyor; bu da ciddi bir sorun olarak duruyor.

Bir önemli konu da: 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu kapsamında evde bakım aylığı alanlar da yine hane geliri esas alınarak hesaplama yapılıyor -bildiğiniz gibi- Sayın Bakan. Evde yaşayanların geliri, hiç ekilmeyen bir tarla, eski bir aracın bile gelir sayıldığı bu hesaplamada öyle hesaplanıyor ki kişi başına düşen gelir asgari ücretin üçte 2'sinden 1 lira bile fazlaysa evde bakım geliri verilmiyor yani yaklaşık 700 küsuru geçen bir geliri varsa, diğeri verilmiyor. Bu gelirin evde yaşayan tüm aile bireylerinin, akrabalarının geliri olarak hesaplanması çok ciddi bir sorun. Şimdi, dün bile bana 3 kişi geldi bu konuda. Ev halkından birinin aylığa geçmesi gibi bir durumda bu gelirin geriye dönük faiziyle istenmesi binlerce vatandaş zor durumda bırakıyor ve hacizler geliyor. Dün bana gelen aile de, artık, kızının yanına taşınmış, kızının yanına taşınınca aylığı kesilmiş gelir birleştirildi diye, bir de geriye dönük borç çıkarmışlar, kadıncağız perişan, diyor ki: "Kızımın yanına taşındım, gelir birleşti, hane birleşti, bir yığın da borç çıktı; ben bunu nasıl öderim." şeklinde.

Yine, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğünün aslında bu konularda biraz daha sorunlara duyarlı olması gerektiğini düşünüyorum.

Sayın Bakan, sunumda da var ve yine TÜİK'in şöyle bir verisi var yani yaşam koşulları araştırmasında, yoksulluk araştırmasında birtakım iyileşmeler olduğu ifade edilse de aslında 2012'den itibaren...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Karabiyik, normal süreniz bitti, ek süre veriyorum, lütfen toparlayınız.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Teşekkür ederim.

2012 ve 2013 arasında soru farklılıkları var yani bu sorular o kadar etkin ki bu sorulara verilen cevaplar değiştiği için oradaki sıralamalarda iyileşmeler oluyor, sadece bir veride değil, birkaç veride. Mesela, 2012’de “Ekonomik olarak beklenmedik yaklaşık 445 liralık bir harcama olduğunda karşılayabiliyor musunuz?” diye sorulurken 2013’te “Hananiz ekonomik olarak beklenmedik bir harcamayla yaklaşık 410 lirayla kendi imkânlarıyla ve borç alarak...” Bakın, “borç alarak”ı eklediğinde, buna ‘evet’ dediğinde orada bir iyileşme görülüyor. Yani, bu tür sorular... 5 soru tespit ettik. Aslında, o iyileşmelerin biraz da oralardan kaynaklandığını ifade etmek isterim. Aslında, söyleyeceğim daha çok şey var ama onları artık bire bir size iletmek istiyorum.

Teşekkürler.

Bu arada da biz sizinle iletişim kurduğumuz zaman duyarlılık gösterdiğiniz için her zaman, teşekkür ediyorum size.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Karabiyik.

Sayın Enç, buyurun lütfen.

GÖKCEN ÖZDOĞAN ENÇ (Antalya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, değerli milletvekili arkadaşlar; tabii, belki de Bakanlık, en problemlili alanlarla uğraşan Bakanlık olduğu için eleştirmek de çok kolay oluyor. Bazen çok da acımasız olabiliyoruz ama ben öncelikle teşekkür etmek istiyorum, bütçeniz hayırlı uğurlu olur inşallah, yaptığımız hizmetler de hayırlı olur.

Şimdi, tabii, gündem Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı olduğu için biz cımbızla ailenin içinden kadını çekip kadın üzerine yoğunluklu konuşuyoruz. Yaklaşık 2013 yılında bu İstanbul Sözleşmesi’ni -biraz önce bir milletvekili arkadaşımız da ifade etti- tüm siyasi partilerin ortak kararıyla son derece güzel bir ortamda yasalaştırdık.

Şimdi, yasanın geçmesi, uygulanması ve topluma adaptasyon süreci ne yazık ki çok kolay olmuyor. Bir de tabii, ben şunu da, bu noktada kendimizi de eleştirmek istiyorum: Bazı yasaları biz ne yazık ki Avrupa okumasına göre yapıyoruz. Yani, bizim de kendi gelenek, görenek, örf âdetlerimiz var, bunları da dikkate almak durumundayız diye düşünüyorum. Ayrıca, bu şiddet meselesi sadece tabii ki de Bakanlığın çözmesi gereken bir problem değil. Biz, çocuklarımızı yetiştirmeye başlarken... Sonuçta o çocukları da bizler yetiştiriyoruz yani kadına ya da çocuğa şiddet uygulayanları da bizler yetiştiriyoruz; sadece anne yetiştirmiyor, baba da yetiştiriyor, toplumsal çevresi, okulu vesaire.

Bu noktada, ben biraz basına da serzenişte bulunmak istiyorum. Ben özellikle takip ederken... İşte, “Kızgın Koca Dehşet Saçtı” yani burada “kızgın koca” tanımlanmasında bile sanki kızgınlık dehşet açmanın, dehşet yaratmanın bir sebebi gibi gösteriliyor yani kızgın birisi gidip eşini dövebilmiş gibi bir anlam çıkarabiliyorsunuz. Ya da aklıma gelenlerden “Altın Vuruşla Ölüme Uçtu.” Uyuşturucu bağımlılığından bahsediyoruz, altın kıymetli bir tanım, vuruş bağımlılık yaratan maddenin vücuda zerk edilmesi, burada da bir olumlama var. Yani, bir şeye bakarken bütüncül bakmamız gerektiğini düşünüyorum. Yine, kadınla ilgili mesela, kendimle ilgili söyleyeyim. “Kadın Vekillerin Şıklık Yarışı” bu tanım inanılmaz rencide edici, inanılmaz kötü bir tanım. Yani, sanki şıklık kadın vekillerin... Erkek arkadaşlar gülüyor belki bana ama bu önemli yani buradaki zihinsel dönüşümü anlatmak adına bu örneği veriyorum. Hiç duydunuz mu “erkek vekillerin şıklık yarışı” diye bir tanımlama?

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Musa olduktan sonra öyle bir yarış olamaz. Musa Çam'ın olduğu bir Parlamentoda böyle bir yarışın olması mümkün değil zaten.

GÖKCEN ÖZDOĞAN ENÇ (Antalya) – Hayır, yok... Orası farklı bir şey ama burada anlatmaya çalıştığım şey: Önce hani şuradaki algıyı biz eşitlik üzerine kurduğumuz takdirde bu başlıklar da inşallah atılmayacak diye düşünüyorum.

Ve koruyucu aile konusunda Bakanlığımız inanılmaz mesafe katetti. Bu noktada da ben kendi ilimden de biliyorum, gerçekten ciddi bir çalışma yapıyorlar, herkesi de koruyucu aile olması konusunda da... Bakanlık yetkililerimiz de burada bilgi alıp o çocukların hayatlarını değiştirebiliriz diye düşünüyorum.

Son olarak da ilave etmek istediğim şey, bu kadın konukevi. Bir kere hani bir tanımda anlaşılmamız lazım, “kadın sığınmaevi” değil, “kadın konukevi” Yani, kadın oraya konuk olarak geliyor. İlk hareket birimi ŞÖNİM, bu da, sayı da çok ciddi bir şekilde artmış, onun için de teşekkür etmek istiyorum; 14’den 49’a kadar artmış, biraz evvelki konuşmanızda vermiş olduğunuz rakamlar. Ama, bunun açma yükümlülüğü yine sadece Bakanlıkta değil. Nüfusu 100 bini geçen yaklaşık 900’e yakın belediyemiz var bizim, siyasi parti gözetmeden söylüyorum bunu. Bunların 31 tanesi büyükşehir belediyesi ve sadece 7 tanesinde var. Hani bir şey yaparsak, bir sorunu çözeceksek bunu el birliğiyle çözmemiz gerektiğini düşünüyorum. Bakanlığımız da o ŞÖNİM noktasında -ben oraları da gezmiş bir milletvekili olarak söylüyorum- son derece profesyonel çalışıyorlar. Yani, orası oraya gelen, evinden terliğiyle çıkan, işte şiddet gören kadınların konaklayacağı yer değil; sadece orada öyküleri alınıyor ve gerekli müdahaleler yapıldıktan sonra uygun bir yere yerleştiriliyor. Evet, her şey dört dörtlük mü? Kesinlikle değil. Ama, bu Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasa'nın bence bir şekilde gözden geçirilmesi gerekiyor. Yani, etki analizlerini mutlaka Bakanlığımız yapıyordur. Biz biraz evvel arada da konuştuk yani fiziksel temas aramadan bir erkeğin evden gönderilmesi de -bunu açık açık söylemekte de bir bahis görmüyorum artık, katılan arkadaşlarımız da olur- ister istemez o erkekte bir, geleneksel yapıya göre söylüyorum, bir kızgınlık oluşturabiliyor. Bu, asla bir gerekçe olamaz yani şiddetin gerekçesi asla yok. Ama, kendi modelimizi oluşturmamız gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

Bütçeniz hayırlı olsun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Enç.

Sayın Bekaroğlu, buyurun lütfen.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

Ben de Derik Kaymakamı Muhammet Safitürk'ün şehit olmasını, terörü kınayarak sözlerime başlıyorum. Allah rahmet eylesin.

Sayın Bakanım, değerli arkadaşlar; önce unutmamak için Sayın Bakana birkaç soru soracağım: Dün saat 19.00 civarında haber sitelerinde şöyle bir manşet bir geçti: “‘Açım, aç!’ Diye Bağırın Yurttaş Üzerine Benzin Döküp Kendini Yaktı” Şanlıurfa Suruç'ta. Bu konuyla ilgili haberiniz var mı? İHA geçmiş bu haberi, İhlas Haber Ajansı; bunu şey yapmak istedim.

Bir başka konu, “6,3 milyon insana ücretsiz sağlık hizmeti verdik.” diyorsunuz ve bununla ilgili harcadığımız paranın miktarını da şey yaptınız, Suriyeliler bunların içinde. Bizim arkadaşlarımızdan biri, Parti Meclisi Üyemiz Sayın Profesör Doktor Zeki Kılıçaslan, İstanbul'da yıllardan beri Afrikalı göçmenlerle uğraşiyor; göğüs hastalıkları uzmanı arkadaşımız. Ve tüberküloz konusunda çok ciddi problemler var, AIDS ilaçlarıyla ilgili de ciddi problemler var. Bu insanlar Türkiye'ye gelmişler

kaçak, şöyle, böyle ya da... Ama yıllardan beri Türkiye’de yaşıyorlar ve sağlık hizmeti alamıyorlar, bilmiyorum, bu konunun farkında mısınız; çok ciddi bir sıkıntı oluşuyor vakıf, işte, sivil toplum örgütlerinden sağlanmaya çalışıyor ama sorun.

Bir başka konu, bana başvuran birkaç kişiden biliyorum. Bu FETÖ olaylarıyla ilgili biliyorsunuz, çok sayıda memur ihraç edildi. Bunların memuriyetle ilişkisi kesildiği için sağlık hizmetleri de alamıyorlar. Mesela, bir tane subayın –bu, FETÖ’cü mü, değil mi bilmiyorum, tutuklu, memuriyetten atılmış- çocuğu hasta, 40 derece ateşli, sağlık kuruluşuna başvuruyor hastaneye, “Sizin SGK’nız yok artık.” diye bakılmıyor. Bunlar Türkiye Cumhuriyeti devletinde, çocuk 40 derece ateşle...

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – Çocuk mu dediğiniz, subayın çocuğu değil mi?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Subayın çocuğu, 40 derece ateşle başvuruyor. Bunlar bize yakışmaz. Bunlar bu devlete yakışmaz, devlet olmaya yakışmaz, insan olmaya yakışmaz. FETÖ’cü de olabilir, Meclisi bombalayan subayın çocuğu bile olsa, kim olursa olsun yani, bu, çocuk. Bu konuyu hatırlatmak istedim.

Bir başka şey daha söyleyeceğim: Ya, bu 2002-2016 karşılaştırmasını artık bırakın ya. On dört seneden beri ya, yeter ya. 2010’la, 2011’le, 2012’yle... Yani niye bunu yapıyorsunuz, bilmiyorum.

Şimdi ben de bir karşılaştırma yapacağım, hiç bu konuyla ilgili değil ya. 1923 ile 1950 arasında şu kadar demir yolu yapıldı, kazmalarla kazılarak, edilerek. Demir yolu yapmaya başladı sizin Hükümetiniz, daha o dönemdeki yılda yapılan kilometreyi geçemedi. Yani bunlardan vazgeçin. Bu bir kompleks ifadesi, gerek yok ki. Dünya kadar iş yapmışsınız zaten, konuşuyoruz. Neyse...

Şimdi, sizin Bakanlığımız, arkadaşlarımız da söylediler, çok önemli, netameli, böyle tartışmalı bir konuda çalışıyor. Tabii, gerçekten dezavantajlı, toplum kesimlerinin dertleriyle ilgileniyor. Olmak zorunda. Ne olursa olsun, değişik sebeplerden dolayı, bu ekonomik olur, doğuştan olur, sosyal, insanlar kendi kendilerine yetemez durumda olur bir grup insan. Bu insanın kimsesi devlettir. Zaten cumhuriyetin bir tanımı da değil mi ki, “kimsesizlerin kimsesi.” Bunların kimsesi olmak durumunda, bunu yapacaklar. Fakat öyle bir sunum yaptınız ki Sayın Bakan, yani, “Sayılar şu kadar arttı, şu kadar oldu...” Yani bir övünme şeyi... Ya, bunlarla övünülmez, size söyleyeyim. Şu kadar yoksulumuz var, şu kadar yardım ediyoruz, övünülmez. Bir şey söyleyeyim: Yani, sosyal devlet, Anayasa’ımızda yazılı, tarihimizde, geleneğimizde, geçmişimizde, dinimizde, her yerde var. Yani, esas olan, insanın alın teriyle, onuruyla, çalışarak kazanması ve bakmakla yükümlü olduğu çocuğunu geçindirmesidir, budur. Yani insanın kişiliğini tamamlayan, yani kendi kendisine yetmesini sağlayan ve yeryüzüne gelişini de anlamlandıran, kendisini gerçekleştirmeyi sağlayan şey budur. Dolayısıyla, bir devlet varsa, o devletin bunu yapması lazım.

Ya, çok üzgünüm, bütün rakamlarınız -yani vaktim olsa çok uzun uzun anlatırım- on dört sene içinde yoksullukla mücadele falan değil, yoksulluğu yöneterek gidiyorsunuz. Yani bu yoksulluğu yönetmenin siyasi bir şeyi de var, oraya girmek istemiyorum yani. Nasıl alınıyor yardımlar, ne oluyor, biliyoruz yani. Adam, kadın geliyor, yardımı alıyor, gelecek ay bir daha geliyor, “Bir üye daha getireceksin.” diyor, o vakıflardaki şeyler aynı zamanda partinin ilçe yönetim kurulu, onlara hiç girmiyorum ama esas olan, bu yoksullukla ilgili yapacağımız mücadelede esas olan, insanların kendi kendine yetebileceği, çalışarak yaşamlarını sürdürebilecekleri, onurlarıyla, böyle bir ortamı tesis etmektir.

Şimdi sizi bir tarafa bırakıyorum, ama ben ekonomi bakanlarını dinledim, büyümeyle -tırnak içinde söylüyorum- kafayı bozmuşlar. Tabii büyüyelim. Büyümeden bunlar olmaz, hiçbir şey olmaz ama insanın olmadığı bir büyüme, böyle bir şey olmaz, insan onurunu bulamadığımız, onun ezildiği

bir büyüme, böyle büyüme olmaz. Bir de bizim kültürümüz de, hani, diyoruz ya: “Sağ elin verdiği sol el görmesin.” Haberler geliyor, ben hicap yapıyorum yani, Cumhurbaşkanı, hanımefendileri, büyük bir koruma ordusuyla falan bir fakirin evine gidiyor, bir şeyler bırakıyor. Ya, böyle şeylere ihtiyaç yok arkadaşlar, yok böyle geleneğimizde. Hani, sağ elin verdiği sol el görmeyecekti? Sonra, “Yaptık, ettik, verdik...” Yani... Verdiyseniz saklayın kul olarak, devlet adına yapıyorsanız niye “Verdik, ettik” diye kendinizi koyuyorsunuz?

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANİ FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – Sunum yapıyoruz Sayın Vekilim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Tamam, sunum yapıyorsunuz, ben de sizi eleştiriyorum yani, hatırlatıyorum, benim işim hatırlatmak, zaten başka yapacak bir şeyim yok. Bu gelir testleri, fakir midir, değil midir, bunların tespit edilmesiyle ilgili süreçler de gerçekten insanların onurunu kırıyor. Başka yöntemler vardır, bulunabilir, araştırılabilir, bu konuya da dikkatinizi çekmek istiyorum.

Şimdi, Sayın Bakanım, çok güzel rakamlar verdiniz, doğrudur bu rakamlar, hiçbir itirazım yok ama ben de başka rakamlar vereceğim, doğru rakamlar vereceğim ben de. TÜİK, Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırma 2015 yılı verilerine göre yoksulluk oranı yüzde 21,9, 16 milyon kişi 20’ye, 25’e çıkarıyor. Ha, her şeye rağmen -devam ediyor- 5 kişiden 1’i.

Yardım alan -bir daha söyleyeyim- yardım ettiğimiz insan sayısı asla övünmeyin, bu bir başarı değildir, bunu söyleyeyim bir defa.

En yüksek gelire sahip yüzde 20’lik grubun toplam gelirden aldığı pay bir önceki yıla göre 0,6 puan artarak yüzde 46,5, en düşük gelire sahip yüzde 20’lik grubun aldığı pay ise yüzde 0,1 puan azalarak yüzde 6,1 oldu. Buna göre, toplumun en zengin yüzde 20’sinin gelirinin en yoksul yüzde 20’sinin gelirine oranı yüzde 7,4’den 7,6’ya yükseldi. Ortalama yıllık eş değer hane halkı kullanılabilir fert geliri 16.515 lira. Nüfusun yüzde 14,7’si yoksulluk sınırının altında kaldı. Yani 12 milyon civarındaki yurttış gerçekten yoksulluk sınırının altında. Yoksul olanların içinde bir tek kişilik hane halkı yüzde 8,1, bağımlı çocuğu olmayanların oranı yüzde 4,8, bağımlı çocuğu olanların oranı yüzde 18 olduğu görüldü. Ülkede sürekli yoksulluk oranı içinde bulunanların oranı ise yüzde 15,8. Okuryazar olmayanların 27,2’si yükseköğretim mezunlarının yüzde 1,6’sı yoksul. Ülkede hane halkının yüzde 68’i borçlu ya da taksit ödüyor. Nüfusun 43’ü konut izolasyonundan dolayı ısınma sorunları yaşıyor. Yüzde 68’i yıpranmış ve eskimiş mobilyaları değiştirememekten yakınıyor.

TÜRK-İŞ’in 2016’da açlık ve yoksulluk sınırı araştırması var; “Yoksulluk ülkenin temel sorunlarından biri.” diyor. 4 kişilik ailenin açlık sınırı 1.386, asgari ücretimiz hâlâ 1.300 lira, yoksulluk sınırı 4.515 lira, mutfak enflasyonunda aylık yüzde 1,80 oranında artış var. Asgari ücret 1.300 lira ve bir kişinin geçim maliyeti 1.712 lira, 4 kişilik bir ailenin sağlıklı, dengeli, yeterli beslenebilmesi için yapması gereken aylık gıda harcamasının tutarı 1.386 lira. Gıda harcamasıyla birlikte, giyim, konut filan gittiğimiz zaman 4.500 lirayı buluyor.

Devam ediyoruz: OECD verileri itibarıyla sosyal çalışmaların gayrisafi millî yurt içi hasıla oranına bakıldığında, Türkiye, sosyal harcamalar konusunda, yüzde 12,5’luk oranla, yüzde 21,6 olan OECD ortalamasının çok gerisinde.

TÜİK verilerine göre nüfusun yüzde 15’inden fazlası yoksulluk sınırının altında.

Devam ediyor bu şekilde rakamlar. Rakamlarla sizi çok fazla rahatsız etmek istemiyorum.

Şimdi, 2015 yılında toplam sosyal yardım harcama tutarınız 28,5 milyar lira olmuş. Söz konusu miktarın gayrisafi yurt içi hasılaya payı yüzde 1,46. Yani “Çok iyi yapıyoruz, ediyoruz.” dediğiniz şeyde ayrılan pay da budur, bunu da bilmek gerekiyor. Ayrıca, yoksulluğu yönetmekle...

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu, ek süre veriyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Nasıl ek süre? Daha hiçbir şey söylemedim.

Bakın, çok farklı kesimlerin değişik sıkıntıları var ama ben çocuklarla ilgili olanlara biraz değinip zamanımı iyi kullanmaya çalışayım.

Bakın, çocukların dünya kadar sorunu var. Yine TÜİK'in yapmış olduğu çocuk iş gücü anketi: “Ne kadar çocuk çalışıyor?”

Türkiye’de 1 milyona yakın çocuk işçi var Sayın Bakanım, 1 milyona yakın çocuk işçi var. Geçen sene, 2015’te 75 tane çocuk, iş cinayetlerinde ölmüş.

Ya, bu şeyler devam ediyor, bir sürü ama içler acısı bir durum var, işin altından kalkamadığımız: Çocuk istismarları Sayın Bakanım.

Bakın, Türkiye Büyük Millet Meclisi bunun için bir komisyon kurdu değerli arkadaşlar. Niye kurdu? İşte, Karaman’daki olay. Karaman’daki olay, duyulan olay. Dünya kadarı kalıyor. Bu konuda da rakamlar var. Çocuk istismarlarıyla ilgili kurumlara başvuranların sayısı ayda 400’ü geçiyor Sayın Bakanım. Dolayısıyla, bir Karaman olayı değil. Çok önemli bu olaya, Mecliste 4 ayrı siyasi partinin ayrı ayrı vermiş oldukları araştırma önergeleriyle bir komisyon kuruldu ve bu komisyon dört ayını heba etti. Niye heba etti biliyor musunuz? Bir psikolojiden dolayı heba etti Sayın Bakanım -siz de gelmediniz ama sizden önceki Bakanı da çağırdık, gelmedi Komisyona- şunun için heba etti, şöyle bir psikoloji: “Karaman’da çocuk istismarı oldu. Bu çocuk istismarı, işte, Ensar Vakfı ile KAİMDER’in yurtlarında oldu. Ensar Vakfı ile KAİMDER muhafazakâr, muhafazakârlar bizden, dolayısıyla böyle bir şey yapmazlar, aman, bu ortaya çıkar, çıkarsa bize...” Ne ilgisi var? Hiç kimse böyle bir şey söyleyemez ki? Çocuk istismarı dediğimiz olayın dinle, inanışla, siyasal görüşle falan hiçbir ilgisi yok ki. Bu iş oluyor. Ortam meselesidir bu iş, ortam meselesi ve bu konuyu kapatmayın, örtmeyin Sayın Bakanım. Yani, Türkiye’de 100 binlerle ifade edebileceğimiz ortaöğretim genci, denetlenemeyen, yasal statüsü ne olduğu bilinmeyen, kimlerin çalıştığını bilmediğimiz yurtlarda kalıyor. Kur’an kurslarından tutun, Ensar’ından bir başkasına, isimler önemli değil, bu yurtlar lütfen denetlensin Sayın Bakanım, bu işler örtülmesin. Bir defa ortaöğretim yurdunu...

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – Asla örtülmüyor yani sonuna kadar...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ya, ben yaşadım, bakın, anlatabilirim size.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – O çocuklar bizim çocuklarımız.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Tamam Sayın Bakanım.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – İstisnayı siyasi malzeme yapmayın.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Arkadaşlarımız bu psikolojiden çıkamadılar. Gördük raporu, bakın, 420 sayfalık raporu bakın. Hiçbir yere gitmedik, hiçbir araştırma yapmadık. Sayın Bakanım, Antep’te çocuk istismarından dolayı yargılanmış, başka bir yerde yargılanmış, Rize’de yetiştirme yurdu, neyse, şimdiki kurumun adı nedir, oraya müdür olmuş; istismar oldu, niye böyle oluyor? “Gidelim bir soralım oraya.” dedik, “Şuraya gidelim.”, “Cezaevlerine gidelim.”, gitmedik. Şuraya yazdıkları, raporda yazdıkları şeylere bakın, gerçekten ben Komisyon üyesi olarak utandım. Böyle bir şeye ihtiyaç yok. Bin defa hatırlattık bu arkadaşlara, biz bu işi ortaya çıkaralım, bu ülkede yaşıyoruz, hepimizin çocukları var, bu son derece önemli bir olay. Ne yaptılar bize? Dünya kadar

teorik bilgiyle raporları doldurdular. Onlar zaten var, Google'a giriyorsunuz. Sizin Bakanlığınız zaten bununla ilgili strateji belgesi yayınlamış, uygulama belgesi yayınlamış. Soruyorum Sayın Bakanım, o strateji belgesi ne oldu? O uygulama belgesine rağmen nedir bu 10 binleri, 15 binleri aşan...

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – Bakın, her türlü istismar olayının üzerine gidiyoruz ve sonuna kadar da...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Her türlü istismar olayının üzerine gitmek sizin işiniz değil zaten, bunu yargı yapacak. Sayın Bakanım, önleme, ortamı ortadan kaldırmak...

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – Bakın Sayın Bekaroğlu, biz çocuklarımızı korumak için her türlü önlemi alıyoruz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Suçlamıyorum, suçlamıyorum.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – Bakın, bu olayın üstüne hep birlikte gitmemiz gerekiyor; sivil toplumuyla, tüm siyasi partiler, tüm toplum olarak.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Birlikte gidiyoruz, birlikte gidiyoruz. Birlikte gidelim diye komisyon kurduk, hiçbir şey yapmadı bu komisyon Sayın Bakanım, örttüler. Öyle şeyler yazdılar ki bunlara gerek yoktu. Efendim, işte “Karaman’da kimseyi dinletmediler, ne aile ne bir şey. Karaman’dakiler dediler ki ‘Bazı vakıflar da istismar edildi.’” filan, yahu öyle bir şey yok, kimse istismar edilmiyor. Böyle ortamlar var, siz biliyorsunuz, yüzbinlerce çocuk –bitiriyorum- bu yurtlarda kalıyor. İşte köy okulları kapandı, yatılı bölge okulları kapandı, şöyle oldu, böyle oldu. Millî eğitim, devlet yurt yapmıyor, bu çocuklar buralarda kalmak zorundalar. Zorunda değiller aslında, devlet yurt yapmalı, bu para Türkiye Cumhuriyeti’nde var.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – Biz de yapıyoruz yurt.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yahu var da niye yüzbinlerce çocuk burada? Kim denetliyor bunları? Bakın soruyorum, orada hep gönüllülük esasına göre çalışan insanlar bütün dünyada standarttır, bunlarla ilgili bir araştırma yapılır, kimdir, daha evvel ne yapmış. Eğer denetleseydiniz Sayın Bakanım, on sene evvel, en iki sene evvel Diyarbakır’da, Antep’te, değişik yerlerde çocuk istismarı yapmış olan bir insanı bir yerde, Rize’de –şimdi cezaevinde- müdür yapmazlardı. Sizi kişisel olarak suçlamıyorum yani sistemde bir sorun var. Bu işi baştan beri ele almak gerekiyor diyorum, teşekkür ediyorum. Bütçeniz hayırlı olsun.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bekaroğlu.

Sayın Aksu, buyurun lütfen.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, sayın milletvekilleri, değerli bürokratlar, basın mensupları; sözlerimin başında hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Faaliyet alanınızın ağırlıklı olarak toplumun dezavantajlı kesimlerine yönelik olması sebebiyle, yapılan ve yapılacak hizmetlerin değeri ve önemi bir kat daha fazla olacaktır. Temennimiz, devlet imkânlarının hakça, ihtiyaç doğrultusunda vatandaşlarımıza ulaştırılmasıdır. Zira bu hizmetler filanca yolun bir ilçeden başka bir ilçeye kaydırılması gibi değildir. Bu takdirde ancak hizmetler maşeri vicdanda da karşılık bulacaktır.

Millî ve manevî değerlerin korunması, yaşatılması ve gelecek kuşaklara aktarılmasında millî birlik ve bütünlüğün, kardeşlik ve dayanışmanın pekiştirilmesinde aile kurumu büyük önem arz etmektedir. Türk toplumunun temel taşı olan aile, son yıllarda ekonomik ve sosyal gelişmelerin yol açtığı olumsuz gelişmelere karşı korunamamaktadır. Başta kadınlarımızın aile içerisindeki konumu olmak üzere, aile bireyleri arasındaki bağlılığı ve aile bütünlüğünü koruyucu politikalar yeterince uygulama alanı bulamamaktadır. Maalesef, aileyi ve sosyal fonksiyonlarını zayıflatıcı unsurlar ortadan kaldırılamamaktadır. İşsizliğin önlenemediği, yoksulluğun devam ettiği bir ortamda her ailenin yeterli ve sürekli bir gelire sahip olmasını sağlayacak imkânlar geliştirilememiştir. TÜİK'in verilerine göre 2015 yılı sürekli yoksulluk oranı yüzde 15,8'dir. Aile içerisindeki bu yoksulluğu en derinden yaşayanlar da kuşkusuz, kadınlardır. Kız çocuklarının okullaşma oranında görece artış olmakla birlikte bu alanda hâlâ önemli eksiklikler ve sorunlar bulunmaktadır. Kadının toplumdaki konumu maalesef güçlendirilememiştir. Başta aile içinde gelenler olmak üzere, kadına yönelik şiddet konusunda yeterli toplumsal farkındalık oluşturulamamıştır. Toplumsal cinsiyet eşitliği politikalara yerleştirilememiş, politika süreçlerinin tüm evrelerinde ve düzeylerinde erkekler ile kadınlar arasındaki eşitlik prensibi egemen olamamıştır. Kamu çalışanı anne babaların doğuma bağlı izinlerinde birtakım düzenlemeler, iyileştirmeler yapılmıştır ancak anne ve babaların birlikte, devredilemez ebeveyn izni kullanabilmesi yönünde bir düzenleme yoktur.

Şiddet ortaya çıktıktan sonra veya risk oluşturduktan sonra mağdurlar için birtakım koruyucu önlemler alınsa da hâlâ göz göre göre eski eşlerin, abilerin ve ailelerin tehditlerinin ölüm fermanlarının önüne geçilememekte, cinayetler devam etmektedir. Burada esas olan, toplumu bu şiddete yönlüten sebeplerin ortadan kaldırılabilmesidir. Bakanlığınızın özellikle önleyici tedbirlere ağırlık vermesin umuyorum.

Cinsler arası eşitsizliğin, toplumsal değişim ve gelişim sonucu zaman içinde ortadan kalkacak bir kültürel değişim sorunu olarak ele alınması çoğu zaman çözüm için bir sorumluluk üstlenmekten kaçınmak anlamına gelmektedir. Bu nedenle, son yirmi otuz yılda dünyada gelişen yeni anlayış çerçevesinde, "Cinsiyet eşitsizliği kültürel değişim sonucu çözülecek bir sorundur." anlayışı yerine doğrudan kamu müdahalesiyle ve kamu sorumluluğu çerçevesinde ele alınacak bir sorun olarak görülmeye başlanmıştır. Bu kapsamda öncelikle fırsat eşitliği politikalarının uygulanması, bunların yeterli olmadığı yerlerde özel destek ve fırsat önceliklerinin verilmesi gerekir.

Evet, kadınların sokak ortasında sürüklenmesi, yaralanması ve öldürülmesi görüntüleri kanal kanal gösterilmektedir. Birçok toplumsal olay karşısında bunlara ilişkin yasaklar getirilmektedir ancak bu görüntülere ilişkin televizyonlarda herhangi bir gösterme yasağı yoktur. Süratle, kadınların saygınlıklarına gölge düşüren, temel hak ve özgürlüklerini kısıtlayan, istismarlarına yol açarak toplumda geri planda kalmalarına sebep olan çağ dışı uygulamalara son verilmelidir. Şiddete, tacize ve istismara maruz kalan kadın ve çocuklara kurumsal adli yardım desteği sağlanmalıdır. Biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak, şiddete, tacize ve istismara uğrayan kadınlara ve çocuklara yasal yollardan hak aranması sırasında adli yardım desteği sağlanmasını, dava zamanaşımından ve mahkeme harç ve masraflarından bunların muaf tutulmalarını öneriyoruz.

Evet, girişimci kadınlara yönelik birtakım destekler vardır ancak bunların daha da artırılması, özellikle hibe desteği uygulamasının yaygınlaştırılmasını istiyoruz. Enerji biliyorsunuz ithalatımızın önemli bir kalemini oluşturuyor. Enerji verimliliği de bu nedenle ülkemiz için hayati öneme sahip, aynı zamanda da aile için önemli bir mali yük teşkil ediyor enerji. O sebeple, evlerde kullanılan birçok eşya yeni nesil tasarruflu elektrik kullanan eşyalar değil, zaten hane halkının bu değişimi yapabilecek

ekonomik gücü de bulunmuyor. O nedenle, belli yaşın üzerindeki elektronik ev eşyalarının değişimi için vergi kolaylıkları getirilmeli ve bu yolla aileler desteklenmelidir hem de bu yolla bir enerji tasarrufuna da katkı sağlamış oluruz.

Çocukların kültür, sanat, spor, folklor, okuma ve araştırma alışkanlığı kazandırıcı faaliyetlere yönelmelerini sağlayıcı programlar hazırlanmalıdır.

Korunmaya muhtaç çocukların öncelikle ailesinin yanında korunup yetişmesi yaklaşımını önemli görüyoruz. Bununla birlikte, muhtaç çocuklar için alternatif bakım modelleri geliştirilmeli, ekonomik yoksunluk içinde olan ailelerin 0-12 yaşları arasındaki çocuklarının koruma altına alınmadan kreş ve çocuk kulübü gibi gündüzlü bakım hizmetlerinden ücretsiz yararlanmaları sağlanmalıdır.

Çocukların çalıştırılması ve her türlü çocuk istismarı maalesef devam etmektedir. Zorla çalıştırma, dilendirme, kapkaç yaptıрма, terör eylemlerinde kullanma gibi gayriahlaki ve yasa dışı baskılara ve şiddete maruz kalan çocuklar devletin etkin koruması altına alınmamaktadır. Bu konuda güvenlik birimleri, yerel yönetimler, üniversite ve STK'larla iş birliği yapılması önem arz etmektedir.

Yazılı ve görsel medya aracılığıyla çocuk evliliklerinin önüne geçebilecek, töre cinayetlerine mani olacak bir bilinçlendirme kampanyası yürütülmelidir. Aileler medya okur-yazarlığı ve İnternetin doğru kullanımı konusunda bilinçli değildir, buna yönelik etkili çalışmalar yapılmalıdır. Çocukları ailelerinden gelenler de dâhil her türlü hak ihlaline karşı koruyacak etkili önlemler ne yazık ki tam olarak alınmamaktadır.

Evet, Sayın Bakan, Bakanlığımız bünyesinde önemli işler yapıldı, istatistikler sabahtan beri verildi, aynı şeyleri çok fazla da tekrar etmek de istemiyorum ama işte Dünya Ekonomik Forumu tarafından hazırlanan 2015 Küresel Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Raporuna göre, Türkiye, kadın-erkek eşitliğinin sağlanmasında; Moldova, Mozambik, Kenya, Uganda, Zambiya, Kuveyt, Katar, Tunus, Bahreyn gibi ülkelerin gerisinde, 145 ülke içinde 130'uncu sırada.

Kadın istihdamında yine rakamlar verildi, tekrar etmek istemiyorum, sıkıntılı durumdayız, yüzde 33'e yükselmiş, çok küçük bir oynamayla. Tüm eğitim düzeylerinde erkeklerden daha düşük ücret alıyor çalışan kadınlar. Her 10 kadından 4'ü eşinden veya birlikte yaşadığı kişiden fiziksel şiddet görüyor.

Yine, okullaşma oranları kızlar ve erkekler için artsa da kızlar aleyhine var olan aradaki makas henüz tamamen yok olmuş değil, hemen hemen eğitimin her düzeyinde erkeklerin okullaşma oranları kızlardan daha fazla. Her ne kadar ilk evlenme yaşında bir artış görülse de 18 yaşından önce yapılan erken evlilikler Türkiye'nin en önemli sorunlarından biri olmaya devam ediyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Aksu, ek süre veriyorum, lütfen toparlayın.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Toparlıyorum Sayın Başkan.

Devlet sadece resmî evliliklerin kaydını tuttuğundan Türkiye'de 18 yaş altı evliliklerde özellikle 13-15 yaş aralığındaki evliliklere ilişkin istatistikler yok.

Yine, anne, bebek, çocuk ölüm oranlarının yeterince düşürülemediği olması, doğum öncesi ve sonrası bakım hizmetlerinin yaygınlığı son yıllarda yaşanan iyileşmelere rağmen istenilen düzeyde değildir.

Bir başka önemli konu, Dünya Ekonomik Forumu'nun Küresel Cinsiyet Ayrımı Raporu'na göre, Türkiye "ekonomik katılım ve fırsatlar" kategorisinde 136 ülke arasında 127'nci sırada. Bu sonuçla, rapora göre, Türkiye'nin en başarısız olduğu alan, bu alan.

Bu alt endeks 3 durumu gözetiyor; ekonomiye katılımdaki farklılık -işgücüne katılım oranlarındaki farklılıktan elde ediliyor bu- ücret farklılığı ve görevde yükselme farklılığı. Yani bu 3 alt kategorinin değerlendirilmesi sonucunda bu sıralama tespit ediliyor. Demek ki hem katılımda hem ücret farklılığında hem de görevde yükselme açısından istihdamda kötü durumdayız.

Evet, bir de dün Spor Bakanımıza da okuduğum bir mektup var, sizinle ilgili bir bölümünü de okuyarak bitirmek istiyorum, down sendromlu bir çocuğu olan vatandaşımızdan bu mektup geldi. “Engelli diye adlandırılan çocuklarımız fırsat verildiğinde, imkân tanındığı zaman çok şeyler başarabiliyorlar. Özellikle down sendromlu bireyler işe alınmada problem yaşıyor. Bu çocuklar zihinsel engelli olarak geçiyor. Hiçbir haktan yararlanamıyorlar. Raporlarına çalışamaz ibaresi yazılıyor, işe alınmıyorlar, aylık da bağlanmıyor. Down sendromlu bireylere, zihinsel engelli olarak sınıflandırıldıkları için ehliyet verilmiyor, birinci derece yakınlarının da ÖTV’siz araç alması hususunda yüzde 90 engel aranıyor, ancak bu bireylere en fazla yüzde 50 rapor veriliyor. Aradaki çelişkinin giderilmesi gerekmez mi?” diye devam ediyor, bunu da iletmiş olayım.

Bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Aksu.

Sayın Cevheri, buyurun lütfen.

MEHMET ALİ CEVHERİ (Şanlıurfa) – Evet, teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sözlerime başlamadan önce, Mardin Derik’te hain bir saldırı sonucu şehit olan Muhammed Fatih Safitürk kardeşime Allah’tan rahmet diliyorum, ailesine sabırcemil niyaz ediyorum. Milletimizin başı sağ olsun.

Sayın Bakanım, Değerli Başkanım, muhterem hazırım; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Şahsım adına Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bütçesi üzerinde konuşacağım.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı toplum için çok önemli, zaten adından da anlaşıldığı gibi ismi aile, aileyi içeriyor.

Toplumda sosyal yönü çok önemli olan bu Bakanlık, en önemli işlevi toplumda sosyal hizmet müdahalesinin ve takibinin gerçekleştirilmesi olan bu kurum, bütün toplum katmanlarına hitap etmektedir. Örneğin; çocuk, genç, kadın, erkek, engelli, yaşlı bireyelerine ve ailelerine, koruyucu ve önleyici, geliştirici rehberlik ve danışmanlık odaklı sosyal hizmetleri ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte sunmaktadır. Sayın Bekaroğlu da ifade etti, kısacası bu kurum, kimsesizlere el uzatmakta ve kimsesizlerin kimsesidir. Kürtçede bunun çok güzel bir karşılığı var.(x) O da “Kimsesizlerin kimsesi.” demek.

Kurumun öncelikli amacı, aile bütünlüğünün korunması ve aile refahının artırılmasıdır. Bununla birlikte bir diğer amacı, toplumun geleceği olan çocukların ve gençlerin sağlıklı gelişimini temin etmek üzere, çocuklara ve gençlere yönelik sosyal hizmet faaliyetlerini yürütmek ve bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşlarıyla gönüllü kuruluşlar arasında iş birliği ve koordinasyonu sağlamaktır.

Yine toplumu ayakta tutan ve aileyi şekillendiren kadınların, toplumsal hayatın tüm alanlarında hak ve fırsat eşitliklerinden faydalanmalarını sağlamak, kadınlara sahip çıkmak ve olası mağduriyetlerini gidermektir.

Ayrıca, engellilerin ve yaşlıların toplumsal hayata etkin biçimde katılımlarını sağlamak ve bu yönde ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte faaliyette bulunmak.

Diğer önemli bir işlevi de vatan ve mukaddesatları uğruna seve seve canlarını feda eden şehitlerin yakınlarıyla gazilere yönelik sosyal hizmet faaliyetlerini yürütmektir.

Yukarıda özetlediğimiz gibi, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı sağlıklı bir toplumun bütün katmanlarıyla ilgilidir. Tabii, hepimizin olduğu gibi Bakanlığımızın da öncelikli hedefi ve misyonu çekirdek aile yapısını korumaktır. Bunun için çocuğun aile ortamı içerisinde yetişmesini sağlamak öncelikli amacıdır. Bunun için aile içi eğitim ve danışmanlık hizmetinin verilmesiyle birlikte, ekonomik problem yaşayan ve belli bir hayat standardının altındaki ailelerin ekonomik yönden desteklenmesi de kurumun diğer temel görevlerinden biridir.

Kurumunuzun misyonu ve işlevini özetledikten sonra, biraz da ilim olan Şanlıurfa'daki kurumunuzun teşkilat yapısını ve faaliyetlerinden bahsetmek istiyorum.

Sosyal hizmet merkezlerinin bulunduğu ilçeleri sayarsak Eyyübiye, Haliliye, Karaköprü, Siverek, Suruç, Harran, Ceylanpınar ve Viranşehir ilçelerimizde sosyal hizmet merkezleri bulunmaktadır.

2016 yılında Bozova ilçesinde SHM kuruldu. Bunlarla ilgili personel alımı, bina tedariki gibi kuruluş çalışmaları devam etmektedir. Haliliye ve Bozova'nın ek ders personel yetkileri onay aşamasındadır. Akçakale ve Birecik ilçelerinde açılış işlemleri devam etmektedir. Halfeti ve Hilvan ilçelerimizde ise sosyal hizmet merkezleri bulunmamaktadır. Oysa, bu ilçelerimizde de hizmet götürülmesi gereken çok ciddi bir kitle bulunmaktadır.

Bugün Şanlıurfa'nın valiliğimizin son açıklamalarına göre 1 milyon 960 bin nüfusu var. 1 milyon 960 bin il nüfusu ve 500 binin üzerinde Suriyeli misafir yolcusuyla birlikte yaklaşık 2,5 milyonluk bir nüfusu barındırmaktadır.

Bugün il müdürlüğümüzün mevcut personel sayısı Suriyeli kardeşlerimiz olmadan, eşdeğer bir ildeki kurum personelinden az olmasına rağmen, bugün ilimizde bulunan Suriyelilere gerekli hizmeti verecek personelimiz yeterli sayıda değildir.

Bugün sokak ve caddelerde sadece bizim çocuklarımız mendil satmamakta, yüzlerce Suriyeli çocuk sokaklarda dilenmektedir. Ülke olarak milyonlarca Suriyeli vatandaşa çok çeşitli hizmetler üretiyoruz. Bu amaçla milyonlarca lira para harcıyor, binlerce insanı istihdam ediyoruz. Ulusal varlıklarımızı misafir kardeşlerimizle paylaşıyoruz. Ancak bu kadar emek, özveri ve harcamaya rağmen; yaz-kış, yalın ayak, yarı çıplak, bazen soğuktan mosmor olmuş elleri, ayakları ve yanaklarıyla, bazen şiddetli güneşin altında siyah olmuş yüzleriyle, gelen giden araçların altında kalmayı düşünmeden dilenen, dilendirilen Suriyeli küçük çocukları görmekteyiz.

Objektiflere yansıyan bu kareler bir taraftan ulusal görünürlüğümüz üzerinde olumsuz etkiler oluştururken, bir taraftan da bunca emek ve harcamamıza ciddi bir biçimde gölge düşürmektedir. Bu durum bir taraftan toplumsal hissiyatı yaralarken diğer taraftan da küçücük, masum çocukların sömürülmesine ve istismar risklerine açık hâle gelmelerine neden olmaktadır. Şanlıurfa bu alanda da en yoğun, en yaygın ve en çarpıcı örneklerin yaşandığı illerin başında gelmektedir.

Eğitim ve kalkınmışlık düzeyi, toplumların dezavantajlı birey ve grup oranları üzerinde ciddi etkilere sahip olduğu bilinen bir gerçektir. Bu kapsamda Şanlıurfa'nın mevcut düzeyi, ilimizin dezavantajlı kitlesine ait açık bir göstergedir.

Şanlıurfa, kendi nüfusuna oranla Suriyeli vatandaşların da en çok ikamet ettiği illerin başında gelmektedir. Bu da hem sorunların çeşitliliğini, hem problemin büyüklüğünü hem de hizmete ihtiyaç duyan insan sayısını aynı oranda büyütmektedir.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımız ve yereldeki il müdürlüklerimiz, devletimizin ilgi, şefkat ve yardım elini temsilen vazife icra etmektedirler. Bu bağlamda gerek bireysel gerekse kitlesel düzeyde güncel problemlere çözümler üretmek, muhtemel sorunlara önleyici stratejiler geliştirmek için, öncelikli olarak hizmette hızlı bir odak değişikliğine acilen ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu da müracaat odaklı bir hizmet anlayışından arz odaklı, yani yerinde ve doğal ortamında tespit ve çözümlerine dayalı bir hizmet anlayışını gerektirmektedir. Toplumların gelişmişlik ve medeniyet düzeyleri, dezavantajlı bireylerine sunduğu hizmetin yaygınlığı ve kalitesiyle de doğru orantılıdır. Sosyal Hizmetlerin temel hizmet bileşenlerini; personel, araç, kuruluş ve ödenekler oluşturmaktadır. Şanlıurfa'mızda da izah edildiği gibi ciddi manada bir ödenek artışına ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu arada yeri gelmişken sosyal politikaların manasının, halk kitlesi üzerinde sağlıklı bir toplum yapısı için geleceğe yönelik politika üretmek olduğunu da ifade edelim. Bu politikaları üretirken yerinde tespitin çok önemli olduğunu biraz önce ifade ettik ve sorunun kaynağına inmelidir. Bunun için sadece kamu eliyle sorunlara nüfuz edebilmek zordur, bunun için muhakkak kamuya duyarlı sivil inisiyatifi de katmak gerekiyor.

Bu bağlamda en çok güveneceğimiz kurumların yerel yönetimler olduğunu düşünmekteyim. Yerel yönetimlerin bu konuda sosyal politika üretip; kadınlar, çocuklar, gençler, yaşlılar ve engellilerle ilgili politikalar üretip aktif rol almaları gerekir. Çünkü belediyelerin en önemli görevlerinden biri sosyal belediyeceğidir.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının önemli bir misyonunun da sorun gelmeden müdahale etmek olduğunu ifade etmiştik. Sorun geldikten sonra müdahale edilirse, bu sorun bir sosyal yara hâline gelmiş ve toplumsal bir maliyet oluşturmuş demektir. Eğer bir çocuk sokakta dileniyorsa, bu ekonomik yoksunluğun toplumsal sorun hâline geldiğinin en somut örneğidir. Bu çocukları veya ailelerini dilenmeye mahkûm etmekten kurtarmamız gerekir. Bunun için toplumun ekonomik seviyesini yükseltmemiz gerekir.

Bugün bu çocuklar sokakta dileniyorsa ya aile gerçekten iş bulamamakta veya geçinme problemi yaşamaktadırlar ya da çocuk sahipsizdir, anne ve babası bulunmaktadır veyahut aile bu işi meslek edinmiştir. Eğer bir aile geçinme problemi yaşamaktan dolayı çocuğunu sokaklarda dilendiriyorsa ya da kendileri dileniyorsa bu aileler fakruzaruret içerisindeyler. Bunların durumlarını iyileştirmek, ekonomik yönden destek vermek gerekiyor ki aile çocuğunu sokaktan çeksın veya kendisi çekilsın, sokak yerine çocuklarını okula gönderebilsınler, kendileri işlerine gidebilsınler.

Şayet çocuk sahipsizlikten dolayı dileniyorsa bu durumda da onu devletin şefkat dolu ellerine, yuvalarına almak gerekir ki, bu çocuklar ileride sosyal bir yara hâline gelmesınler. Bu noktada Bakanlığımızın hizmetleri takdire şayandır.

Bugün sorunların yerinde tespit edilmesi lazım, bu da yeterli ve vasıflı personellerle olabilir. Ancak, bizim için önemli olan diğer büyük bir sorun ise kurum olarak 18 yaş ve altı çocuklara hizmet verilmesidir. Bir çocuk 18 yaşını doldurduğunda kurumla ilişkisi kesilmektedir. 18 yaş sonrası çocuklarımıza bir gelecek kurmadan sokağa salıvermemeliyiz. Bu çocukları ve özellikle kızlarımızı büyük tehlikeler beklemektedir. Bu çocuklarımıza muhakkak meslek edindirmeli, belli bir mesleki yeterliliğe ulaştırdıktan sonra bunlara ya kamu kurumlarına yerleştirmede öncelik verilmeli ya da uzun vadeli, düşük faizli krediler verilerek iş sahibi olmalarını sağlayabilmeliyiz ki, bunlara alan el değil, veren el yapalım ve aynı zamanda toplumsal yara olmaktan kurtaralım. Bunlar yara olmaktan ziyade yara iyileştirici olabilsınler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Cevheri, süreniz bitti.

Ek süre veriyorum, lütfen toparlayın.

MEHMET ALİ CEVHERİ (Şanlıurfa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bunun için Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının, Millî Eğitim Bakanlığı, Gençlik Spor Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı gibi Bakanlıklarla yakın işbirliği yaparak, bu çocuklarımıza yönelik ayağı yere basan, gerçekçi projeler üretmesi gerekir. Adından da, anlaşıldığı gibi bu bakanlığın hizmetinin odağında insan yer almaktadır. Dolayısıyla, insan odaklı hizmet üretilmesi gerekir. Bunun için insanın ırkı, dili, rengi, tabiiyeti önemli değildir, önemli olan insan olmaktadır.

Diğer değinmemiz gereken önemli bir husus ise, hizmet edilirken, bataklıkta sinekleri yok etme yerine, bataklık kurutmak gerekir. Bugün madde bağımlılığı ülkemizde ciddi bir sorun olmaya başlamıştır ve ailelilerin temelini sarsmaya başlamıştır. Uyuşturucu kullanımı ve yaygınlaştırılması emperyalistlerin düşünen beyinleri yok etme projesidir. Ülkemizin ve insanlık âleminin en büyük beşerî gücü olan insani değerlerimiz uyuşturucuyla yok edilmeye çalışılmaktadır.

Bu sorunun bertaraf edilebilmesi için ailelerin ciddi manada eğitilmesi gerekir ve bunun için Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile yine Millî Eğitim, STK ve belediyelerin bir koordinasyon içinde çalışıp, proje üretip bu bataklık kurutmaları gerekir. Aksi takdirde geleceğimizi kaybederiz.

Bu duygu ve düşüncelerle 2017 bütçemizin hayırlı ve uğurlu olmasını diler, saygılar sunarım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Cevheri.

Değerli arkadaşlar, şu anda konuşma sırası gelmeyen 14 arkadaşımız var. Süreye azami dikkat edilmesini rica ediyorum.

Sayın Arık, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakika.

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli Komisyon üyeleri, değerli bürokratlar; ben de hepimizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum. Öncelikle Mardin'in Derik ilçesinde şehit olan kaymakamımıza Allah'tan rahmet diliyorum. Tabii ki 15 Temmuz demokrasi şehitlerimiz önemli, onlara verilen hakların analarının ak sütü gibi helal olmasını diliyorum ve takdir ediyorum. Ancak aynı hakların daha hayatının baharında kara toprağa düşen kaymakamımıza, polisimize, askerimize ve sivil vatandaşlarımıza da verilmesini istiyoruz. 15 Temmuz şehitleri ve diğerleri diye şehitlerin ayrılmasının toplumun vicdanında da derin yaralar açtığını belirtmek istiyorum.

Sayın Bakan, konuşmanızı büyük bir ilgiyle izledim ve çok da şaşırdım. Yanlış kapıdan yanlış odaya girilir. Sanırım siz de yanlış bir odaya girmişsiniz ve Türkiye'ye yanlış bir pencereden bakıyor gibisiniz. Sizin verdiğiniz tablolarla bizdeki olan rakamlar birbiriyle hiç de uyuşmuyor. Kesin bir ifadeyle söylemek gerekirse Türkiye'de aile ve sosyal yaşamın uçurumun kıyısında olduğunu görüyoruz. Bakınız, ülkemizde uyuşturucu kullanımı hızla artıyor. Uyuşturucudaki artış oranı yüzde 678. Burada daha önemli olan nokta uyuşturucu kullanım yaşının 10 yaşına, hatta 9 yaşına kadar düşmüş olması, ilkokul çağlarına kadar düşmüş olması. Bu konuda ciddi çalışmaların yapılması gerekiyor. Toplumun temel taşı olan aile yapısı hızla bozuluyor. TÜİK verileriyle yapılan değerlendirmelere göre 2006-2015 dönemini kapsayan on yılda Türkiye'de toplam 6 milyon 90 bin 210 çift evlenirken 1 milyon 150 bin 591 çift de boşanmış. Yani boşanma oranı yüzde 37,3 oranında.

Yine elbette ki bunun temelinde ekonomik sebepler ön planda. Her ne kadar ekonomi konusunda pembe tablolar çizseniz de rakamlar hiç de öyle demiyor. Bakınız, karşılıksız çeklerin tutarı yüzde 37 oranında artmış durumda. 2002 yılında karşılıksız kalan çeklerin toplam parasal tutarı 2 milyar 204 milyon lira düzeyindeyken bu oran 2015 yılında yüzde 37 oranında artış göstererek yüzde 27,3 milyar liraya kadar yükselmiş durumda.

Yine, protestolu senetlere baktığımızda, 2002 yılında 499 bin olan Türkiye genelinde protesto edilen senet sayısı, 2014 yılında 1 milyon 4 bin adet olmuş durumda.

Yine, icra dosyalarının sayısı 24 milyona ulaşmış durumda. 2002 yılında icra müdürlüklerinde toplam 10 milyon 26 bin icra dosyası bulunurken 2014 yılında bu oran 23 milyon 825 bine çıkmış durumda Sayın Bakanım.

Sayın Bakan, özetlemek gerekirse: Türkiye’de kadına şiddet yüzde 1.400 artmış, boşanma oranları yüzde 37,3 artmış, intihar oranları yüzde 33 artmış.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – Pardon, yüzde 37,3 oran mı dediniz, artış mı dediniz?

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Artış dedim Sayın Bakanım.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – Biraz önce oran demiştiniz de.

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Hangisini dediniz?

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – Okurken “6 milyon kişi evlenmiş, 1 milyon kişi...”

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Bakalım, düzeltelim eğer yanlış bir ifade kullandıysam.

Fuğuştta ise yüzde 790 oranında bir artış var.

Çok ilginçtir Sayın Bakanım, Türkiye’de 26 milyon kişi antidepresan ilaç kullanıyor. 26 milyon kişi, dikkatinizi çekmek isterim. İşsiz sayısı 6 milyonu aştı ve 17 milyon kişi de yoksul durumda.

İşte, bu rakamlar Türkiye’nin nasıl karanlık bir tabloyla karşı karşıya olduğunu gösteriyor.

Tabii ki burada otizme de dikkat çekmek istiyorum. Otizmliler baba olarak konuşuyorum, bir milletvekili olarak değil ve ben hakkımı size helal etmiyorum. Eğer ben hakkımı size helal etsem eşimin helal etmeyeceğini biliyorum, eşim helal etse Türkiye’de bulunan yaklaşık 3,5 milyon otizmliler ailenin size hakkını helal etmediğini yakinen biliyorum.

Şöyle ki Sayın Bakanım...

ERKAN KANDEMİR (İstanbul) – Çok ağır ifadeler bunlar.

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Kesmeyin lütfen. “Hakkımı helal etmiyorum.” diyorum, Sayın Bakana ağır ifadeler de kullanmıyorum. Bir baba olarak konuşuyorum, bir milletvekili olarak değil.

MUSA ÇAM (İzmir) – Ayrıca, bir hekim olarak konuşuyor.

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Ayrıca, bir hekim olarak, kadın doğum uzmanı olarak konuşuyorum.

Türkiye’de 4,5 milyon aileden bahsettik, etkilenen aileden bahsettik ve otizmin tek çaresinin, tek tedavisinin eğitim olduğunu biliyoruz, hepimiz de biliyoruz. Bakınız, Batılı toplumlarda otizmliler bireylere -sabah konuşmasında Zekeriya Ağabeyim de biraz bahsetti, Batıdaki durumu kısa da olsa gözler önüne serdi- Batıda kırk saat eğitim veriliyor Sayın Bakanım. Diyorlar ki: “Size kırk saat eğitim vereceğiz, eksik gördüğünüz konularda da ekstrasdan iki saat daha eğitim vereceğiz.” Oysaki Türkiye’de haftada verilen eğitim sayısı sadece ve sadece iki saat, dikkatinizi çekmek istiyorum. Sizin çocuğunuz

haftada kırk saat alıp normalde ayakları üzerinde duramaz iken, dersane desteği almadan ayakları üzerinde duramaz iken bu çocuklara haftada iki saat eğitim verilmesini sizin vicdanınız kabul ediyor mu? Bu sorumu cevaplamanızı istiyorum.

Türkiye’de şu anda 350 bin 0-18 yaş arası çocuk var ve 350 bin çocuktan eğitime ulaşabilen çocuk sayısı ise sadece 26 bin Sayın Bakan. Eğitim bekleyen 350 bin çocuk var ama bu çocuklardan eğitime ulaşabilen çocuk sayısı sadece ve sadece 26 bin.

Bakınız, daha dün bir anne aradı, Gölbaşı Ayşe Özbağ Ortaokulunda “Ben bu okulda otizimli çocuk okutmayacağım.” diye çocuğunu okuldan almışlar. Dün aradı bu anne.

Yine, sizin “Yazarları FETÖ’cü.” diye kapattığınız Cumhuriyet gazetesindeki bir haberi okuyorum: “Saçlarını kokluyorum ama düşlerimde” diyor. Otizimli oğlu olan bir anne, oğlunun bulunduğu bir yerdeki cezaevine nakil istiyor ama bir türlü çağrısına cevap verilmiyor. İşte, Türkiye’deki tablo bu Sayın Bakan.

İnsani gelişmişlik endeksinden bahsettiniz, övündünüz, “Şuradan şu noktaya geldik.” dediniz...

BAŞKAN – Sayın Arık, sözünüzü kesmek istemiyorum ama süreyi aştınız.

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Bitirmek üzereyim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Tamam.

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Evet, insani gelişmişlik endeksinde Sayın Bakanım, Umman’ın, Romanya’nın, Uruguay’ın, Kazakistan’ın, Bulgaristan’ın, Kosta Rika’nın, Venezuela’nın gerisinde ve 72’nci sıradayız. İşte, bu kadar geride olmamızın nedenlerinden biri de sizin eğitime verdiğiniz, engellilere verdiğiniz haklardan kaynaklanıyor.

Ben, bunu, insani gelişmişlik endeksinden bahsederken herhâlde üzülmeye başlıyorsunuz diye dinlemediğim ama büyük bir iyilik olduğundan bahsederek söylediniz.

Burada eğitim temel bir hak. Sayın Bakanım, şunu aileler çok iyi biliyor: Eğer ki siz otizimli bireylere gerçekten hak ettiği eğitimi verebilir iseniz bu çocukların yüzde 50’sinden daha fazlası ailelerine ve topluma bağlı olmadan yaşayabiliyorlar. Siz bu hakları ellerinden alamazsınız diyorum.

Sürem bittiği için arkadaşların daha fazla vaktini almak istemiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Arık.

Sayın Atıcı, buyurun lütfen.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, ben Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunun bir üyesiyim yani bu Bakanlığın bütçesiyle yakından ilgilenen Komisyonun üyesiyim. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı olduğunda bizler sizleri ağır eleştirmekten ziyade, “Ortak ne yapabiliriz? Toplumda nasıl birlikte hareket edip de aileyi ve sosyal politikaları destekleriz?”i düşünme çabası içerisinde oluruz.

Şimdi, size üç öneride bulunacağım, birlikte çalışma önerisi; ondan sonra da bazı ufak tefek eleştirilerimiz olacak. Bu eleştirileri de kesinlikle doğruyu daha iyi bulma adına, lütfen, değerlendirin. Sizin Bakanlığınız diğer bakanlıklara göre bizim nazarımızda biraz daha farklıdır.

Birinci önerimiz şudur: Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak geçen dönemde, 24’üncü Dönemde çocuk cezaevleriyle ilgili ciddi bir çalışma yaptık. Çocuklar cezaevlerinde ne durumdalar, annelerinin yanında kalmak zorunda olan küçük bebekler ne durumdalar, bunları tek tek inceledik ve bir rapor hâline getirdik. Bununla ilgili de 5 tane kanun teklifi hazırlayıp Meclise sunduk 24, 25 ve 26’ncı Dönemde.

Bir küçük örnek vereyim size: Örneğin, bir annenin 3 aylık bir bebeği var ise ve cezaevine konmuş ise emziriyorsa bebeğini ayda bir kere koklayabiliyor Sayın Bakan. Bakın, o anne cezaevindeyse çocuğuna da dışarıda bakılacak durumu var ise ve dışarıya baktıysa bu anne çocuğunu ayda bir kere koklayıp emzirebiliyor. Şimdi, bu durumu, siz bir hekimsiniz, lütfen değerlendirin. Biz bunun çözümü için kanun teklifi verdik. Burada ortak çalışmak zorundayız. Bunlar olmayacak şeyler değil. Adalet Bakanlığının, sizin ve bizim ortak önergellerle çocukların cezaevlerindeki durumlarını muhakkak düzeltmemiz gerekiyor. Raporumuz hazır, Mecliste de bizim kanun tekliflerimiz var.

İkinci birlikte çalışmamız gereken konu: Çocuklarda madde bağımlılığı ve uyuşturucu. Deminden beri siz pek çok alanda bu konuda önemli işler yaptığınızı söylediniz. Şimdi, bizim ikinci olarak açtığımız tematik çalışma alanı, çocuklarda uyuşturucunun önlenmesi. Bundan sekiz sene önce Mecliste bir uyuşturucu komisyonu kuruldu ancak bu komisyon istenilen başarıya ulaşamadı. Şimdi, yine hep birlikte böyle bir komisyonu kuralım. Ben sizin Bakanlığınızın bütçesi görüşüleceği için bugüne özgü olarak beklettim ve bugün Meclise böyle bir önerge sundum. Daha önce AKP’li arkadaşlarımız da bu konuyu gündem dışı yapmışlardı, biraz umutlandım. Şimdi hep beraber, gelin, bu çocukları uyuşturucu batağına düşmekten nasıl koruruz; düştükten sonra bir şey yapamıyoruz, yüzde 90’ı perişan durumdadır; o yüzden, böyle bir komisyonu el birliğiyle kuralım.

Size sadece şu rakamları vereceğim Sayın Bakan. Hani, diyorsunuz ya “Biz uyuşturucuda çok ciddi paralar harcıyoruz.” filan. Rakamlarımızı anlıyorum, polemige girmeyeceğim. Eğer benim ülkemde, bakın, 2011 yılında 105 çocuk doğrudan uyuşturucudan ölmüş ise bu rakam 2012 yılında 105’ten 162’ye çıkmışsa, 2013 yılında ise tam yüzde 43 artarak 232 sayısına ulaşmış ise çocuk ölümü bu uyuşturucudan dolayı demek ki biz -bakın siz demiyorum- bir yerde yanlış yapıyoruz Sayın Bakan. Bu sadece sizin Bakanlığınızın sorumluluğunda olmayabilir, elbette hep siyasi polemik yaparsak çok yere çekeriz ama burada biz sorumluluğu hepimizde görüyoruz. O yüzden acilen çocuklarda uyuşturucuyla ilgili, bunun önlenmesiyle ilgili bir komisyonu kuralım ve birlikte çalışalım, bunun ilgili politikaları üretelim.

Üçüncü önerimiz bir gebe okulunun kurulmasıdır. Bu daha önce Mersin’de, dönemin Mersin Valisinin önderliğinde bizim yaptığımız -ben bir çocuk hekimiyim aynı zamanda- çok güzel, çok başarılı bir çalışma oldu. Gebeliğin yirminci haftasından sonra yani artık tam yarıya geldikten sonra bu okula anne baba, mümkünse anneanne babaanne birlikte gelerek nasıl gebelik seyretmeli beslenmesi dâhil, normal doğuma bir anne nasıl hazırlanmalı, çocuğunu nasıl emzirmeli, emzirme tekniklerin uygulamalı olarak maketler üzerinde, çocuk nasıl yıkanmalı, nasıl aşılanmalı hepsini yaptık, kitabı hazır, slaytları hazır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(Oturma Başkanlığına Başkan Vekili Mehmet Şükrü Erdiñç geçti)

BAŞKAN – Sayın Atıcı, ek süre veriyorum.

Buyurun.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Bütün bunlar hazır Sayın Bakan, sadece burada sizin projelerinize gebe okulunu eklemeniz yeterli olacaktır.

Şimdi, birkaç konuda da önemli eleştirilerimizi başlıklar hâlinde sunacağım sürem elverdiği ölçüde.

Sosyal yardımlardan bahsettiniz. Gururla dediniz ki, kitapçığımızda da yazıyor: “2002 yılında 1 milyar 376 milyon, 2016 yılında 35 milyar sosyal yardım yaptık.” Sayın Bakan, bu övünülecek değil bizce utanılacak bir durumdur çünkü sizin döneminizde sosyal yardıma muhtaç insan sayısının net bir

şekilde arttığını gösteriyor. Nereden söylüyorum? Bakın bu da polemik değil TÜRK-İŞ, AKP'ye de yakındır maalesef. TÜRK-İŞ diyor ki: "4 kişilik bir ailenin açlık sınırı 1.386 liradır." Sizin asgari ücret uygulamanız 1.300 liradır yani milyonlarca insan bu ülkede sizin döneminizde açlık sınırının altında yaşamaktadır. Boş verin siz 2,15 dolar, 4,3 doların altında, bunların hepsi hikâye, doların alım gücünü filan bunları hep tartışırız ama rakam mı rakam. Evet, iyi misiniz o konuda? Evet, öyle görünüyor. Ama milyonlarca insan sizin döneminizde açlık sınırının altında yaşıyor. O nedenle burada önemli bir nokta var.

Ayrıca bu sosyal yardımları siyasi silah olarak kullananlar varsa bu ahlaksızlıktır, net olarak. Eğer "Sosyal yardımını keserim bize oy vermezsen." diyorsa herhangi bir belediye, parti ayrımı yapmaksızın, bu, gerçekten siyasi ahlaksızlıktır.

Efendim "Türkiye'de 25 milyon çocuk yaşıyor." dediniz, doğrudur. 25 milyon çocuğu Sayın Bakan biz giderek kutuplaştırıyoruz. Daha önce bu çocuklar Ankara, İstanbul'a gelip tıp fakültesi okuyorlardı, siyasal okuyorlardı. Şimdi hepsi kendi illerinde var ve orada yaşayan Kürt çocuklarıyla, güneyde yaşayan Arap çocuklarıyla Türk çocukları arasında ciddi kutuplaşmalar var. Burada da siyasi söylemlere dikkat edilmesi gerektiğini sizin mutlaka söylemeniz lazım.

Bir diğer önemli konu koruyucu aileye verilen çocuk sayısı, 2002'de 520, 2016'da 4.849. Utanılacak bir tablo. Aileye, koruyucu aileye vermek zorunda kalan aile sayısını siz itiraf etmişsiniz. Keşke böyle olmasa, keşke bu durum bu kadar ağır olmasa, keşke bu kadar sıkıntı olmasa. Diyorsunuz ki...

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) - Çocuk Esirgeme Kurumlarından alıp onları aile yanına veriyoruz.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, size söz vereceğim, lütfen.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Bakın, ben dersimi çalışmadan gelmem. Çocuk Esirgeme Kurumlarına verilen çocukların sayısındaki artışı da size söylerim. Yani aileler "Ben boşandım." demin boşanma rakamları söylendi "Ben çocuğuma bakamıyorum, devlet baksın." demeye başladı. Bu rakam artıyor, ne olur bunu siyasi polemik olarak görmeyin. Bu bir realitedir ve siz de bu realiteyi göreceksiniz.

Her aileye "3 çocuk yapın." diyorsunuz. Sizin açıkladığınız rakamlara göre genç işsizlik oranı yüzde 21 Sayın Bakan. Yüzde 21 genç işsizliğin olduğu bir ülkede siz bu çocukların işsizlik oranını düşürmeden "3 çocuk yapın." deme hakkına sahip değilsiniz. Kadının bedenine karışma hakkınız zaten yok, zaten aileye bu şekilde müdahale etme hakkınız, şansınız yok ancak hiç olmazsa işsizliği halletmeden ne olur bunu söylemeyin, Cumhurbaşkanı, Başbakanı söyletmeyin, bu sizin sorumluluk alanınız.

Son olarak akülü sandalye. Gelin, ülkeyi bu ayıptan kurtaralım. Eğer bir engellinin iki parmağı dışında, iki parmağı bile çalışmıyorsa ona siz aküsüz sandalye veriyorsunuz ya da vermeye çalışılıyor. Bunun da verilmiş koşullarını değiştirilelim. Akülü sandalye verelim Sayın Bakan, biz bunu veremeyecek kadar fakir bir ülke değiliz. Milyonlarca lirayı Suriyelilere harcadınız, tabii ki harcayacağız ama bunu yaparken kendi vatandaşlarımızın da ne olur, sıkıntıda olduğunu mutlaka görmemiz gerekiyor ve bunu da bu şekilde çözmemiz gerekiyor.

En son olarak da şehitlerimiz ve gazilerimizle ilgili. Allah aşkına, ne olur Dumlupınar, Çanakkale şehitleriyle mevcut şehitlerimizi mukayese ederek, 15 Temmuz şehitleriyle mukayese ederek bir daha böyle bir ayırım yapmayın. Selamlamanızda da dediniz ki bitirme konuşmanızda: "Başta 15 Temmuz şehitleri olmak üzere bütün şehitlerimize gazilerimize..." Ne demek "Başta 15 Temmuz şehitleri" ya, böyle bir ayırım yapmaya hakkınız var mı? Niye başta 15 Temmuz şehitleri? Bunu yapamazsınız!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Atıcı, ek süre de verdim.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Bitiriyorum.

BAŞKAN – Lütfen, hemen.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) - İlk önce Kaymakamımızı rahmetle analım.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Sayın Bakan, Kaymakamımızı ben de rahmetle anıyorum ama sizin döneminizde kayyum şehitleri diye bir kavram çıkacak ortaya. İnsanları kayyum olarak atıyorsunuz ve bu insanlar şehit oluyorlar.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) - Lütfen şehitliği siyasi...

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Kayyum olarak atadığımız insanları önce koruyacaksınız. Oradaki hassasiyeti, dengeleri bileceksiniz. Tabii bu sizin göreviniz değil Bakanlık olarak. Hükümet olarak kayyum olarak atadığımız adamı koruyacaksınız, o insanı koruyacaksınız. Kayyum şehitleri diye bir kavramı bizim ülkemize kazandırıyorsunuz. Şehitler ve gaziler arasında ayrım yapıyorsunuz. Hakları farklı birbirinden.

BAŞKAN – Sayın Atıcı...

AYTUĞ ATICI (Mersin) – 15 Temmuz şehitleri diğer şehitlerden daha farklı değil, hepsi bizim başımızın tacıdır, buna göre de davranmanız gerekir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Durmaz, buyurun.

Süreniz on dakika.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Çok değerli Komisyonumuzun üyeleri, Sayın Bakanım, kıymetli bürokratlar, basınımızın çok değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, konuşmama başlarken ülkemizde son dönemde yaşanan olaylardan duyduğum kaygıyı dile getirerek başlamak istiyorum. Elbette bu kaygı şahsi değil bu topraklar üzerinde yaşayan her bireyin ortak kaygısıdır.

Avrupa Birliğinin 2016 İlerleme Raporu'nda da ifade edildiği üzere Cumhuriyet gazetesi nezdinde özgür basına yönelik dizginsiz baskı ve sansür, hapisteki gazeteci sayısında dünya birincisi oluşumuz, gösteri hakkına, medyadan adil yargılamaya ve parlamenterlerin ifade özgürlüğü ve tutuklanmalarına dek rapora yansayan durumlar, demokrasi ve hukuk alanında ilerlemeye değil tam anlamıyla bir gerilemeye işaretler.

Son olarak, partimizin toplumun demokrasi beklentisinin ifadesi olarak değerlendirilmesi gereken bildirisine dahi tahammül edemeyen, tüm toplumsal muhalefet dinamiklerini sindirmeyi hedef alan söylem ve tehditler son derece düşündürücüdür. Tüm bu tablo artık ülkemizin tam anlamıyla bir yönetememe krizi yaşandığının açık göstergeleridir.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının bütçesini görüşüyoruz bugün. Hükümet her alanda olduğu gibi gerçeğe uzaktan yakından ilgisi olmayan pembe tablolar sunsa da hayatımızın gerçekleri çok çok farklı. Avrupa Birliği İlerleme Raporu'nda da belirtilen ve tüm topluma sirayet eden özellikle en yetkili

ağızlardan dillendirilen nefret söylemi artık insanlarımızın hayatlarına kasteden bir noktaya ulaşmıştır. Raporda Türkiye’de kadın cinayetleri, ayrımcılık, azınlıklara yönelik nefret söylemleri, nefret suçları ve bireylerin haklarına ilişkin ihlallerin ise ciddi endişe yarattığı vurgulanmıştır.

Dünya Çocuk Formu tarafından hazırlanan Cinsiyet Eşitliği Raporu’nda ise Türkiye kadın-erkek eşitliğinde 142 ülke arasında Tunus 123, Bahreyn’in 124 ve biz 125’inci sırada yer almaktayız. Bu konuda ülkemizin dünya liginde nerede olduğunu buradan ifade edebiliyoruz.

Görülüyor ki iktidar açısından ülkemizin imajının bu denli dip yapması hiç de sorun edilmiyor ama şu da bir gerçektir ki dünyada süper ligde oyuncu olmak isteyen ülkelerin, temel insan haklarını hiçe sayarak bir ilerleme kaydetmeleri de asla mümkün değildir. Dünyada tam 124 ülkede kadınlar Türkiye’den daha fazla hakka sahip. Ekonomik aktiviteye katılım ve fırsat eşitliği bakımından yine 142 ülke arasında 132’nci, iş gücüne katılımda 128, eğitim fırsatları bakımından 105, satın alma gücü bakımından 126’ncı sırada yani Türkiye, kadınlarına Nijerya’dan bile daha düşük standartlarda olanaklar sağlıyor.

Değerli arkadaşlar, eğitim alanı tam bir kargaşa içerisinde. Çalışanlar açısından yaşanan sorunlar her yıl katmerlenerek büyüyor. Öğretmenini muhtaç ve mağdur eden bir anlayış, kadınların eğitim düzeyini yükseltme bakımından da sınıfta kalmıştır. Ülkemizde, okuma yazma bilmeyen her 5 kişiden 4’ü ne acı ki kadındır. Kadınlar, ülkemizde sırf kadın oldukları için ayrımcılığa uğruyor ve işin başında olduğu gibi, balık da baştan kokuyor. Bu toplumun temsilcileri ayrımcı ve aşağılayıcı ifade ve yaklaşımları meziyetmiş gibi icra ettiklerinde toplumun en tepesinden en ücra köşesine kadar bunun bir bedeli oluyor. Bu yanlışların faturasını da kadınlar ödüyor. Kadınlar, eğitim olanaklarından yoksun, erken yaşta evlendirilen, aile içi cinsel ve fiziki şiddete maruz kalan, âdeta bu toplumda değersiz bir varlık hâline dönüştürülüyor.

Değerli arkadaşlar, dün Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk’ün ölüm yıl dönümüydü. Onun şahsında tüm cumhuriyetimizin kurucu iradesini saygıyla ve rahmetle anıyorum. Mustafa Kemal 20’nci yüzyılın başlarında kurulan cumhuriyetimizde 5 Aralık 1934’te fedakâr ve cefakâr kadınlarımızın hakkını Avrupa’dan önce teslim etmiş, onların çağdaş dünyada hak ettiği değerleri almaları için yaşamı boyunca Avrupa’nın dahi ilerisinde adımlar atmıştır. Neredeyse bir asra yakın geçmişi olan cumhuriyetimizde kuruluştan bu yana çok yol alınamamıştır. Kurucu iradenin atılımları tamamlanamamış, hatta artık geçmişin de gerisine düşülmüştür.

Bugün ülkemiz nüfusunun yüzde 49,8’i kadınlardan oluşmaktadır. Ülkemiz dünyada cinsiyet eşitliğinde bir hayli geridedir. Dünya Ekonomik Forumu’nun Küresel Toplumsal Cinsiyet Uçurumu Raporu’na göre, 145 ülke arasında cinsiyet eşitliğinde 130’uncu sıradadır. Toplumsal cinsiyet eşitliğinde en önde gelen ülkeler sırayla: İzlanda, Norveç, Finlandiya; en sonlarda ise Yemen, Pakistan ve Suriye yer almaktadır. Orta Doğu’da oyun kurucu olmak iddiası taşıyan ülkemizde manzara bu kadar vahimdir.

Uluslararası araştırmalar dışında bir de ulusal çaptaki verilere bakalım: TÜİK verilerine göre, okuma yazma bilmeyen kadın oranı erkeklerden 5 kat daha fazla, 25 yaş ve üstü nüfusun içinde okuryazar olmayan kadın nüfus oranı yüzde 9,2’dir. Erkeklerde bu oran yüzde 1,8’dir. Üniversite mezunu kadınların oranı erkeklerin gerisinde, üniversite bitiren kadınların oranı yüzde 11,7 iken erkeklerde bu oran yüzde 16,2’dir. Evet, ülkemizde okul sayısı, üniversite sayısı artıyor ama artan binalar zihinsel dönüşümün, gelişimin, aydınlanmanın yaşanması için yeterli olmuyor.

Ülkemizde olumlu şeyler de olmuyor değil kuşkusuz. Kız çocuklarının okullaşma oranı son yıllarda özellikle bir artma göstermiştir, son derece olumlu ve sevindiricidir. Ancak özellikle ortaöğretimde hâlâ ülkemizin farklı bölgelerinde eğitimden nasibini alamayan kız çocuklarının sayısı oldukça yüksektir. Oysa Türkiye ortalaması yüzde 79,26 olan eğitim düzeyi, doğu illerinde gittikçe

düşmektedir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması”na göre Türkiye genelinde kadınların yüzde 32’si okula devam etmesinin engellendiğini belirtiyor. Ne acıdır ki kadınların eğitimini engelleyenlerin başında yüzde 71 oranla babalar geliyor. Bu demek oluyor ki bizlerin binalardan daha önemli şeylere ihtiyacımız var. Bakanlığın da tespit ettiği bu realitelere göre stratejik bir plan hazırlayıp tüm toplumu buna kanalize edecek araçları ortaya koyarak bir zorunlulukla yolumuza yürümek durumundayız.

Değerli arkadaşlar, kadınlar çalışma hayatında da eşitsizliklerle karşı karşıyadır. Kadın istihdam oranı son yıllarda yüzde 26’dan yüzde 30,3’e çıktı ama kadınlar hâlâ erkeklerin yarısı kadar istihdam ediliyor. Erkeklerin iş gücüne katılım oranı yüzde 71,3’tür. Üstelik aynı işi yapmalarına karşın kadınlar erkeklerden daha az ücret almaktadır.

Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması 2014 sonuçlarına göre, üniversite mezunu bir kadın çalışan, aynı düzeydeki bir erkek çalışandan yıllık yüzde 1,3 oranında daha az kazanç elde etmektedir. Eğitim seviyesi düştükçe gelir farkı daha da artmaktadır.

“Türkiye’de kadınların en önemli sorunu nedir?” diye soracak olursak buna şiddet ve can güvenliği sorunu yazılır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması”na göre, her 10 kadından 4’ü eşi ya da erkek arkadaşından fiziksel şiddet görüyor. Şiddet gören kadınların yüzde 89’u hiçbir yere başvurmuyor. Kadının en çok şiddet gördüğü yer Orta Anadolu Bölgesi. Buradaki kadınların yüzde 42,8’i yaşamının herhangi bir döneminde fiziksel şiddete maruz kaldığını söylüyor ve bu, istatistiki bilgileri doğruluyor.

Kadın cinayetleri ise her yıl artıyor. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu’nun verilerine göre, 2015 yılında 303 kadın öldürülmüştür.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Durmaz, ek süre veriyorum.

Buyurun.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Tablo kadınlar açısından tam bir dehşet. Şiddet ve öldürme eylemlerinin olağanlaştırılmasına izin vermememiz gerekiyor. Bu konuda bir toplumsal bilinç ve dönüşüm yaratılmadıkça bu şiddetin önüne geçmemiz mümkün olmayacaktır. Bu konuda rakamlar hepimizin bildiği gibi son derece dehşet verici. Son beş yılda Türkiye’de en az 1.134 kadının öldürüldüğü tespit edilmiş. Bu öldürülenler anne, bu öldürülenler eş, bu öldürülenler kardeş ve biz siyasiler olarak bırakın bunların önüne geçmeyi, son on beş yılda bu bilançonun artmasının dahi önüne geçemedik.

Kadınların erkekler tarafından öldürüldüğü Türkiye’de “saçını kızıla boyatmak”, “yeni elbise almak”, “patates, köfte yapmamak”, “tuzluğu uzatmamak” veya sadece “gıcık olmak” dahi bir kadın cinayetinin bahanesi olabildi. Bizim hukuk kurallarımız, adalet mekanizmamız, toplumsal birikimimiz ne yazık ki kadınları koruyamıyor. Geride gözü yaşlı aileler, bebekler ve çocuklar kalıyor.

Ülkemizde çocuk işçiliği ciddi sorunları da beraberinde yaşıyor ve her geçen gün de gündemden inmiyor. Çocuk işçiliği ne kadar vicdansızlıksa, çocuğa yönelik istismar, taciz ve tecavüzler de sözcüklerle telafisi mümkün olmayan bir düşkünlük örneğidir. Ne yazık ki artık gündemimizden düşmez oldu bu sorun. Bu yozlaşmışlık ve bu çürüme artık ötelenemez, görmezden gelinemez. Yakın geçmişte Anayasa Mahkemesi bu suça dönük on altı yıllık hapis cezası verilmesini öngören düzenlemeyi iptal etmiştir. Aynı şekilde 13/7/2016 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan ve infial yaratacak bir başka kararıyla Türk Ceza Kanunu’nun çocuğun cinsel yönden istismarını düzenleyen 103’üncü maddesinin (1)’inci

fikrasındaki “15 yaşını tamamlamamış her çocuğa karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranışın cinsel istismar sayılacağına” ilişkin hükmü iptal etmiş, kararlar, cinsel istismara maruz kalan çocuklarda rıza aranacak yaşın düşürülmesi gerektiğini belirtmiştir.”

Arkadaşlar, bu sözleri, bu kararları ne yürek kaldırıyor ne de vicdan. Bu alanda yeniden düzenleme yapılması hepimiz için bir zarurettir. Mahkeme bu bakış açısı ve kararlarıyla vicdanlarda büyük yara açmış, dahası taraf olduğumuz uluslararası sözleşmeler nedeniyle yükümlü olduğumuz “çocuğu her türlü cinsel sömürüye ve cinsel suistimale karşı koruma” güvencesini ihlal edecek düzenlemelere zemin hazırlamaktadır. Kırıkkale Barosu bu konuda gerekli girişimlerde bulunmuştur. Kendilerine de huzurunuzda teşekkür ediyorum.

Sayın milletvekilleri, sosyal devlet ilkesini benimsemiş, sosyal yardımları ve politikaları bakanlık eliyle yürüten bir ülkede yaşamaktayız. Birleşmiş Milletler İnsani Gelişmişlik Endeksi sosyal devlet anlayışımızın bir özeti gibi. Ülkemiz İnsani Gelişme Endeksi’nde 188 ülke arasında 72’nci sırada bulunmaktadır. Eğitim, çalışma yaşamı ve gelir adaletsizliği Türkiye’nin endeksteki ilerlemesinin önünü tıkamaktadır. Engelliler, çocuklar ve kadınlar bu eşitsizlik girdabının dibinde bulunmaktadır.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı yardım bakanlığı asla değildir ve olmamalıdır. Sosyal devlet ilkesinin gereği olarak, adı üstünde, sosyal politika üretme ve her geçen gün eşitsizlikleri ortadan kaldırarak çalışma ve bir program yapmakla zorunludur. Sosyal yardımlar, çağdaş demokrasiyle yönetilen ülkelerde lütf değil, hükümetlerin olmazsa olmaz bir görevi ve Türkiye Cumhuriyeti yurttaşlarının da onurlu bir insanlık hakkıdır. Size ve bizlere düşen görev, sosyal devletin çağdaş normları için gereken yasal düzenlemeleri bir an önce yapmaktır.

Engelli ve yaşlılara onuruna yaraşır bir hayatı sürdürecekleri miktarda ödenen maaşlar, sosyal yardımların kapsamını oluşturuyor. Türkiye’de 65 yaş üstü yaşlının, engellinin aylık maaşı, 2022 sayılı Kanunla; kendi ihtiyaçlarını gideremeyen, bir kişinin yardımına muhtaç olan insanlara hizmeti sunulmasını sağlayan yasayla sürdürülmektedir. Ama, yapılan düzenlemeler yeterli değildir, yeni güncel düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KADİM DURMAZ (Tokat) – Yine, toplumumuzda, dul kalan kadınlarımızı...

BAŞKAN – Sayın Durmaz, lütfen...

KADİM DURMAZ (Tokat) – ...eğer çalışmıyorsa çok zora itmektedir, anne ve babasıyla birlikte yaşamaya, tabiri caizse onlara sığınarak yaşamını sürdürmeye devam ettirmektedir. Adalet ve Kalkınma Partisi hükümetlerince 2013’te yapılan ve ara düzenlemelerle giderek katılaştıran evde bakım, engelli ve yaşlıların maaşlarının alımını zorlaştıran yasa değişikliği nedeniyle yüzlerce engellinin maaşı da kesilmiştir. Birçoğuna ödeyemeyecekleri miktarda geri dönüşüm cezaları da kesilmiştir.

Değerli arkadaşlar, Sayın Bakanım, kıymetli bürokratlarımız; bankalar ve özel sektörlerde yeterli denetim yapılmadığından açık engelli kadrosu vardır ve Sayın Bakanım, sizin sunumunuzda gösterilen rakamların üzerinde, sadece kamuda 16 bin engelli açık kadro vardır. Şu bir buçuk aylık dönemde bu konuda öncülük ederseniz seviniriz diyorum.

Yine, değerli arkadaşlar, engelliye doğru yaklaşım noktasında toplum taşıma araçlarının araç sürücüleri nitelikli bir eğitimden geçmedikleri için o insanların bazen onurlarını kırıcı davranışlarda bulunmaktadır. Seçim bölgem Tokat’tan bir örnek vereyim: Bir otobüs durağında bir baktım otobüs geçti, bir üniversite öğrencisi, başı kapalı, kolunda çanta, elinin üzerinde fular mı artık, bir şey var. Baktım, durakta oturdu, ağlıyor. Hemen koştum, yanına gittim. Dedim: “Nedir yavrum?” Dedi ki: “Şoförle tartıştık.” “Neden?” “Engelli kartımı gösterdim, sen numara yapıyorsun, aç kolunu.” dedi.

Çocuk kolunu açtı, hakikaten böyle hoş olmayan bir tablo var, estetik, plastik bir cerrahi operasyon da yaptırılmamış. Ondan sonra -ben sosyal sorumluluk projeleriyle biraz ilgilen bir yurttaşım- o kentteki bütün toplu taşıma araçlarının, okul servis şoförlerinin tamamına belediye kent konseyi ve valilikle ortak özel bir eğitim verdirdik. Ama, ben şunu diyorum: Böyle eğitimlerle değil, Türkiye çapında sizlerin yaptığı bir program dâhilinde doğru bir eğitimden geçmeyen hiçbir şoför ve araç kullanan, toplu taşıma araçlarının koltuğuna oturmamalıdır Sayın Bakanım.

Yine, son sözleri toparlayıp bitiriyorum. Bu madde bağımlıları, bonzai vesaireyle ilgili iki yıl önce Eskişehir'e bir gezide, ziyarette bulunmuştuk. Tepebaşı Belediyesinde bu uygulamayı gördüm, ülkem adına son derece sevindim. Kentte bulunan bu bağımlı çocukları bir araya getirip 140 kişilik bir kent orkestrası oluşturmuşlar -bunlara eğitim yaptırıp- ve Ankara'da Beşevler'de güzel de bir konser verdiler izledik ve "Bir enstrüman da sen bağışla." diye bir kampanya olmuş bu çocukların sayısının katbekat üzerinde de şehirdeki duyarlı insanlardan enstrüman bağışı olmuş. Bu projelerin ülke genelinde verimli bir hâle getirip yaygınlaşması kentteki yaşamları da kolaylaştıracaktır diyorum.

Yine bir takım, dul ve çaresizlerin sorunları var Sayın Bakanım.

BAŞKAN – Onları da soru-cevapta söylersiniz.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Okumadan, yazılı olarak Sayın Bakanımıza vereceğim. Bunların devletin, sosyal devletin şefkatine ve kanununa da ihtiyacı var diyorum.

Sabrınıza teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Durmaz.

Sayın Kalaycı, buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım, Bakanlığın, kurumlarımızın ve basımızın değerli temsilcileri; hepinizi öncelikle saygılarımla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, göreviniz hayırlı olsun. Bugün herhâlde ilk bütçeniz inşallah bakanlık ve kurumların bütçeleri de hayırlı sonuçlar getirir.

Alçak ve kalles bir saldırı sonucu şehit olan kaymakamımıza ve tüm şehitlerimize Cenab-ı Allah'tan rahmet niyaz ediyorum. Konuşmama da şehit aileleri ve gazilerimizle ilgili konulardan başlamak istiyorum.

Gazilerimize ve şehitlerimizin emanetlerine sahip çıkmak hem devlet olarak hem de millet olarak hepimizin vazifesi. Ancak, bazı arkadaşlarım da ifade ettiler, bazı ayrımcı uygulamalar söz konusu. Şunu ifade edeyim öncelikle Sayın Bakanım: Konuşmanızda saydığınız birçok önemli haklar, düzenlemeler yapıldı geçmişte. Yapılan tüm düzenlemeler yani şehit aileleri ve gazilerimize yönelik yapılan tüm düzenlemeler, 4 siyasi partinin hem Komisyonunda hem Genel Kurulda ortak mutabakatıyla desteğiyle, katkısıyla çıktı. Ama, en son KHK'yla yapılan düzenleme 15 Temmuz melun darbe girişiminde şehit düşen, malul olan kardeşlerimiz ve terörle mücadelede şehit düşen ve malul olan kardeşlerimiz için hem bağlanan aylıklarda hem ödenen tazminatlarla gerçekten ciddi farklar oluşturdu. Bir defa şehitler ve gaziler arasında ayırım yapılması gönülleri yaraladı. Onlar arasında ayrımcılık yapılmasını biz asla kabul edemeyiz. O nedenle, yapılan düzenlemeden, 15 Temmuz şehitleriyle ve gazileriyle ilgili yapılan düzenlemeden terörle mücadele kapsamındaki şehit ve gazilerimiz de mutlaka yararlandırılmalı.

Yine, şehitlerin ve vefat eden gazilerimizin ana ve babalarına bağlanan aylığı daha önce artırmıştık, yine yetersiz bize göre. Biz diyoruz ki en az asgari ücret düzeyine bu çıkarılmalı.

Şehit çocukları ve gazilerimiz için istihdam hakları genişletildi ama şehit çocuklarından sadece biri yararlanabiliyor sayın Bakanım. Yani şehidimizin iki çocuğu varsa, birine iş hakkı veriyoruz, öbürünün boynu bükük kalıyor. Yani, şehit çocukları zaten çok yok, anneye veriliyor birisi, biri çocuğa. Yani, sayısı bile önemli değil yani bütçeye gelecek yükü asla düşünmememiz lazım, önemli olan tüm şehit çocuklarımıza sahip çıkmamız.

Yine, en son bir düzenleme yaptık, orada da ifade ettim ben, şehit ailelerine ÖTV'siz araç imkânı getirildi. Yani, eşitlik gereği bunu terörle mücadelede gazi olan kardeşlerimize de bu imkânı mutlaka vermemiz gerekir.

Yine, maluliyetlerinden dolayı gazilerimiz çalışma ortamında sıkıntı çekiyorlar, süreyi doldurmada sıkıntı çekiyorlar. Gazilerimize yönelik, üç bin altı yüz günde emekli olabilme hakkını da getirmemiz gerekir.

Yıllardır çözülmeyen bir sorun var Sayın Bakanım, muharip gazilerimizle ilgili, elleri öpülesi muharip gazilerimizle ilgili. 1005 sayılı Kanun'a göre -ki İstiklal Savaşı gazimiz kalmadı, sadece şu anda Kore ve Kıbrıs gazilerimiz var- sosyal güvencesi olmayanlara net asgari ücret, sosyal güvencesi olanlara 6503 gösterge rakamı üzerinden aylık bağlanıyor. Şu andaki aylığa baktığımız zaman bir muharip gazimiz 630 lira, diğeri 1.366 lira alıyor, bunun adı da şeref aylığı. Sayın Bakanım, bu gazilikten dolayı bağlanan bir aylık, yani vatana hizmet ettiği için verilen bir aylık. Türkiye'nin en zengin adamı da olsa bu şeref aylığı aynı olmalıdır. Yani gazinin gelir durumuna, aylık durumuna göre bir ayrımcılığa gidilmemeli, şeref aylığı tüm gazilerimize eşit tutarda mutlaka verilmelidir. Yani muharip gazilerimizden inanıyorum iktidar partisi milletvekili arkadaşlarımız da bu şikâyeti alıyordu. Yani "Bizi 'az şerefli-çok şerefli' diye ayırıyor Hükûmet." diye serzenişleri var, bunun mutlaka dikkate alınması lazım.

Yine, devlet övünç madalyasıyla ilgili sıkıntıları var., Kore gazilerine Kore Hükûmeti madalya vermiş ama ülkemiz vermemiş. Yine, Kıbrıs gazilerimiz parasını vererek madalya alabiliyor. Yani bu parayla madalya alma aybını bir defa ortadan kaldırmamız lazım, bu gazilerimizin hepsine madalyalarını vermemiz lazım.

Yine, muharip gazilerimizin faizsiz konut kredisinden yararlanma imkânı yok. Onun da verilmesinin uygun olacağını biz düşünüyoruz.

Yine, istihdam hakkı yok. En azından onların çocuklarına bir öncelik hakkı sağlanabilir, muharip gazilerimize de. Bu şekilde muharip gazilerimizin haklı beklentilerini karşılamış oluruz.

Yine, 2013 yılında bir düzenleme yapmıştık burada. Vazife malullerinin aylıklarında iyileştirme, yüzde 25 zam verilmişti. Bundan rütbeli ordu ve polis vazife malulleri yararlanamadı. Yıllardır bu arkadaşlarımız da aynı haktan yararlanmayı istiyorlar. Bu konuda da gerekli düzenleme yapılmalı.

Bir de, bir platform oluşturular, mutlaka size de itikal etmiştir Sayın Bakanım, malul sayılmayan gazilerimiz var. Terörle mücadelede şarapnel yemiş, kurşun yemiş ama maluliyet oranı yüzde 60'ın altında kaldı diye hiçbir haktan yararlanamıyorlar. Hatta sağlıkla ilgili katılma paylarını bile ödemek zorunda kalıyorlar. Bugün engelli aylığı bağlarken yüzde 40'a bağlıyoruz, biliyorsunuz. Yüzde 50'nin üzerinde maluliyeti olan bu arkadaşlarımızın, maalesef, dediğim gibi hiçbir hakkı yok. Biz bunlara yönelik özel bir düzenleme yapılması gerektiğini düşünüyoruz. "Sen niye yüzde 60'ın üzerinde yaralanmadın?" deme hakkımız yok. En azından kademeli bir şey öngörülebilir. Özellikle sağlık hizmetlerinde katılma payı alınmaması gerekir. Devletin bu konudaki bütün hastanelerinden mutlaka bu kardeşlerimizin, gazilerimizin yararlandırılması gerekir.

Sayın Bakanım, engellilerle ilgili de söyleyeceklerim var. Bir defa, Türkiye’de engelli bilinci oluşturma noktasında Hükümetin bir eylem planı yok. Çok ilginçtir; Hükümet, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı engelli sayısını da bilmiyor Sayın Bakanım. 2002’de yapılan bir araştırma var; 8,5 milyon olarak tespit edilmiş. Hâlen bu araştırma sonuçlarını kullanıyoruz. Dolayısıyla şu anda Bakanlık sorumluluk alanındaki engelli vatandaşların sayısını, bunların engel durumunu, eğitim, sağlık ve istihdam durumunu sağlıklı olarak bilmiyor. Yani bu konuda mutlaka bir çalışma yapılması lazım. Engelli kardeşlerimizin sayısının, sorunlarının, engellilik durumlarının; eğitim, sağlık, istihdamla ilgili durumlarının tespit edilmesi gerekir.

Engellilerimizin ve yaşlılarımızın bir şikâyeti var. On binlerce aylık kesildi Sayın Bakanım, on binlercesinin aylığı kesildi. Burada, çıkarılan borçları affetme, yapılandırma gibi birçok düzenlemeler yapıldı ama bu sorunu çözmedi. Burada sorun nedir? 2013 yılında yapılan düzenlemeyle 65 yaş aylığı ve engelli aylığı bağlanmasında kendi gelirleri yerine ailelerinin gelirinin esas alınması o aylıkların kesilmesinin temel nedeni. Bir defa, engelliye kendi ailesine muhtaç duruma düşürüyor bu uygulama. Yani bize göre engelli aylığı bağlanırken ailenin değil kendi geliri esas alınmalı, kendi gelirine göre hak ediyorsa engelli aylığı bağlanmalı diyorum.

Yine, bu engelli aylıkları ve 65 yaş aylığı ne kadar artırılsa da mevcut hâliyle baktığımız zaman yetersiz. Ben rakamları da söyleyebilirim; şu anda 65 yaş aylığı 228 lira, engelli aylığı engel oranına göre 340 ila 510 lira arasında. Bunların artırılması gerekir. Yani bugünkü şartlarda bu paralarla geçinmek mümkün değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sayın Başkanım, niye kesiliyor?

(Oturum Başkanlığına Başkan Süreyya Sadi Bilgiç geçti)

BAŞKAN – Ben kesmedim, kendiliğinden bitmiş.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Bir de, işe girmeden önce engelli olanlar...

BAŞKAN – Biraz fazla demokratik yönetmişler kürsüyü de, Divanı.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – “Gerçek yüzümüzü ortaya koymak için geldim.” diyorsunuz yani.

BAŞKAN – Geldim, gerçek yüzümüzü ortaya koymak için buradayım evet.

Buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sayın Bakanım, yine, uygulamada bize gelen epeyce bir talep var. Bu, işe girmeden önce engelli olanlar malul sayılmıyor. Yani onlar da emeklilikte böylesi bir sıkıntıyla karşı karşıya kalıyorlar. Bu arkadaşlarımızın da mutlaka Sosyal Güvenlik Yasası’na göre malul kapsamında değerlendirilmesi için gerekli düzenleme yapılmalı.

Sayın Bakanım, sunumunuzda dediniz ki: “Son on dört yılda yoksullukla mücadelede kayda değer bir başarı elde edildi.” Mutlaka önemli işler yapıldı Sayın Bakanım, yani bir şey yapılmadı demiyorum ama bir başarıdan söz etmenin doğru olmadığını düşünüyorum. Şöyle: On dört yıl az buz değil, çok uzunca bir süre. Bugün şu sorulara dürüstçe, objektif olarak bir cevap verin: Yoksulluk ve işsizlik gerçekten azaldı mı? Devletin ya da başkalarının yardımına bağlı olarak hayatını idame ettirmeye çalışan insanımızın sayısı azaldı mı? Gelir dağılımı adaletsizliği giderildi mi? Hane halkının, ailelerin borçları, borç yükü hafifledi mi? Yani bu sorulara gerçekten cevap aradığımız zaman şunu görüyoruz: Bugün işsizlik oranı yüzde 10,7’ye dayanmış. 6 milyona yakın işsizimiz var. Bunun dışında çok dikkat çekici bir gösterge daha var; ne istihdamda ne eğitimde olan gençlerimiz var. Yani bunların sayısı da 5

milyon 339 bin. 15-29 yaş grubunda 5 milyon 339 bin gencimiz istihdamda da değil, eğitimde de değil. Gerçekten üzerinde önemle durulması gereken bir konu. Yani işsizlikte on dört yılda iyileşme var mı? Yok, artış var tam tersi, hatta en son The Economist'in raporuna göre dünyada belli başlı 48 ülkede işsizlik oranında Türkiye 8'inci durumda.

Gelir dağılımı adaletsizliğiyle ilgili baktığımız zaman, OECD ülkeleri arasında en kötü Gini katsayısına sahip ülkeler arasında Türkiye 4'üncü sırada 0,39'la. Siz "Şuradan şuraya geldi, düşürdük." diye söylediniz ama baktığımız zaman tabloya yani yıllar itibarıyla, siz 2002'ye göre mukayese ediyorsunuz ama 2005'te 0,38. Yani 2005'ten bu tarafa demek ki adaletsizliği daha da artırdınız hane halkı kullanılabilir gelirine göre. Eş değer hane halkı kullanılabilir gelirine göre baktığımız zaman da yani geziyor rakam: 40,5; 40,2; 40,4; 40,0; en son 0,397. Yani bu adaletsizliği... Buna düştü denmez on dört yılda Sayın Bakanım, sıfır virgül sıfır bilmem ne, düştü olmaz yani.

Yoksullukla ilgili bakalım. Şimdi, açlık sınırının altında geliri olan vatandaşın sayısını Bakanlık biliyor mu? Bugün kriterler olarak neyi esas alacağız? Sendikalarımızın yaptığı hesaplamalar var, TÜİK'in yaptığı hesaplamalar var, yine Diyanet İşleri Başkanlığımızın fitreyle ilgili belirlediği rakamlar var. Bakıyoruz bunlara, şimdi, en son TÜRK-İŞ'in rakamı: Açlık sınırı 1.405 lira, yoksulluk sınırı 4.577 lira. Fitre 15 lira belirlendi. Yani, 4 kişi, 3 öğün, çaptığımız zaman bunun sadece gıda harcaması 1.800 lira Sayın Bakanım.

Yine, şu anki asgari ücrete, emekli aylıklarına baktığımız zaman sayının nerelere varacağı çok açık bir şekilde ortada. Bir defa, yoksulluk envanterini Bakanlık henüz oluşturamadı. Yani, bu Bütünleşik Sosyal Yardım Hizmetleri Bilgi Sistemi'nde kaç aile var, kaç kişi var? Sunumunuzda bir rakam verdiniz. Ben ki bu konuda bir şikâyetimi yine daha önce de iletmıştim, size ileticeğim: Maalesef istatistik yayınlamıyor Bakanlık. Sizin de kullandığımız, sosyal yardımlardan faydalanan hane sayısı 2015 Raporu'nda yer alan sayı. Bugün Kasım ayındayız, yani hiç mi değişmedi bu? 3 milyon 17 bin 969. Yıllar itibarıyla seyrini göremiyoruz. Aslında 2012 yılında bir uygulama başlatmıştı Bakanlık, "Sosyal Yardım İstatistikleri" diye; baktılar ki sayı çok kabarıyor, hemen gündemden kaldırıldı. Ben o günkü rakamları söyleyeyim: 2012 yılı Bakanlığın Sosyal Yardım İstatistiklerinde 6,7 milyon aile; 23,7 kişi yer alıyordu yani sizin Bakanlığın verdiği bilgi bu, yani bir anlamda yoksulluk envanteri olarak çıkarılan rakam diye ben tahmin ettim ama şu anda bu şeyden kalktı. En basiti, mesela kömür dağıtımına bakalım: 2003'te 1 milyon, 2015'te 2 milyon. Ha "Tabanı genişlettik." diyebilirsiniz yani onda bir başarı var -yani ulaşma anlamında, fakire ulaşma anlamında bir başarıdan söz edebiliriz- ama yoksullukla mücadelede bir başarıdan maalesef söz etmemiz mümkün değil. Yani kömür ve makarna dağıtmak yoksullukla mücadele değil Sayın Bakanım, yani bu sosyal yardım, yoksula yardım ulaştırmadır.

Zaten ailelerin borç durumuna baktığımız zaman, bir fecaat. Şöyle: Mesela Merkez Bankasının bu konuda bir raporu var, yine resmî kurumlarımızın rakamları var. Buradan bazı örnekler vermek istiyorum: Merkez Bankası Finansal İstikrar Raporu'na -en son rapor- göre ailelerin borcu 441 milyar liraya ulaşmış, eski rakamla katrilyon. Oranlama olarak bakıyoruz, yani hane halkının toplam yükümlüklerinin varlıklarına oranı 2002'de yüzde 7,5'ken yüzde 48'e çıkmış, yine gelirine oranla baktığımız zaman yüzde 55'leri aşmış. Yani, eskiden 100 liralık geliri varken, 5 lirası borca giderken şimdi 55 lirası borca gidiyor. Yani, insanımızın gelirden daha çok borcu artmış, bu çok net bir şekilde görünüyor. Yani, bu belki sanal bir refah sağladı ama yoksulluğunu maalesef bitirmedi. "Kim kazandı?" dersin, rantıye ve faiz lobisi ihya edilmiş rakamlara baktığımız zaman, vatandaşımız tüketici kredisi ve kredi kartlarına mahkûm edilmiş.

Yine, yüzde 20'lik gelir dilimlerine göre baktığımız zaman, ilk 3 yüzde 20'lik dilimin tasarrufu negatif, 4'üncüdeki başa baş. Sadece 5'inci yüzde 20'lik gelir dilimindeki insanımız tasarruf edebiliyor. Yani, bunların hepsi ülkemizde yoksulluğun ne düzeye geldiğini, derinleştiğini çok açık bir şekilde gösteriyor.

Burada bir düzenleme yaptık, biz ona destek verdik: Sizin sisteminizde olan insanımızın işe yerleştirilmesiyle ilgili teşvik verilmesi konusu. Bilmiyorum, uygulamada -gerçi daha yeni, yakın tarihte çıkmıştı ama- elimizde bir sonuç var mı? Biz bunu destekliyoruz

BAŞKAN - Sayın Kalaycı, toparlayabilir miyiz lütfen.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Yok, sonuna geldim Sayın Başkanım.

Yani, bir defa, biz MHP olarak her ailenin en az 1 ferdine iş imkânı verilmesi gerektiğini savunuyoruz. Böylelikle, geliri olmayan hiçbir aile kalmasın istiyoruz, yani aile desteği, işe girinceye kadar da aile desteği verip o aileye gelir sağlanmasını, gelir imkânı olmasını sağlayalım diyoruz.

Ben, tekrar, Bakanlık bütçemizin milletimize, ülkemize hayırlı sonuçlar getirmesini diliyorum. Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Ben teşekkür ediyorum Sayın Kalaycı.

Sayın Aydemir, söz sırası sizde.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - Evet, Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar, gazeteci arkadaşlarım; başlarken, deminden beri böyle mahzun hâliyle içimi acıtan Çetin Bey'in bir tespitine cevap vermek istiyorum.

Çetin Bey'le daha önce bir telefon muhaveremiz oldu, otizm mevzusunda. Onun hassasiyetini biliyorum çünkü ailede böyle bir rahatsızlık, hasta birisi var, çocuğu, evladı hasta. Ama şu bir vakta, bir hakikat ki AK dava, AK anlayış bu mevzularda çok dikkatle, rikkatle yaklaşıyor.

Bunu siz de biliyorsunuz, en son ben bundan on gün önce burada Otizm Federasyonu Başkanlığıyla, yöneticileriyle beraber bir basın toplantısı yaptım. AK PARTİ İnsan Hakları Başkan Yardımcısı olarak yaptım. Ancak bunu yaparken Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımızla, Sağlık Bakanlığımızla, özellikle Millî Eğitim Bakanlığımız yetkilileriyle bu işi istişare ederek yaptım. İnşallah bundan sonra da bu süreci beraber götürüceğiz, öyle konuştuk. Dolayısıyla, Bakanımız bu konuda çok, hakikaten, hassastır. Dahası, bu noktada mesela bir not düşeyim: Bizden önce, Türkiye gündemi, Türkiye efkârı bilir ki "sakatlar" diye bir kavram vardı, hatta "özürlüler" kavramı. Bizimle beraber bunlar lügatlerden çıktı. Biz "engelli" kavramını dahi kulak tırmalayıcı buluyoruz Çetin Bey. Yani, biz mesela şu anda AK PARTİ Genel Merkezinde "dezavantajlı gruplar" kavramını kullanmaya çalışıyoruz. Öyleyse, hassasiyetinizi anlıyorum ama bunu düzeltme sadedinde de not düşüyorum.

Bir de, Sayın Atıcı'nın 15 Temmuz şehitleriyle ilgili bir hassasiyeti var, buna ilişkin de şunu söyleyeyim ki Sayın Atıcı, şehitler mevzusunda tefrik yapacak, ayırım yapacak en son grup AK grubudur, AK PARTİ Grubudur. Bizim için bütün şehitler şeref varakalarımızdır, başımızın tacıdır aileleriyle beraber. Yalnız, bir şey söyleyeyim ki, 15 Temmuz şehitleri hakikaten her vesile dile getirilmesi gereken şehitlerdir. Zira, şu an burada bu müzakereleri yapabiliyor isek o gün o insanlar can verdikleri için yapıyoruz. O yüzden, onları hususen, üstelik de hadise daha sıcakken dile getirmeyi de böyle can sıkıcı bir şekilde büründürmenin bir anlamı yok, bunu not düşüyorum.

AYTUĞ ATICI (Mersin) - Çanakkale şehitleri içinde aynıysa geçerli.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - Tabii, tabii, hepsi için geçerli...

AYTUĞ ATICI (Mersin) - Yani, kamuoyunda böyle bir algı yaratmaya gerek yok.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - ...ancak 15 Temmuzla ilgili şu an bulunduğumuz mabet bombalanırken onlar can verdiler, bunu unutmayalım Sayın Atıcı.

AYTUĞ ATICI (Mersin) - Kamuoyunda böyle bir algı yaratmaya gerek yok. Hassasiyetiniz hepimizin hassasiyeti, hepimizin hassasiyeti.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - Bir algı yaratmıyoruz, bir hakikati dile getiriyorum, algıyla alakası yok. Herkes...

AYTUĞ ATICI (Mersin) - Yani, sadece 15 Temmuz şehitleri için burada oturmuyoruz, onların sayesinde oturmuyoruz sadece.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - 15 Temmuz şehitleri can verdikleri için, en son... Bakın, bu mabet bombalandı.

AYTUĞ ATICI (Mersin) - Hayır, en son olabilir, en son olmak öncelik demek değildir. En son, doğrudur.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - Öncelik vermiyoruz ama dile getiriyoruz, öncelik diye bir şey yok.

AYTUĞ ATICI (Mersin) - İşte, dile getirmek değil, öncelik yapıyorsunuz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - Bütün şehitler bizim için müsavidir, hiçbir şekilde birbirlerinin arasında fark yoktur bizim için.

AYTUĞ ATICI (Mersin) - Bir de, ödemeleri de farklı efendim.

BAŞKAN - Sayın Atıcı, Sayın Atıcı...

AYTUĞ ATICI (Mersin) - Yani, tazminatlar farklı, ödemeler farklı, a açıdan.

BAŞKAN - Sayın Atıcı, lütfen...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - Şimdi, Sayın Atıcı, bakın, bugün içimizi acıtan...

BAŞKAN - Siz de Sayın Atıcı'ya değil, efendim, Komisyona hitap edin Sayın Aydemir.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - Tamam Başkanım, öyle yapayım, peki.

BAŞKAN - Lütfen, rica ediyorum. "Sayın Atıcı" diye başladığımız zaman bu işin sonunu alamayız.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - Hayır, yani, öyle bir polemik oluşturma adına yapmadım bunu, bir tespit olarak kayda geçeyim diye söyledim.

Bugün bir özel şehidimiz var. Yani, şimdi, buna "özel" derken, bir kaymakamımız.

AYTUĞ ATICI (Mersin) - Kayyum şehit.

ERKAN KANDEMİR (İstanbul) - Öyle demeyin, "kayyum şehit" demeyin.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - Burada "özel" ifadesi bir tefrik anlamında değil ki, kaymakamımızı kaybettik yani içimiz acıyor ve ona rahmet diliyoruz. Allah gani gani rahmet eylesin.

AYTUĞ ATICI (Mersin) - Allah rahmet eylesin.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) - Herkes diliyor.

ERKAN KANDEMİR (İstanbul) - Demeyin, öyle demeyin ama, yanlış bir tabir olur, "kayyum şehit" demeyin, yanlış olur. Şehidimiz, öyle demeyin, yapmayın. "Kayyum şehit" diye bir şey olur mu?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - Şimdi, Değerli Bakanım, bir tarifile başlamak istiyorum.

ERKAN KANDEMİR (İstanbul) - Yani, devlet bir iradede bulunacak, o irade üzerinden alçaklar devletin bir görevlisini şehit edecekler, siz o devletin iradesini öne çıkartarak yani ona şey yaparak aslında başka bir yere taşıyacaksınız hadiseyi, yapmayın. Yani, telin edeceğimiz yer, önüne koyacağımız şey: PKK, alçaklar...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – İmansızlar evet.

ERKAN KANDEMİR (İstanbul) – Yani eğer önüne bu haini koyarsanız...

AYTUĞ ATICI (Mersin) – PKK'nın alçak bir terör örgütü olduğunu söylüyorum ben.

ERKAN KANDEMİR (İstanbul) – Biliyorum, siz bu niyetle yapmıyorsunuzdur, söylemiyorsunuzdur ama siz “kayyum” dedikçe o adamların yani o alçakların değirmenine -yani bunu bilerek yapmadığınıza yürekten inanıyorum ama- su taşımış olursunuz.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Birincisi, kayyum...

BAŞKAN – Arkadaşlar, Sayın Aydemir, siz devam edin lütfen.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Değerli Bakanım, bir tarifile başlamak istiyorum efendim: Anayasa'mıza göre Türkiye Cumhuriyeti sosyal bir devlettir. Sosyal devlet, ancak ferdin huzur ve refahını gerçekleştirmek ve teminat altına almakla yükümlüdür. AK PARTİ iktidarı, diğer tüm alanlarda olduğu gibi milletimizi refah ve huzura kavuşturacak sosyal politikaları hayata geçirmekte de üstün bir performans göstermiştir. Rakamlar ak iktidarların bu alandaki göz kamaştırıcı başarısına tanıklık ediyor. 2002 yılından bu yana sosyal yardım ve hizmet alanında kullanılan kaynak miktarında 19 kat artış kaydedilmesi muhteşem bir resimdir. Aynı süre zarfında sosyal yardım ve sosyal hizmet niteliğindeki harcamaların gayrisafı yurtiçi hasılaya oranının yaklaşık 3 katına çıkarılması da öyledir. Bu, cumhuriyet tarihinde ulaşılan en yüksek seviyedir. AK PARTİ'nin sosyal yaklaşımıyla cumhuriyet sözde değil, hakikatte kimsesizlerin kimsesi hâline geldi. Bu güzel tabloyu emek ve alın teriyle gerçekleştiren Bakanlığımızı, Sayın Bakanımızın şahsında tebrik ediyorum, teşekkürlerimi iletiyorum.

Değerli Başkanım, Bakanlığımızın adı, Türk toplumunun temel direği olan aile kavramıyla başlıyor. İttifak ettiğimiz bir gerçek şudur –az önce MHP sözcüsü İsmail Bey de söyledi- aile toplumun temelidir, direğidir. Sosyal istikrar ve güvenin korunması aile yapısının sağlığına bağlıdır. Aile sağlamsa toplum da öyledir. Sapasağlam bir toplumun oluşturduğu bir devleti hiçbir harici ve dâhili düşmanın yıkması mümkün değildir. Nitekim “15 Temmuz mucizesi” dediğimiz o gece ve sonrasında destanlar yazan aziz milletimizin istinat ettiği sağlam zemin temiz Müslüman Türk ailesidir. İşte, bizim devlet olarak üzerine titrememiz gereken bu yapıdır. Türk ailesi, aziz milletimizin kök hücrelidir. Diğer güzel bütün unsurların inşa merkezi burasıdır. İktidarı ve muhalefetiyle, aydınyla medyasıyla, sivil toplum örgütleriyle hassasiyet göstermemiz gereken bu müstesna yapıyı yıkmak için sistemli hücumlar yapıyor. Vatan, millet, din, aile düşmanlarının kaleyi fethetmek için yüklendikleri ilk kapı ailedir. Hücumda kullandıkları en etkili koçbaşı ise, görsel medyadır. Yazık ki birçok televizyon ekranı kültürel, fıkırsel Kaleşnikof gibi kullanılıyor. En mahrem değerlerimize alenen hücum ediliyor. Dizi dizi dizilerle, akla hayale gelmeyecek ilişkiler “bak olabiliyormuş” havasında meşrulaştırılıyor. Aile içi şiddeti teşvik eden, aile reisinin otoritesini sıfırlayan, kutsal anneyi sıradanlaştıran programlar almış başını gidiyor. Bakanlığımızın bu konudaki hassasiyetini biliyorum. Bu duyarlılık, RTÜK, medya kuruluşları ve müspet TV yöneticileriyle iş birliği yapılarak daha da geliştirilmelidir. Ahlaki duyarlılığı yüksek yayın organları, milletimizin meşrebine, nezaketine, nezahetine uygun programlar üretmelidirler. Aile yapımızı, yani milletimizin kök hücrelerini ancak böyle muhafaza edebiliriz.

Değerli Başkanım, değerli milletvekilleri; Bakanlığımızın engelli vatandaşlarımıza yönelik çalışmalarını da takdirle takip ediyoruz. Bakıma muhtaç tüm engellilerin bakım hizmeti kapsamına alınması; evde veya özel merkezlerde sunulan bakım hizmet ücretlerinin ödenmesi “ak sosyal devlet” anlayışının zirve noktasıdır. Devletimiz var olsun.

Bakanlığımıza, kadın istihdamını artırma çabaları için ne kadar teşekkür etsek azdır. Tam da bu noktada Sayın Bakanımıza bir sual tevcih edelim, bu aynı zamanda teklif babında da olsun Sayın Bakanım: Bakanlığımızın doğrudan istihdamın yanı sıra, üretime yönelik atölyeleri teşviki mümkün müdür? Bu bapta Erzurum özeli için, el becerileri son derece gelişmiş bulunan dadaş bacılarımıza; belediyeler ve sivil kuruluşlarımızla iş birliği yaparak halıcılık, tekstil, geleneksel el sanatları atölyeleri oluşturulmasını teklif ediyorum.

Yerel yönetimler tarafından her mahallede, her köyde bir beceri atölyesi açılmasını ve buralarda kadın istihdamının Bakanlıkça desteklenmesini yararlı görüyorum.

Erzurum’un şifalı suları, yaşlı insanlarımız için Allah’ın bir lütfu ve nimeti olarak istifadeyi bekliyor. Yaşlı nüfus artacağı öngörüldüğü için yaşlı bakım güvence modeli ve koruyucu ve önleyici sosyal hizmetler kapsamındaki yaşlıların, kaplıcalarımızdan istifadesi konusu ele alınabilir mi? Bunu da araştırmaya değer bir konu olarak görüyorum.

Şehit yakınları ve gazilere vefa borcunu ödeyen bir Türkiye özlemini Bakanlığımız her vesileyle bildiriyor; bundan büyük bir mutluluk duyuyoruz. Bu kapsamda sual formatında bir teklifimiz daha olsun Sayın Bakanım: Erzurum Konaklı kış turizmi merkezinde şehit yakınları ve gazilere mahsus güzel bir tesisin Bakanlık önderliğinde inşa edilmesi mümkün olabilir mi?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen toparlar mısınız?

Buyurun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Tekliflerimize müspet bir bakışın açığa çıkacağından emin olarak Bakanlığımız 2017 bütçesinin hayırlı olmasını diliyor, hazıruna saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Aydemir.

Sayın Tamaylıgil, buyurun lütfen.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli hazırun; ben de 2017 yılının Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bütçesinin hayırlı olmasını dileyerek sözlerime başlamak istiyorum ve tek kadın Bakanımız, genç Bakanımıza çalışmalarında başarılar dileyerek sözüme başlamak istiyorum. Bu Bakanlığın tabii ki genel değerlendirmelerde günlük siyasi karşılaştırmalı tablolar dışında geleceği inşa edecek bir Türkiye açısından önemi, değeri ve paylaşımını dikkate alarak tespitleri dile getirmek, yapılması gerekenleri çok net ortaya koymak amacıyla bir şeyler söylemek isterim.

Sevgili Bakanımız, biliyorsunuz, biz buradan hem bütçeleri konuşurken bir de geçmiş yıllarla ilgili –ki 2015’i konuşuyoruz şu anda- Sayıştay denetim raporlarıyla beraber bütçe hakkından doğan denetim hakkımızı ve oradaki tespitleri paylaşmayı da bu görüşmeler içeriğinde ortaya koyuyoruz.

Şimdi, benim elimde Bakanlığımızın Sayıştay denetim raporu var ve bu denetim raporuna baktığım zaman ki kaldı ki Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı açısından baktığımızda mevcut olan durum yapılan çalışmaların sonuçları ne başarı elde edilmiş veya başarısızlık ortaya çıkmış ne eksik yapılmış doğru tespiti ve yapılması gerekenler konusunda da vizyonel ve doğru bir stratejinin ortaya konulması olmazsa olmaz şartlarımız. Şimdi, olayın ben tabii, raporlar açısından baktığımda muhasebe kayıtlarıyla

ilgili kısmını geçmek istiyorum ama bunların da çok önemli olduğunu vurgulamak diledim. Çünkü baktığımızda huzurevlerinin döner sermayesiyle ilgili yapılan tespitlerden başlıyor, yetiştirme yurdu döner sermayesiyle ilgili tespitler var, buradaki kamunun verdiği cevapları uzun uzun söylemeye vaktimiz yok ama bizim 5018 sayılı bir Mali Kontrol Kanunu'muz var. Ona uygunluğa dile getirilmiş. Sizin de Bakanlığımızdaki görevli arkadaşların cevap verirken cevabın belli bir yönde kendilerine dayanaksız savunma noktasından öte veya gecikmeden öte gerekli kanuni altyapı ve onun şartlarına uygun hareket etme zorunluluğunu bilmesi gerekiyor. Bunu da yine tabii, ilgili denetim birimi tarafından ortaya konmuş olan sonuçlar.

Şimdi, diğer taraftan, performansla ilgili denetim raporuna baktığım zaman ise gerçekten -bunu daha önce Adalet ve Kalkınma Partili arkadaşlarımız da dile getirdi- önemli olan vizyonel bakabilmek için ortaya konan hedeflerin gerçekleşme derecesi ve onlardaki elde edilen sonuçlarla çözüme doğru gidebilmek. Şimdi, burada tek tek bütün tespitleri inceledim Sevgili Bakanımız. Birincisi, Toplam Kaynak İhtiyacı Tablosu'nun Performans Programı Hazırlama Rehberi'ne uygun olarak hazırlanmaması, çok önemli çünkü siz toplumun büyük bir kısmına... Yani rakamsal olarak baktığımızda... Biraz önce "Tam rakamlar belli değil 2012'den itibaren." diye... Evet, 2012'den itibaren -burada biraz sonra onları da söyleyeceğim- kimi aile bazında kimi hane bazında kimi kişi bazında yapılan sosyal yardımlarla ilgili bilgi var ama biz envanter olarak baktığımızda envanter doğru olacak, tespit edilecek, ne yapıldı ve yapılanların dönüşümü sosyal açıdan ne getiriyor, ona bakılacak ve ya devam edecek ya edilmeyecek, yenileri çıkacak.

Şimdi, burada baktığımızda, bir kere, rakamsal olarak sorunlar olduğu gibi, bir de ortaya konan performans göstergesi sonuçlarını da tek tek inceledim. Ve ben burada biraz fazlasıyla... Hani çocuk istismarı, kadın istismarı dile getirildi ama yaşlı istismarını da vurgulamak istiyorum biraz sonra. Ve ne yazık ki burada ortaya çıkan hedef, gerçekleşme ve sapmalarda nedense yaşlılarla ilgili çalışmalarda önemli sapmalar, eksiklikler kendini gösteriyor. Şimdi, bütün bunları tek tek inceledim, yine, onlar için... Sizin tabii ki Sayıştaydan bu rapor elinize geçecektir, geçmiştir. Sanırım incelediniz ama inceleme imkânınız olmadıysa değerli arkadaşlar sizle detayıyla bu konuda bilgileri paylaşacaklardır. Ama nihai sonuç açısından değerlendirdiğinizde ortaya konan bir gerçek var. Yani diyor ki ilgili Sayıştay: Bütün alınan bulgu ve göstergelere göre... Çünkü gelen cevaplarda da cevapların tatmin edici olmadığını ortaya koyan raporlarını da dile getirmişler. Söz konusu göstergelerin gerçekleşmemesiyle ilgili olarak bir iç denetim biriminin açıklamasında iç denetçi yetersizliğinin vurgulanması veya denetim hizmetleriyle ilgili olarak ortaya konan gerekçeler veya çocuk hizmetleriyle ilgili elimizde veri olmadı diye bir açıklama var. Yani Bakanlığın bir biriminin "Elimizde veri yok." diye bir açıklama içerisinde olması o bakanlığın etkin çalışma ve performansının güçlü olması noktasında ne derece başarılı olacağını hep beraber sorgulamamız gerektiği üzerinde düşünüyorum.

Yani burada da sokak çocuklarının okula yönlendirilenlerinin oranıyla ilgili gösterge... Yani böyle, değişik değişik şeyler ve önemli konular. Ben böyle bir cevabın ve buradaki raporun çok önemli olduğunu, önemsenmesi gerektiği, dikkate alınarak bundan sonra yapılacak çalışmalarda da sanırım bütün arkadaşlar ve beraber çalıştığımız ekibiniz açısından da daha bir başarılı olacak çalışmaların önünü açacağına inanıyorum.

Diğer taraftan, evet, sosyal yardımlarla ilgili bize verdiğiniz bütçe sunumuzun içerisindeki rakamlara baktığım zaman, birincisi, sormak istediğim, sayfa 39'da "öğle yemeği yardımı için Millî Eğitim Bakanlığı kaynak transferi" diye... 2014, faydalanıcı sayısı 672 bin öğrenci ve rakam verilmiş ama 2015'te sayı yok. Burada da mı acaba veri belirlemede eksik kaldı? Aynı şekilde, yine, sayı olmayan ücretsiz ders kitabı ve bu rakam 2015. Biz Kasım 2016'dayız ve burada yine rakamlar var ve

işin enteresanı 125 milyondan 240 milyona çıkmış kaynak ama sayı nedir, neye göre çıktı? Yani çıkan da ders kitabı için verilen kaynak. Neredeyse 2 katı artmış. Sonra, engelli öğrenciler için, aynı şekilde, ücretsiz taşınmasıyla ilgili, kaç öğrenci taşınıyor, bu rakam neye göre değişti? Burada bir sapma var, onu görüyoruz. Diğer taraftan, rakamsal olarak baktığımda da bir anda çok hızlı artışların olduğu iki yıl arasındaki değişimleri de açıkçası görüyoruz. Bu değişimlerin de tabii ki, herhâlde açıklaması, özellikle, mesela, şartlı eğitim ve sağlık; 872 milyondan 1 milyar 27 milyona çıkış. Yani bu çıkışın, böyle bir yüksek artışın sebebi ne olacak? Veya işte, bir anda yardımlarla ilgili rakamlarda, yine, yüzdesel olarak baktığımızda ekonomik datalarla hesaplandığında oldukça önemli bir sapma olduğunu gösteriyor. Uzatmayayım, buradaki rakamlar hem kişi ve, dediğim gibi şey birimler açısından farkların olduğu kendini gösteriyor.

Sevgili Bakanım, şimdi, sosyal yardım ve sosyal politikalar diye baktığımızda sosyal yardımın Türkiye açısından anlayış ve algılanış karşılaştırmasında hak görülerek eşitlikçi ve demokrat bir şekilde dağıtılması ortaya konulurken hedefte, maalesef, bunu gerçekleştirecek uygulamalarla karşılaşmıyoruz. Yani sosyal yardımı bir siyasi promosyon gibi gösteren yaklaşımların ötesinde, bir de toplum şekillendirme, toplum modelleme açısından belli tercihlerde yoğunlaştırılması ve sonrasında hangi dönüşleri sağladığının doğru sorgulanıp sorgulanmaması da önemli bir soru işareti.

“Nasıl? dersiniz, bakın, sosyal yardımlar yapılmadan ve yapıldığı zaman... Ki dünya örneklerine baktığımız zaman “asgari gelir” diye bir gerçeklik var ve sosyal yardımlar açısından toplumdaki... Ki özellikle dünyadaki ekonomik model, o 1980’ler sonrasındaki küresel, ortaya çıkan neoliberal politikalar ve onların topluma yansımaları, dünyadaki açlığın, dünyadaki gelir dağılımının, dünyadaki işsizliğin artışı ve onun sonucunda ortaya çıkan sosyal sonuçları değerlendirmede aynısını Türkiye de bazen de çok daha ağır şartlarla yaşıyor.

O zaman, mesela “yoksulluk” dediğimiz... Şimdi, dünyadaki yoksulluk, dünyadaki yoksulluğun bölgesel dağılımı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Bir dakikanızı rica edeyim.

Şunu açayım, kayda girsin.

Buyurun.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Bunun için de Türkiye’yi de dikkate alarak bir değerlendirme yapmamız gerektiği çok önemli. Şimdi, Türkiye’de sosyal yardımlar yapıldıktan veya yapılmadan önce ve yapıldıktan sonra yoksulluk riskiyle karşı karşıya kalan nüfusun toplam nüfusa oranında bir düşme var, yüzde 22’den 19’a düşmüş yani bir yoksulluk yönünde. Ama bizim dışımızdaki ülkeler baktığımızda, biz 3 puan düşerken onlarda, mesela, bir anda, Avusturya’da yüzde 32’den, yapılan sosyal yardımlarla yüzde 9’a düşmüş. Veya işte, Yunanistan’da yüzde 33’ten yüzde 6’ya düşmüş. Bu ne demek yani bu oran ne demek oluyor? Uyguladığımız modeller ve bu sorunu çözmek için ortaya konan çözüm yollarının ne derece toplumun yoksul kesimine bir hedef olarak çözüm getirdiği ve ne kadar başarılı olduğu. Burada görünen o ki yapılan sosyal yardım politikalarının neticelerinin ölçülme açısından veya onların uygulanma alanları açısından toplumun geleceğiyle ilgili olarak sonuç alıcı noktada olmada yeterlilik yok. Yani bu zaten ortaya konan uluslararası karşılaştırmadan da kendini gösteriyor.

Sonra, tabii, bakıldığında, bu konuda ben geçen sene takip etmişim, bir sosyolog ve psikolog noktasında görevlendirme açısından siz Bakanlık bünyesinde alım yapacaktınız. Bu sosyolog ve psikologların görevlendirilmesinin özellikle sosyal politikaların uygulanması ve neticelerinin takibi konusunda çok önemli olduğunu düşünüyorum. Ne derece böyle bir görevlendirmeyi yerine getirdiniz? O konuda da herhâlde bir bilgi paylaşımı içerisinde olursunuz.

Diğer taraftan kurumlarınız arasındaki uygulama farkları olduğu zaman bu uygulama farklarında mükerrerlikler de oluyor. Bu mükerrerlikler kaynak israfını getiriyor ve bu çeşitli yardımların farklı ve mükerrer olarak ortaya konduğunda çıkan israfın da iyi tespit edilmesi için doğru bir strateji ve doğru bir çerçevenin oluşması gerektiği yadsınamaz diye düşünüyorum ve bu bağlamda, bu paralelde de bir yapının oluşmasının olmazsa olmaz gerekliliğini dile getirmek istiyorum.

Şimdi, bakın, ben yaşlılarla başlayayım çok kısa. Vaktim kalırsa diğer konularda da aslında paylaşmak istediğim önemli başlıklar var. Tabii, arkadaşlar, işte, çocukların çalışma şartları, çocuk hakları, çocuklarla ilgili rakamları verdiler. Ama burada, bana göre, yine önemli bir rakam, çocuklarla ilgili istismar ve taciz davalarında ortaya çıkan, son on senedeki hızlı artış ve bu davaların özelinde incelenerek yine “Aileye ve topluma hangi başlıklarda, sebepleri nedir?” diye araştırarak bir çalışmanın gerçekleştirip gerçekleştirilmediği veya başlatılması noktasında ortak paylaşım. Yani bunlar hep beraberce. Ben hiçbir zaman sizin benden az veya benden fazla, kadın ve kadınla ilgili sorunlarda hassas olup olmadığını sorgulamam. Siz de en az ben veya ben de en az sizin kadar, ölen bir kadın için, onun haksızca yaşadığı sorunlar için, annelerin yaşadığı problemlerle ilgili, Türkiye’de kadın olmanın zorluklarıyla ilgili aynı hassasiyeti paylaştığımıza inanıyorum. Ama önemli olan, bu hassasiyeti paylaşırken de çözümde önceliklerimizi bir an önce ortaya koyalım.

Yani, Sevgili Bakanım, ekonomi açısından, yine, baktığımızda, “Bugün, Türkiye’de işsizlik yüksek çünkü kadınlar iş arıyorlar.” dediğimiz zaman, bugün Türkiye’yi yöneten iradenin bakış açısından, ekonomiyi yöneten bakan arkadaşlar tarafından “O zaman biz kadını iş aradığı için suçlu mu göreceğiz?” diye düşünmeden insan... Ama bunu, bir, en yetkili ağzın söylediğini dikkate aldınız. “Keşke iş aramasalar da işsizlik yüksek çıkmasa.” gibi bir söylem var. Bunu söyleyen, sizin beraber, aynı Bakanlar Kurulundaki koltuğu paylaştığımız bir arkadaşımız. Şimdi, böyle olduğunda, önemli olan, bakış açımızı, gördüğümüz yeri ya da yani, bir okulda okul müdürünün -hadi, bakandan geçtik- “Kız çocuğuyla erkek çocuğu yan yana oturmasın. Oturdıkları yerleri değiştirsinler, ayırınlar.” dediği bir mantığın geçerli olduğu bir döneme geldiysek bunu da sorgulamalıyız. Onun için, buna göre bir Türkiye gerçeğinde neler yapılması gerektiğini beraberce paylaşmalıyız.

Şimdi, Türkiye’deki yaşlılığa geldiğinizde, gerçekten, yani, bizde çok önemlidir, geriatri konusundaki eksikliğimiz, geriatik bakımla ilgili eksikliğimiz ve ona yapılması gereken projelerle ilgili eksikliğimiz ama şöyle bir değerlendirdiğinizde, dünyada bir yaşlı istismarı var. Yani, uzayan ömürler, uzayan yaşlar, ondan sonra hayatın içerisinde devamlılık teşkil eden aktif katılımları, yaşlılar için sağlanması gereken projeler içinde yer alması gerektiği gibi, yine, tabii, hastalık ve bakım dönemlerinde, bugün, mesela, ortaya konan, evde bakımla ilgili süreç. Şimdi, tamam, evde bakım, aileye bir destek olunması doğru, güzel ama düşündüğünüzde, acaba o, evde bakım için verilen paranın ne kadarı o yaşlıya gidiyor? Türkiye’de, yoksulluğun ve gelir yetersizliğinin ortaya koyduğu, ailenin harcama veya gelir noktasındaki sorunları, o verilen yardımların ne kadarının gerçek anlamda, o yaşlının bakımıyla ilgili kullanıldığı noktasında soru işaretlerini beraberinde getiriyor. Yani, gerçek anlamda, direkt yaşlıya ulaşacak, yaşlının o, her şartta, içinde bulunduğu durumu düzeltecek çalışmalarda yapılacak olan projelerin belki de kontrol amaçlı olarak beraberinde götürülmesi gerektiğine yürekten inanıyorum.

BAŞKAN – Toparlayabilir miyiz lütfen.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Tabii ki.

Şimdi, baktığımızda, dünyadaki yaşlılara “Dünyada nerede yaşlanmak istersiniz?” diye sorulduğunda 96 ülke içinde 75’inci sırada Türkiye yer almış. Keşke 1’inci sırada yer alsaydı çünkü Türkiye bunu, dünya açısından da baktığımızda, sahip olduğu birçok değerleriyle hak ediyor ama maalesef 75’inci sırada yer alıyor.

Aynı şekilde, hayat becerisi, istihdam ve eğitim açısından da yetersizlikler hissedildiğinde, bu kendine yetebilme becerisinde ne yazık ki Türkiye geri sıralarda ve bu alanda sondan 3’üncü noktada. Ve, yine, yaşlı yoksulluğu diye düşündüğümüz zaman da bu yaşlı yoksulluğu özellikle kadınlar açısından oldukça yüksek. Ve gelirlerinin olmayışı, bu, gelirlerinin olmayışından kaynaklanan bağımlılıkları, gerçekten, yaşlılar açısından baktığımızda, bizi çok üzüntü verecek bir tabloyla karşı karşıya getiriyor. Ve şimdi, bakıldığında, kendi kendilerine yaşamıyorlar, bir yerlere bağımlı olmak durumundalar ve dediğim gibi, o dönemin getirdiği sosyal ve ekonomik şartlara sahip olamıyorlar. Bu yönde yapılan çalışmalara ve bu yönde ortaya koyulan, özellikle, dediğim gibi, “yaşlı istismarı” diye başlık içerisinde değerlendirilen konularda sizin de oldukça hassas davranacağımızı ve ona göre bir çalışmayı ortaya koyacağımıza inanıyorum.

Sayın Bakanım, Bakanlığınızla ilgili yine, bir soru sormak istiyorum: Bir sözlü sınavla ilgili, geçtiğimiz bu seneye ilgili, basına da düşen bir konu oldu. Yani, sözlü sınavdan sonra yedek ve asil kazanan 2 kişinin mülakata çağırılanlar arasında olmadığı şeklinde basına yansıyan bir haber olmuştu. Bunun doğruluk derecesi nedir, böyle bir şey var mıdır? Gerçekten mülakata çağırılmadıkları hâlde yedek ve asil olarak kazanmış listesinde görülen kişiler olmuş mudur? Bu konuda bilgi verirseniz de sevinirim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Tamaylıgil, teşekkür ederim.

Birleşime 16.40’a kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.26

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 16.53

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Emine Nur GÜNAY (Eskişehir)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, 9’uncu Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Görüşmelere kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Sayın Yedekci, süreniz beş dakika.

Buyurun.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, öncelikle iyi niyetinizin ve vicdanlı olduğunuzun bilinciyle ve mutlak surette iyi şeyler yapma hedefinde olduğunuz inancıyla konuşmama başlıyorum.

Elbette, Türkiye’deki en önemli bakanlıklardan biri çünkü bütün aileyi ilgilendiriyor ve aileyle ilgilenince de içine çokça şey giriyor: Kadın, çocuk, engelli, yaşlı, tecavüzler, şiddet, fuhuş, bağımlılık. Ve tabii ki burada iki yöntem var, birincisi mevcudu devam ettirebilirsiniz, ikincisi de yeni bir yaklaşım, yeni bir anlayış getirebilirsiniz. Var olan çalışmaların doğru sonuçlar üretmediği, bugün fuhuşta yüzde 700’den fazla, son on dört yıldaki oranın artmasından bağımlılıkta da yüzde 680’nin üstünde olmasından belli ki şimdiye kadar ki çalışmalar doğru değil. Onun için, yeni bir strateji, yeni bir yöntem geliştireceğinizi düşünüyorum.

Çocuklarımızın yönlendirilmesi önemli, çocuklarımızın devlete güveni önemli. Burada tabii, son zamanlarda çokça duyduğumuz çeşitli sorunlar var. Bunlara karşı Bakanlığın tavrı çok önemli, mesela bu çocuk tecavüzleriyle ilgili durumlarda Bakanlık ne yaptı? Mesela bu çokça konuştuğumuz Ensar Vakfı tecavüzleriyle ilgili şu anda o çocukların durumu nedir, ailelerin durumları nedir? Gerger’de tecavüz olmuş ama Gerger’deki tecavüz olayında biraz tuhaf bir durum var. Daha önce 1 Aralık Ortaokulunda çalışan bir müstahdem tacizden soruşturma geçiriyor, sonra Gerger İmam Hatip Lisesine gönderiliyor. Bu insanların niçin ilişkileri kesilip hiçbir şekilde okulla, öğrenciyle ilişki içerisinde olmaması sağlanmıyor onu da bilemiyorum.

Elbette, yeni bakarsınız, elinizde sihirli değnek yok, her şeyi birden yapamayabilirsiniz ama anlayışı, yani niyet her şeyden önce, net bir şekilde koyarsak belki daha iyi bir hâle gelebilir.

Bir de, bir iki sorum var size: Uluslararası İstanbul Sözleşmesi İç hukukumuzda neden içselleştirilmiyor? Mahkemelerden sürekli STK müdahillikleri reddolunuyor. Bu konuda Bakanlığınızın tavrını merak ediyorum.

Bir de, Anayasa Mahkemesi’nin iptal ettiği TCK 103-1 ve 2’nci maddelerinin yerine tecavüzde 15 yaş altı ve üst sınırının getirilmesi Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi’ne aykırı değil mi? Malumunuz Birleşmiş Milletlerde 0-18 yaş çocuk olarak tanımlanıyor.

Bir de Adalet Komisyonunda 1/774 Kanun Tasarısı’nda “Vücut dokunulmazlığına karşı kasten işlenen suçlar hariç olmak üzere hapis cezasının üst sınırı iki yıldan fazla olmayan suçlarda tutuklama kararı verilemez.” şeklinde düzenleniyor. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Örneğin çokça dile getirildi, mesela otobüste tekmelenen Ayşegül Terzi olayı gibi. Burada, benim Bakanlığınızdan beklentim doğrudan bir müdahil olmanız ve modern yaşamı da savunuyor olmanız. Yani insanlar istediğinde şort da giyebilmeli, türbanını da takabilmeli ve buna kimse müdahale etmemeli; insanlar özgürce giyinebilmeli.

Artan çocuk istismarlarıyla ilgili elimizde doğru düzgün bir istatistik bile yok çünkü çocuklar ve aileleri bunu kendi utançları olarak değerlendiriyor. Bu arada, Gerger’le ilgili bize ulaşan son bilgi, çocukların sayısının 30 değil 76 olduğu yönünde. Bu konuda da ilginizi rica ediyoruz.

Tabii, biliyorsunuz, imam-cemaat ilişkisi her zaman için oluyor. Yönetimin üst kademesindeki insanların söylediği açıklamalar elbette ki toplumun alt kademesindeki insanları da doğrudan etkiliyor. Öyle olunca otobüs şoförleri de insanlara saldırebiliyor. Bu konulardaki duyarlılığınızı daha çok görmek istiyoruz.

Bir de, 25 Kasım yaklaştı biliyorsunuz, kadına yönelik şiddetle ilgili bir mücadele günü 25 Kasım. Bu konuda da herhâlde çalışmalarınız olacaktır.

Kadın istihdamıyla ilgili de bir şey söylemek isterim. Elbette çok geniş bir konu, bu kadar dar zamanda belki anlatılamaz ama önce o kadınların eğitilmesi gerekmekte. Özellikle şiddet görüp, eşinden ayrılıp yalnız yaşamak zorunda kalan kadınların hayatta kalabilmesi, ekonomik bağımsızlıklarını kazanabilmeleri için, ayrıca çalışma hayatına katılmaları için bir eğitimden geçirilmeleri şart.

Bir de cezaevindeki kadınlar ve onların çocuklarıyla ilgili ciddi sorunlar var. yani bir tane zannediyorum cezaevinde bununla ilgili bir çalışma yapıldı. İşte, çocuk oyun alanı çocukların daha rahat yaşayabilmesi için... 0-6 yaş grubunda bizdeki verilere göre 500’ün üstünde çocuk var. O çocukların orada ne şekilde, hangi koşulda kaldığını merak ediyoruz.

Engellilerin ve özellikle engelli kadınların istihdamıyla ilgili özellikle kamudaki istihdamıyla ilgili Bakanlığınız bir çalışma yapıyor mu? Kamuda kanunla belirlenen oranın çok altında engelli çalıştırıldığı bizdeki verilere göre ortada, özelde de zaten bunun takibinin yapılmadığını görüyoruz. Engelliler için bir bütçe ayrılması, mesela Diyanet İşleriyle anlaşılrsa, sizin Bakanlığınız arasında bir anlaşma yapılırsa, oradaki o çok bütçeden biraz size bütçeye alınsa. Ve engelliler için teknolojik çokça cihaz geliştirildi, mesela yerinden kalkamayan engelliler için robotik teknolojiler geliştirildi, onlar bütün insanlara dağıtılsa. Yani bunları söylüyorum akülü arabası olmayan engellilerimiz de var şu anda, bu konuda daha çok bütçe ayrılması ve daha çok çalışma yapmanızı diliyoruz.

Çocuk işçiliği ve çocuk istismarı tabii ki en önemli konu. bu çocuk işçiliğiyle ilgili bir çalışmanız var mı bilemiyorum ben, dokümanlarda rastlayamadım.

Bir de sokak çocukları çok ciddi bir sorun. Ben yedi yıl sokak çocuklarıyla ilgili bir dernekte yöneticilik yaptım. Yani aslında devletin bu kanayan yaraya el atmaması hâlinde, benim aldığım, geçen yıldan bu yıla kadar yüzde 16 oranında bir artış var sokak çocuklarında, bizdeki bilgi doğruysa eğer, bu oran giderek katlanacak anlamına gelir; burada çalışmak lazım. Tabii, öneri, bunlar sorunlar, öneriler. Aslında, bizim seçim bildirgemizde de söylediğimiz, mesela aile sigortası belki de... Çünkü amaç, üzüm yemek, bağcıyı dövmek değil; Türkiye’de daha huzurlu ve keyifli bir ortam nasıl yaşatılır? Bu aile sigortası kullanılabilir, en azından kadının kendini güvende hissetmesi ve maaşın da doğrudan kadının banka hesabına yatırılması önemli. Ayrıca, kreşlerin açılması ama güvenli kreşlerin, çocuklarını anneler güvenlikle gönderebilsinler o kreşlere. O bakımdan bu da çok önemli.

Huzurevlerindeki sayı, inşai nitelik ve oradaki insanların güvenliği de önemli. Şimdi, ben sizin dağıttığınız şeylere baktım. Sunumunuzda da o yapılarla ilgili... Özellikle, birer beton yığını hâlinde o yapıları yapmaya gerek yok, hem estetik hem mimari değeri, niteliği yüksek binalar olabilir.

Çalışan kadınlarla ilgili, özellikle atölyede çalışan, sigortasız, sendikasız çalışan ve her an taciz, tecavüz baskısı altında çalışan kadınlarla ilgili Bakanlığımızdan yüksek bir ses ben şahsen rica ediyorum. Daha yüksek sesle sizin hem bir genç kadın olarak hem de bir Bakan olarak onların arkasında durmanız ve bunu sesli dile getirmeniz o kadınlara gerçek anlamda güç verecektir.

Bir de buraya kendisi de gelmiş, birkaç cümle iletmış zannediyorum Saadet öğretmen. Saadet öğretmenin bir simge olması ve yine aynı özelliklerinizle o öğretmene sahip çıkmanız önemlidir. Neden önemlidir? Bir tecavüz vakasını ortaya çıkarabiliyorsa bir öğretmen, başka öğretmenlerin ya da başka kadınların ses çıkarabilmesi için o kadına devletin sahip çıktığını göstermek gerekir. O donanımdaki bir insan zaten işsiz kalmaz, yarın öbür gün bir yerde çalışmaya başlar ama aslolan, devletin sıcak yüzünü ve güçlü yüzünü orada göstermektir.

Zorla evlendirilen çocuklarla ilgili... O pedofilinin devlet eliyle bir anlamda destekleniyor olması da kabul edilebilir bir durum değildir. Mesela, Kanada’da “Bacağını kapat.” diyen yargıca devlet ceza veriyor, bizde “Şort yerine pantolon giyseydin, etek giyseydin.” denilebiliyor.

(Oturma Başkanlığına Sözcü Abdullah Nejat Koçer geçti)

BAŞKAN – Sayın Yedekci...

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Toparlıyorum.

Bu anlayışla ilgili bir değişiklik, toptan değişiklik yapmak lazım çünkü bizim bu anlayışa büyük itirazımız var ve bu anlayışın karşısında her tür direnme hakkımızı da kullanacağız.

Yeni görevinizde başarılar dilerim. Bütçenizin hayırlı olmasını dilerim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Yedekci.

Sayın Akkaya, buyurun.

Süreniz beş dakika.

YAKUP AKKAYA (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının da içinde olduğu bir komisyonun üyesi olarak konuşuyorum.

Bana göre, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı AKP hükümetleri döneminin en başarısız bakanlığı olarak değerlendiriyorum. Şanlıurfa Milletvekilimiz Sayın Cevheri’nin yaptığı konuşmalarda da beni desteklediğini ve o konuşmaların içinde de bu eleştirileri görebiliyoruz. O, tabii, iktidar partisinin bir milletvekili olarak daha farklı konuştu.

Niçin en başarısız Bakanlık? Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı eğer sunumunda, yoksullukla ilgili yaptıkları çalışmaların ne kadar başarılı olduğunu yoksulluk sayıları üzerinden vererek yapıyorsa buna başarılı bir bakanlık demek doğru olmaz. Ancak şöyle gelseydiniz, on dört yıldır bu ülkeyi yönetiyorsunuz: “Biz geldiğimizde bu ülkede yoksulluk şu kadardı ve biz bu yoksulluğu azalttık.” diye söylüyor olabilseydiniz belki anlamı vardı. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı yoksulluğu yöneterek siyasete bir yön vermeye çalışmamalı, bu çok doğru bir yaklaşım değil.

Bakın, ben Sayıştay raporlarıyla girmeyeceğim, onu arkadaşlarımız teknik olarak anlatırlar ama engelli sorunlarının çözülmesi... Engelli sorunları bu ülkede çözülmemiş değil. Dediniz ki: 30 Mart 2007’de Türkiye Birleşmiş Milletler Engelli Haklarına İlişkin Sözleşme’yi imzaladı; doğru, imzaladı. Peki, Birleşmiş Milletlere bireysel ve kolektif başvuru hakkının tanınması hususunu içeren ihtiyari protokolü niye hayata geçiremediniz? Yani, siz “Birleşmiş Milletler Engelli Sözleşmelerini

imzaladık.” diyerek bir görüntüyle öyle bir algı yaratmaya çalışıyorsunuz ama onun hayata geçirilmesi için gerekli olan ihtiyari protokolü hayata geçirmemeniz hiçbir anlam ifade etmiyor Sayın Bakan, onun için başarısızınız.

Çocuk işçiliğinin artması... Sadece 2016'nın ilk beş ayında 52 çocuk öldü ve bunun 16'sı kız çocuğu. Bununla ilgili ne yapıyorsunuz Sayın Bakan? 4+4+4 sisteminin getirmiş olduğu, özellikle kız çocuklarına ilişkin olumsuzluklarla ilgili, bir Bakanlık olarak bunun detaylarını ve bunun olumsuzluklarını anlatmak, buna karşı politikalar üretmek sizin göreviniz olmalı. “4 milyon haneye yoksulluk yardımı yapıyoruz.” diyerek övünmek ancak bir acizliktir. Yani, yoksulluğu yöneterek, politika yaparak, insanları istismar ederek, onun üzerinden oy alarak iktidarınızı sürdürmeyi hedefliyorsunuz yani başından beri yapmış olduğunuz çalışmalar onlar.

Aile içi şiddet sizin döneminizde ne kadar arttı Sayın Bakan? Bunu bir açıklayın, doğrusunu söyleyin. Kadın cinayetleri, uyuşturucu artışı, antidepresif ilaçların milyonlarca insan tarafından kullanılmasının nedeni Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının görevlerinden bir tanesi değil mi? Sadece yazı olarak mı yani o Bakanlığın içinde bu kadar teşkilat oluşturulmuş ve övünüyorsunuz, toplam bakanlıkların içinde bütçesi en çok olan 6 bakanlıktan birisi olarak övünüyorsunuz. Keşke en az bütçesi olan bakanlık olsaydınız da -bu ülkeye on dört seneden beri geldiniz- bu sosyal politikalarla ilgili bir şeyler yapıyor olsaydınız. Kısaca yönetemiyorsunuz.

ERKAN KANDEMİR (İstanbul) – İngiltere'deki sosyal yardımlarla mukayese ederek söyleyin.

YAKUP AKKAYA (İstanbul) – Lütfen, bana cevap vermeyin, ben de size cevap veririm, burada farklı atışmalara yol açarız. Onun için, Başkan da orada, istediğiniz zaman konuşabilirsiniz.

Bakın, somut bir şeyler de söyleyeceğim size. Türkiye'nin en önemli sorunlarından bir tanesi engelli sorunu; kimi 8,5 milyon diyor, kimi yüzde 13 diyor nüfusa oranına göre. Çeşitli engelliler var bu ülkede ama engellilerin en önemli sorunlarından bir tanesi sağlık sorunları. Bir kere, tüm engelliler muayene, tedavi ve ilaçta katkı payı vermemeliler Sayın Bakan ama veriyorlar.

Bakın, ben size birkaç tane bu konuyla ilgili çok ciddi örnekler vereceğim. Bugün ilerleyici kas hastalıkları olan engelliler sürekli fizik tedaviye ihtiyaç duymaktadır. Bu hastaların fizik tedavi ücretleri sadece yılda 2 kez ve toplamda on beş gün olarak değerlendirilmektedir ama bu insanlar yaşamları boyunca bu tedaviye ihtiyaç duymaktadırlar ve bunun sadece yılda on beş gün olarak değerlendirilmesi, onların hastalıklarının tedavisi değil, onların rahat bir yaşam sürmesini de en azından buldukları ortamlarda engelleyicidir.

BAŞKAN – Sayın Akkaya, lütfen tamamlar mısınız sözünüzü.

YAKUP AKKAYA (İstanbul) – İlerleyici kas hastaları ihtiyaçları olsa da solunum cihazları alamamaktadır.

Sürekli yatmak zorunda kalan yatalak hastalar... Örneğin, tekerlekli sandalye, güzel, tekerlekli sandalye veriliyor. Peki, siz o tekerlekli sandalyeye havalı yastık veremiyorsanız o tekerlekli sandalyenin hiçbir anlamı yok. Bugün havalı yastık Türkiye'de üretilmiyor, dışarıdan alınıyor ve dolar ya da euro üzerinden yapılıyor. Peki, bu engelliler bunu nasıl alacaklar? Yani, siz “Tekerlekli sandalye veriyorum.” diye ona bir katkı sağladığınızı zannediyorsunuz ama hayatı boyunca bulunduğu ortamlarda eziyet çektiğinin farkında değilsiniz. Yani, bu konuyla ilgili şimdiye kadar bir şey yapılmıyor olması gerçekten endişe vericidir. Yani, çıkıp burada “Biz başarılı sosyal politikalar yapıyoruz.” diyorsunuz, bu çok doğru bir şey değil.

BAŞKAN – Sayın Akkaya, lütfen tamamlar mısınız.

YAKUP AKKAYA (İstanbul) – Efendim, herhâlde 2 kez uyardınız. Şimdiye kadar “Tamamlayın.” dedikten sonra diğer konuşmacıların konuşmaları bitene kadar sürdürdünüz. Niye beni 2 kez uyarıyorsunuz Sayın Başkan?

BAŞKAN – Diğer derken kimi kastediyorsunuz?

YAKUP AKKAYA (İstanbul) – Bundan önceki bütün konuşmacıları sadece bir kere uyardınız.

BAŞKAN – Ben aynı uyarıyı bütün konuşmacılara yapıyorum.

YAKUP AKKAYA (İstanbul) – Evet, siz de öyle uyardınız Sayın Başkan.

BAŞKAN – Siz sabahtan beri burada değildiniz.

YAKUP AKKAYA (İstanbul) – Yani, niye bana böyle bir şey yapıyorsunuz ki?

BAŞKAN – Gerek yok zaten.

YAKUP AKKAYA (İstanbul) – Ben sonuna kadar şey yapmayacağım.

BAŞKAN – Süreniz beş dakikaydı, şu anda yedi dakika...

YAKUP AKKAYA (İstanbul) – Efendim, o zaman adil davranım.

BAŞKAN – Adil davranıyorum.

YAKUP AKKAYA (İstanbul) – Hayır, adil davranmıyorsunuz.

BAŞKAN – Bakın, Komisyon üyesi arkadaşlarımız burada.

YAKUP AKKAYA (İstanbul) – Adil davranmıyorsunuz Sayın Başkan, böyle yapmakla.

BAŞKAN – Adil davranıyoruz, hiç endişeniz olmasın.

YAKUP AKKAYA (İstanbul) – Hayır, davranmıyorsunuz adil.

BAŞKAN – Lütfen konuşmanızı...

YAKUP AKKAYA (İstanbul) – Yani, ben böyle Bakanlığı biraz eleştiriyorum diye bana böyle davranamazsınız.

BAŞKAN – Hayır, hiç alakası yok, hiç alakası yok.

GÖKCEN ÖZDOĞAN ENÇ (Antalya) – Ne alakası var ya? Herkesi uyardı, bizi de uyardı, başında Zekeriya Bey'i uyardı.

YAKUP AKKAYA (İstanbul) – Efendim, siz avukatı mısınız?

GÖKCEN ÖZDOĞAN ENÇ (Antalya) – Evet, avukatıyım. Herkesi uyarıyor.

YAKUP AKKAYA (İstanbul) – Öyle mi? Sizin avukatınız mı hanımefendi?

BAŞKAN – Sayın Akkaya, lütfen tamamlar mısınız.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Niye bu kadar gerginsiniz?

GÖKCEN ÖZDOĞAN ENÇ (Antalya) – Siz konuşuyorsanız ben de konuşurum.

BAŞKAN – Lütfen tamamlayın sözünüzü.

YAKUP AKKAYA (İstanbul) – Ya, konuşma, ne konuşuyorsun ya! Allah Allah...

BAŞKAN – Sözünüzü tamamlar mısınız lütfen.

GÖKCEN ÖZDOĞAN ENÇ (Antalya) – Silahlarınızı kuşanmış gelmişsiniz, bekliyoruz!

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Dur ya, dur ya... Gereksizlik yapma.

YAKUP AKKAYA (İstanbul) – Mesela, Sayın Bakanım, engellerin azaltılması ya da önlenmesi çalışmalarıyla ilgili çok önemli bir şey söyleyeceğim size. Halk arasında vejetaryen çocuk hastalığı olarak bilinen PKU hastalığı vardır yani ona fenilketonüri hastalığı derler, kısaca da PKU derler. Bunların ancak gerekli özel gıdalarla beslenmesi lazım. Bu çocukların zihinsel engelli olmalarını önlemek mümkün iken bu gıdaları almamaları nedeniyle zihinsel engellilikleri artmaktadır. Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından bu gıdalar için ödenen parayla 10 yaşındaki bir çocuk ancak üç gün beslenebilmektedir yani siz üç günlük bu besini veriyorsunuz, geri kalan yedi gün normal farklı besinlerle bu çocuk ancak yaşayabiliyor ama o üç günlük verilen besinin hiçbir anlamı kalmıyor. Doğal olarak bunlar tedavi edilebilir. Türkiye’deki bu zihinsel hastalıklarla ilgili tedavi masraflarının ne kadar çok olduğunu biliyoruz, bütçeye ne kadar çok yük getirdiğini biliyoruz ama küçük yaşta bu tedaviler mümkünken bunun sadece üç gün üzerinden verilmesi bu zihinsel hastalıkların tedavisinin yerine getirilmeyeceği anlamına gelir.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Akkaya.

YAKUP AKKAYA (İstanbul) – Bunlar çok önemli şeylerdir.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Gizligider, buyurun lütfen.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanımıza, Bakan Yardımcımıza -ki geçen dönem milletvekilimizdi- Müsteşarımıza ve tüm heyete başarılar diliyorum. Çok kritik, çok önemli, devletin vicdanını temsil eden bir görev ifa ediyorsunuz. Öncelikle, üzerimizde olan bir teşekkürü iletelim, daha sonra da değerlendirmelerime devam edeceğim.

Yakın zamanda ziyaret ettiğimiz gerek 15 Temmuz şehitlerimizin ailesi ve gazilerimiz var gerekse terörle mücadeledeki şehitlerimiz sizin şahsınızda teşekkür ediyorlar. Biliyorum, neredeyse tamamının evini ziyaret ettiniz, bire bir ilgilendiniz. Bu teşekkürü, bu şükranı ben öncelikle bir iletayim.

Küçük bir siyasi değerlendirme yapmak istiyorum. Tabii, muhalefetin görüşlerine saygılıyız ancak yakın zamana kadar Aile Bakanlığı diye bir kurum yoktu, böyle bir müessese yoktu, böyle bir anlayış da yoktu. Başbakanlığa bağlı Sosyal Yardımlaşma Dayanışma Vakfı vardı ve yanılmıyorsam daha önce daire başkanlığı düzeyinde temsil edilen -yanlış hatırlamıyorsam- gazilerimizle ilgili, şehitlerimizle ilgili...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Çocuk Esirgeme Kurumu 1920, cumhuriyetten önce... İlk defa kimsesiz çocuklar daha cumhuriyet kurulmadan...

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Ona da geleceğim. Ya, 1920’lerden bir çıkın, gelin 2000’lere artık Mehmet Bey, kaldınız 1920’lerde.

Şimdi şöyle yapalım: Bir bakanlık ihdas etme çok önemli bir karar. Bu Bakanlığa verilen bütçeler her yıl artıyor ve doğrusu daha fazla ne yapabiliriz, hep birlikte bunun mücadelesini yapıyoruz, yapmalıyız ama tabii, gerek Bakanımızın gerek birçoğu yeni atanmış bürokratlarımızın, daha dün bir bugün iki durumundayken başarısızlığımı falan konuşmak insafsızlıktır ve başarının da kriteri siyasette, demokrasilerde sandıkta ölçülür. Biz sandıkta bunu kaç kez ölçtük, sayamıyoruz artık; 10 mu oldu, 12 mi oldu, 14 mü oldu?

LALE KARABIYIK (Bursa) – Siz de bunu kaç defa söylediniz.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Ve hamdolsun, her seferinde artarak bu ölçüyü -başarılı ya da başarısız- millet tüm kurum çalışanlarımıza taşra teşkilatıyla birlikte ve onların siyasi temsilcilerine teslim etti diye düşünüyorum.

Bir avukat olarak geçmişte de bu tür davalara defaatle girmem sebebiyle birkaç gözlemimi paylaşacağım. Öncelikle, şu anda Bakanlığımızın yeni kurulması burada önemli. Bir sorunu, bana göre -daha önce de konuştuk, buna ilişkin çalışma da devam ediyor ama- hem kayıtlara girmesi hem de tüm heyeti bilgilendirmek ve gözlemimi paylaşmak adına söylüyorum, mevzuat problemlerimiz var yani esnek bir mevzuatı var. Bunun bazı kolaylıkları uygulayıcılar açısından olmakla birlikte, taşra uygulamalarında, il uygulamalarında çok sık şu yazışmaların olduğunu duyuyorum yani örnek olay, somut olay anlatılıyor ve ardından deniliyor ki: “Bu konuda ne yapabiliriz? Çünkü mevzuatta bunun yerini bulamadık.” Çoğunlukla da cevap şu oluyor -tabii bundan da çıkmamız lazım hep beraber- “İlgili mevzuat hükümlerini uygulayın. İşte tam da onu söylüyoruz, ilgili mevzuat hükmü yok yani bu konuda biraz daha analitik ve biraz daha somut uygulamalara ihtiyacımız var Saygıdeğer Bakanım.

Aile kavramıyla başlayan bir isim. Devleti aile tutar. Aslında bizde -bana göre, benim fikrim odur ki- yüz elli yıldır uğraştıkları aileyi bir türlü bozamadılar, belki bazı gedikler açtılar ama inşallah bozamayacaklar; bu noktada da sizin çok değerli katkılarınıza ihtiyacımız var. Aile bütünlüğünü korumak noktasında psikolog ve sosyolog alımlarınız için teşekkür ediyorum ve bunu artırmamız gerektiğini düşünüyorum. Şunu net söyleyeyim, sahadan da çok iyi geri dönüşler alıyoruz bu noktada ve hatta bazı önerilerimiz de var bu konuda çünkü geçmişte bu tür alımlar yoktu, bu tür kurumsallaşma yoktu.

Boşanma davaları önemli bir şey yani yüzlerce boşanma davasına girdik. Bendeki istatistik yanıltmıyorsa beni, yüzde 40,3 falandı yani boşanmaların yüzde 40 küsuru ilk beş yılda yanılmıyorsa -yine rakamı tekrar kontrol edeyim- evet, 40,3 ilk beş yılda, benim aldığım rakam. Ve inanın, bunların birçoğu da, baktığımızda, aslında trajikomik durumlar yani değil boşanmayı gerektiren, 2 normal insan arasındaki küçük tartışmalar, aileler, kayınvalideler, falan... Baktığımızda, aslında hepimizin hayatında olan küçük küçük anlaşmazlıklar, o ilk anın da tepkisiyle, refleksiyel farklı bir şeye giriyor. Şu anda, bildiğim kadarıyla uygulamamız şu: Aile hâkimlerimiz takdir ederlerse psikolog değerlendirmesi, psikolog katkısı talep ediyorlar. Özellikle bu ilk beş yıllık boşanma taleplerinde bunun zaruri olmasını tartışabilir miyiz? Buna ihtiyaç olduğunu sanıyorum. Geçmişimizde de kültürümüzde vardı aslında bu. Büyük ailelerin olduğu geçmiş hayatımızda işte ailenin büyükleri falan girerdi devreye, bir şekilde bir orta yol bulunur, geçim devam ederdi tabiri caizse. Şimdi, çok hızlı bir refleksle, bu boşanma davaları ilk beş yılda, ne yazık ki çok ciddi olarak kanayan bir yaramız, önemli bir tespitimiz. Bu noktada, sizlerin, Bakanlığımızın Adalet Bakanlığıyla ortak bir çalışması gerektiğini düşünüyorum Sayın Bakanım.

Yine, bu evlendirme programları var yani olmaz olsaydı da konuşmaz olsaydık ama kaç yıldır bu meseleyi hâlâ çözemedik. Trilyonlar kazanılıyor; herkes daha çok kazansın, Allah herkesin çarşısına pazar versin ama orada çok kötü bir fasit daire var, hepimiz bunu gözlemliyoruz. RTÜK bütçesinde de konuştuk bunu daha önce, Başbakanımızla da paylaştık. Bu noktada aslında hepimizde ortak bir irade var ama galiba bir harekete geçmemiz lazım. Genç erkekler ve genç kadınlar, ihtiyar erkekler ve ihtiyar kadınlar -ne olur bağışlayın beni- rezil ediliyorlar, gerçekten rezil ediliyorlar. Ben kendi şehrimde de yaşadım, bir köyümüzde bir amcamız bir şekilde bir programla evlendi ve sonrasında anlattıkları, yaşadıkları inanın filmlere konu olaylar. Bu arada, tabii, para istismarlarından tutun...

Bunu açmışken bir de şunu eklemek istiyorum: İhtiyarlarımız evlenmek istiyor Sayın Bakanım. Bu noktada hepimizin de katkı sağlaması lazım çünkü aile bütünlüğüyle ilgili olarak... Tabii, burada şunu demek istemiyorum hemen: İşte siz para veriyorsunuz ondan evlenmiyorlar falan. O iş o kadar kolay

değil, bu değil, amacım bu değil ama bu aile bütünlüğünü tutmakla ilgili biraz katkıya ihtiyacımız var galiba. Para bunun belli ve az bir oranıdır. İhtiyar erkeklerin evlenme talebi -tekrar edeyim- bu, tabii, aslında bir anda yüzümüzü gülümseten bir şey ama inanın, somut olaylara baktığımızda hakikaten zor hayatlar var yani artık insanların çocukları çalışıyor, artık gelinler çalışıyor, damatlar çalışıyor, çocuklar okula gidiyor ve dolayısıyla tek yaşayan insanlar, kendi başına yaşayan insanlar sonunda şu hayat hikâyesiyle bitiyor: “Evinde ölü bulundu.” Bu çok acı, bunu noktalamamız lazım ama ne yapabiliriz? Biraz feminist reflekslerden uzak durarak bir akıl birlikteliğine ihtiyacımızın olduğunu düşünüyorum. Bunu dikkatinize arz etmek istiyorum.

Bir de efendim, hukuki bir durum daha var, bu önemli, bu seçimlerde de çok sık karşımıza geliyor. Bu sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre geri ödeme talepleri var Bakanlığımızın. Haklı olarak, hukuken haklı olarak ama insani olarak vicdanen baktığımızda şu sorunları yaşıyoruz: Bakmakla yükümlü olduğu insanların vefat etmesi ve bunun Bakanlığımıza, müdürlüğümüze bildirilmesi meselesi. Bu bildirmenin bir kısmı iyi niyetle, ihmalen olmuş olabilir bu bildirme mükellefiyetinin ifa edilmemesi ya da kasti olarak yani bu parayı haksız yere almak istemiş de olabilir o şahıs, artık bunun niyetini biz bilemeyiz ama aylar geçiyor ve bir şekilde -bu çoğunlukla şikâyetle oluyor- fark ediliyor ve bunun ardından -işte diyelim bir senelik bir ödeme- faiziyle beraber sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre iade talep ediliyor, hukuken haklı olarak ama fiilen... Ondan sonra hikâye başlıyor. Yani toplu şekilde o kadar rakamı ödemek hakikaten zor. Kaldı ki bu adamlar, bu aile, o kişiler, çocukları zaten o ihtiyaç sebebiyle bunu talep etmişti. Burada şuraya gelmek istiyorum: Bu e-devlet dediğimiz, artık teknolojiyi konuştuğumuz meselede bu bildirim mükellefiyetinin yerine bir yol aramalıyız. Buradaki kastım, nüfus müdürlüklerinin otomatik olarak bu kayıtları Aile Bakanlığımıza göndermesi gibi bir yol olabilir mi, bununla ilgili bir çalışmamız var mı ya da buradaki son durumumuz ne? Burada aydınlatırsanız sevinirim.

Yine, buna çok bağlı olarak ikinci bir türü de aslında bu geri ödemelerle ilgili yaşadığımız sorunun, ekonomik durumun iyileşmesi, işte bu ailenin toplam geliri, vesair -hani o hikâyelerimiz var ya, evdeki araç, şu, bu- burada diyelim bir değişiklik var. Diyelim bir çocuğu memur oldu, işe başladı, vesair, sigorta kaydı dolayısıyla bu değişikliğin de yine bildirilme mükellefiyeti var. Burada da yine az önceki örnekte olduğu gibi iyi niyetle yahut kötü niyetle, ikisi de olabilir, ihmal olabilir, kasıt olabilir, bu bildirmek mükellefiyeti yerine getirilmediğinde aynı şekilde yüksek rakamların tekrar talep edilmesi söz konusu oluyor. Bu da şu anda sahada karşılaştığımız bir problem. Herhâlde bunu teknolojiyle çözebiliriz diye düşünüyorum ama son durumumuz ne, onu bilmek istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Çok kısa, bitiriyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Gizligider, süreniz bitti, lütfen tamamlayın.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Çok teşekkür ediyorum nazik ikazınız sebebiyle.

Bu çocuk tacizi ve istismarı meselesi de yine bizim adliyede çok karşılaştığımız bir meseleydi. Burada şöyle bir yol alabilir mi? Yani bunları çok acı ama gerçek bunlar. Bir şekilde aileler -ki o ailelerin ekonomik durumlarının ne yazık ki kötü olması da burada bir etken- faillerle anlaşmak durumunda kalabiliyorlar. Bu bir gerçek. Bundan devletin de haberi olmuyor veya çok sonra haberi olabiliyor. Şöyle anlatayım: Karakol aşamasında, jandarma yahut polis aşamasında ifade alınır, ondan sonra savcılığa sevk edilir, eğer tutukluluğu gerektirici bir şey varsa her neyse savcının talimatına göre hâkime sevk, vesair gider. Şimdi, bu aşamada eğer haberi oluyorsa il müdürlüğünün, bir şekilde oradaki kolluk amiri bu noktada iyi niyetli ve bu işe hakikaten inanarak yapıyorsa bildirebilir ancak bildirmediği de onlarca, yüzlerce, binlerce örnek olabiliyor. Şöyle bir şey olabilir mi? Bakanlığın temsilcisi hukukçunun, yani

il müdürlüğünün avukatının -hani somuta indirgeyerek söylemeye çalışıyorum- gelmeden ifadesinin alınmaması gibi bir yol olabilir mi? Ceza Muhakemeleri Usul Kanunu'muzda, Ceza Muhakemeleri Kanunu'muzda böyle bir değişiklik yapılabilir mi? Bu benim sahada gözlemlediğim birkaç somut örnek olayın ardından özetlemeye çalıştığım bir tavsiye olarak...

BAŞKAN – Evet.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Hemen bitiriyorum.

O da şu: Bu feminizm ve feminist refleksten hakikaten kurtulmamız lazım. Burada belki geçmişteki düzenlemelerimizde kantarın topuzunun kaçtığı da olmuş olabilir. Buna dair de çok fazla örnek yaşıyoruz. Şunda hiçbir sorun yok: Tabii ki koruyacağız, tabii ki asla kadının yahut dezavantajlı grupların ezilmesine müsaade etmeyeceğiz ama tek taraflı beyanla ki bu beyanlarda zaman zaman farklı iradeler, farklı niyetler de inanın gerçekleşiyor. Tek taraflı beyanla -işte panik butonu düzenlemesi de bunun belki somut bir örneği- kocanın cezalandırılması, daha şimdiden cezalandırılması ve daha sonra tamir edilebilecek, tekrar bir araya gelebilecek bireylerin önceden acaba kırılması ve yeniden bir araya gelemeyecek şekilde ayrışması olabilir mi? Buna biraz kafa yorabilir miyiz?

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Gizligider.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Çok teşekkür ediyorum. Tekrar hayırlı uğurlu olsun. Tekrar söylüyorum, çok başarılısınız Sayın Bakanım. Bunu da millet on kez teslim etti. Durmak yok, yola devam.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Çam, buyurun lütfen.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Başkan, Burcu Hanım bir yere yetişecek. Çok hoşgörünüze sığınarak söylüyorum, arkadaşımıza söz verin, ben en son da konuşabilirim.

BAŞKAN – Şimdi, söz sırası sizdeydi, Burcu Hanım'ın söz sırasına bakıyorum. Daha önce sizin diğer arkadaşlarınız var, onlar haklarından sizin için...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Veriyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Peki.

Buyurun Sayın Köksal.

Süreniz beş dakika.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, 4+4+4 eğitim sisteminden sonra ortaöğrenimi yarıda bırakan kız çocukların oranı yüzde 41'lere dayanmıştır. Bu durum bizim açımızdan son derece önemlidir ki bu konuda Birleşmiş Milletler tarafından da ülkemiz uyarılmıştır. Eğitim öğretim hayatından mahrum bırakılan bu kız çocuklarımızın ileride iş gücüne katılımdan da mahrum bırakılma oranı, ihtimali yüksektir. Bakın, yapılan araştırmaya göre okuryazar olmayan kadınların iş gücüne katılım oranı yüzde 16'larda kalmaktadır. Bu oran lise altı eğitimli kadınlarda yüzde 26'larda, lise ve de benzeri okullardan mezun olan kadınlarda yüzde 39'larda fakat yükseköğretim kurumlarından mezun olan kadınlarda ise yüzde 79'lara dayanmaktadır. Bu da bize, eğitim öğretim hakkından mahrum kalmayla ileride kadınların istihdama katılımı arasında bir oran olduğunu göstermektedir. Bu nedenle kadın istihdamının önündeki en büyük engel olan kadınların eğitim ve öğretim hakkından mahrum bırakılmasını önlemek için Bakanlık adına ciddi anlamda bir politika üretmeniz gerektiğini düşünüyorum. Bu bakımdan, özellikle ortaöğrenimi bırakan kız çocuklarının, ortaöğrenimden neden ayrıldıkları hususunda belirli, etkin araştırmalar

yapılarak özellikle maddi nedenlerle, maddi imkânsızlıklar yüzünden okulu bırakmak zorunda kalan kız çocuklarına devlet tarafından burs ve benzeri yapılacak yardımlarla öğrenim hayatlarına devam etmeleri konusunda, bence, Bakanlık adına bir çalışma yapmanız gerektiğini düşünüyorum.

Ve yine, bakan, burada hep kadınların istihdamından bahsediliyor, kadın-erkek eşitliğinden bahsediliyor ama bizim aslında kadın-erkek eşitliğinin yanı sıra en az onun kadar önemli olan toplumsal cinsiyet eşitliğini de ülkemizde sağlamak adına çalışmamız gerektiğini düşünüyorum. Neden toplumsal cinsiyet eşitliği? Çünkü yasalarımızda öngörülen salt biçimsel eşitlik anlayışı yüzünden ne yazık ki anayasal güvence altında olan kadınların çalışma haklarını bile yeterince kullanamadığını görüyoruz. Neden toplumsal cinsiyet eşitliği diyoruz? Çünkü bu ülkede kadın yöneticilerin, kadın başkanların, kadın liderlerin yetişmesi bakımından toplumsal cinsiyet eşitliği önemli. Bakan, Türkiye’de çalışabilir durumdaki kadınların içerisinde ücretli çalışanların oranı yüzde 30’lardadır fakat Avrupa Birliğine baktığımızda bu oran yüzde 57’lere kadar yükselmektedir. Yine ülkemizde kadın CEO’ların oranına baktığımızda ne yazık ki yüzde 12’lerdedir ve bankacılık sektöründen örnek vereceğim. Bankacılık sektöründe kadınların çalışma oranı yüzde 57’dir fakat kadın yönetici olarak baktığımızda, yani yukarıya doğru çıktığımızda bu oran yüzde 2’lere kadar düşmektedir. Bu da bizim ülkemizde aslında toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlama bakımından ne kadar geride olduğumuzu göstermektedir.

Bakan, Türkiye, Uganda, Malezya, hatta İran gibi ülkelerin bile gerisindedir yüzde 12’lik bu kadın yönetici oranıyla. OECD ülkeleri arasında en gerilerdedir. Bu, bize aslında çok güzel bir tablo gösteriyor. Nedir? Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlama bakımından etkin politikalar üretmemiz gerektiğini, yasalarda gerekli düzenlemelerin yapılması gerektiğini ve Bakanlık olarak bu konuya biraz daha eğilmeniz gerektiğini düşünüyorum.

Yine, burada çocuk istismarından bahsediliyor. Biz, İstismar Komisyonunda defalarca istismar vakalarının, özellikle somut olayların üzerine gidilmesi gerektiğini söyledik ama ne hikmetse, sadece olması gereken konuşuldu, akademisyenler geldi, olması gerekeni ortaya koydular, olanı inceleyemedik. Karaman dışında hiçbir yere gidilmedi. Karaman’da da ailelerle görüşmedik zaten. Biz “İşte bazı vakıfların adı karıştı, istismar ediliyor, bu vakıflar üzerinden gidiliyor.” gibi şeylerle karşılaştık ama hiçbir zaman somut olaylara, somut vakalara ki Cumhuriyet Halk Partisi olarak bu konudaki Komisyondaki arkadaşlarımızla ısrarlarımıza rağmen somut vakalar incelenmedi. Somut vakaları bilmeden, olanı bilmeden, olması gerekeni ortaya koyamazsınız, bu düşüncedeyim.

Ve olması gerekenler içerisinde de hep şunlar söylendi akademisyenler tarafından: Özellikle sosyoekonomik düzeyi düşük ailelerin çocuklarında istismar vakalarının daha çok rastlandığı söylendi. Bu da bize şunu gösteriyor: Ülkede yoksullukla mücadele edilmesi gerekiyor. Ne yazık ki yoksulluğun faturasının, bu alanda da en acı şekilde ödendiğini gösteriyor.

BAŞKAN – Sayın Köksal, lütfen toparlar mısınız.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Yine, bu çocukların, yoksul aile çocuklarının özellikle kırsaldan büyük şehirlere eğitim öğretim hakkını kullanmak için gelen yoksul aile çocuklarının, ne yazık ki denetim dışı olan bazı vakıf ve derneklere ait yurt ve evlerde kaldığını, hiçbir denetim altında olmadığını bu yurt ve evlerin gözlemledik. Buna ilişkin de ne yazık ki istismar komisyonunda doğru dürüst bir araştırma -her türlü ısrarımıza rağmen- yapılmadı.

Ben, Bakanımız buradayken –çünkü her zaman Bakanı yakalayamıyoruz biz- özellikle bu çocukların kaldığı evlerin, yurtların doğru dürüst denetimden geçirilmesini, bu çocukları kimin eline teslim ediyoruz, bunlara bakılmasını istiyorum.

Evet, Bakan Hanım şunu söylüyor, diyor ki: “Biz, işte, olan olaylara müdahale ediyoruz.” Tamam, olan vakalara müdahale ediliyor olabilir ama bizim görevimiz, bir vaka meydana gelmeden önce önlemek değil midir? Bunu önlemek için de öncelikle neler var, olağan nedir, yaşananlar nedir, bunu bilmek gerekiyor, bunu saptamak gerekiyor. Ben, bu konuyla ilgili etkin bir çalışma yapılmasını ve gerçekten mücadele edilmesini istiyorum.

Hepinize çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Köksal.

Sayın Çam, buyurun lütfen.

MUSA ÇAM (İzmir) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Komisionumuzun saygıdeğer üyeleri, Sayın Bakan, Bakanlığımızın çok değerli yöneticileri, kamu kurum ve kuruluşlarının değerli temsilcileri, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, öncelikle sizi tebrik ediyorum, kutluyorum, başarılar diliyorum. Hükümetin tek kadın Bakanısınız ve çok genç bir Bakansınız. Hem elektrik elektronik mühendisi hem tıp mühendisi, hekim olarak karşımızdasınız; başarılar dileriz.

Çok Değerli Bakan Yardımcısı Sayın Mehmet Ersoy’la da geçtiğimiz 24’üncü Dönem birlikte görev yaptık, kendisine de başarılar dileriz. Gerçi, İç Güvenlik Yasa Tasarısı görüşülürken İçişleri Komisyonu Başkanırken bayağı cebelleştik kendisiyle ama yine hem eski vali olması nedeniyle de devlet bürokrasisinde önemli görevleri oldu. Bundan sonraki çalışmalarında da başarılar dileriz.

Sayın Başkan, burada görüştüğümüz konular, dezavantajlı grupların önemli meseleleri bunlar. Arkadaşlarımızın bugün burada dile getirdikleri, eleştirdikleri konular -Sayın Bakan, siz çok yeni bir Bakansınız, sizin bir yıllık deneyim ve tecrübeniz ve Hükümet etme durumunuz değil, kısa bir süredir görevdesiniz- AKP’nin on dört yıldır uygulamış olduğu politikalarıdır. Dolayısıyla, olayları böyle görmeniz gerekir. Bu eleştiriler, bu öneriler sizin şahsınıza karşı yapılmış olan eleştiriler değil, Hükümetin on dört yıllık uygulamalarına karşıdır.

Şimdi, benim de söyleyeceklerimin içerisinde ağır eleştiriler var. Bunun sizin şahsınızla yakından uzaktan ilişkisinin olmadığını, Hükümet uygulamaları olduğunu bilmenizi isteriz. Önümüzdeki yıl -kısmet olursa- ekim, kasım ayında sizin karnenizi burada doldurup vereceğiz, sizin eleştirinizi de o zaman yapacağız.

Ama yani ben şimdi ne diyeyim? Aslı Erdoğan; 8 kitap yazmış, kadın, hemcinsiniz. Kitap yazmış, düşünce özgürlüğü var, ifade özgürlüğü var, bundan dolayı şu anda Bakırköy Cezaevinde yatıyor -kadın- düşüncelerinden dolayı.

Dil Bilimci Necmiye Alpay; dil bilimci, akademisyen, öğretim üyesi. Bu ülkedeki, bu dünyadaki dillerin özgürce kullanılmasını ifade ettiği için tutuklu Bakırköy’de. Dolayısıyla, sizin döneminiz aslında bu OHAL’le ve kanun hükmündeki kararnemelerle beraber çok sıkıntılı bir süreçten geçiyor.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının, aile, çocuk, genç, yaşlı, engelli, gazi, şehit yakını gibi destek alması gereken grupların sorunlarını tespit eden, çözüm üreten bir bakanlık olması gerekiyor ancak icraatlarına baktığımızda, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının, hak temelli olmaktan uzak ve sadece yardım götüren bir kurum hâline dönüştürülmüş durumda. Bakanlığın asıl iş görmesi gereken alanlar, sosyal yardımlar yanında sembolik hâle gelmiş durumdadır. Bakanlığın bir sosyal fon gibi idare etmek, geleceğimiz adına yapılacak en büyük yanlışlardan biridir ama bunun dışında yapılanları

görünce “Belki böyle kalması daha iyidir.” diye düşündürmeyi başarıyorsunuz. Bugüne kadar AKP hükümetleri bu Bakanlığı, seçim yatırımı kurumu olarak gördü ve kullandı. Kendi tanımı bu olduğu için de asıl çalışma alanında Bakanlık bir fiyasko konumuna düştü.

Bu ülkede çocukların gülüşleri Hükümetiniz yüzünden soluyor, yüzleri soluyor; sadece Ensar, Adıyaman’daki yurt ve benzeri kurumlardaki sistematik istismar yüzünden değil, eğitim haklarından yararlanamadıklarından, çocuk yaşta zorla evlendirildiklerinden, yoksulluktan, sokaklardaki silah seslerinden, yanı başındaki ölümlerden bu çocukların gülüşleri soluyor.

Bu ülkede 3 milyona yakın çocuk çalışıyor oyun çağında. Tarımda, sanayide, hizmet sektöründe ucuz iş gücü ve kaçak çalıştırmanın en ağır darbe vurduğu kesim çocuklardır. Uluslararası anlaşmalarla taahhüt altına giriyormuş gibi yapıp sorumluluğu üstlenmeyen anlayışımız, çocukların emeğinin, bedeninin, maneviyatının istismarının önünü açıyor ve kurumsallaşmaktadır. Yapılan her 3 evlilikten 1’inde çocuklar evlendiriliyor. Oyuncak bebeklerle oynayacakları yerde kendi bebekleri oluyor bu çocukların.

Yoksulluk sarmalından çıkamıyor bu ülkede çocuklar. Yoksul evde doğuyorlar, yoksul yuvalar kuruyorlar, yoksul oluyorlar ve çocuklarının gelirine muhtaç kınıyorlar.

Eğitim haklarından yararlanamıyor bu ülkede çocuklar. Devlet onları, yurtların, vakıfların, tarikatların insafına bırakıyor. Taciz, tecavüz sistematik hâle geliyor. Bir de üstüne hükümet partisinin koruması ve gözetiminde yapılıyor bu işler. Bir cendere içinde yıkıma uğramış bedenlere dönüştürülüyor bu ülkenin geleceği konumundaki çocuklar.

Zihinleri, bedenleri kapatılıyor, örtülüyor bu ülkede çocukların. İstiyorlar ki bizim çocuklarımız, onların boyun eğdirdiği kişiliksiz varlıklar olsunlar ama bunu asla kabul etmiyoruz, etmeyeceğiz. Hep boyun eğen, hep söz dinleyen değil, yaratıcılıklarını geliştirme araçlarına sahip, özgüvenli, özgür bireyler olacaklar. “Kindar nesil” rüyalarınız nasıl ki bu ülke çocuklarının kâbusudur, bizler de tacizi, tecavüzü kendine iş edinenlere, çocukları cinsel ve bedensel sömürü nesnesi olarak gören zihniyete karşı mücadelemizi kesintisiz sürdüreceğiz ve sürdürmeliyiz.

AKP hükümetlerinin kesintisiz başarısızlıklarının ağırlığı, toplumda en dezavantajlı konumdaki gruplar söz konusu olduğunda daha net karşımıza çıkıyor. Özellikle çocuklar ve kadınlar açısından geçen on dört yıl bir kâbus dönemidir. Çocukları tecavüzcüsüyle evlendirmeyi yasal hâle getirmeyi hedefleyen, kadın üzerindeki ayrımcı anlayışı derinleştirip yaygınlaştıran düzenlemeler yapmayı gündemine alacak kadar çocuklara ve kadınlara düşmanlık eden bir anlayışla karşı karşıyayız. Bu anlayışça yönlendirilen Meclis araştırması komisyonu eliyle Medeni Kanun geleneğimizce ve yüz elli yıllık tarihimizde güçlendirilmeye çalışılan kadının toplumsal konumunu, bulunduğu noktadan da geriye götürmeye çabalayanlara, bu ülkenin çağdaş yaşamı hedef alan kadın ve erkekleri izin vermeyecektir, vermemelidir.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dayalı erkek egemen yapıya dönüştürmek acil bir gereklilik hâlindeyken, bulunduğumuz noktadan da geriye gidişe çabalayanlar hedeflerini gerçekleştiremeyeceklerdir. Çocukları ve kadınları şiddet ve baskıya dayalı bir anlayışa mahkûm etme çabalarınız, boşa kürek çekmekten başka bir şey değildir.

İktidarınız boyunca kadınlar, katliama dönüşen cinayetlerin yanı sıra çeşitlenen şiddet biçimleriyle artan biçimde karşı karşıya kaldı, kalmaya da devam ediyor. Kadınları, fitrat gereği eşit olamayacak varlıklar olarak tanımlayan iktidarınız, kadınların en temel hakkı olan yaşam hakkını bile korumaktan âcizken ve buna niyeti olmadığını da her geçen gün daha net ortaya koymaktayken, olumlu yönde bir değişimin bu dönemde olmasını beklemek de boş bir hayal olurdu.

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü olan 25 Kasımın hemen öncesinde, bizzat Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından “Kadın ve erkeğe biçilen rollerde adaletin tesis edilmesine imkân vermediği, hatta zarar verdiği” savıyla “eşitlik” fikri yerine “cinsiyet adaleti” kavramının yerleştirileceği ilan edildi. Akabinde “Eşitlik yok, adalet var.” düsturu derhâl yaygınlaştırılmaya başlandı. Saraydan aldığı işaretle AKP sözcüleri, eşitliğin neden olamayacağını, kadını, erkeğin itaat ve hizmetine veren “fitrat” kavramıyla açıklama yarışına girdiler.

Bu dönemde oluşturulan pek çok yeni kurumla, yerelden, genele her alanda kadının adını sildiniz, ailenin içine gömdünüz, görünmez kıldınız. Bunun en önemli göstergesi kadından sorumlu Devlet Bakanlığının Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına dönüştürülmesi oldu.

Kadın Bakanlığının kaldırılmasının ardından Meclisteki Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun da Aile Komisyonuna dönüştürülmesi çabaları devam ediyor. Kadının Statüsü Sorunları Genel Müdürlüğünden önce “sorun” kelimesi çıkartılıp, Türkiye’de kadınların sorunu olmadığı mesajı topluma verilmişti. Şimdi de Genel Müdürlüğün adının “Aile Genel Müdürlüğü”ne dönüştürülmesi tartışılıyor. Böylece, resmî devlet mekanizması içerisinde kadınlarla ilgili tek bir mekanizma kalmamış olacak, kadının adı olmayacak.

Kadınları eve hapseden ve erkek egemen zihniyet kalıplarını güçlendiren her aracı güçlendiriyorsunuz ama iş, kadınların toplumsal alanda özgür ve eşit bireyler hâline gelmesine gelince varsa yoksa “ailenin korunması” adı altında eşitsizlik ve ayrımcılık temelli baskıcı uygulamaları hayata geçiriyorsunuz. Örneğin, din görevlilerini aile danışmanları hâline getirmeyi, bu sorunları çözmede etkili olabilirmiş gibi kurumsallaştırıyorsunuz. Anlaşmalı boşanmaların ortadan kaldırılması ya da ŞÖNİM’lerdeki kadınlara destek vermek üzere 1.600 Diyanet görevlisini eğitime gönderdiniz. Böylece, şiddetin sürmesini kalıcı hâle getirmenin dışında bir işlevi olmayacak kurumlar ve kadrolar yaratıldı. Yandaşlara yeni iş buldunuz. Çok yaratıcısınız, sizleri takdir ediyoruz ama çok da başarısızsınız çünkü boş oturma ve size oy verme dışında bir işe yaramadığının ŞÖNİM’in, bunun da altını çizmek istiyorum.

Bakın, elbette suçun şahsiliği ilkesi var ama bu ülkede bir yıl içinde 11 yaş altı 2.052, 12-14 yaş arası 2.651, 15-17 yaş arası 6.387 çocuk cinsel suçların mağduru olduysa, çocukların cinsel bütünlüğüne karşı yaklaşık 20 bin dava açıldıysa, toplam cinsel saldırıların neredeyse yarısı çocuklara yönelik işlenmişse, her ay Adli Tıp Kurumuna 650 çocuk cinsel istismardan gönderiliyorsa bunun üzerinin örtülmesi değil, aksine sonuna kadar araştırılması gerekir. 11.095 çocuk cinsel suçların mağduru olduysa, Türkiye dünyada çocuk istismarı sıralamasında 3’üncü sıradaysa neler oluyor diye sorulması gerekir.

BAŞKAN – Sayın Çam, ek süre veriyorum. Lütfen toparlayın.

MUSA ÇAM (İzmir) – Teşekkür ediyorum Başkan hoşgörünüze.

Suriye’deki savaş beşinci yılına girdi. Dört yıl boyunca Suriye’den gelen kadınlarla ilgili neler okuduğumuzu, neler dinlediğimizi, neler duyduğumuzu hatırlayalım: Tecavüz, taciz, baskılar, ön yargılar, engelli erkeklerle yardımcı diye satılanlar, ikinci eşler, atölyelerde güvencesiz ve çok düşük ücretlerle çalıştırılanlar, fuhuş yapmaya zorlananlar, dilenciliğe mahkûm edilenler...

Bununla birlikte, bir çok olayda, şiddete uğrayan mülteci kadınlar polise gidememekte, şiddet görünmez kalmaktadır. İnsan tacirleri tarafından en sık şiddete maruz kalan kesim de yine kadınlardır. Kadınlar fuhşa zorlanmakta, tecavüzlere uğramaktadır. Birleşmiş Milletler verilerine göre her yıl 2 milyon kadın ve kız çocuğunun ticareti yapılmaktadır. Cinsiyete dayalı şiddete daha açık bu kişiler alıkonma ya da gözaltı durumunda da şiddete maruz kalmaktadır.

Türkiye’de bulunan mültecilerin yarısını 18 yaş altı çocuklar oluşturmaktadır. Suriyeli mülteci çocukların barınma, eğitim, cinsel istismar ve sömürüden korunma gibi temel insan hakları ihlal edilmektedir. Bu tespitler Uluslararası Çocuk Merkezi raporlarına da yansımıştır. Suriyeli çocukların zorla evlendirildiği, üçüncü, dördüncü eş olarak satıldığı ifade edilmektedir. Seyhan Belediyesinin Kalkınma Ajansının desteğinde yaptığı araştırmalara göre Adana’da 12-17 yaş grubunda evlendirilmiş çocukların oranı yüzde 16’yı bulurken bu yaş grubunda evli olan kız çocuklarının yüzde 40’nın da hamile olduğu belirlenmiştir.

Zorla evlendirilme, çocuğun cinsel ve ticari sömürüsü, şiddet, ayrımcılık gibi pek çok hak ihlali ne yazık ki mülteci çocukların yaşamında olağanlaşmış durumlardır. 1995’te tarafı olduğumuz Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin 22’nci maddesine göre, Türkiye kendi topraklarındaki mülteci çocukların tümünün sözleşmede yer alan haklardan faydalanması için gerekli önlemleri almakla yükümlüdür. Ancak, Türkiye bu yükümlülüğünü tam olarak yerine getirememektedir. Savaştan kaçarak, yakınlarını, evlerini, okullarını terk ederek uzun ve zorlu yolun ardından geldikleri bu yerde çocuklar ne yazık ki pek çok hak ihlaline maruz kalmaktadırlar.

Sığınmacı kadınların hem Suriye hem de Türkiye’de çalışma oranı çok düşüktür. Çalışan sığınmacı kadınlar da çok zor şartlar altında çalışmaktadır. Araştırmalara göre kadınlar on dört saate varan sürelerde kayıt dışı çalıştırılırken bunun karşılığında 28-30 lira almaktadırlar.

Mültecilerle çalışan sivil toplum kuruluşlarının verilerine göre, Türkiye’de Suriyeli kadınların çaresizliğinden faydalanan fuhuş ve cinsel istismar çetelerinin önüne geçilememektedir. Kamp dışında yaşayan kadınların durumuna ilişkin bir rapor hazırlayan MAZLUMDER, fuhuş çetelerinin özellikle sınır illerinde yoğunlaştığına işaret etmektedir. Bu rapora göre fuhuş karın tokluğuna denebilecek düzeye düşmüş durumdadır. Bölgede çalışmalar yapan uzmanlar, bir öğün yemek karşılığı fuhuş yapan küçük yaşta kızlar olduğunu, fuhuşta kullanılan çocukların yaşının 12-13 yaşına kadar düştüğünü belirtmektedirler.

Evliliği kurtuluş olarak gören Suriyeli genç kadınların düştüğü bir diğer tuzak da evli erkeklerin ikinci eşi olmalarıdır. Özellikle güneydoğu illerinde ikinci eş olmayı kabul eden çok sayıda Suriyeli kadın ve onlarla evlenmek isteyen çok sayıda da erkek olması, Türkiye’de imam nikâhıyla çokeşliliği daha sık rastlanan bir durum hâline getirmiştir.

Türkiye 2011’de insan hakları belgelerindeki yükümlülüğünü yerine getirerek kapılarını Suriye’deki savaştan kaçanlara açtı. Ancak kapıyı açmak yeterli değildir. Hak temelli yürütülemeyen politikalar ve uygulamalar nedeniyle mülteci çocuklar beş yıldır gittikçe derinleşen sorunlarla boğuşmaktadırlar. Mülteciler Dayanışma Derneğinin “Türkiye’de Mültecilerin Hak ve Hizmetlere Erişimi” başlıklı 2015 tarihli raporunda, Türkiye’nin taraf olduğu Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu gereği refakatsiz çocuğun statüsüne bakılmaksızın devlet korumasından yararlanması gerekmektedir. Ancak, refakatsiz yabancı çocuğun korunmaya alınması için otomatik olarak işleyen bir sistemin eksikliği, temel sorunlarından birini oluşturmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2017 yılı bütçesinin bu güzide kurumun ve bu Güzide Bakanın hayırlara vesile olmasını diliyoruz ve önümüzdeki yıl bütün bu görülen eksikliklerin, aksaklıkların Hükümet tarafından ve Bakanlığınız tarafından gözden geçirilmesini ve önümüzdeki yıl ekim ve kasım ayında yapılacak olan bütçe görüşmesinde karnenizi en ince ayrıntısına kadar değerlendireceğimizi düşünüyor, başarılar diliyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Çam.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sizin de hoşgörünüz için teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Rica ederim, ben teşekkür ederim.

Sayın Çaturoğlu, buyurun lütfen.

FARUK ÇATUROĞLU (Zonguldak) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Kıymetli Bakanım, Bakan Yardımcım, Müsteşarım, müsteşar yardımcılarım, genel müdürlerimiz, Bakanlık teşkilatının değerli çalışanları, kıymetli Komisyon üyesi arkadaşlarım; hepimizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Konuşmanın başında şehit edilen Derik Kaymakamımız Muhammet Fatih Safitürk kardeşimize Cenab-ı Allah'tan rahmet, yakınlarına başsağlığı diliyor, ulusumuzun başı sağ olsun diyorum ve burada, bir kez daha, ülkemizin bölünmez bütünlüğüne kasteden terör örgütlerini doğrudan ya da direkt olarak destekleyenleri şiddetle ve nefretle kınıyorum.

Sayın Bakanım, öncelikle sizleri kutluyorum bakanlık görevinizden dolayı, Kabinenin en yeni bakanı olmanız hasebiyle ve bu görevi de hakkıyla yapacağınıza inancımız sonsuzdur.

2011 yılında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımızın kurulmasıyla ülkemizde sosyal politika uygulamaları kurumsal bir kimlik kazanmıştır. Böylece, sosyal devlet ilkesi hayata geçirilmiştir. Sosyal yardımlar, aile ve toplum hizmetleri, çocuk hizmetleri, kadına yönelik hizmetler, engelli ve yaşlılara yönelik hizmetler, gazi ve şehit yakınlarına yönelik hizmet alanlarında ve buna benzer bütün hizmet alanlarında elde edilen ciddi ilerlemeler ülkemizin sosyal politikalar tarihinde bir dönüm noktasını oluşturmuştur. Elbette dört yıl önce kurulmuş bir bakanlık olarak mutlaka eksiklerimiz gediklerimiz vardır ama ben Bakanlığımızın çok başarılı çalışmalar yaptığını ve buna da devam edeceğine sonsuz inancım bulunmaktadır.

Yapılan hizmetlerin ayrıntılarına Sayın Bakanımız sunumda girmiştir, bunlara tekrar bizim herhangi bir şey söylememiz mümkün değil ancak uygulamada karşılaşılan birtakım sorunlar var, onlara değinmek istiyorum. Biz sahada sık sık bunlardan dolayı eleştiri alıyoruz. Bunlardan bir tanesi, engelli ve engelli yakınlarına yapılan yardımların tespitinde, aile geliri uygulamasında asgari sınırı artırılmasını istiyor engelli yakınları çünkü engelli bireylere bakmanın diğer bireylere bakmaktan daha zor ve daha masraflı olduğunu ifade ediyorlar.

Yine, diğer bir konu, 2014 yılından beri şehit yakınları, gaziler, gazi yakınları, engelli bireyler, ağır engellilerin refakatçileri ve yaşlı bireylerin demir yolları, deniz yollarına ait araçlardan ve diğer araçlardan ücretsiz veya indirimli yararlanmaları sağlanmıştır. Bu konuda onların adına sizlere teşekkür ediyoruz ancak bu konuda bu ücretlerin yetersiz olduğu tartışmaları vardır. Öte yandan, tespit edilen ücretlerin de zamanında ödenmediği noktasında sahada bize şikâyetler gelmektedir. Bu konuda biraz daha hassas olunmasını biz arzu ediyoruz.

Diğer bir konu da şehit yakınları ve gazilere yönelik hizmetler alanındadır. Burada özellikle gazilerimizden gaziler arasında farklılıklar olduğuna dair ve bunların giderilmesi yönünde talepler gelmektedir. Bu konuda da Bakanlığımızın çalışma yapmasını arzu ediyoruz.

Engellilerimizin birtakım sıkıntıları var. Mesela işitme cihazlarında beş yıl süre veriliyormuş. Tabii, bunları SGK veriyor, direkt bizim Bakanlığımızla ilgisi yok ama bu cihaz kırıldığında veya çalındığında, kaybolduğunda gidip bunu kendi ücretiyle alma durumu söz konusu oluyor. Bu da engelliler açısından sıkıntı verici bir durum. Yine, akülü sandalye tahsisi, bu konuda da SGK'nın çok güçlük çıkardığını söylüyor gerek engellilerimiz gerekse engelli derneklerimiz. Bu konuda da sizden dolaylı olarak yardım bekliyorlar.

Yine, İŞKUR tarafından engellilere yönelik meslek edindirme kurslarında günlük kurs saatlerinin sekiz saat olduğunu, oysa engellinin sekiz saat normal insan gibi bunlara dayanamayacağını, beş saate düşürülmesini talep ediyorlar. Sayın Bakanım, bu konularda yardımlarınızı bekliyoruz.

Benden önce birkaç arkadaşımız da konuya değindi yani televizyondaki evlilik programları ve onlara benzer programlar toplumun aile yapısını bozmaktan başka hiçbir işe yaramıyor. Bu konuyu çok defalar dile getirdik ama bir kez daha dile getirelim. O konuda Bakanlığımız buna müdahale etsin diyoruz.

Diğer bir konumuz var. Sayın Bakanımıza da arz ettik, Müsteşarımız da biliyor. Zonguldak'ta bir il binası projemiz var. Yapılmış, Bayındırlık buraya bir fiyat biçmiş ancak proje yapıldıktan sonra o paralara burasının çıkmayacağı ortaya çıkmış. Ancak, bu, Kalkınma Bakanlığıyla gidip geliyor. Burada bir ayak direme söz konusu. Bir şey yapmışlar oraya, "Tenis kortu." demişler. Tenis kortu dediğimiz 100-200 bin liralık bir şey, proje 11 milyon liralık. Kaldı ki Zonguldak çok eski tarihten beri bu tenis kortu gibi birtakım tesislere alışık bir şehir. Yani o tenis kortunu o binanın içerisinden çıkarsak en fazla 10 milyon 800 bine düşer bunun maliyeti. Bir seneden beri bu proje Kalkınmayla bizim Bakanlığımız arasında gidip geliyor. Sayın Müsteşarımızın bu konuya çok yakından ilgisi var. Buna bir nokta koyalım, örnek bir proje o. O uygulansın ve hayata geçsin. Bu konuda ilimizin sizlerden beklentisi var Sayın Bakanım.

Bir diğeri de ilimizin personel ihtiyacı. Çeşitli kademelerde 50 civarında personele ihtiyacımız var. Onu da karşılırsanız size Zonguldak olarak minnettar kalırız.

Ben bu duygu ve düşünceler içerisinde, bugüne kadar Cumhurbaşkanımız, başbakanlarımız ve bakanlarımıza, sizin şahsınızda Bakanlığımıza emeği geçen bütün çalışanlara huzurlarınızda teşekkür ediyorum.

2017 bütçemizin Bakanlığınız ve ülkemiz için hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Allah'tan temenni ediyor, yüce heyetimizi ve sizleri sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Çaturoğlu.

Sayın Çakırözer, az önceki karışıklıktan dolayı özür dilerim.

Buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Estağfurullah.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım, kamu kurumlarımızın ve bugün bütçesini gördüğümüz Bakanlığımızın kıymetli bürokratları, değerli basın mensubu arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben de Sayın Bakanı tebrik ederek, görevinde başarılar dileyerek sözlerime başlıyorum.

Mardin'den gelen üzücü haber nedeniyle ben de şehit Kaymakamımız Fatih Safitürk'e Allah'tan rahmet diliyorum. Kederli ailesine, ulusumuza başsağlığı diliyorum. Tabii, bu arada gelen haberlerde benim gördüğüm, dikkatimi çeken bir husus var. Örneğin şehit Kaymakamın makam odasının bulunduğu katta kamera olmaması gibi eksiklerin olmaması gerekiyor yani kamu görevlilerimizin – tabii ki hepsinin güvenliği ama- özellikle kritik görevlerde görev yapan mülki amirlerin korunmasına sanırım daha fazla dikkat göstermemiz gerekiyor özellikle bu üzücü haberden sonra, bunu vurgulamak istiyorum.

Sayın Bakan, ben konuşmamda iki ya da üç konu üzerinde duracağım. Birincisi, yoksulluk meselesi. Bakanlığımızın bütçesine baktığımda ağırlıklı görevin artık sosyal yardımlar olduğu anlaşılıyor ama bu, yoksulluğun bir şekilde sürmesi üzerine kurulu bir düzen. Yani bizim daha fazla emeğimizi, enerjimizi istihdam artırmaya, iş sağlamaya, yoksulluğu bitirmeye harcamamız gerekirken biz sadece ve sadece yoksulluğu yönetiyoruz ama yönettiğimiz yoksulluk da giderek büyümekte, azalmamakta. O yüzden bir şekilde hep birlikte istihdam artırıcı projelere öncelik vermemiz gerekiyor, yoksa tabii ki biz yoksullarımıza yardım etmeliyiz ama bunu bir şekilde artık insanların... Bazen ben seçim bölgemde görüyorum, sizler de bulunduğunuz yerlerde görüyorsunuzdur, işsiz sayısında çok büyük bir artış var ama bu işsizlerin bir bölümü de iş aramayı bırakmış, aldığı yardımlarla hayatını çevirmeye rıza gösteren -aralarında da gençlerin olması, genç nüfusun olması son derece üzücü tabii- böyle bir kesimden bahsediyoruz. O yüzden Hükümetimizin enerjisini biraz daha istihdam artırmaya, işsizliği ortadan kaldırmaya yönelik projelere ayırması gerekir diye düşünüyorum.

Benden önceki arkadaşlarım da söyledi, ben de üzerinde durmak istiyorum. Kadının adının giderek isimlerden silinmesi, Bakanlık isimlerinden silinmesi, komisyon isimlerinden ve hatta ben bilmiyordum, Sayın Musa Çam'ın konuşmasından öğrendim, işte, bir genel müdürlük isminden daha silinmek istenmesi bence bir dünyaya bakışı, hayata bakışı gösteren, bir felsefeyi gösteren bir somut sonuç. Biz buna karşıyız yani sadece kadının ailenin bir bireyi, evi çekip çeviren bireyi olarak görünmesini yanlış buluyoruz. Kadına, bir aile bireyi olsun olmasın, temel insan haklarında eşit bir şekilde, hatta ve hatta pozitif ayrımcılık sağlanarak, belki erkeklerden daha üstün bir şekilde yaklaşılması gerektiğine inanıyoruz ama maalesef kurumlarda gördüğümüz yaklaşımlardan tutun da ülkemizi yöneten siyasetçilerin açık söylemlerinde, açıklamalarında gördüğümüz eşitliğe inanan, eşitliğin önemini yadsıyan yaklaşımlar, tabii, bizim bu görüşümüzün, eşitlik, hatta pozitif ayrımcılık noktasındaki görüşümüzün maalesef hayata geçmesine engel oluyor. Burada, tabii, siz de konuşmanızda söylediniz, İstanbul Sözleşmesi'yle, işte, ilk imzacı olmakla, bunu yapan, hayata geçiren ve ev sahipliği yapan ülke olmakla övünüyoruz ama konuştuğum hak savunucusu sivil toplum örgütlerinin yöneticilerinin, aktivistlerin hep söylediği şey, sadece imzayla kaldığı, hayata geçirilmesi için hiçbir şey yapılmadığı noktasında. Nitekim, rakamlar da bunları doğruluyor. İşte, geçtiğimiz yıl 303 kadın, kadın cinayetlerine kurban gitti maalesef. Sadece ekim ayındaki rakam, bu yıl, 35. Yine, 300'e çok yaklaşmış durumda, kasım ayındayız. İstanbul Sözleşmesi var, CEDAW var, çıkardığımız kanunlar var ama biz bunu önleyemiyoruz. Önleyemememizdeki en önemli husus da aslında, ağır cezalar var ama kanunların uygulanmasında ciddi sıkıntılar yaşanıyor. İşte, iyi hâl indirimleri, haksız tahrik indirimleri gibi. Burada bir parantez açarak, çok kısa bir süre önce, seçim bölgem olan Eskişehir'de yaşanan, eski yaşam arkadaşı tarafından boğazı kesilen ve 5 yerinden yaralanan Tuba Korkmaz davasında ilk defa örnek bir karar çıktı ve hâkimler, hiçbir, ne iyi hâl indirimi ne haksız tahrik indiriminde bulunmadılar. Bu gibi çok nadir olan örneklerin yaygınlaşması lazım. Aslında, bunu yapmak çok da zor değil. Yargıçlara, savcılara verilecek tek günlük bir eğitimle ve çıkartılacak tek bir içtihadı birleştirme kararıyla cinsiyetçi yargı yorumlarına son verebiliriz. Bu konuda sizlerin ön alıcı, girişimci tutumuzu bekliyoruz Sayın Bakanım.

Sayın Bakanım, bu konuda, işte az önce söyledim, ataerkil söylemler, cinsiyetçi söylemler maalesef toplumda yerleştiğinde kadına şiddet olarak geri dönüyor. Baktığımızda, Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarlarında, maalesef, bir arpa boyu yol alamamış gözüküyor. Bunun somut rakamları daha önce de söylendi ama ben kere daha vurgulamak isterim: 2016 Yılı Küresel Cinsiyet Eşitsizliği Raporu'ndaki yerimiz gerçekten üzüntü verici hepimiz açısından. Ekonomik katılım ve fırsat eşitliğinde 144 ülke içinde 129'uncu sıradayız. Hep OECD rakamları konuşuluyor ama Fas, Kuveyt, Katar, Liberya, hepsi bizden önce. Eğitime erişimde 144 ülke içinde yine 109'uncu sıradayız. Birleşik Arap Emirlikleri,

Malta, Malezya, Ermenistan yine bizden öndeki ülkeler. Siyasi katılım da, aslında, şu anda içinde bulunduğumuz salondaki siyasi katılım da, sizin Bakanlığımız bürokratları arasındaki, biz milletvekilleri arasındaki, Kabinenizdeki bakanlar arasındaki yüzdelere bakıldığında bunu doğruluyor maalesef. 113'üncü sıradayız 144 ülke içinde. Tunus, Cezair, Angola, Kamboçya, Sri Lanka, hepsi bizden önde bulunmakta Sayın Bakanım.

Yine, bu yaklaşımı gösteren husus, ben, bütçelere bakarken, misyonu, ülkemizde kadın erkek eşitliğinin sağlanması, toplumsal yaşamın tüm alanlarında kadınların konumlarının güçlendirilmesi ve kadınlara karşı her türlü ayrımcılığın önlenmesi için politikalar üretmek, strateji geliştirmek, tüm paydaşlarla iş birliği yapmak ve koordinasyonu sağlamak olan Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü sizin bütçenizde, görevbildiğim kadarıyla, en düşük payı alan genel müdürlük konumunda. Özel Kalem Müdürlüğünüzden daha az bütçe veriliyor bu Genel Müdürlüğe. Geçtiğimiz yıllık bütçede de gündeme gelmişti, sizin görev yaptığımız yani Bakanlığınızın görev yaptığı binanın yıllık kirası -eğer yanlış hesaplamıyorsam- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüne ayrılan bütçeden daha fazla Sayın Bakanım. Tabii, bu binaya, hizmet vermekle yükümlü olduğunuz dezavantajlı grupların, engelliler gibi grupların ulaşımında yaşanan sıkıntıları da dikkatinize getirmek isterim, bulunduğu yer itibarıyla.

Sayın Bakanım, tabii, bu eleştirileri yaparken size iki hususta teşekkürümü de belirtmek isterim. Bunlardan biri, geçtiğimiz günlerde Türkiye kamuoyunu son derece meşgul eden Ayşegül Terzi konusunda kamuoyunun hemen gösterdiği hassasiyete siz de aynı şekilde erken tepki vererek...

BAŞKAN – Sayın Çakırözer, ek süre veriyorum.

Buyurun lütfen.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - ... hem Sayın Terzi'yi aradınız hem de o hareketi yapan yani ona saldırıda bulunan kişinin tutuklu kalması gerektiği yönündeki görüşünüzü kamuoyuyla paylaştınız. Bu tür açıklamalarla, dediğim gibi, aslında, yani bunlara toplumsal tepkiyi hep birlikte verebilirsek bunların önlenmesini o kadar engelleyebiliriz.

İkinci bir husus da dediğim gibi, takip ettiğim bu Tuba Korkmaz davasına Bakanlığınızdan bir avukat geldi. Ancak, görüştüğüm sivil toplum örgütleri, hak savunucusu örgütler her davaya göndermediğinizi, özellikle popüler olan ya da kamuoyunda biraz daha bilinen davalara avukat gönderdiğinizi söylüyorlar ama bunu sizin dikkatinize getirmek isterim.

Notlarım arasında size aktarmak istediğim birkaç husus daha var. Özellikle, bu hafta sonu, 10 Kasım öncesi Atatürk'ü anmaya gelen bir grubumuz vardı Eskişehir'den, Eskişehir'deki işitme engelli çocuklar, gençler ve onların aileleri. Çok ciddi sorunları olduğunu... Tabii ki engellilerin hepsinin çok büyük sorunları var, siz de mücadele ediyorsunuz, hepimiz mücadele etmeliyiz ama işitme engelliler birçok konuda sadece kendilerinin ayrımcılığa uğradıklarını düşünüyorlar. Bunlardan, örneğin, sağırılar okullarının kapatıldığını söylüyorlar, televizyonlarda alt yazı ihtiyacını söylüyorlar, pil ve cihaz desteği alamadıklarını söylüyorlar, ÖTV indirimi istiyorlar. Mesela, sadece kendilerinin diğer engelli yurttaşlarımızdan bu konuda ayrı tutulduklarını söylüyorlar. Bir de gerçekten ben de bilmiyordum, onları dinledikçe öğreniyorum, siz de eminim, biliyorsunuz, engellilerin bir memurluk sınavı var -onlardan öğrendiğim kadarıyla- ama işitme engelliler bu konuda ayrılmaları lazım olduğunu söylüyorlar çünkü her engelin aynı olmadığını ve kendilerinin bu sınavda, kamuya girerken çok zorlandıklarını söylüyorlar. O konuda bir ayrı yaklaşıma ihtiyaç olduğunu aktarıyorlar.

Yine, bütçenizle ilgili, bugünkü görüşme öncesinde şehit aileleri ve gazi yakınlarının da sizden talepleri var. Daha önce dile getirildi, bizim de talebimiz ama aileler bunu tabii daha fazla hissediyorlar. 15 Temmuz şehitleriyle terörle mücadelede hayatını kaybeden şehitlerimizin hem kalan yakınlarına

yapılan yardımlar hem de terörle mücadelede yaralanan gazilerimizle 15 Temmuz hain darbe girişimine karşı hayatlarını ortaya koyan yaralı yurttaşlarımızın, gazilerimizin faydalandıkları hakların farklı olması onları incitiyor. Bunun bilinmesini istiyorlar. Bu iki ayrı uygulamanın ortadan kaldırılmasını istiyorlar. Onun yanı sıra da birkaç talepleri daha var. Bunlar, aslında, hepimize düşen sorumluluklar: Birincisi, burada Plan ve Bütçe Komisyonunda da tartıştık, sonra Genel Kurulda da biz tartışırken söyledik, ÖTV'siz araç hakkı verildi şehit yakınlarına. Gazilerimiz de bu haktan faydalanmak istiyorlar. Benzer şekilde Devlet Övünç Madalyası olanlara, şehit aileleri ve gazilerimizin madalya maaşı bağlanması yönündeki taleplerini de size aktarmamı istediler.

Yine, bir konu da aslında, yönetmeliğe göre, engeli yüzde 1 dahi olsa yurttaşlardan, engellilerden rapor parası alınmaması gerekiyor yani ücretsiz olması gerekiyor. Ancak, galiba, Sosyal Güvenlik Kurumunun isteği üzerine, devlet hastanelerinde 200 lira, üniversite hastanelerinde de 300 lira para alındığı ve bunların mağdur oldukları yönünde çok fazla şikâyet geliyor. Bunun nereden hasıl olduğu ve engellenmesi konusunda yardımlarınızı rica ediyorum.

Bir de son örneğim de aslında, yapmamız gereken, bunu daha önce tartışmıştık, sanırım, ortak komisyonla, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu ile bizim kendi Plan ve Bütçe Komisyonumuz toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı bütçeleme anlayışıyla bütçemizi buna uygun yapmalıyız, siz bütçenizi buna uygun getirmelisiniz. Sadece sizin değil, bütün bakanlıkların, bütün kamu kurumlarının böyle bütçeleme yapması hususunu bence bir an önce hayata geçirmemiz gerekiyor. Bunu bir yerden başlatmamız lazım. Başarılı örnekleri var. Örneğin, Eskişehir Büyükşehir Belediyemiz Birleşmiş Milletler tarafından bu konuda hem attığı adımlar hem de somut yaklaşımları nedeniyle örnek uygulama seçildi. Sadece Eskişehir de değil, başka başarılı yerel örnekler de var. Artık, mutlaka, daha önce iki komisyonun birlikte konuştuğu bu konuyu bizim hayata geçirmemizde çok büyük fayda var. Ben de size başarılı diliyorum, bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Çakırözer.

Sayın Kandemir, buyurun lütfen.

ERKAN KANDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, değerli hazırun; öncelikle, tabii, ben, Sayın Bakanım ile daha evvel de beraber çalışma imkânı bulmuştum. Kendisinin çalışkanlığına, işine hâkimiyetine gerçekten beraber çalışırken de şahitlik etmiştim. Büyük bir şans olduğunu düşünüyorum hem bizim kuşaktan genç bir hanımefendinin bu görevi yürütmesi, bu kadar önemli bir Bakanlığın yükünü omuzlaması...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sizden gençtir ama.

ERKAN KANDEMİR (İstanbul) – Benden genç Sayın Bakanım.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Her hâlükârda büyüsun.

ERKAN KANDEMİR (İstanbul) – Yapma Abi, beni şimdi...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Her hâlükârda büyüsun.

ERKAN KANDEMİR (İstanbul) – Eyvallah, eyvallah.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – Hanım olduğum içindir.

ERKAN KANDEMİR (İstanbul) – Zaten öyle ama gerçekten de öyle. Sayın Bakanımın bu anlamda duruşu, yaptıkları enerjisiyle beraber Bakanlığa bir tazelik katacağına çok yürekten inanıyorum.

Tabii, bugün, aslında, sosyal devlet olmanın gereği, sosyal devlet olmanın ne demek olduğu vesaire bunun üzerinden bir tartışma yapıyoruz. Dolayısıyla hem bugüne, topluma, toplum sosyolojisine ve nereye gittiğimize hem de yarına dair aslında bir projeksiyon çiziyoruz. Onun için, bu Bakanlığın bütçesi aslında bize, yarınlara dair ya da toplumsal ve siyasal vicdana dair nasıl bir perspektifimiz olduğunu göstermesi adına çok önemli. Tabii, her Bakanlıkta ve her meselede olduğu gibi bir yerde bir başarıdan ya da başarısızlıktan söz edeceksek mutlaka olduğumuz yere değil, geldiğimiz yere bakmak durumundayız diye düşünüyorum. Zaman zaman “Nedir bu 2002 fetişizmi?” diye eleştiriler geliyor. Fakat, nereden geldiğimizi eğer doğru tespit edemezsek aslında ne kadar başarılı ya da başarısız olduğumuzu da göremeyiz diye düşünüyorum. Bu anlamda, aslında, sosyal politikalar 2002’ye kadar seçim öncesi dönemlerde “Kim ne veriyorsa benden de beş fazlası.” denilen, dolayısıyla böyle bir seçim sosu olarak kullanılan bir anlayışla yönetilirken şimdi sadece Sayın Bakanın şu konuşmasına baktığımızda, etkilediği insanlar anlamında, sosyal kesimler anlamında ve geniş bakışı anlamında aslında kurumsallaşmakta olduğunun önemli bir göstergesi olduğunu düşünüyorum bu konuşmanın ve bu sunumun. Tabii, ak ve kara yok. Yani, bir haksızlık da yapmak istemiyorum. Yani “Cumhuriyet tarihi boyunca hiçbir şey yapılmadı, her şey 2002’de başladı.” demek de istemiyorum. Hiç kuşkusuz, ak ve kara değil.

MUSA ÇAM (İzmir) – Dolaylı olarak söylüyorsun zaten.

ERKAN KANDEMİR (İstanbul) – Fakat, kurumsallaşma anlamında ve sosyal yardımların ulaştığı kişilerin sayısı ve kapsamı açısından çok hızlıca bir genişleme yaşandığını, toplumun hemen hemen bütün kesimlerine aslında geldiğimizin göstergesi bugün Sayın Bakanımızın sunumu.

Bir itirazımın var, zaman zaman dile getiriliyor: Sanki sosyal yardımların genişliğinin artmış olması, rakamın fazlalaşmış olması yoksullukla ilişkilendirilerek “Türkiye’nin yoksullaşmasının bir ürünü aslında bu.” sonucuna götürülüyor, böyle bir tartışma var. Yüzde yüz itiraz ediyorum buna. Dünyanın hiçbir yerinde... En gelişmiş ekonomilerde eğer bir sosyal devlet anlayışı varsa hiç kuşkusuz sosyal yardımlar o devlette bütçenin önemli bir kısmını teşkil ederler. OECD ülkelerine baktığımızda bizim şu andaki sosyal yardımlarımızın çok çok üzerinde bütçelerin ayrıldığını görürüz. Dolayısıyla, bunu yoksullukla ilişkilendirmenin haksızlık olacağını düşünüyorum.

Tabii, Sayın Bakanımız, politikalarının temeline aileyi koyarak aslında engelliler, çocuklar, yaşlılar, aile, yoksullukla mücadele, toplumun tüm dezavantajlı kesimlerine değen bir anlayışla birçok şeyi ifade ettiler, üzerine çok bir şey söylemek istemiyorum. Sadece, şu İnsani Gelişme Endeksi’yle ilgili tartışmada sıklıkla vurgu yapıyor “Türkiye çok atlarda, filanca ülkenin gerisinde, falanca ülkenin gerisinde.” diye. Tabii, bu endekslerin altını okumak lazım. İnsani Gelişme Endeksi’nin 3 tane parametresi var: Bir tanesi sağlık, bir tanesi eğitim, bir tanesi de gelir. Sağlıkta, doğumda beklenen yaşam süresi var; eğitimde, ortalama okullaşma yılı ve beklenen okullaşma yılı var; gelir de de kişi başına gayrisafı yurt için hasıla var. Evet, Türkiye 72’nci sırada. Önce, birincisi, nereden geldiğimize bakmamız lazım; ikincisi, niçin Türkiye alt sıralarda? O sorunun cevabını da belki şurada bulmak lazım: Bu “ortalama okullaşma yılı” dediğimiz veri, 25 yaşın üzerindeki insanlar üzerinden elde edilen bir ortalama okullaşma yılı. Dolayısıyla, Türkiye’nin belki on sene sonra -bugünkü trende bakarak söylüyorum- çok daha yukarılarda yer alacağı bir endeks bu. Fakat, bugünden baktığımızda geçmişin yükünden hareketle Türkiye İnsani Gelişmişlik’te hak ettiği yerde değil hiç kuşkusuz. Fakat, bu değerlendirmeyi yaparken, tekrar söylüyorum: Eğer geçmişin yüküyle bakıyorsanız her biriyle ilgili verileri değerlendirdiğinizde Türkiye çok hızlı üst sıralara yükselebiliyor. Yani, eğer, doğumda beklenen yaşam süresiyle İnsani Gelişme Endeksi’nde Türkiye’yi bir yere oturtacaksak Türkiye başka

bir yere geçiyor; eğer, kişi başına gayrisafı yurt içi hasılayla değerlendireceksek başka bir yere çıkıyor. 2002'yle mukayese ederek söylüyorum bunların hepsini. Bugün bu 72'nci sırada olması hiç kuşkusuz hak ettiğimiz bir şey de değil fakat geçmişin yükünden geldiğini hatırlatmak isterim.

Çocuk istismarıyla ilgili söylenenlere... Ben, Çocuk İstismarı Komisyonunun sözcüsüydim, çok ciddi bir çalışma yaptık orada, çok temel, önemli bir meselemiz. Fakat, Komisyonumuzun önerileri ki bütün muhalefet partilerimizin de katkılarıyla oluştu, çok da güzel bir öneriler listesi var. Zaten şu anda Adalet Komisyonunda -zannediyorum- görüşülen bir tasarıyla ilk adımları da atılıyor. Hep beraber mücadele etmemiz gereken bir konu olduğunu düşünüyorum. Fakat bu konuda iktidar partisinin en az her birimiz, bu ülkedeki her birey ne kadar önemsiyorsa, bu mücadelenin ne kadar kıymetli olduğuna inanıyorsa, bu mücadeleyi bütün yüreğiyle yapıyorsa hiç kuşkusuz bizler de bu mücadeleyi yapıyoruz. Dolayısıyla, bu konuda varsa bir eksiklik bu eksikliğin böyle "Bir vaka vardı, o vaka üzerinden bir şeyler oluştu." gibi indirgemeci bir anlayışla siyasal bir enstrümana çevrilmesinin çok yanlış olduğuna inanıyorum. Bizim meselemiz, ülkemizin meselesi. Hep beraber mücadele edeceğiz, üstüne gideceğiz, gayret göstereceğiz. Komisyonda beraber çalışırken Mehmet Hocam vardı, çok keyifle de çalıştık. Elimizden gelen bir şey varsa yasalaşmaları anlamında, yapmamız gereken bir şey varsa hep beraber yapmalıyız ama bunu siyasal bir enstrümana çevirmenin çok doğru olmadığını düşünüyorum doğrusu.

Sayın Bakanım, dolayısıyla, bir de, özellikle bu yoksulluk riski altındaki ailelere yapılan yardımın, 2 milyon haneye ulaşan yardımın çok önemli olduğuna inanıyorum. Bu noktadaki mücadelenizi de yakından biliyorum, şahidim. İşte, burada, eğitimdeki devamsızlık oranının çok ciddi oranda düşmüş olması hiç kuşkusuz çok kıymetli ve önemli. Özellikle, kız çocuklarında devamsızlığın süratle düşmüş olması bir anlayışın ürünü. Kadını tam da toplumun merkezine oturtan, kadın üzerinden aslında bir toplum inşa etme anlayışını siyasetinin merkezine oturtan bir hareketin Bakanlığı da zannediyorum bu meseleye böyle bakardı. O anlamda, sizi yürükten tebrik ediyorum.

Teşekkür ediyorum, başarılar diliyorum.

(Oturma Başkanlığına Başkan Süreyya Sadi Bilgiç geçti)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kandemir.

Son konuşmacımız Sayın Kuşoğlu, buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcım, değerli bürokratlar ve basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, ilk bütçeniz, hayırlı uğurlu olsun. Sayın Bakan Yardımcımızla birlikte, bütün "staff"ımızla birlikte başarılar diliyorum.

Çok önemli bir konuyu üstlendiğinizi biliyorsunuz. Burada da Plan ve Bütçe Komisyonunda konunun farklı yönlerini, zorlukları, sıkıntuları gösterdiğimizi düşünüyorum. Belki ilk defa bu kadar eleştiriyle karşılaşıyorsunuz, ben de müsaadeniz biraz eleştiri de yapacağım çünkü bu konuyla ilgili olarak özellikle hem işin politik kısmıyla ilgili eleştirilerde bulunmak lazım hem de ilave olarak bazı arkadaşlarımın da yaptığı gibi 2015 bütçesiyle ilgili olarak da hesap veriyorsunuz, 2015 Bakanlık harcamalarınızı burada masaya yatırıyoruz bir taraftan da, Sayıştayın verdiği raporları da değerlendiriyoruz. Onlarla ilgili olarak da birkaç konuya değineceğim müsaadenizle.

Sayın Bakanım, şimdiye kadarki tartışmaların minvali bizim harcamalarımızın, sosyal yardım harcamalarımızın 2002'den beri çok arttığı bu noktaya kadar ve bunun da olumlu olduğu, ben de o kanaattemim. 2002'den beri, bu tarihe kadar hem nispi olarak hem de nominal olarak harcamalarımız artmış hakikaten. Allah devletimize zeval vermesin. Bu, devletin bir başarısıdır, böyle görmek lazım

ama öbür taraftan da peki, bu harcamalarımızı bu kadar artırdık, bu harcamaların artması sonucu ne oldu? Bakıyoruz, burada bir sıkıntı var yani eğer diyorsak boşanmalar kat kat artmış bir taraftan, cinayetler bir taraftan artmış, kadına şiddet artmış, çocuk istismarı artmış, suç oranı artmış, suçlarda artış var, intiharlar artmış, madde bağımlılığı artmış, vesarie yani sorunlar da bir taraftan artmışsa, bu yaptığımız harcamaların çok anlamı olmamış oluyor. Evet, devlete Allah zeval vermesin ama bu sorunlar da kat kat artmış yani harcamalar kat kat artmış, sorunlar da kat kat artmış, hatta sorunlar daha fazla artmış. Bunun sebebi nedir, buna bakmak lazım. Yani harcıyorsunuz. Ne harcıyorsunuz? 25-30 milyar arasında bir para harcıyorsunuz yıllık, değil mi? Bunu 60 milyara çıkarsak çözer miyiz bu sorunları? Çözemeyiz. Demek ki başka bir yönü var yani iş sadece parayla ilgili bir konu değil, parayla çözülecek bir konu değil. Yani her sosyal problemi olana para vermekle bu iş çözülemeyecektir ama para vermek şarttır, buna kaynak ayırmak şarttır. Bu tarafını görmemiz lazım ama parayı kullanmakta demek ki yeterince başarılı olamadık, bazı sıkıntılar söz konusu. Sormamız gerekiyor: Sosyal yardım harcaması bu kadar arttığı hâlde neden sosyal problemler de artıyor, sorunlar da artıyor, sıkıntılar da artıyor? Neden toplum daha fazla huzursuz, daha fazla mutsuz oluyor? Neden? Bunu sormamız lazım.

Para demişken, şuna da bakayım, Maliyeci arkadaşlarımızdan aldım: 2012’yi baz alırsak, başlangıç ödeneğiniz 8,8; harcamanız 11,3; artmış. 2013’te başlangıç ödeneğiniz 14,7; harcamanız 16;4; artmış yani başlangıç ödeneğine göre harcama artışınız var ama 2014’ten itibaren, mesela 2014’te 17 milyar başlangıç ödeneğiniz var, 16 milyar harcamışsınız, düşmüş. 2015’te de 18,2 bütçe ödeneği konmuş başlangıçta, 18 harcamışsınız, düşmüş. Yani, devlet sosyal yardım harcamalarının sınırına gelmiş görünüyor. Bu sene için de biliyorsunuz, 2016’da harcamalarınızda düşme var, geçen dönem 24,7 hatta 24,8 ayırdık, şimdiye kadar, Eylül itibarıyla 18,3 harcama yaptınız, tamamlamayacaksınız bunu. 2017 bütçesi başlangıç ödeneği 2016 bütçesine göre daha düşük yani bütçeniz azalıyor. Devlet, artık sosyal yardım harcamalarının sınırına gelmiş, öyle görünüyor. Öyle bir durum söz konusu, değil mi? Demek ki daha fazla para ayırmıyoruz. 2017 bütçesinde 47 milyar açık var daha başlangıçta; bu, çok daha fazla artacak. Daha fazla para ayırmamızın imkânı yok. Demek ki bu paraları çok daha bilinçli kullanmamız gerekiyor.

Neden bu kadar para harcıyorsunuz da bu kadar ödenek kullanıyoruz da başarılı olamıyoruz? Toplum neden daha fazla huzursuz, sorunlu, mutsuz, sıkıntılar, sorunlar artıyor? Bunu, biraz önce söylediğim gibi araştırmamız lazım ama teşkilat ve görevlerinizle ilgili 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’ye bakıyorum, mesela, burada “Bakanlığın görevleriyle ilgili sosyal ve kültürel dokudaki aşınmalara karşı aile yapısının ve değerlerinin korunarak -hep aile yapısından bahsediyor- gelecek nesillere sağlıklı biçimde aktarılmasını sağlamak üzere ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesini koordine etmek, aile bütünlüğünün korunması ve aile refahının artırılmasına yönelik...” Aile toplumun belkemiğidir, temelidir, toplumun temeli aile ama ailenin temeli de bireydir, kişidir, insandır. İnsana yönelik de harcama olması lazım. Bizim inancımızda, dinimizde esas olan kişidir. Kişiyi bilinçlendirmek, insan yapmak, kişi hâline getirmek, birey hâline getirmek, bu da çok önemli bir konu. Bunu da ihmal etmemek lazım ailenin yanı sıra. Bu gelenekleri oturtmak lazım. Bizim toplum kırdı yaşıyordu, köyde yaşıyordu, daha huzurluydu, daha mutluydu, 2002’de belki daha mutlu bir toplum vardı daha az harcama yapmamıza rağmen ama hızla kente geldik, kültürümüzü oluşturamadık, gelenekler oluşturamadık, ne yapacağını bilmeyen, geleneği olmayan, kültürü olmayan bir toplum oluşturduk. Onun için, sorunlar, sıkıntılar da arttı. Bir an önce, o gelenekleri oluşturan bir toplum yapısına ihtiyaç var. Onun için, hem ailenin, tamam ama bireyin de, insanın da daha bilinçli, kişilikli hâle getirilmesi lazım, bununla uğraşmamız lazım. Bu, sadece sizin Bakanlığımızın sorunu değil, Hükümetle beraber hepimize büyük görevler düşüyor. İşin bir de bu boyutu var tabii ki. O tarafı üzerinde de durmamız lazım.

Müsaadenizle bazı sorular sormak istiyorum. Bu, 2017'yle ilgili bütçenin eki cetvellerin olduğu tasarıya bağlı cetvelleri bulunduran bir kitapçık. Burada (T) cetveline göre bu dönemde 19 binek otomobil talebiniz var. 15 minibüs istiyorsunuz, 15 de ambulans istiyorsunuz. 20 pikap, 10 minibüs, diğer 31 araç istiyorsunuz, bunlar şey de olabilir. Bu ambulansları özellikle nerede kullanacaksınız, bilmiyorum. Hastaneler size bağlı değil, nasıl kullanacaksınız? Bunlar hasta ambulansı mı yoksa taşıyıcı olarak mı kullanılacak? Onunla ilgili bir bilgi almak istiyorum.

Bir de yine burada (E) cetvelinin 74'üncü maddesinde şöyle bir madde var: "YADES Programı çerçevesinde büyükşehir belediyeleriyle beraber, onların tespit ettiği kişilere 65 yaşın üzerindeki kişilere yardım yapılır." Bu, yıllardan beri var. Ben, belediyelerin dağıttığı sosyal yardım 2015'te 1 milyar 250 milyon diye biliyorum ama kaç kişiye dağıtılmış, bununla ilgili bir bilgi yok. Büyükşehir belediyeleri kaç kişi tespit etmişler? Nasıl tespit ediyorlar? Hangi büyükşehir belediyeleri kaç kişilik tespit yaptı? Onunla ilgili bir bilgi verebilirseniz, bir not verebilirseniz memnun olurum.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – YADES'i ayrı sordunuz, değil mi?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Bu YADES kapsamında ama. YADES Programı kapsamında valilikler tarafından size teklif edilen bir proje var. Bir de büyükşehirlerin tespit ettikleri var. Bunlarla ilgili bilgi verebilirseniz çok memnun olacağım.

Ama büyükşehirler arasında ayrım yapmışsanız siyasetini yaparım onun üzerinde.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – Ayrım yok, herkese açık.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Kaç kişiye burada hizmet verildiğiyle ilgili bir bilgi yok.

Şöyle söyleyeyim...

BAŞKAN – Tamamlandı mı? Devam ediyor muyuz?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Devam ediyorum Başkanım, müsaade ederseniz.

BAŞKAN – Buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Bir de, bu eski tabiriyle Devlet Planlama Teşkilatının, yeni ismiyle Kalkınma Bakanlığının her sene yayınladığı -2017 programı- program bu. Burada sektörlerle ilgili bilgiler yer alır Sayın Bakanım. Buna göre, sosyal yardım hizmeti veren kamu kuruluşlarını tek tek sıralamış, sizin Bakanlığımız var, Vakıflar Genel Müdürlüğü var, millî eğitim var, YURTKUR var, TKİ'den TTK'ya kadar, yani kömür yardımına kadar ve belediyelere kadar tüm sosyal yardımlar var. Sizin verdiğiniz rakamların ortalama 4 milyar altında buradaki yardımlar, bir farklılığınız var Kalkınma Bakanlığıyla. O farklılık nereden kaynaklanıyor bilmiyorum. Yani sizin sunumzdakiyle bunun arasında her yıl aşağı yukarı 4 milyarlık bir fark var, yuvarlak olarak.

Bir de, Sayıştay raporuna geleyim. Sayın Bakanım, 2015'le ilgili olarak önemli bir harcama yapmışsınız. Bununla ilgili olarak da Bakanlığımıza şartlı görüş verilmiş, çünkü bazı konularda eksikleriniz var. Mal alımları ve sermaye giderleri hesap alanı hariç olmak üzere uygun görüş verilmiş, yani şartlı görüş verilmiş. Bu denetim görüşünü etkilemeyen tespit ve değerlendirmelerden bu 5510'un 60'ıncı maddesinin (1)'inci fıkrası var, geçen yıl da bu eleştiri konusuydu, bu sene de aynı şekilde, bunun giderilmesi lazım. Bihlun Hanım bu konular üzerinde biraz durdu onun için çok girmeyeceğim

ama üzerinde durmak istediğim konu –geldiğinde Sayıştay denetçisi arkadaşlarıma da tekrar söyledim-bu Sosyal Yardım ve Dayanışmayı Teşvik Fonu'nda 2015'te 4,8 milyarlık bir gelir var, harcama da 5,4 milyar.

Şimdi, fonun faaliyet sonucu tablosuna bakıyorum, millî eğitime 855 milyon lira transfer edilmiş ama millî eğitimde bunu göremiyorum: Bu transferle millî eğitimde ne yapıldığıyla ilgili bir bilgi bulamadım. Bir onu soracağım. 855 milyonun akıbeti nedir, ne için transfer edilmiş, nerede harcanmış, onu millî eğitimde bulamadım, bir.

İkincisi, “silinen alacaklar” diyor, 630 milyon liralık bir alacak silinmiş. Sayın Bakanım, devlette silinme şundan dolayı yapılır: Bir kanun çıkar, artık alınması mümkün olmayan, tahsili kabil olmayan alacak hâline gelmiştir bir konu, oradaki alacağından devlet vazgeçer, silinir ya da işte değer bulunmaz bazı alacaklar, çok küçüktür, tahsili daha büyük maliyet getirecektir, silinir, o da kanunla olur ama.

Şimdi, buradaki 630 milyon lira neye göre silinmiş? Bir başka yere aktarılmış bu para, öyle söylendi. Ama aktarma ayrı bir konu, silinme ayrı bir konu, bu, yanlış. Aktarma farklı bir şeydir, silmek ayrı bir şeydir, silemezsiniz. Bu, yanlış bir ibare, düzelmesi lazım. Ayrıca nakit akış tablosu var. Nakit akış tablosunda sadece nakit değerler yer alır, tahakkuk yer almaz. Burada da “kurum alacaklarından silinenler” diyor, 630 milyon lira yine burada da var. Kurumun alacağı olmamışsa, nakit olarak girmemişse zaten silinmesi mümkün değildi, aktarılması gerekiyor. Nakit olarak girmişse gider olarak da yazılamaz. Nakit olarak girmemiş bir alacak olması lazım ki silinebilsin ya da aktarılabilsin. Burada da bir yanlışlık var, bunların da düzeltilmesi lazım. Bunlar sizin konunuz değil. İyi bir eğitiminiz var ama bu konular sizin konunuz değil. Bu konuyla ilgili arkadaşların bunu düzeltmesi lazım ve bundan sonraki yıllarda da bu tür konuların devam etmemesi lazım.

Yine, döner sermaye işletmenizle ilgili olarak da görüş verilmemiş. Çünkü ibraz edilmesi gereken kayıtları ibraz edememişsiniz, öyle bir eksiklik var. Orada, buna rağmen 6 bulgu tespit etmişler, 6 bulgu, yani 6 eleştiri konusu var, önemli konular. Performans Değerlendirme Raporu'nda da 3 konunuz var, bunları da dikkate almanız lazım. Çünkü çok para harcıyorsunuz, harcayan bir kurumsunuz. Bu konularla ilgili olarak da aynı zamanda hesap verebilir, şeffaf bir durumda olmanız lazım.

Teşekkür ediyorum, başarılar diliyorum tekrar.

Teşekkür ediyorum Başkanım size de.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Kuşoğlu.

Aslında soru taleplerinin hepsini karşılamıştık ama Sayın Arslan'ın bir söz talebi var, önce ona vereyim.

Sondur, başka gelen arkadaş, milletvekili olursa söz vermeyeceğim, onu da söyleyeyim.

Buyurun, süreniz beş dakika.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Sayın Başkan, Sayın Bakan; bugün Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımızın bütçesini görüşüyoruz. Gerek Hükümetinizin gerekse Bakanlığımızın izlemiş olduğu yanlış politikalar nedeniyle aile düzeninin iyice bozulduğunu, ailelerin dağıtıldığını, dağıldığını, boşanmaların arttığını, geçimsizliklerin arttığını, ailelerin ekonomik sıkıntılar nedeniyle gerçekten çok zor durumda olduklarını biliyorsunuz. Toplumsal barışın bozulduğu bu günlerde bu nedenle ülkemizde tam bir korkunun hâkim olduğunu, hiç kimsenin geleceği için, yarını için bir umudunun kalmadığını belirtmek istiyorum. Özellikle vatandaşın ve ailelerin huzurunun bozulması nedeniyle gerçekten vatandaşların hem çalışma hayatının hem günlük yaşam şeklinin iyice bozulduğunu belirtmek isterim

Öncelikle iktidarımızın, gerginliği artıran değil, ülkede insanları ayırıştırın değil, ötekileştiren değil, birleştiren ve birlikte yaşamayı öğreten, öğütleyen ve ona öncelik eden, kişisel hak ve özgürlüklerin korunması yönünde ülkede hukukun hâkim olduğunu gösteren ve özgürlüklerin de iyi bir şekilde kullanılmasına olanak sağlayan, devletimizin gerçek anlamda adaleti gerçekleştiren ve hiçbir şekilde ve surette siyasi erkin emri altında, inisiyatif altında karar vermeyen bir adalet mekanizmasının ortaya çıkmasını sağlayan, kişiler ve aileler arasındaki gerginliklerin ve anlaşmazlıkların da bu nedenle arttığını belirterek, bunların azaltılması yönünde özellikle adaletin, mahkemelerin bu konularda daha tarafsız, daha adil bir şekilde, daha çabuk bir şekilde karar veren bir konuma getirilmesini ve böylelikle aileyi dağıtan değil, aileyi birleştiren ve bir arada olmasına olanak sağlayan bir yapının, bir çalışmanın olmasını beklemekteyiz.

Ülkemizde işsizlik gerçekten çok artıyor, bugün iki haneli rakamlara geldik. Ayrıca kadın işsizlerimizin de daha fazla arttığını görüyoruz. Bununla ilgili Bakanlığınızın bazı çözümler üretmesini bekliyoruz. İşsizliği azaltan değil, artmasına neden olan uygulamalar yürütüyorsunuz. İşsizlik gerçekten ekonomik sıkıntıyı beraberinde getiriyor. Aynı zamanda ailelerin ayrışmasına, birbirine düşmesine ve sonuçta da geçimsizlik ve boşanmaya kadar giden bir durumun ortaya çıkmasına neden oluyor. Ekonomik sıkıntı içinde bulunan ailelerin gerçekten huzurlu ve rahat içinde yaşayan bir aile olmadığı ve sürekli gerginlik içinde yaşayan ve çocuğuna bakamayan, çocuğunu eğitemeyen ve ailesini de gerçek anlamda barındıramayan ve hayat standardını arzu ettiği gibi yaşayamayan bir noktaya getirmiş bulunmaktasınız.

Bakanlığınız olarak ailelere yapılan yardımların adaletli yapılmadığı, bu yardımlar arasında farklılıklar gözetildiği, bu yardımlarda zaman zaman siyasi kayırmaların da öne çıktığını görmekteyiz. Bu konuda tarafımıza gelen şikâyetler vardır, bunları belirtmek istiyorum, bunların hızla giderilmesi gerekir. Aileler arasında görüş farklılığı sebebiyle, siyasi tercihleri sebebiyle ayırım yapmak, gerçekten Bakanlığınızın yapmaması gereken bir uygulamadır.

Bunlar belki sizden kaynaklanmayabilir, personelinizden de kaynaklanabilir, ama bu tür şikâyetleri öncelikle değerlendirir ve bunları gidermeye çalışırsanız, ben, bu tür yardımların daha adil bir şekilde ailelere ve vatandaşlara ulaşacağını düşünüyorum.

Bu yardımları yaparken objektif ölçüler içinde yapmanızı, bu tür şikâyetlerin de ortadan kaldırılmasını ve vatandaşların devlete güveninin, Bakanlığınıza güveninin artırılmasını istiyorum, çünkü devlet vatandaş için var, yurttaş için var, aileler için var. Eğer farklı kişilere yönelik olarak Bakanlığınız hizmet vermeye çalışıyorsa, gerçekten, bunun hem adaletli olmadığını hem de haksızlıkları, hukuksuzlukları da ortaya çıkaracağını belirtmek istiyorum.

Engelli yurttaşlarımıza yardımlar yapıyor. Özellikle fiziksel eksikliği olan, sadece bisikletle değil elektronik araçlarla ihtiyaçlarını karşılamaya çalışan engelli vatandaşlarımızın ihtiyaçlarının yeterince karşılanmadığını görüyoruz, çünkü bu tür istekler birçok siyasilerden talep edildiği gibi, birçok imkânı iyi olan ailelerden, vatandaşlardan da talep edilmektedir. Bu nedenle, Bakanlığınızın bu alandaki harcamalarının artırılmasını, bu tür taleplerin mutlak surette karşılanmasını ve bu alanda engelli bulunan vatandaşlarımızın da toplumun içinde yer almasına ve birlikte yaşamasına olanak sağlayacak bir durumu, ortamı yaratmanız gerekmektedir.

Parasal yardımlar önemli ama bunları daha çok araç yardımlarının verilmesi suretiyle, vatandaşın, engellinin ihtiyacını karşılamak suretiyle gerçekleştirirsek, ben daha olumlu bir sonuç alacağımızı düşünüyorum.

Son zamanlarda kadınlara yönelik şiddetin geçmişe göre fazlasıyla arttığını görüyoruz. Bunun nedeni de kadını öne çıkarıyormuş gibi, önem veriyormuş gibi bakıyorsunuz, söylemlerinizi böyle ifade ediyorsunuz, ama uygulamaya gelince, gerçekten kadınlarımıza ilişkin politikaların yeterli olmadığı, kadınlarımızın eve mahkûm edilmek istendiği, kadınlarımızın toplumdaki ve üretimden uzaklaştırılmaya çalışıldığını ve kadınlarımızın çağdaş bir toplumun bir arada yaşama arzularının her gün önüne set konulduğunu...

BAŞKAN – Sayın Arslan, bakın, 8’inci dakikaya geldik, yani sustum ama lütfen toplayın.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Bitiriyorum, sonuna geldim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Biz de sonuna geldik, bekliyoruz, buyurun.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Tamam.

Çağdaş bir toplum yaratma noktasındaki Türkiye’nin geçmişten beri izlediği politikanın, maalesef, gereğinin yapılmadığını görüyoruz.

Bakanlığımızın kirada oturduğunu...

BAŞKAN – Sayın Arslan, lütfen...

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Bitiriyorum, son cümlem.

...büyük kira paraları ödediğinizi de biliyoruz.

Bakanlık yılların Bakanlığıdır, geçici bir Bakanlık değildir, ülke için de önemli bir yeri vardır, bu nedenle kendi mülkiyetinizde hizmet verme yerine kirada kalmanızı anlamakta zorlanıyorum, bunun ne zaman sona ereceğini de öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Bitiriyorum, son cümlem.

Kirada kalmaya devam edecekseniz, bunu ne zamana kadar devam ettireceksiniz? Kiraya vereceğiniz paralarınızı sosyal yardımlarda kullanmanız daha uygun olmaz mı diye belirtmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.45

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 18.56

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Emine Nur GÜNAY (Eskişehir)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, 9’uncu Birleşimin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

Soru-cevap işlemine başlıyorum değerli arkadaşlar.

Soru sormak isteyen milletvekillerimiz lütfen sisteme giriş yapınlar.

Toplam süremiz on beş dakikadır, süre aşımı yapmayacağım.

Sayın Çam, buyurun.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Bakan, Şanlıurfa Suruç’ta 14 yaşındaki bir kız çocuğu karın ağrısı şikâyetiyle hastaneye gidiyor. Genç kıza tecavüz ettiğiinden şüphelenilen 12 kişiden 1’i tutuklanıyor. Bu ve buna benzer olaylarla ilgili Bakanlığınız nasıl bir önlem alacak?

2015 Sayıştay Raporu’nda sosyal yardım giderinde 5,45 milyar gider var, bunun 4,85 milyarı kâr amacı gütmeyen kurumlara gitmiş. Bu, kâr amacı gütmeyen kuruluşlar kimlerdir? Bunların içerisine Ensar ve TÜRGEV vakfı var mıdır? Hangi kuruluşa ne kadar transfer yapılmıştır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Tamaylıgil...

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, bütçe çalışmalarında Türkiye’yle ilgili genel bütçeyi yaparken yıllardır dile getirilen “toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bütçe” kavramının oldukça etkin olarak dile getirilmesi ve bunun üzerine bir sorgulama içinde olduğumuz yılları geçirdik. Gerek Bakanlığınız bu konuda yaptığı çalışmalarda gerekse diğer bakanlıklar kendi programlarında toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bütçe çalışmaları içinde olduklarını dile getirirler bile nihai sonuca baktığımızda bunu göremiyoruz. Siz, bu yılki bütçe veya geçen yılki bütçe açısından Bakanlığınız tarafından bu duyarlılığı test edecek bir çalışma yaptınız mı? Sonuç olarak, 2015-2016 bütçelerinde toplumsal cinsiyet eşitliği açısından bu duyarlılığın karşılığında ne tespit yaptınız, bunu öğrenmek isterim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Aksu...

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, AB Komisyonu 2015 Türkiye Raporu’nda Bakanlığınızla ilgili birçok eleştiri, öneri var. Bunlardan dikkat çeken birkaçını dikkatinize sunmak istiyorum.

Çocuk işçiliğinin, en kötü biçimleri de dâhil olmak üzere devam ettiği, 7,4 milyon çocuğun nispi yoksulluk içinde olduğu, çocuklara şiddeti önleme için ulusal bir strateji olmadığı ifade ediliyor. Bu tespitleri nasıl değerlendiriyorsunuz? Doğruluk derecesi nedir acaba?

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Durmaz...

KADİM DURMAZ (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, kadın bir Bakan olarak, ülke genelinde kaç tane il müdürümüz kadındır, öğrenmek istiyorum.

Kentlerde belediyeler, kaldırım, yürüyüş yolları, meydanlar ve benzeri düzenlemelerde engellileri çok fazla dikkate almıyorlar. Her ne kadar alıyor olsalar ise de bu noktada bunların son kullanma izninin verilmesi, kontrolü, denetimi ve ruhsatı ya da teslim alınması noktasında bu hizmetin, Bakanlığınız bünyesinde bir birimin onayından sonra buna geçit verilmesiyle ilgili bir yasal düzenleme düşünüyor musunuz?

Yine, gaziliğin ülkemizde bir tanımı yok, sosyal bir vaka. Gaziliğin tanımının yapılmasıyla ilgili bir çalışmanız var mı?

Romanlarla ilgili bir başlık açıp bir çalışma yaptığınızı söylediniz. Afyon ilinde bir sorun vardı, gittim. Gittiğimizde sanayi çarşısının yanına konuşlanmış yaklaşık 20 çadır gördüm. Bu insanlar gayri ihtiyari... Tabii, gündelik işe giden de var ama akşamleyin sanayi esnafının kapısının önünde buldukları hurda, naylon, bidon gibi şeyleri alıp sattıkları, yaşamlarını böyle sürdürdükleri bir vaka. Çok sağlıksız koşullarda yaşıyorlar, elektrik yok, su yok, tuvalet yok. Ülkemizin muhtelif yerlerinde hazine arazilerine konteyner kentler gibi, böyle bir yaşama geçmeleri, hatta yakınlarında bir okul varsa oraya da çocuklarına bir okul servisi gibi böyle rehabilite etme yönünde bir çalışmanız olacak mı? Ki böyle bir başlık açmışsınız.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Sayın Karabıyık...

LALE KARABIYIK (Bursa) – Teşekkürler.

Sayın Bakan, özellikle cinsel istismara uğramış çocukların rehabilite edilmesinde rehabilitasyon merkezi ve uzman personel eksiklikleri söz konusu. Bu konuda neler yapmayı düşünüyorsunuz?

İkinci sorum: Çocukların cinsel istismarıyla ilgili olarak özellikle Karaman olayından sonra illegal olan yurtların veya barınma yerlerinin, bunların envanteri çıkartıldı mı? Çünkü bu çok önemli. Bu komisyonda ben de bulundum ama komisyonda böyle bir envanter çıkartılmamıştı.

Diğer konu da sosyal yardım istatistikleri çok düzensiz, eksik ve geç geliyor Sayın Bakan. Özellikle üniversitelerdeki çalışma ekonomisi bölümü öğretim üyeleri bundan şikâyetçi; kitaplarını bile yenileyemiyorlar, bilgi eksiklikleri var. Sosyal yardım istatistiklerinin zamanı geldiğinde düzenli olarak yayınlanması talep ediliyor.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, sizin işiniz çok zor çünkü mühendisler, ekonomistler bozuyor, kırıyor, döküyor, siz ağır gidereceksiniz.

Sorularıma geçiyorum: Alzheimer’le ilgili bir çalışma var mı? Ülkemizde ne kadar Alzheimerli hasta var? Ben on yıldır Alzheimerli annemle beraber yaşıyorum. Ciddi sıkıntılar var. Bir şeyler yapıyor yani belediyeler de yapıyor, yapılmıyor değil ama bu insanlara bakım diğerlerine bakımdan çok farklıdır. Bu otizmde de böyledir, çok hassas durumlar. Bunlarla ilgili, özellikle özel eğitimli personel ile evde bakıcılara -hastaların kendilerine değil- evde ve gündüz bakımevlerinde yeni programlar düşünülmesi gerekir -soruya çevireyim- düşünür müsünüz?

Engellilerle ilgili çok soru geldi. Tabii, siz Bakanlığınızın düzenleme şeyinde de görev olarak bu konularla ilgili sosyal politikalarda düzenleyicisiniz, denetçisiniz. Belediyelerin özellikle... Hâlâ şehirlerimiz engelli yani engellilere geçit vermiyor, yeni yapılanlar bile vermiyor. Bu konuyla ilgili şehirlerde bir envanter çalışması; işte yollar, köprüler, resmî binalar... Ne kadarında engellilere engeller var? İhaleler hazırlanırken engelliler düşünülerek birtakım tedbirler konuluyor mu, konmayanlar iptal ediliyor mu?

Bir de son soru: Siz “2,15 dolar altı yoksulluk ve kişi başına 4,3 dolar altı yoksulluk” demişsiniz. Yani Sayın Bakanım, 1.300 lira asgari ücret, 4 kişilik aile. Şimdi bu 3,3 dolar ediyor görüntüde kişi başına ama şöyle bir bakın: 600 lira kira versin, 150 lira ulaşım olsun, 200 lira su, gaz, elektrik faturası olsun, ne kalıyor? 2,9 TL kişi başına, 1 doların altında, böyle bir durum var.

BAŞKAN – Soruyu alabilir miyim lütfen.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Türkiye’de 6 milyon insan -iş bulanları söylüyoruz- 1 doların altında yaşıyor gibi görünüyor bu durumda. Soru şu: Siz hükümet politikaları yaparken bunları dikkat almayacak mısınız? Bu rakamları bizim önümüze koyacaksınız ve biz de bu rakamlara “Tamam” mı diyeceğiz, böyle mi devam edecek?

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Arık, buyurun.

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, öncelikle bütçeniz hayırlı uğurlu olsun. İyi niyetinizden hiç şüphemiz yok, genç ve birikimli bir Bakansınız.

Hem siz hem de bürokratlarınız Otizm Eylem Planı’nın 3 Aralıkta faaliyete geçeceğini söylediniz. Bu bağlamda, çocuklarımız ve insanlarımız için yapacağınız ve yaptığınız her çalışma için hakkımız helal olsun.

Sayın Bakan, Otizm Eylem Planı’nın sahada uygulaması nasıl olacak?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Atıcı...

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, bir kadın herhangi bir şekilde sigortalı olduktan sonra doğum yaptığında, anne olduğunda geriye dönük olarak borçlanıyor ve emekli oluyor. Daha önce hiçbir işe girmemiş anneler için de geriye borçlanmayı düşünüyor mu Hükümetiniz? Pek çok kadın bunu istiyor, bunu da yapmak sizin Bakanlığınıza yakışır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Yedekci...

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Öncelikle şunu söylemek isterim: Daha önce çıkan bir yasa var, binaların engelsiz hâle getirilmesiyle ilgili, sonra ertelendi o yasa. Onunla ilgili de bir denetleme komisyonu kuruldu. Vali ya da görevlendireceği vali yardımcısı denetleyecekti. Bu tabii Türkiye’deki yapılara uygun hâle gelmediği için sürekli ertelenen bir yasa oldu. Bunun sonu nedir? Zannediyorum 2018’e en son ertelendi, 2015’ten sonra. Bunu takip ediyor musunuz ve İzleme ve Denetleme Komisyonunun raporları nelerdir?

Bir de tabii evrensel tasarım ilkeleri var, Birleşmiş Milletlerin kabul ettiği, herkes için yaşanabilir ortamlar yaratmak için. Bununla ilgili Bakanlığınızın bir çalışması var mı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Öz...

BÜLENT ÖZ (Çanakkale) – Sayın Bakan, engelli vatandaşlarımızın sosyal hayata daha fazla katılımıyla ilgili, özellikle kamuda ve kurumlarda daha fazla istihdam edilebilmesi için ne gibi çalışmalar yapılmaktadır? Elbette bu vatandaşlarımızın çalışmaları için belli kriterler, belli şartlar gerekli ama engelli vatandaşlarımızdan, özel vatandaşlarımızdan çok sayıda telefon geliyor, istihdam etmek için, çalışmak için. Bu yüzden ne gibi çalışmalar yapılmakta? Sorum bu.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Çakırözer...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, konuşmamda aktardığım işitme engellilerin talepleri konusunda ve şehit yakınları ile gazilerin talepleri konusundaki yaklaşımınızı bir kere daha soru-yanıtta aktarmak istedim.

İkincisi, yargıçlara ve savcılara cinsiyetçi yargı yorumlarını engellemek üzere bir eğitim verilmesi ve içtihadı birleştirme kararı yönünde bir çalışma yapılabilir mi?

İstanbul Sözleşmesi'nde düzenlendiği üzere kültür, örf, ve âdet, gelenek veya sözde namusun gerekçe olarak kabul edilmemesini sağlamak ve aynı sözleşme gereği mağdurun kültürel, dinî, toplumsal ya da geleneksel olarak kabul gören uygun davranış normlarını ve âdetlerini ihlal ettiği iddialarının gerekçe yapılmasını yasaklamak üzere alınan tedbirler nelerdir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, soru işlemi tamamlanmıştır.

Şimdi, görüş, eleştiri ve sorulara cevap vermek üzere Sayın Bakan söz vereceğim.

Süreniz kırk beş dakikadır, uzatma vermeyeceğim.

Buyurunuz.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; konuşmama başlarken öncelikle saatlerdir süren görüşmelerimizde son derece yapıcı eleştiri, değerlendirme ve sorularıyla katkıda bulunan bütün milletvekillerimize çok teşekkür etmek istiyorum. Bu değerli katkılardan mutlaka faydalanacağımızı da ifade etmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, Bakanlığımız toplumumuzun bütün dezavantajlı kesimlerine en iyi şekilde hizmet vermeye çalışmaktadır. Devletimizin özel ilgisine mazhar olması gereken engelli, yaşlı, yetim, kimsesiz vatandaşlarımız, kadınlarımız, şehit yakını ve gazilerimiz, fakir ve muhtaçlarımızla ilgili yapacağımız her çalışma değerlidir ve her türlü siyasi değerlendirme ve kaygıların üzerindedir. Öncelikle bunu da belirtmek istiyorum.

Kadim medeniyetimizin temel kültür değerlerine sahip çıkmamızın bir gereğidir. Bu anlamda, bu hizmetlerin daha iyi yapılması için sayın milletvekillerimizin verdiği katkılar da bizim için çok önemli, bunu önemsedığımızı bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Bu kadar geniş alanda neredeyse toplumun bütün kesimlerini ilgilendiren hizmetlerde elde ettiğimiz başarıyı dile getirirken kesinlikle yaptıklarımızı yeterli görmediğimizi de en baştan tekrar ifade etmek istiyorum.

Hak temelli hizmet anlayışıyla daha fazlasını yapmamız gerektiğine yürekten inanıyoruz. Rakamları konuşurken, bu önemli hizmetlerde nerelerden nerelere geldiğimizi göstermek için ifade ederken AK PARTİ Hükümetleri olarak engellilerimize, kadınlarımıza, çocuklarımıza, yaşlılarımıza, yoksullarımıza ne kadar değer verdiğimizi göstermeye çalışıyoruz. Verdiğimiz bu değerle milletimizin bizlere emanetleri olarak gördüğümüz bütün dezavantajlı kesimlerimize daha güzel hizmetler sunmaya ve gösterge rakamlarını daha iyi noktalara taşımaya devam edeceğiz.

Bu düşüncelerle şu ana kadar yapılan eleştirilere ve sorulan sorulara sürem yettiğince cevap vermeye gayret göstereceğim. Cevap veremediğimiz soruların cevapların da yazılı olarak sayın milletvekillerimize göndereceğim.

Öncelikle konuşmalarda aldığım soru notlarından başlamak istiyorum.

Sayın Mehmet Günel “Kadına yönelik şiddetin nedeni nedir? Neden şiddet ve cinayetler artıyor? Sosyal travmayı analiz ediyor musunuz? Şiddet uygulayan neden şiddet uyguluyor? ‘Şiddeti önlemek için eğitimler düzenledik.’ diyorsunuz. Topyekün eğitim vermek amacıyla çalışmalarınız var mı, örgün eğitimde uygulanıyor mu?” diye soru sormuştu, şu an burada yok ama...

Ülkemizde şiddetin boyutları, nedenleri, sonuçları üzerine Bakanlığımız tarafından düzenli aralıklarla araştırmalar gerçekleştiriyoruz. Bu kapsamda, 2008 ve 2014 yıllarında Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddet araştırmaları ve ayrıca 6284 sayılı Kanun’un etki analizi yapılmıştır. Kadına yönelik şiddet çok boyutlu bir sorun olarak yalnızca kadınları değil tüm toplumu olumsuz etkilemektedir. Kültürel faktörler, evlilik içinde çatışma ve sorunları çözememe gibi ilişki faktörleri, yoksulluk, kadının istihdam olanaklarına erişimde sınırlılıklar gibi ekonomik faktörler şiddetin ortaya çıkmasını etkileyen temel faktörlerden. Şiddetin nedenlerini ortadan kaldırmak amacıyla Hükümetimizin ve Bakanlığımızın çalışmaları devam etmekte. Bu kapsamda şiddete karşı sıfır tolerans ilkesi çerçevesinde ve mağdur odaklı bir yaklaşımla çalışmalarımızı kararlılıkla yürüttüğümüzü ifade etmek istiyorum. Tüm taraflarla iş birliği içerisinde hazırladığımız 2016-2020 Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı kapsamında çok boyutlu olarak, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı başta olmak üzere, ilgili tüm tarafların katkı ve katılımlarıyla çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Eylem planımızla yasal çalışmalar, şiddet mağduru kadınların korunması ve desteklenmesine yönelik kurumsal mekanizmaların güçlendirilmesi, eğitim ve farkındalık artırma çalışmaları, kurumlar arası iş birliği ve koordinasyonu artırma başlıkları altında çok boyutlu olarak kapsamlı çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Yine, Mehmet Günel Bey’in “Şiddeti önlemek için değerler eğitimi de vermek lazım, veriliyor mu?” diye bir sorusu olmuştu. Şiddet eğilimi, büyüklere karşı gelme; anne, baba, öğretmen gibi, kendine zarar verici davranışlarda bulunma; intihar eğilimleri, artan madde bağımlılığı gibi, ahlaki yozlaşma gerek iş ahlakında bozulma gerek artan hırsızlık, dolandırıcılık, yalan söyleme gibi durumlar değerler eğitimine olan ihtiyacı gözler önüne seriyor. Değerler sosyal hayatı düzenler ve bireyler arası bağlılığı artırır, bireyin kendine ve topluma yararlı olmasını sağlar. Bakanlığımızın 26 ünite ve 198 ayrı konudan oluşan aile eğitim programıyla millî ve evrensel değerleri toplumumuza aktarmayı hedeflemiştik. Burada “aile” derken aile de bireylerden oluşuyor, onu da ifade etmek istiyorum. Aileye verdiğimiz her eğitim aynı zamanda bireylere verilmiş oluyor; kadın, çocuk ve erkeklere de bu eğitimleri vermiş

oluyoruz. Yine, aile içinde değerlerin aktarılmasıyla ilgili olarak bir program hazırlanmış, bu programda değerlerimizin önemi, değerlerin çocuk ve gençlere kazandırılma yöntemleri ve değer eğitiminde anne-baba tutumlarının nasıl olması gerektiği gibi konular bulunmaktadır.

BAŞKAN – Sayın Bakan, bir ricam var; önceliği şu an salonda hâlihazır bulunan milletvekillerimizin sorularına veriyorsunuz, olmayanları atlıyorsunuz ve yazılı cevaplıyorsunuz yoksa süreyi yetiştiremezsiniz.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – “15 Temmuzda şehit olan vatandaşlarımız ile diğer şehitlerimiz arasında ayırım yapıldığı izlenimi bulunuyor.” diye bunu birçok vekilimiz sordu; Mehmet Günal, Ayтуğ Atıcı, Çetin Arık bundan bahseden vekillerimiz. Şehitlerimiz arasında herhangi bir ayırım söz konusu olmayıp tüm şehitlerimizin yakınları ve gazilerimiz bizim için ayrı ayrı birer değerdir. Vatanımız için gözünü bile kırpmadan şehadet şerbetini içen şehitlerimizin yakınlarına hizmet etmek bizim için büyük bir şereftir. Bu kapsamda, devletimizin tüm imkânlarını bütün şehit yakınlarımız ve gazilerimize ayırsız ulaştırıyoruz. Böyle bir yanlış anlaşılmaya fırsat vermemek için şehit ziyaretleri yaparken tüm şehitlerimize ayrı ayrı gidiyoruz.

Bu vesileyle Ulusal Kurtuluş Savaşı’ımızın bütün kahramanlarını, kırk yıldır sürdürdüğümüz terörlü mücadele şehitlerimizi, bugün hâlâ Suriye’de, Irak’ta ülkemizin birliği ve bütünlüğü için mücadele eden kahramanlarımızı ve 15 Temmuzun şehit ve gazilerini minnet ve şükranla yâd ediyorum.

Yine, dün uğradığı alçak saldırı sonucu bugün kaybettiğimiz Mardin Derik Kaymakamı Muhammet Fatih Safitürk’e de Allah’tan rahmet ve ailesine, yakınlarına, milletimize başsağlığı diliyorum. Hepsinin yakınlarını kıymetli emanetlerimiz olarak görüyor ve hepsini ayrı ayrı gözetiyoruz.

Zekeriya Temizel “Yoksulluğu yönetiyoruz sadece -bunu aslında birçok vekilimiz söyledi-yoksulluk yönetimi ülkeyi felakete götürür. Bu konuda ne yapıyorsunuz?” demişti. Yoksullukla mücadelede sosyal yardımlara iki temel işlev yüklüyoruz; yoksulluğun etkilerini azaltmak ve yoksulluğun bizatihi kendisini azaltmak. Bu çerçevede kısa vadeli yoksullukla mücadele stratejimiz kapsamında sosyal yardımları yoksulluğun etkilerini azaltmak için kullanıyoruz. Gıda, barınma, sağlık yardımları ile temel ihtiyaçlara yönelik destekler vererek yoksulluğun acil olarak ortadan kaldırılması gereken yönlerine doğrudan müdahale edilmekte. Öte yandan, orta ve uzun vadeli yoksullukla mücadele stratejilerimizle sosyal yardımları yoksulluğun bizatihi kendisini azaltmak için kullanıyoruz. Bakanlığımızın iş kurmaya yönelik proje destekleri, şartlı eğitim yardımı, istihdama yönelik işe başlama ve yönlendirme yardımları, ücretsiz ders kitabı, taşınabilir eğitimden yararlanan çocuklara öğle yemeği verilmesi, engellilerin okullara taşınması gibi uygulamalar bu kapsamda değerlendirilebilir. Vatandaşlarımızın istihdam edilmesi durumunda işveren sosyal güvenlik primlerinin Bakanlığımızca karşılanmasına yönelik altyapıyı kurduk ve uygulamaya geçiriyoruz. Bütün bu çalışmalarımız sonucunda yoksulluk oranları 2002 yılında yüzde 30,3 iken 2015 yılında 1,58’e indirdik. Ancak biz bu gelişmeyi asla yeterli görmüyoruz. Bu çerçevede yoksullukla çok boyutlu şekilde mücadele edilmesi için “İnsani Gelişmeye Geçiş Stratejisi” adıyla ülkemizin ilk ulusal yoksullukla mücadele çalışmalarını da yürütüyoruz.

Zekeriya Bey’in sorusu: “Almanya’daki otizm köyünün bir örneği Türkiye’de kurulabilir mi, örneğimiz var mı?” Ve çalışmalarımızı sormuş. Bakanlığımızın yerel yönetimler, üniversiteler iş birliğinde bu tür merkezlerimiz mevcut, Konya’da 1 tane mevcut. Otizm tanılı bireylerin de çalıştığı korumalı iş yeri uygulaması ülkemizde mevcut. Bakanlığımızca korumalı iş yerinde çalışanlara ücret desteği verilmekte. 2016 Eylül ayı için kişi başı minimum 514 lira destek vermekteyiz.

Zekeriya Bey'in "Çocukların istismarı ve madde bağımlılığına ilişkin sorunların üstü kapatılmaktadır." diye bir söylemi olmuştu. Çocukların istismarının önlenmesine yönelik çalışmalar çocuk hakları temelinde devam etmekte olup konuya ilişkin oluşturulan Meclis araştırma komisyonu tarafından hazırlanacak rapor doğrultusunda ihtiyaç ve öneriler de dikkate alınarak çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Bakanlığımızca çocukların istismarı ve madde bağımlılığına yönelik her türlü konuyu titizlikle takip ediyoruz. Ancak tüm süreçler mağdurların deşifre edilmemesi ve özel hayatlarının da korunması amacıyla gizlilik çerçevesinde yürütülmekte.

"Sosyal yardım yararlanıcı sayısının 2002 yılından itibaren büyük artış gösterdiği, bu yoksul sayısının arttığı anlamına gelmektedir." Aytuğ Bey'in sorusu. Birçok vekilimiz de aynı soruyu sordu gerçi. Sosyal yardımların artıyor olmasının yoksulluğun artmasının bir göstergesi olarak sunulmasının yanlış olduğunu söylememiz lazım. Sosyal yardımların artmasında 3 neden öne çıkmakta: İlk olarak muhtaç sayısının artmasından ziyade ulaştığımız kişi sayısı artmakta, kurumsallaşma ve ulaşılabilirliğimiz gelişmekte.

İkinci olarak sosyal yardımlar yeterli düzeyde tanıtılmaya başlandığından kişisel farkındalık artmış, daha fazla vatandaşımız ihtiyaç duyduğu yardımı talep eder hâle gelmiştir.

Üçüncü olarak eşi vefat etmiş kadınlarımıza yardım programı, muhtaç asker ailelerine yardım programı gibi hedefleme yapılmış, yeni yardım programları hayata geçirilerek kişilerin ihtiyacına uygun seviyede yardım yapılmaya başlanmıştır. Hâliyle yararlanıcı sayısı yoksulluğun artmasından çok, daha fazla vatandaşımıza daha fazla yardım çeşidiyle ulaşan sosyal devlet uygulamalarımızın yaygınlaşmasından kaynaklanmaktadır.

"Çocukevlerinin şahıslardan veya kurumlardan kiralanan apartman evleri olduğu ancak bunlardan bazılarının FETÖ mensubuna aidiyeti, iltisaklı olan kişilerden kiralandığını biliyoruz, bu konuda çalışmanız yapılmakta mıdır?" Bakanlığımızca bu konuda gerekli hassasiyet gösterilmiş ve tüm hizmet alanlarımızla ilgili olarak FETÖ/PDY kapsamında alınacak tedbirler konulu bir genelge yayınlanmıştır. Bu genelgeyle geçmiş yıllarda çocukevi hizmeti için kiralanan ancak 15 Temmuz 2016 tarihinden sonra terör örgütü mensubu olduğu belirlenen kişilere ait evler il müdürlüklerine verilen yetki gereğince farklı adreslere taşınmıştır. Çocukevleri hizmetinin yürütülmesinde birçok STK ve gönüllüyle iş birliği yapılmış olup bunlardan FETÖ soruşturmaları kapsamında 4 STK ve 1 gönüllü kişi hakkında suç örgütüyle bağlantısı nedeniyle iş birliği protokolleri sonlandırılarak çocuklar farklı adreslere taşınmıştır. Bu konuda gerekli hassasiyetin gösterildiğini bir kez daha belirtmek istiyorum.

İsmail Faruk Aksu "Şiddete maruz kalanlara maddi yardım sunuluyor mu, ne gibi hizmetler sunuyorsunuz?" dedi. Şiddet mağdurları ve beraberindeki çocuklara Bakanlığımızın hizmet birimlerinden ŞÖNİM'lerden başlayarak koruyucu ve önleyici hizmetler sunulmaktadır.

Şiddet mağdurları barınma ve korunma hizmetlerinin yanı sıra psikososyal, ekonomik, sağlık, hukuki desteklerle desteklenerek hizmet sonrasında da profesyonel elemanlarca takip edilmektedir.

Kadın konukevlerine kabul edilen kadınların hukuki konularda rehberlik almaları, gerektiğinde ücretsiz avukat sağlanmasında iş birliği yapılması, kadın konukevi açılacak binaların temini, kadın konukevinden ayrılan kadınlara kira ve çocuklarına eğitim yardımı sağlanması, iş bulmalarına destek sağlanması, halk eğitim merkezlerinde yürütülen meslek edindirme kurslarına katılımlarının sağlanması amacıyla yerel yönetimler, Türkiye İş Kurumu il müdürlükleri, baro başkanlıkları, millî eğitim müdürlükleri, sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları ve bunun gibi kurum ve kuruluşlar, ayrıca sivil toplum örgütleriyle iş birliği içinde hizmetlerimizi yürütüyoruz.

Ekim 2016 itibarıyla Bakanlığımıza bağlı kadın konukevlerinden 20.784 kadın, 12.855 çocuk olmak üzere toplam 33.639 kişiye hizmet verilmiştir. Söz konusu kişilerden 21.257 kadın ve çocuğa psikososyal destek hizmeti verilmiş, 13.047 kadın ve çocuğa tıbbi destek sağlanmış, 4.084 kadına hukuki destek ve danışmanlık sağlanmış, 8.404 kadına maddi destek sağlanmış, 9.179 kadın meslek edindirme kursları, okuma yazma kursları, bilgi ve bilinçlendirmeye yönelik eğitim faaliyetlerinden yararlandırılmıştır, 929 kadın işe yerleştirilmiş, 2.371 çocuğa kreş ve çocuk kulübü hizmeti sağlanmıştır.

Yine, İsmail Faruk Aksu Bey “Çalışanlara yönelik yapılan düzenlemelerde eşlerin paylaşımlı kullanabilecekleri ebeveyn izni bulunmamaktadır.” dedi. Doğuma bağlı yarı zamanlı ve kısmi süreli çalışmaya ilişkin düzenlemede çalışma güvencesi ve özlük hakları korunarak kadın istihdamını destekliyoruz. Yarı zamanlı çalışmaya ilişkin düzenleme ile özellikle doğumun ilk ayları için kadınlara annelik ve çalışma hayatını daha kolay bir şekilde yürütebilme imkânını sağlıyoruz. Anneler yarı zamanlı çalışarak tam ücret alabilmekte ancak bildiği üzere, doğumdan sonraki ilk altı aylık süreçte bebeğin sağlıklı gelişimini sağlayabilmesi için anne sütü gereklidir. Bu düzenleme ile hem bebeğin ilk altı ay daha düzenli bir şekilde anne sütüyle beslenmesini destekliyoruz hem de kadınların iş hayatından tam zamanlı kopmamasını sağlayarak işe dönüşlerini kolaylaştırıyoruz. Böylece çalışan kadın hem işinden hem bebeğinden uzun süreli uzak kalmamış oluyor hem de özlük hakları bakımından korunmuş olacak. Çocuk mecburi ilköğretim çağına gelene kadar kısmi zamanlı çalışma imkânı ise her 2 ebeveyn için tanınmakta. Burada çocuk bakım sorumluluğunun her 2 ebeveynine ait olduğu düşüncesiyle hareket edilmiştir. Bu süreçte bu izni kullanan çalışanın çalıştığı süre nispetinde özlük hakları korunuyor. Ayrıca, doğuma bağlı kısmi süreli çalışma talebinin işverenler için haklı fesih sebebi sayılmayacağı yönünde de bir düzenleme yapılmakta. Bu sayede anne veya babalar işten çıkarılma korkusu yaşamaksızın bu haktan faydalanabilecekler.

Down sendromlu bireylerin istihdam edilemedikleri ve araç alımında ÖTV muafiyetinden yararlanamadıkları konusuna gelince, down sendromlu bireylerin EKPS ile kamuda istihdam edilme hakkı bulunmakta sayın vekilim.

Ayrıca, engelli bireylerin özel sektörde istihdamını desteklemek amacıyla Bakanlığımız “İşe Katıl Hayata Atıl” projesini başlatmıştır. “Her birey çalışma hayatında yer alabilir.” anlayışının bir ürünü olan bu projede iş koçluğu sistemi uygulanmakta. Proje kapsamında down sendromluların da istihdamı sağlanmaya devam edilmektedir. Özel sektöre yönelik bilinçlendirme ve bilgilendirme çalışmalarımız devam etmekte. Engellilik ölçütü sınıflandırması ve engellilere verilecek sağlık kurulu raporları hakkındaki yönetmeliğe göre down sendromu almış bireylerde zekâ işlev bozukluğuna bağlı olarak raporlama işlemi yapılmakta ve ilgili cetvel uyarınca yüzde 25 ve yüzde 100 arasında engellilik oranı alabilmekte down sendromlular.

“İstanbul Sözleşmesi’nin uygulanabilirliği konusunda ilerleme sağlandı mı, ne gibi çalışmalar yapılıyor, hangi bakanlıklarla iş birliği yapıyorsunuz, disiplinler arası çalışma yapıyor musunuz?” İstanbul Sözleşmesi’nin hükümleri göz önünde bulundurularak hazırlanan 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’un yürürlüğe girmesiyle yasal altyapımızı güçlendirmiş ve kadına yönelik şiddetle mücadeleyi de bir üst seviyeye taşımış bulunmaktayız.

Ayrıca, 2002’den bu yana gerçekleştirdiğimiz yasal reformlarla Anayasa’mız, Türk Medeni Kanunu, Türk Ceza Kanunu gibi temel kanunlarımızı kadına karşı sıfır tolerans tanıyan bir yapıya kavuşturmak için çalışmaktayız. 6284 sayılı Kanun’un uygulanmasına ilişkin koordinasyon görevi Bakanlığımıza verilmiş durumda. Bu doğrultuda Adalet, İçişleri Bakanlığı, Salık Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı başta olmak üzere, ilgili tüm kurumlarla toplantılar, koordineli çalışmalar gerçekleştirmekteyiz.

Ayrıca, ulusal düzeyde kadına yönelik şiddeti izleme komitesi, yerel düzeyde 81 ilde kadına yönelik şiddetle mücadele il koordinasyon izleme ve değerlendirme komisyonları vasıtasıyla sistematik izleme çalışmalarımızı sürdürmekteyiz.

Ayrıca, konukevlerine ilişkin bir soru iletilmişti. Konuşmamda da bahsettiğim üzere, 2002 yılında 8 kadın konukevi ile 170 kişilik bir kapasiteyle hizmet vermekteydik. Bugün Bakanlığımız çatısı altında 101 kadın konukevimizle toplam 2.657 kişilik kapasiteyle hizmet vermekteyiz. Son on beş yılda kadın konukevi sayımızı yaklaşık yüzde 1.200, yatak kapasitemizi de yüzde 1.500 artırmış bulunmaktayız.

Ayrıca, yerel yönetimlere bağlı kadın konukevlerinin sayı ve kapasite artışının sağlanmasına ilişkin iş birliklerimizi de artırmaktayız.

“Küresel Cinsiyet Uçurumu 2016 Raporu’nda ülkemiz 144 ülke arasında 130’uncu sırada yer alarak çok geride kalmıştır.” Bunu birçok vekilimiz sordu. Bu da kadın konusunda nerelere gidiyoruz sorusunu beraberinde getirmektedir. Bununla ilgili yorumlarımı sormuştu vekillerimiz. Rapor, küresel bazda toplumsal cinsiyet uçurumunun kıyaslanması için bütünsel bir yapı sağlanarak ülkelerin gelişmişlik düzeylerine göre değil, toplumsal cinsiyet uçurumlarının sıralanmasıyla oluşturulmaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitliği indeksiyle kaynakların toplam düzeyinden ziyade, kaynaklara erişimde uçurumu azaltan ülke sıralamada öne çıkmaktadır. Bu raporda skorlar hesaplanırken kadınların hesap edilen değişkene ait verileri erkeklerin verilerine bölünmekte. Örneğin, 2016 yılı raporunda “Ekonomik Katılım ve Fırsatlar” başlığındaki erkeklere oranla kadınların kazandığı gelir değişkeni için ülke skorları incelendiğinde Mozambik’in 0,85, Türkiye’nin 0,44 puan aldığı görülmekte. Bu örnekten de anlaşılacağı üzere, raporun giriş kısmında ülkelere ilişkin olarak ele alınan verilerin düzeylerden ziyade farkı hesaplamaya odaklandığı açıkça belirtilmiştir. Raporun belirleyicisi olan veriler dikkate alındığında Mozambik’te yaşayan kadınlarla erkekler arasındaki fark Türkiye’de yaşayanlara göre daha azdır ancak Mozambik’te yaşayan kadınların statüsünün Türkiye’de yaşayan kadınların statüsünden daha iyi olmadığı da aşikâr.

Bakanlığımızın iş birliği yaptığı kurumları sormuştu vekilimiz. Bakanlığımız sunduğu hizmetin gereği olarak ilgili tüm bakanlıklarla, üniversitelerle, sivil toplum kuruluşlarıyla çeşitli konularda iş birliği çalışmaları yapmakta, çocuklara sunulan hizmetlerde 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu gereğince Çocuk Koruma Hizmetlerinde Koordinasyon Strateji Belgesi ve çocuk hakları strateji belgeleri hazırlanmış olup ilgili tüm kurumların sorumluluk alanları ve eylem planları belirlenmiştir. Kurumlar arası merkezi koordinasyon toplantıları ise Bakanlığımız koordinesinde Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından müsteşar ve müsteşar yardımcılarını düzeyinde katılım sağlanarak gerçekleştirilmekte. Çalışmalarımızı ilgili tüm taraflarla iş birliği hâlinde yürütüyoruz.

Kız çocuklarının maddi imkânsızlar nedeniyle okul bıraktığını söyledi vekilimiz, buna cevap vermek istiyorum. Yoksul hanelerin çocuklarının düzenli olarak okula devam etmeleri durumunda aylık olarak yapılan şartlı eğitim yardımlarında kız çocuklarına aynı eğitim durumundaki erkek çocuklarından daha fazla ödeme yapmaktayız. Bu sayede kız çocuklarının okullaşma oranlarında ve ilköğretimden ortaöğretime geçiş oranlarında artış sağlamaktayız. Söz konusu programdan faydalanan kişilere ilişkin etki değerlendirme çalışması yapılmış ve elde edilen sonuçlara göre kız çocuklarının ortaöğretime geçiş oranları yardım alanlarda yüzde 50’lerden yüzde 80’lere yükselmiş durumda. Kız çocuklarında erkeklere göre devamsızlık iki kat daha fazla azaldı. Bunların yanı sıra, ücretsiz kitap yardımı, taşınabilir öğle yemeği yardımı, engelli öğrencilerin ücretsiz taşınması, eğitim materyali yardımı, özel eğitime gereksinim duyan engelli öğrencilerimizin okullara erişimi ücretsiz sağlanmakta, böylelikle kapsayıcı sosyal yardım programlarıyla çocukların beşerî sermayelerine destek verilmekte.

Bunların yanı sıra, eğitimine devam eden kız çocuklarının barınma ve yurt ihtiyaçları da karşılanmakta. Ayrıca, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu'ndan finanse edilerek yaptığımız yurtlarda da kız öğrencilere yönelik yapılan yurtlara öncelik vermekteyiz.

“Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşmeye Ek İhtiyari Protokol neden hayata geçmemiştir?” diye bir soru gelmişti. Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşmeye Ek İhtiyari Protokol’ün onay süresi ilgili belgelerin Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğine sunulmasını müteakip 26 Mart 2015 tarihi itibarıyla tamamlanarak ülkemiz açısından 25 Nisan 2015 tarihinde yürürlük kazanmıştır. Böylece, Ek İhtiyari Protokol, Anayasa’nın 90’ıncı maddesi gereği iç hukukumuzun bir parçası hâline gelmiştir. Engelli vatandaşlarımız insan hakları ihlaline maruz kaldıkları iddiasıyla iç hukuk yollarını tüketmeleri durumunda Engelli Hakları Komitesine bireysel başvuru yapma hakkına sahiptir, ülkemizden henüz bir başvuru yapılmamıştır.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Öyle bir hak olduğunu bilmiyorlar.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) - Öğrenmiş olduk.

Türkiye’de kadınların iş gücüne katılımı ve istihdam oranları ile OECD ülkeleri ortalamasında oranlar karşılaştırıldığında veriler çok gerilerde kalıyor. Yıllık son güncel TÜİK verilerine baktığımızda 2015 yılı için 15-64 yaş aralığında Türkiye’de kadınların iş gücüne katılma oranı yüzde 35 ve istihdam oranı yüzde 30,5 iken OECD ortalamasına baktığımızda bu oranlar kadınlarda yüzde 63 ve 58,6. 2005 yılında ülkemizde istihdam edilen 5 milyon 108 bin kadın varken 2015 itibarıyla bu rakam 8 milyon 58 bine çıkmış durumda, artış tam olarak 2 milyon 950 bin olup oransal olarak bakıldığında yaklaşık yüzde 57,7 oranında artış bulunmakta. Bakanlık olarak Hükümetimizin öncelik alanlarından kadın istihdamını ve iş gücüne katılımını artırmaya yönelik temel politika hedeflerimize ulaşmak için çok sayıda proje ve faaliyet yürütmekteyiz. Ülkemizde kadın istihdamı alanında izlediğimiz politikalar ve yürütülen projeler sonucunda kadınların iş gücüne katılımında ve istihdamında yıllar itibarıyla artış sağlıyoruz. Bu konuya ilişkin olarak ayrıca Onuncu Kalkınma Planı’ndaki hedeflerimiz 2018 yılı sonuna kadar kadınların iş gücüne katılım oranını yüzde 34,9’a, istihdam oranını ise yüzde 31’e yükseltmektir. Ayrıca, Ulusal İstihdam Stratejisi’nde 2023 yılında kadınlarımızın iş gücüne katılım oranının yüzde 41’e çıkarılması ve kayıt dışı çalışma oranının da yüzde 30’a düşürülmesi hedefimiz vardır.

“Gazilerin ortez ve protez ücretlerinin tamamı neden ödenmiyor? Aktif tekerlekli sandalye ücretleri neden tam olarak ödenmiyor? Diş tedavi ücretleri sadece 4 alt, 4 üst şeklinde ödeme yapılıyor, tamamı neden ödenmiyor?” 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren olaylar nedeniyle vazife malullüğü aylığı alan malul personel -er ve erbaş dâhil- ile bakıma muhtaç vazife ve harp malullerinin sağlık kurulu raporuyla ihtiyaç duydukları her türlü ortez, protez ve diğer iyileştirici araç gereçler herhangi bir katılım payı veya fark alınmaksızın ve kısıtlama getirilmeksizin SGK tarafından karşılanmakta. Bununla beraber, gazilerin ortez, protez, aktif tekerlekli sandalye ve diş tedavilerinin ücretlerinin ödenmesi işlemleri Sağlık Uygulama Tebliği hükümlerince yürütülmekte olup bu tebliğ ise SGK tarafından düzenlenmekte.

“Sosyal yardım sistemi takdire dayanıyor. Hak temelli olduğunu belirttiğiniz sosyal yardım sisteminin objektif olması gerektiğini düşünüyorum. Sosyal yardım kararlarına itiraz edilemiyor.” Sosyal yardımlar, Anayasa’mızda ifadesi bulunan sosyal devlet ilkesinin bir gereği olarak kamu hizmeti olarak sunulmakta. 2003 yılından bu yana temel ilkeleri, yararlanma kriterleri ve tutarları belli olan düzenli, kapsayıcı sosyal yardım programları vasıtasıyla hizmetlerimiz yürütülmekte. Sosyal yardımlara aktarılan kaynağın yüzde 78’inin hak temelli düzenli yardımlara aktarıldığı göz önünde bulundurulmalı. Ayrıca, muhtaçlık durumunun objektif şekilde belirlenebilmesi için TÜİK, TÜBİTAK

ve Kalkınma Bakanlığıyla iş birliği içerisinde geliştirdiğimiz puanlama formüllerimizin deneme aşaması tamamlanmış olup 2015 itibarıyla “Sosyal Yardım Karar Destek Sistemi” adıyla yol gösterici nitelikte kullanılmaya başlanmıştır. Ayrıca, sosyal yardımlara hak sahipliği konusunda bütün itiraz kanalları açıktır ve bütün itirazlar da hassasiyetle değerlendirilmektedir.

Sosyal yardım ve istihdam bağlantısına da çok önem vermekteyiz. Bu alandaki uygulamalarımızı örnek olarak verebiliriz. Geçici olarak küçük bir yardımla üretken duruma geçirilebilecek kişilere yönelik olarak iş kurmalarını teminen gelir getirici proje destekleri veriyoruz. 2010 yılından itibaren çalışabilir durumda olan sosyal yardım yararlanıcılarını İŞKUR’a kaydederek istihdam kazandırıcı faaliyetlerden faydalandırıyoruz. Sosyal yardım alan kişinin iş görüşmesine gitmesi, işe kabul edilmesi durumunda gereken yol masrafı, sağlık raporu, fotoğraf gibi giderler için işe yönlendirme yardımı veriyoruz. İşe yönlendirilen kişilerin işe yerleşmesi durumunda asgari ücretin 1/3’ü kadar işe başlama yardımı veriyoruz. İşine düzenli olarak devam eden kişilerin kömür, eğitim ve gıda yardımlarında öncelikli olarak değerlendirilmesi, şartlı eğitim ve sağlık yardımlarından faydalanan hanelerin üç yıl içinde toplam on iki ay şartlı eğitim ve sağlık yardımlarını almaya devam etmesi şeklinde teşvik paketleri oluşturduk. İstihdam piyasasında yer alan sosyal güvenceli muhtaç ailelerin sosyal yardımlardan faydalanması için mevzuat değişikliği yaptık. 2016 yılında yaptığımız kanun değişikliğiyle sosyal yardım alan kişileri istihdam eden işverenlerin SGK primlerinde destekleme uygulamasının altyapısını hazırladık.

“2022 sayılı Kanun’da 2013 yılında yaptığımız değişiklikle yardım alınmasını imkânsız hâle getirdiniz. Yaşlılık yardımıyla ilgili düzenleme yaptınız ancak engellilik yardımları konusunda düzenleme yapmadınız.” 2013 yılında 2022 sayılı Kanun’da yapılan değişiklikle engelli aylığı alınmasını imkânsız hâle getirdiğimizi söylüyorsunuz fakat bu rakamlar bu görüşünüzü desteklemiyor. Zira, 2013 yılında engelli aylığı alan kişi sayısı 570 bin iken bu rakam 2015 yılında 610 bine çıkmış durumda. Ayrıca, yaşlılık yardımlarında yapılan düzenlemelerin engellilik yardımlarında da yapılması konusunda çalışmalarımız var.

“Evde bakım yardımı konusunda haksız yere ödeme yapılması durumunda haciz işlemleri yapılıyor. Bu konuda bir düzenleme var mı?” Evde bakım yardımına ilişkin yersiz ödemelerin terkinde noktasında kanun taslağımızı hazırladık ve Başbakanlığa gönderdik. Düzenlemenin yasalaşması durumunda tüm haciz işlemleri durdurulacak ve söz konusu borçlar da silinecektir.

“Yoksulluk oranlarındaki iyileşme soru formlarında yapılan değişikliklerden kaynaklanıyor.” Yoksulluğun ölçülmesinde TÜİK, Dünya Bankası tarafından geliştirilen harcamaya dayalı ölçüm metodu kullanılmakta. Sunuş konuşmamda da yer verdiğim yoksulluk rakamlarının tespitinde kullanılan yöntemde 2002 yılından beri herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

Tedavi merkezlerinin sayısının artırılmasıyla ilgili bir soru geldi Lale Hanım’dan. Sağlık Bakanlığıyla yatılı çocuk ergen madde bağımlılığı tedavi merkezlerinin sayısının artırılmasına yönelik görüşmelerimiz devam etmekte olup açılacak çocuk ergen madde bağımlılığı merkezlerine yakın bölgelerde çocukların tedavi sonrası sosyal uyumlarını gerçekleştirmek üzere çocuk destek merkezleri açılmıştır. Çocuklarımızın madde bağımlılığından korunmasına yönelik koruyucu, önleyici tedbirler ilgili kurum ve kuruluşlarımızla birlikte yürütülmektedir. Sağlık Bakanlığınca madde kullanım tıbbi tedavisi ve tıbbi rehabilitasyonu tamamlanan madde bağımlısı çocuklardan 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu gereği tedbir kararı verilenlerin sosyal uyumlarının sağlanması amacıyla çocuk destek merkezlerine kabulleri sağlanmaktadır. Bu merkezlerin temel amacı çocukların temel gereksinimlerini karşılamak, fiziksel, duygusal, psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarını belirleyerek gerekli müdahaleleri gerçekleştirmek, aile ve yakın çevrelerine dönmelerini ve diğer sosyal hizmet modellerine hazır

hâle gelmelerini sağlamak üzere hizmet vermektir. Merkezlerimiz çocukların mağduriyet, yaş ve cinsiyet özelliklerine göre ihtisaslaştırılmıştır. 15 çocuk destek merkezi Sağlık Bakanlığınca madde kullanım tıbbi tedavisi ve tıbbi rehabilitasyonu tamamlanan çocukların sosyal uyumlarını sağlamak üzere hizmet vermektedir. Madde bağımlılığı bulunan çocuklar için merkezler en fazla 30 kapasiteli olarak hizmet vermekte. Çocuk destek merkezinde kalan çocuklara ve ailelerine yönelik psikososyal destek ve müdahaleyi içeren ANKA Çocuk Destek Programı geliştirilmiştir. Program içeriğinde kişilik gelişiminin sağlanması, suç ve madde bağımlılığıyla ilgili davranış değişikliğinin oluşturulması ve kurallı yaşam becerilerinin kazandırılmasıyla ilgili modüller bulunmakta olup bu modüller bağımlı çocuklara uygulanmaktadır.

Mehmet Bekaroğlu, “6,3 milyon kişinin ücretsiz sağlık hizmetlerinden faydalandığını söylüyorsunuz. Bunun içinde Suriyeliler de var.” demiştiniz. Genel sağlık sigortası primini ödediğimiz söz konusu 6,3 milyon kişi içinde Suriyeli sığınmacılar bulunmamakta, bu rakam tamamen Türk vatandaşlarını içermekte. Suriyeli sığınmacıların sağlık harcamaları Sağlık Bakanlığımız tarafından karşılanmakta.

“FETÖ’cülere GSS vermiyorsunuz.”

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Afrikalılarla ilgili önemli tüberküloz ve AIDS şeyi var. Sağlık şeyleri karşılanmıyor, Afrika’dan gelen.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – Onlar da Sağlık Bakanlığıyla ilgili, bizim Bakanlığımızla ilgili değil Afrikalılar da. Ben Sağlık Bakanımıza iletteğim sizin sorunuzu.

Yani, bazı sorular bizim Bakanlığımızla ilgili değil, ben onları da ilgili bakanlıklara iletteğim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bürokrasinin kesyapıştır cevaplarında yok.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – Geldiklerinde tekrarlırsınız.

“FETÖ’cülere GSS vermiyorsunuz, FETÖ’cüler sağlık hizmetlerinden nasıl faydalanacak?”

BAŞKAN – Sayın Bakan, son on dakika, hatırlatma yapayım size.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – Sosyal yardım mevzuatımız gereği kişilerin kimlikleri, geçmişte işledikleri suçlar gibi hususlar sosyal yardım verilmesi veya verilmemesi kararında etken değildir. Sosyal yardım kararları kişilerin muhtaçlıkları, servetleri, hane içinde yaşadıkları refah düzeyleri çerçevesinde verilmektedir.

“Vakıflar AK PARTİ bir üye getirince yardım veriyor, vakıf yönetiminde siyasi kararlar veriliyor.” dediniz. Bilindiği üzere, sosyal yardımlara ilişkin başvurular vakıflara yapılmakta ve hak sahipliği kararı nihai olarak vakıflar tarafından verilmektedir. Bu vakıflar, özel hukuk tüzel kişiliğine haiz yapılardır. Karar organı olan mütevelli heyetlerinde kamu kurumu, yerel yönetim, sivil toplum kuruluşu temsilcileri ve vatandaşların oluşturduğu katılımcı bir yapı hâkimdir. Belediye başkanı, köy ve mahalle muhtarları, STK temsilcisi ve hayırsever vatandaşlar mütevelli üyesi olarak yerel ve sivil inisiyatif temsil ederek muhtaçlık kararının oluşmasını sağlamaktadır. Muhtaçlık kararı öncesinde vakıfımız vatandaşlarımızın bilgilerini Bütünleşik Sosyal Yardım Bilgi Sistemi üzerinden 15 kurumun veri tabanından on-line olarak sorgular. Ayrıca, kişilerin hane ziyareti yapılarak muhtaçlık durumunu yerinde tespit ederiz. Mütevelli heyetleri 3294 sayılı Yasa’nın çizdiği sınırlar içerisinde bağımsız bir şekilde karar almaktadır. Ayrıca, muhtaçlık durumunun objektif şekilde belirlenebilmesi için oluşturduğumuz puanlama formüllerimizin deneme aşaması tamamlanmış olup az önce de belirttiğim gibi 2015 itibarıyla “Sosyal Yardım Karar Destek Sistemi” adıyla yol gösterici nitelikte kullanılmaya başlanmıştır.

“Şanlıurfa’daki vatandaş ‘Açım, aç.’ diyerek kendini yaktı. Bu konudan haberiniz var mı?” Konuya ilişkin olarak Bütünleşik Sosyal Yardım Sistemi’nden ve Suruç Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfından aldığımız bilgilere göre, bahsi geçen vatandaşın 32 yaşındaki Mahmut Ötkün olduğu ve kişinin eşi ve 3 çocuğuyla birlikte Şanlıurfa ili Suruç ilçesinde ikamet ettiği, hapiste olan kardeşini görme isteği gerçekleşmeyince kendisini yakıp adliyeye girmeye çalıştığı, Suruç Kaymakamlığına konuya ilişkin gerekli iş ve işlemlerin yapıldığı tespit edilmiştir.

“Sebepsiz zenginleşme ve bildirim yükümlülüğüne uyulmaması nedenleriyle yersiz ödenen yardımların geri alınmasında mağduriyet oluşuyor.” 2022 sayılı Kanun yardımlarında Bütünleşik Sosyal Yardım Bilgi Sistemi üzerinden on-line olarak hak sahiplerinin bilgileri ilgili kurumların veri tabanlarından sorgulanmakta. Örneğin, Sosyal Güvenlik Kurumu SGK’dan adres ve vefat bilgileri MERNİS’ten sorgulanmakta. Bu şekilde yersiz ödemelerin oluşmasının önüne geçilmiştir. Evde bakım yardımlarında da Bütünleşik Sosyal Yardım Bilgi Sistemi’ni kullanmaya başlayacağız. Bu noktadan sonra, aynı sorgulamalar evde bakım yardımı için de yapılabilecek. Ancak, şimdiki kadar evde bakım yardımına ilişkin olarak yersiz ödemelerin terkinde kanun taslağı, az önce de belirttiğim gibi, hazırlanmış ve Başbakanlıkta.

Otizmlili bireylerin özel eğitim eksikliği nedeniyle yaşadığı sıkıntıları dile getirip bunu sormuştu Vekilimiz. Bakanlık olarak otizmlili bireyi ve ailelerinin yaşam kalitesini artırmak, ailelere destek vermek, sistemli ve nitelikli bakım hizmetlerinin sunulabilmesini sağlamak için uygun politikaların geliştirilmesine yönelik Otizm Spektrum Bozukluğu Ulusal Eylem Planı Taslağını hazırladık. Hazırladığımız eylem planı Yüksek Planlama Kuruluna sunulurken 13 Nisan 2016 tarih ve (2016/8) sayılı Kararıyla onaylandı. 2016-2019 yılları arasındaki üç yıllık kapsayan ulusal eylem planında 7 öncelik ve 65 tedbir getirilmiştir. Otizm Spektrum Bozukluğu Ulusal Eylem Planı Eksen D kapsamında “Eğitsel Değerlendirme, Özel Eğitim, Eğitim ve Rehabilitasyon”la ilgili başlıklarda tedbirler alınmayı öngörmüştür. Bununla birlikte, otizmlili bireylerin özel eğitimleri Millî Eğitim Bakanlığının ilgili genel müdürlükleri Özel Eğitim Kurumları Genel Müdürlüğü ve Özel Eğitim Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmekte.

3 Aralık Dünya Engelliler Günü’nde Otizm Eylem Planı’mızı inşallah açıklayacağız. Otizmle ilgili çalışmalarımızı dünyanın saygın sivil toplum kuruluşlarından olan AUTISM SPEAKS’le birlikte yürütüyoruz. Türkiye’de de bu konuda çalışan başarılı akademisyenlerden danışmanlık desteği alıyoruz.

“Romanlara yönelik yaşam alanları oluşturulması kapsamında çalışmanız var mı?” Bakanlığımız konuyla ilgili çalışmaların koordinasyonunu üstlenmiş durumda. Roman Vatandaşlara Yönelik Strateji Belgesi Ve Eylem Planı kapsamında Çevre Bakanlığı da dâhil olmak üzere, çok sayıda kurumun sorumlulukları bulunmakta. Bu kapsamda, Çevre Bakanlığı konut yapımı ve tamiratı konusunda sorumlu kılınmıştır.

“Kaç kadın il müdürümüz bulunmakta?” sorusu vardı. Bakanlığımızda Burdur, Kırıkkale, Kırklareli, Erzurum olmak üzere, 4 kadın il müdürümüz şu anda görev yapmakta.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Az değil mi Sayın Bakan?

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – Çok az, çok çok az. Sayısının fazlasıyla artması gerekiyor.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Mesela, Tokat’ta bayan müdür hanım iki yıldır hizmet ediyordu, aldınız görevinden.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – Asla yeterli bulduğumuzu söyleyemem.

“Otizm Eylem Planı sahada nasıl uygulanacak?” İlgili bakanlıkların stratejik planlarına Otizm Eylem Planı’mızın maddelerini ekleteceğiz. İzleme kurulu Bakanlığımız tarafından oluşturulacak ve altı ayda bir ilerleme raporlarıyla da bu eylem planının takibini biz yapacağız, hep birlikte.

“Şiddet, istismar konularında Yargıtay içtihadı birleştirme kararı çalışması yapıyor musunuz?” Yargıtay içtihatları birleştirme kararları Yargıtay tarafından verilmekte. Anayasa’nın 138’inci maddesinin ikinci fıkrasına göre “Hiçbir organ, makam, merci veya kişi yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez, genelge gönderemez, tavsiye ve telkinde bulunamaz.” Bu sebeple, bu sorunun muhatabı Bakanlığımız olmamakta.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Herhâlde o soru, “Yargıtay kararlarını dikkate alıyor musunuz?” olacaktı. Kim sordu acaba Sayın Bakanım?

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – “Kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında savcılara, hâkimlere eğitim verilebilir mi?” yine Sayın Çakırözler’in sorusu. Bakanlığımız ile Türkiye Adalet Akademisi iş birliğinde hâkim ve savcılarımıza yönelik cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddetle mücadele konularında eğitim programları düzenlenmekte. Bu kapsamda, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi kapsamında farklı meslek gruplarına yönelik olarak eğitici eğitimleri, eğitimler ve süpervizyon eğitimlerini gerçekleştirmiş olup 22 hâkim ve savcı ile 125 yazı işleri müdürü, 147 aile mahkemesi uzmanının eğitici eğitimleri tamamlanmıştır. Ayrıca, 107 hâkim ve savcıya yönelik üç günlük meslek içi ve meslek öncesi eğitimler gerçekleştirilmiştir ve bu konuda çalışmalarımız artarak devam edecektir.

İşitme engellilerin cihaz ödemesinde sorun olduğu, altyazılı televizyon programlarının olmadığı, ÖTV indiriminden yararlanma, EKPS’de eşit şartlarda yarışmadıkları gibi hususları sormuş yine Utku Çakırözler. İşitme cihazı ödemelerine ilişkin olarak SGK SUT Komisyonuna gelen talepler değerlendirilmekte.

Engelliler için ÖTV indirimindeki temel mantık, toplu taşıma kullanmada zorluk yaşayan engelli bireylerin hareket olanağına destek olmaktır.

EKPS’de de işitme engelliler, işitme engelliliğinin doğuştan veya sonradan gerçekleşmesi durumuna göre ÖSYM Bilim Kurulunca oluşturulan sorular çerçevesinde sınava alınmaktadır. Yazılı olarak daha detaylı bilgiyi sunacağız.

“Sosyal yardım istatistikleri düzensiz ve geç yayınlıyor.” Bakanlık olarak yapılanmamız nedeniyle sosyal yardımlar dâhil olmak üzere faaliyetlere ilişkin bilgiler kamuoyuna yıllık faaliyet raporları aracılığıyla açıklanmakta. Söz konusu yıllık faaliyet raporlarına Bakanlık web sayfası üzerinden ulaşılabilir.

Erişilebilirlik uygulamaları ve erişilebilirlik izleme çalışmalarının ne aşamada olduğu sorulmuştu. 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun’un geçici 2’nci ve geçici 3’üncü maddelerine istinaden her ilde valilikler bünyesinde erişilebilirlik izleme ve denetleme komisyonları oluşturulmuştur.

BAŞKAN – Evet, Sayın Bakanım, süreniz doldu. İsterseniz, bir teşekkür için...

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Bu Sayıştayın çok ciddi denetim şeyleri vardı.

BAŞKAN – Arkadaşlar, müsaade ederseniz, bakın, biraz sonra...

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – Yazılı olarak verelim.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Ama buradaki en önemli görevlerden biri denetim ve Sayıştay raporlarının görüşülmesi.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, buyurun bir yarım saat daha süre vereyim size, o kısmı cevaplayalım!

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – Hayır, ben yazılı olarak hepsini vereceğim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Sayıştayla ilgili olanları alalım.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Hayır, Sayıştayla ilgili... Bizim buradaki görevimiz bu.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – Sayın Başkanım, hepsine yazılı olarak cevap vereceğim, vekillerimiz hiç merak etmesinler.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Sayın Bakanım, buradaki çalışmaların en önemli başlıklarından biri, Sayıştayla ilgili ortaya çıkan rapor tespitleriyle ilgili Bakanlığımızın vereceği denetime karşı cevaptır. Siz birçok soruya cevap verdiniz...

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – Sizin Sayıştayla ilgili sorunuza cevap vereyim.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Benim değil sadece, buradaki tespitlerle ilgili. Bunun savunmasını herhâlde baştan vorseydiniz daha doğru olacaktı diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Ama Sayın Kuşoğlu konuşmasında şunu söyledi: Bunun Sayın Bakanın alanı olmadığını ve diğer ilgili bürokrat arkadaşların...

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Sayın Kuşoğlu'nun bahsettiği konu belli konularla ilgili ama denetimiyle ilgili cevabı Sayın Bakan cevaplamalı.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Bakan bilmez ama sorumlulu.

BAŞKAN – Tamam, Sayın Bakan da cevapları yazılı olarak ileteceğini ifade ediyor. Ama yine, Sayın Tamaylıgil'in sorusuyla ve Sayıştayla ilgili elinizde olan cevapları alalım Sayın Bakan.

Buyurun.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – Bakanlığımızın genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin 2017 yılında edinebilecekleri taşıtları gösteren cetvelde 31 adet T22 diğer taşıtlar ve 5 adet T15 ambulansın kullanım amaçları sorulmuştu.

BAŞKAN – Ambulanları sordular özellikle, evet.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Nasıl kullanacaksınız? Hastane falan yok, bu araçları nasıl kullanacaksınız/

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – 5378 sayılı Engelliler Hakkındaki Kanun'un geçici 2'nci ve geçici 3'üncü maddelerine istinaden, valilikler bünyesinde oluşturulan erişilebilirlik izleme ve denetleme komisyonlarında engelli sivil toplum kuruluşu temsilcileri de görev yapmakta olduğundan, komisyonların denetimlere giderken ulaşımları il müdürlüklerimizce karşılandığından erişilebilir olarak düzenlenmiş taşıtlara ihtiyaç bulunmakta. 2016 yılında aynı amaçla kullanılmak üzere 51 adet lift donanımlı minibüs 51 ile teslim edildi. Dağıtımı yapılmayan diğer illere gönderilmek üzere 31 adet lift donanımlı araçların alımı planlanmıştır. 5 adet T15 ambulans aracımızdan 3 tanesi Engelli, Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğünce, 2 adeti de Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünün taşra kuruluşlarında hasta nakil aracı olarak kullanılmak üzere talep edilmiştir. Engelli ve yaşlı rehabilitasyon merkezlerimiz var ve orada yatalak hastalarımız da bulunmakta, oralarda kullanılacak.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – O zaman, ambulans değil hasta nakil aracı almanız gerekir Sayın Bakanım, siz daha iyi bilirsiniz.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – Bakın, bu kişilerin acil olarak hastaneye de nakledilmeleri gerekiyor.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – 112 gelecek Sayın Bakan onun için.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – Bizim kuruluşlarımızda hekimler de var biliyorsunuz.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Sayın Bakanım, sağlık hizmeti tek elden verilir, onun için, oraya ambulansla, 112... Hasta nakil aracı alırsınız, olur.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – “Sayıştay tarafından 2015 Yılı Performans Denetim Raporu’nun değerlendirilmesinde toplam kaynak ihtiyacı tablosu programı hazırlama rehberine neden uygun olarak hazırlanmadı?” Söz konusu bulguya 2014 Yılı Performans Programı Denetim Raporu’nda da yer verilmiş olup ilgili denetim, 2015 Yılı Performans Programı yürürlüğe girdikten sonra gerçekleştirildiği için ancak 2016 Yılı Performans Programı hazırlıklarında dikkate alınabilmiştir. 2016 yılında genel bütçe kapsamında Bakanlığımıza tahsis edilen 24 milyar 799 milyon 651 bin liralık bütçe tutarının tamamı performans programına bağlanmıştır.

“Huzurevlerindeki döner sermaye saymanlıklarında muhasebe kayıtları neden hatalı atılmıştır?” Sayıştay raporunda bahsedilen hatalı muhasebe kayıtları bulunan iller tespit edilerek gerekli yazışmalar yapılmış ve kayıtlar mevzuata uygun hâle getirilmiştir.

“Sayıştay raporlarına bakıldığında çocukların sokağa çıkmasını önlemeye yönelik niçin veri bulunamamaktadır?” 28554 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Sosyal Hizmet Merkezleri Yönetmeliği çerçevesinde, çocuk gençlik merkezleri sosyal hizmet merkezlerine dönüştürülmüştür. Söz konusu çalışma, performans göstergesi olmaktan çıkarılmıştır.

2015 Yılı Sayıştay Faaliyet Raporu’nda belirtilen Bakanlığımız iç denetçi sayısının yetersizliği göstergesinin yetersizliğine ilişkin... Bakanlığımızda sayısal olarak iç denetçi eksikliği vardır. Kadro sayısı 20 olmasına rağmen mevcut sayı 9’dur.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, Sayın Bekaroğlu hem mutlu oldu hem ikna oldu.

Teşekkür ediyoruz.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANI FATMA BETÜL SAYAN KAYA (İstanbul) – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, Sayın Bakanımıza sunumları için teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, bütçeler üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, Bakanlığımızın bütçe ve kesin hesabını okutacağım ve oylarınıza sunacağım.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının bütçesinin fonksiyonlarını okutuyorum:

(Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı 2017 yılı bütçesi ile 2015 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi.)

BAŞKAN – Hayırlı uğurlu olsun.

Bütün katılımcılara teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, ikinci bölümdeki bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporlarını görüşmek üzere birleşime 20.45’e kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 20.00

BEŞİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 20.53

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Emine Nur GÜNAY (Eskişehir)

BAŞKAN – Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, çok Değerli Bakanımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli temsilcileri, değerli bürokratları, basınımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 9’uncu Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

Gündemimizde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları bulunmaktadır.

Şimdi sunumunu yapmak üzere Çevre ve Şehircilik Bakanımız Sayın Mehmet Özhaseki’ye söz veriyorum.

Sayın Bakanım, süreniz otuz dakikadır. Metin daha uzun görünüyor, otuz dakikada toparlamanızı rica edeceğiz.

Buyurun Sayın Bakan.

IV.- SUNUMLAR (Devam)

2.- Çevre ve Şehircilik Bakanı Mehmet Özhaseki’nin 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) hakkında sunumu

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANİ MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) - Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, sayın milletvekilleri, kıymetli basın mensupları; Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızın gerçekleştirdiği faaliyetler ile 2017 yılı bütçe tasarısı hakkında bilgi sunmak üzere huzurlarınızdayım. Bu vesileyle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; çevre ve şehircilik alanında geniş bir görev ve sorumluluk üstlenen Bakanlığımız, 65’inci Hükümet Programı’nda da ifade edildiği üzere şehirlerimizin, kültürümüzün renklerini yansıtan, afetlere dayanıklı ve çevreye duyarlı bir biçimde gelişmesi için çalışmalarını sürdürmektedir. Çevreyi gelecek nesillere karşı bir sorumluluk bilinciyle ele almakta ve bir emanet olarak görmekteyiz. Diğer taraftan, dünyada giderek artan oranda nüfusun şehirlerde yaşadığı, zenginliğin ve kültürün şehirlerde geliştiğini dikkate aldığımızda yaşanabilir kimlikli şehirler oluşturmak temel önceliğimizdir. Bu kapsamda 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’yle Bakanlığımıza kentsel dönüşümün yürütülmesinden çevrenin ve tabiat varlıklarının korunması ve çevresel faaliyetlerin denetlenmesine, her tür ve ölçekte plan yapımı ve onaylanmasından kamu binalarının yapımı, enerji verimliliğinin artırılması, yapı malzemeleri ile yapıların denetimine, ulusal coğrafi bilgi sisteminin kurulmasından iskân projelerinin gerçekleştirilmesi ve mahalli idarelere mali ve teknik destek sağlanmasına kadar çok geniş bir yelpazeye yayılan görevler verilmiştir.

2017 yılı bütçe tasarısında Bakanlığımız için 1 milyar 823 milyon 914 bin TL, bağlı kuruluşumuz Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü için ise 919 milyon 482 bin TL olmak üzere merkezi yönetim bütçesinden toplam 2 milyar 743 milyon 396 bin TL ödenek öngörülmüştür.

Sayın Başkan, değerli üyeler; insanların iş ve yaşam ortamlarının kalitesi temel kalkınma ve refah göstergelerinden birisidir. Bu kapsamda, şehirlerimizin afetlere dayanıklı, çevreye duyarlı, kültürel değerlerimizi esas alan, sosyal dayanışmayı ve kaynaşmayı teşvik edecek şekilde tasarlanması ve inşa edilmesi için çalışmalarımızı sürdürmekteyiz. Ana hedefimiz her zaman insan odaklı şehirler olmalı çünkü biz “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.” medeniyetinin temsilcileriyiz. Siyaseti de hizmeti de sadece insanımız için yapıyoruz. Kültür ve medeniyet tasavvurumuzdan kopmadan her şehrin kimliğine sahip çıkmalıyız. Bu anlamda, birbirine benzemeyen, kendi dokusunu, kimliğini koruyan şehirler kurmayı hedefliyoruz. Bunun için de yerel yönetimlere rehberlik ederek onlarla işbirliği içerisinde çalışacağız.

Bakanlığımız planlamaya yön veren, yerel yönetimlere rehberlik eden, kimlikli, sağlıklı ve çevre dostu şehirler için çalışmaktadır. Ülke bütününde, sosyal, ekonomi ve çevre politikaları ile stratejileri fiziki mekânla ilişkilendiren Ülke Mekânsal Strateji Planı çalışmaları başlatıldı. Bu sayede kalkınma planı ve strateji belgeleri mekâna yansıtacak, sektörel kararların mekânsal organizasyonu sağlanacaktır. 2017 yılı sonuna kadar Ülke Mekânsal Strateji Planı'nın başta yatırımcı bakanlıklar olmak üzere tüm paydaşların katılımıyla tamamlanmasını hedefliyoruz. Ayrıca, ülkemizde çevre düzeni planlarının yüzde 97'sini tamamladık, 2017 yılı sonuna kadar da plansız alan kalmayacaktır.

Yaptığımız çalışmalarla kıyı alanları planlamasında önemli mesafeler kaydettik. Ülkemiz kıyıların planlı gelişimini sağlamaya yönelik İskenderun ve İzmit Körfezleri ile Antalya, Samsun ve Bursa bütünlük kıyı alanları planlama çalışmaları sonuçlandırılmıştır. 8.591 kilometre olan Türkiye kıyıların yüzde 20'sinde bütünlük kıyı alanları planları tamamlanmıştır. Aydın-Muğla ve Balıkesir-Çanakkale bütünlük kıyı alanları planı çalışmaları 2016 yılı içerisinde başlatılmış olup 2017 yılı sonunda tamamlanacaktır. Ülkemiz kıyıların tamamına ilişkin bütünlük kıyı alanları planlarının 2018 yılı sonuna kadar tamamlanması hedeflenmektedir. Ayrıca, ülkemiz deniz kıyılarına ait kıyı kenar çizgisi tespitlerinin tamamını da bitirdik. 2016 yılında ise gerçek ortofoto haritalar üzerine göl kıyılarına ilişkin kıyı kenar çizgisi tespitlerine başlandı. 2017 yılı içerisinde tabii göllerin kıyı kenar çizgisi tespitlerinin tamamlanmasını hedefliyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; imar planına esas jeolojik-jeoteknik ve mikro bölgeleme etüt raporları ile afet tehlikelerinin belirlenmesi, yerleşime uygunluk durumunun ortaya konması ve afete duyarlı planlama yapılarak afet risklerinin azaltılması sağlanmaktadır. 2011-2016 arasında Bakanlığımızca 13.388 adet jeolojik etüt raporu onaylandı. Mekânsal planlama sürecinde afete duyarlı planlama yapılması, afet risklerinin azaltılarak güvenli ve sürdürülebilir yerleşim alanlarının oluşturulması amacıyla bütüncül ve detaylı çalışmaları içeren mikro bölgeleme etütlerinin yaygınlaştırılmasına devam ediyoruz. Bakanlığımızca 29 ayrı bölgeye ait yaklaşık 110 bin hektarlık alanın mikro bölgeleme etüt raporunu onayladık.

İstanbul Finans Merkezi çalışmalarını Hükümet olarak önemsiyoruz. Uluslararası sermayenin dikkatini çeken İstanbul Finans Merkezi alanında altyapı ve inşaat çalışmalarını 2018 yılında tamamlamayı hedefliyoruz. Bölgenin başta nüfus yapısı olmak üzere tüm ulaşım ve metro aksları etüt edilerek tasarlanan İstanbul Uluslararası Finans Merkezi, trafik karmaşasından tümüyle yalıtılmış bir şekilde, ileriye dönük yeni metro bağlantıları ve çevre yollarıyla birlikte planlanmış olup, yeni yaya geçişleri ile desteklenmiştir.

Riskli alan veya rezerv yapı alanı ilan edilen alanlarda, sosyal donatıları sağlanmış, mekân kalitesi yükseltilmiş yeni imar planları süratle onaylanıyor. Buna ek olarak kentsel tasarım projeleri şehir estetiği ve silüeti göz önüne alınarak yürütülüyor. Kentlerin Kimliğinin Geliştirilmesine Yönelik Kentsel Tasarım Rehberlerinin Hazırlanması Projesi 2016 yılında tamamlanacak ve belediyelere rehber olacaktır.

Ülke genelinde mekânsal planları takip etmeye başladık. Haziran 2014'ten bu yana her bir mekânsal planın veya plan değişikliğinin Bakanlığımız tarafından verilen bir plan işlem numarası var. 70 bin adetten fazla imar planını veya değişikliğini elektronik ortamda kayıt altına aldık.

Sayın Başkan, değerli üyeler; sağlıklı ve güvenli yaşama çevreleri oluşturmak amacıyla çıkarılan 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun kapsamında dört buçuk yıllık uygulama dönemini geride bırakmış bulunmaktayız. Bugüne kadar yapılan çalışmalarla 3 milyondan fazla vatandaşımızın can güvenliğini teminat altına alacak dönüşüm faaliyetlerini başlattık. 81 ilimizde kentsel dönüşüm, 49 ilimizde 188 adet riskli alan, tüm bunların büyüklüğü 12 bin hektar ve bulunan bina sayısı 250 bin adet, bu yapılardan bağımsız olarak da 550 bin adet konut bulunmaktadır. Riskli alanlar içerisinde 1 milyon 750 bin kişi yaşamaktadır. Ülke genelinde 406.536 adet konut ve iş yerini riskli yapı statüsünde yeniliyoruz. Bunlardan 153.852 konut, 20.287 iş yeri olmak üzere toplam 174.139 adet bağımsız bölüm içeren 60.472 adet riskli binanın yıkımı sağlanmıştır. 5 ilde yıpranan tarihî ve kültürel taşınmazların korunması amacıyla yenileme alanı ilan ettik. 20 ilde kentsel dönüşüm ve gelişim alanı ilan ettik. Kentsel dönüşüm çalışmaları kapsamında ülke genelinde 1 Milyar 400 Milyon TL kira yardımı olmak üzere, toplam 2 Milyar 500 Milyon TL kaynak kullandık. Hedefimiz, kentsel dönüşümü ülke çapında daha yaygın hâle getirmek ve hızlandırmak, mevzi çözümler üretmek ve çözüm ortağı olmaktır. Büyükşehirlerde yaşanan tıkanıklığı çözmek üzere birçok projeye de Bakanlık olarak çözüm ortağı olarak giriyoruz. Bunlardan birisi Fikirtepe'dir, birisi İstanbul Üsküdar'dır, diğeri İstanbul Gaziosmanpaşa, diğeri İzmir Karabağlar gibi bölgelerde de tıkanın bölgelerdeki kentsel dönüşümü hızlandırmak adına Bakanlık olarak gidip orada çözüm ortağı olmaya devam ediyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sunuşumun bu bölümünde Hükümetimizin terörden etkilenen bölgelerde yürüttüğü çalışmalara da değinmek istiyorum. Bölücü ve hain terör örgütünün bölgedeki çukur siyaseti sonucu yaklaşık 30 bin konut kullanılamaz hâle gelmiştir. Bölgedeki belediyeler asli faaliyetleri yerine Kandil'e hizmet etmeyi birinci iş gördüklerinden dolayı vatandaşlar altyapı hizmetlerinden de mahrum bırakılmışlardır. Bölgede güvenlik sağlandığı gibi, huzur ve barış kalıcı olarak tesis edilmiş olup şimdi sıra yaraların sarılması zamanıdır. İmar çalışması sürdürdüğümüz yerler Sur, Şırnak il merkezi, Cizre, Silopi, İdil, Nusaybin, ve Yüksekova'dır. Bu 7 bölgede zarar tespit çalışmalarını bitirdik, ağır hasarlı yapıların yıkımı ve enkaz kaldırma işlemleri büyük ölçüde tamamlandı. Vatandaşlarımızı bilgilendirmek için irtibat ofisleri kurduk, ayrıca o bölgeyi riskli alan ilan edip yeni yapacağımız yerleşim ve rezerv alanlar belirledik ve orada yeni rezerv alanlarda konut yapımı için de imar planlarına ve projelerine başladık. Ayrıca bazı yerlerde ihtiyaç duyduğumuz için kamulaştırmalar yaptık ve yakında da orada inşaatlarımız başlıyor. Koruma amaçlı imar planı çerçevesinde Sur'da Diyarbakır evlerinin restorasyonu, sokak sağlıklılaştırması, cami, kilise gibi tarihî yapıların restorasyon ve rekreasyon alan çalışmalarını başlattık. Bu bölgede bu amaçla 10 Milyar TL'nin üzerinde bir yatırımı gerçekleştirilmeyi hedefliyoruz. Bu şehirlerde altyapı ve sosyal donatı alanlarıyla birlikte 36 bin konut yapılacak, Diyarbakır Sur ilçesinin tarihî dokusu korunarak şehir yeniden imar edilecek. Orada 2012 tarihli koruma amaçlı imar planı var, sonuna kadar buna uygun hareket ediliyor. Sur dışındaki yerlerde bütün işlerimizi en geç bir yıl içerisinde bitiririz ancak Sur'da da altyapıyı, üst yapıyı tamamıyla bitiririz ama tarihî konakların yeniden inşa edilmesi biraz zaman alabilir. Geçtiğimiz günlerde zaten büyük bir projeye Sayın Başbakanımızın da katılımıyla ilk temeli attık orada.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Bakanlığımız koordinatörlüğünde başlatılan Gerçek Ortofoto ve Coğrafi Veri Üretimi Projesi'ni yıl içerisinde tamamladık. Uçaklardan alınan görüntüler ile tüm il ve ilçe merkezlerimizin üç boyutlu ve 10 santimetre çözünürlüklü hassas görüntü altlıklarını oluşturduk. Kentsel alanlardaki her türlü projelendirmede kullanılabilecek veri kaynağını hazırladık. Gerçek ortofoto üretimi tamamlanan bölgelerin tamamı yerel yönetimler, kamu kurum ve kuruluşları ile paylaşılmaya

başlandı. Bakanlığımız ve Doğal Afet Sigortaları Kurumu iş birliği ile gerçekleştirilen Gerçek Ortofoto ve Coğrafi Veri Üretimi Projesi ülkemizde bir ilk olma özelliğinin yanında dünyada da sayılı projeler arasında yer almaktadır. Proje kapsamına alınan 40 bin kilometrekare alanda tüm il, ilçe ve beldelerin yerleşim ve gelişme alanlarını kapsayacak şekilde kıyı bölgelerinde, sosyal, kültürel, sanayi ve turizm alanlarında yüksek çözünürlüklü ve üç boyutlu ortofoto üretimi yapılmıştır. Bu ortofoto üretimleri üç yılda bir yenilenecektir. Bütün belediyelerimize ücretsiz olarak verildiği gibi belediyelerimizin de ayrıca bir tasarrufa gittiklerini söylemeliyiz burada.

Değerli Başkan, değerli milletvekilleri; hizmetlerimizi teknoloji üreten bir politikayla sunuyoruz. Bilgi teknolojileri için sadece kullanıcı olarak kalmak yönündeki eğilimleri geride bıraktık. Millî Coğrafi Bilgi Sistemi yazılımımızı yeni teknolojilerle ve yerli imkânlarla geliştirdik. Geliştirdiğimiz millî yazılım ile kamudaki lisans maliyetlerini de azalttık. Yerel yönetimlerde teknoloji kullanımını artırmak için projeler başlattık. Akıllı şehirlerin bilişim altyapısını ve bilgi kanallarını oluşturmak üzere geliştirdiğimiz Bulut Kent Bilgi Sistemi, en küçük belediyemizde de bilgi teknolojilerinin günümüz koşullarında kullanılmasını sağlayacaktır. Ayrıca fenni mesullerin izlenmesinin ve 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında düzenlenen yapı belgelerinin takibinin elektronik ortamda yapılmasını teminen Yapı Denetim Sistemi'nin alt modülü şeklinde düzenleme yapılması çalışmaları da devam etmektedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; yapı müteahhitlerinin etkin denetimi için Yapı Müteahhitliği Bilişim Sistemi hizmete sokuldu. Bu sistem ile yapı ruhsatına tabi yapıların müteahhitliğini üstlenen yapı müteahhitlerine yetki belgesi numarası verilmeye başlandı. Aynı zamanda, sorumluluklarını yerine getirmeyen yapı müteahhitlerinin yetki belgesi numaralarının iptaline de başladık. Yapı Müteahhitliği Bilişim Sistemi'nde bugüne kadar 355.401 yapı müteahhitliği yetki belgesi numarası tanımlandı. Yapı sektöründe çalışan ustalar geçici ustalık yetki belgesi düzenlenerek kayıt altına alındı ve bu sayede etkin izleme sağlandı. Ayrıca İmar Kanunu üzerinde çalışmalar yapıyoruz, inşallah 2017 yılı içerisinde bunlar da gelecekler. Bu imar planlarında İmar Kanunu'nda yapılacak düzenlemelerde imar planı değişikliklerinin disiplin altına alınması hedeflenmektedir. Plan değişikliği sonucu oluşan değer artışından kamunun pay alması özellikle hedeflenmektedir. Alınan payın düzenli kentleşme ve altyapı hizmetlerinde kullanılmasını amaçlıyoruz. Kentlerin bundan sonraki gelişmesinde kimlikli yapıların ortaya çıkması amacıyla her şehrin yöresel özellikleriyle ekonomik ve coğrafi farklılıklarını göz önünde bulundurarak, ayrıca kentsel dönüşüm faaliyetlerinin yürütüldüğü alanlarda, gerekse işlemlerine başlanılmış olan inşaatlarda vatandaşların yönetmelik değişiklikleri nedeniyle oluşabilecek mağduriyetlerini gidermek amacıyla Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliği yeniden ele alınmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; binalarda enerji kimlik belgesi uygulaması hayata geçirildi. Binalarda enerji verimliliği konusunda farkındalık oluşturuldu. Bu sektörde yetkilendirilen 12 bin enerji kimlik belgesi uzmanı tarafından 442.500 bina için enerji kimlik belgesi düzenlendi. Merkezî ısıtma sistemli binalarda gider paylaşımını düzenleme amacıyla 84 firma yetkilendirildi. Özellikle mevcut bina sahiplerine ve mevcut binalarda uygulama yapacaklara rehberlik yapacak olan ısı yalıtım uygulama kılavuzu hazırlandı. Ayrıca binaların yangına karşı güvenliğinin artırılması amacıyla mantolama, ısı yalıtımı yapı malzemelerine yangın güvenlik raporu zorunluluğu getirildi. Otopark Yönetmeliği'nin güncel uygulama ve teknolojik gelişmelerin gerisinde kalması nedeniyle, otopark alanları ve kullanımlarına çözümler getiren yönetmelik revizyon taslağı hazırlanmıştır.

Ülkemizde yapısal çelik tasarımıyla ilgili Çelik Yapıların Tasarım, Hesap ve Yapım Esaslarına Dair Yönetmelik 1 Eylül 2016 tarihinde yürürlüğe girdi.

Üretim kapasitesi olarak dünyada ilk 10 ülke arasında olduğumuz yapı malzemelerinin denetim faaliyetlerinin daha etkin ve verimli gerçekleştirilmesi amacıyla mobil piyasa gözetim ve denetimi uygulamasını tüm illere yaygınlaştırdık.

Ayrıca, Bakanlığımızca hibe veya krediyle desteklenen bisiklet yollarının kriterleri belirlenerek Şehir İçi Yollarda Bisiklet Yolları, Bisiklet İstasyonları ve Bisiklet Park Yerleri Tasarımına ve Yapımına Dair Yönetmelik yayımlandı. Belediyelerin destek başvuruları ve sundukları bisiklet yolu projeleri, ilgili yönetmelik kapsamında incelenmeye başlandı.

Yapı Denetim Kanunu kapsamında, ülke genelinde 386 bin adet işe ait olmak üzere, 692 milyon metrekare inşaat alanının denetimi yürütülmekte olup, 28.707 adet mimar ve mühendis denetçi olarak belgelendirilmiştir.

Yapı güvenliğinin sağlanması önceliğinden hareketle, yapılarda kullanılan betonun denetimi de büyük önem arz etmektedir. Bu kapsamda, inşa edilecek yapılardaki beton imalatlarından alınan numunelerin çip sistemiyle etiketlenerek izlenmesi ve beton deney sonuçlarının laboratuvar ortamından anlık olarak alınabilmesine yönelik pilot uygulamaları başlattık.

Ayrıca, İskân Kanunu uygulamaları kapsamında hak sahiplerince yapılan iskân talepleri yöresel özellikler de göz önünde bulundurularak karşılanmaktadır. 2003-2016 yılları arasında 3.563 proje desteklenmiş olup yaklaşık 517 milyon TL yatırım yapılarak planlı alanlarda 8 bine yakın konut hak sahiplerine teslim edilmiştir.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne Su Götürme Projesi kapsamında yapımı tamamlanan Alaköprü Barajı'ndan etkilenen 326 ailenin konutları teslim edilmiştir.

Yine, Ahıska Türkleri için 677 aileden 302'sinin yerleşimleri sağlanmış, diğer çalışmalar da devam etmektedir.

Bu kapsamda Kahramanmaraş Göksun Gücüksü köyünde 76 ailenin iskânına, Kütahya Arslanapa Kureyşler köyünde 31 ailenin iskânına yönelik yöresel mimariye uygun proje çalışmaları devam etmektedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; çevre dünyanın gündeminde önemli bir yer tutuyorsa, bunun sebebi insanoğlunun emanet şuurundan uzaklaşmış olmasıyla izah edilir.

Bizim inanç değerlerimizde, emanet, hayatın tümünü kuşatan bir kavramdır. Zaman, mekân, eşya, ömür, beden ve çevre bize emanettir. Bizler tabiatın dilinden konuşan bir medeniyetin mensuplarıyız. Yeryüzünde gençlerini fidana benzeten başka bir millete rastlayamazsınız. Ne zaman ki dünyada Sanayi Devrimi ve yüksek teknolojiyle tanışma oldu, bu durumun sürüklemiş olduğu hızlı tüketim anlayışı artık hepimizi dünya ve çevre noktasında bir kere daha dikkatli olmaya sevk ediyor. Bu anlamda da birçok çalışma var ve başarı var.

Birincisi, katı atık düzenleme, depolama tesisi sayısı 2000'li yılların başında sadece 15 iken 82'ye ulaşmıştır, bugün itibarıyla 1.091 belediyede 52 milyon nüfusa hizmet verilmektedir. Yaptığımız eylem planında da 2023 yılına kadar katı atık düzenleme tesisi olmayan hiçbir belediye kalmaması hedeflenmektedir. Ayrıca, bu tesislerden de şu anda 155 megavatlık bir elektrik üretmekteyiz.

Hâlihazırda yürütülen çalışmalarla atık yönetiminin sağladığı katma değer yıllık 3 milyar TL'ye, doğrudan istihdam ise 60 bin kişiye ulaşmıştır. 2023 yılında ise 10 milyar TL katma değer ve bu alanda istihdam edilecek kişi sayısı da 100 bine ulaşacaktır.

Bir başka konu, atık su arıtma tesisleridir. 2016 yılında, bugün itibarıyla belediye nüfusunun yüzde 80'ine ulaşılmış bulunmaktadır. Ayrıca, 7 havzada kirlilik önleme eylem planları hazırlanmıştır. Öncelikli olarak Büyük Menderes, Seyhan, Ceyhan, Batı Akdeniz, Kuzey Ege, Doğu Akdeniz, Küçük Menderes havzalarında yaklaşık 1 milyar 600 milyon TL çevresel altyapı yatırımlarının en kısa süre tamamlanabilmesi için yerel yönetimlerin katı atık düzenleme, depolama ve atık su arıtma tesislerini destekleme çalışması başlatılmıştır. İnşallah, 2023 yılında hiçbir atık su arıtılmadan artık doğaya deşarj edilmeyecektir. Ayrıca, Bakanlığımız enerji giderlerinin de yüzde 50'sini karşılamaktadır.

Temiz denizlerimizin bir göstergesi olan mavi bayraklı plaj sayısı 2002 yılında 151 iken bugün 444'e ulaşmıştır ve dünya 2'ncisiyiz, inşallah 1'inci olacağız.

Ayrıca, 2002 yılında yine gemilerden atık alım hizmeti hiç verilmezken, bugün 269 noktada, limanda atık alım hizmeti verilmektedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; ülkemiz iklim değişikliğiyle mücadelede büyük bir mesafe kaydetti. 2004 yılında Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne ve 2009 yılında Kyoto Protokolü'ne taraf olduk. Ayrıca, 22 Nisan 2016'da da Paris Anlaşması'na imza attık.

Bu anlaşmalarda biz 2030 yılına kadar sera gazı emisyonlarında yüzde 21'e kadar indirim yapacağımız taahhüdünde bulunduk. Ulusal katkımıza göre sadece 2030 yılında 246 milyon ton, 2012-2030 yıllarında ise toplam 1 milyar 920 milyon ton sera gazı emisyonunu önlenmiş olacağız.

Ayrıca, iklim değişikliğiyle ilgili çalışmalarımızı 2012, 2014 ve 2016 yılında aldığımız Ozon Tabakasını Koruma Onur Madalyası'yla da taçlandırdık. Ayrıca, şehirlerimiz için gürlü haritalarını hazırladık.

Bakanlığımızca çevre katkı paylarından yerel yönetimlerin çevre yatırımları için son on dört yılda 11.868 adet projeye 1 milyar 322 milyon TL şartlı nakit yardımı yapıldı.

Avrupa Birliği tarafından sağlanan mali yardımların 2007-2013 yıllarını kapsayan IPA I döneminde ülkemize çevre sektörü için 705 milyon avro tahsis edilmiştir.

Çevre Operasyonel Programı kapsamında şu ana kadar toplam bütçesi 981 milyon avro olan 39 çevre altyapı projesinin başvurusu Avrupa Komisyonuna yapılmış olup, 31 inşaat işe başlamıştır, devam etmektedir.

IPA'nın ikinci dönemi 2016 yılının Nisan ayında resmî olarak başlamıştır. Buna göre de IPA fonlarıyla Çevre ve İklim Eylemi Sektör Operasyonel Programı aracılığıyla Türkiye'nin çevre ve iklim değişikliği sektörüne mali katkı da sağlanacaktır.

Çevresel etki değerlendirilmesi, yatırımların çevresel etkilerinin ölçülmesi ve gerekli tedbirlerin alınması yönünde önemli bir süreçtir. ÇED Yönetmeliği, Avrupa Birliği uyum çalışmalarıyla ülkemizin ihtiyaçları doğrultusunda yeniden revize edildi. Yönetmelikte halkın katılımı süreci daha da güçlendirildi ve yönetmelik sınırını aşan hususlar hariç, Avrupa Birliği ÇED Direktifi'yle tam uyumlu çalışır hâle gelmiştir. ÇED Yönetmeliği kapsamındaki iş ve işlemler artık elektronik ortamda Çevrimiçi ÇED Süreci Yönetimi Sistemi üzerinden yapılıyor.

2014-2015 yılları arasında yenileme çalışmaları yaptığımız analiz laboratuvarımızda, tamamlanması uzun zaman alan analizler çok kısa sürede yapılabilmektedir. Bu sayede yıllık 2 milyon TL'nin ülkemizde kalması sağlanmıştır. Çevre mevzuatı kapsamında hâlihazırda 174 laboratuvar yetkilendirilmiştir.

Kurulu kapasitesi 10 bin metreküp/gün üzerinde olan arıtma tesislerinin çıkışına on-line izleme istasyonu kuruldu. 2012 yılında 30 adet tesisle başlayan sürekli atık su izleme çalışmalarında entegrasyonu sağlanan tesis sayısı günümüz itibarıyla 215'e yükseldi.

Denizlerde bütünlük kirlilik izleme çalışmasıyla tüm denizlerimizde ayrıca kirlilik, ekolojik ve kimyasal kalite durumu izleme çalışması yapılmaktadır. Denizlerdeki kirliliği 272 noktada izleme yapısıyla takip etmekteyiz.

2005 yılında 36 istasyonla başlayan hava kalitesi izleme ağını 81 il merkezinde ve 229 istasyonla devam ettirmektedir.

Sürekli emisyon ölçüm sistemleri kapsamında büyük sanayi tesislerinden 255 tesis ve bu tesislere ait 562 baca, Bakanlığımız tarafından sürekli ölçüm sistemiyle 7/24 gerçek zamanlı olarak izleniyor.

Bakanlığımız ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik kapsamında çalışmalar da yürütülmektedir.

Ülkemizde yönetmelik kapsamına giren 521 adedi alt seviyeli, 421 adedi üst seviyeli olmak üzere, toplamda 942 adet büyük endüstriyel kaza riski taşıyan kuruluş bulunmaktadır.

Atıkların üretimi, taşınması, geri kazanım ve bertarafını izlemeyi amaçlayan farklı sistemler "atık yönetim uygulaması" adı altında birleştirilerek tüm tarafların kullanımına açılmıştır.

Hükümetimizce 2011 yılından itibaren korunan alanlara ilişkin usul ve esaslar ile kurumsal yapılanma yeniden düzenlenmiştir. 21 ilde 28 adet Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Komisyonu kurularak doğal sit alanlarına ilişkin vatandaş ve kamu kurumlarının taleplerinin hızlı ve etkin bir biçimde sonuçlandırılması sağlanmıştır. Doğal sit alanlarının envanteri çıkartılarak sayısal ortama aktarılması sağlanmıştır.

Ayrıca, mevzu olarak da birçok isim verilebilir ama zaten sizlere dağıtılan kitapçıkta bunlar var, bu çalışmalar yapılmaktadır. Gölbaşı'nda da Mogan için çalışmalarımızı yaptık, protokollerimizi imzaladık. Önümüzdeki aydan itibaren gemiler iniyor ve Mogan Gölü'nün temizlenmesi de başlıyor.

Özel çevre koruma bölgelerinde düzenli katı atık depolama tesisi, atık su arıtma tesisi, içme suyu ve kanalizasyon, hâlihazır harita ve imar planı yapımı ve parselasyon konularında 606 adet projeye 360 milyon TL yerel yönetimlere kaynak aktarılarak destek sağlandı. Katı atık düzenli depolama tesisi olmayan özel çevre koruma bölgesi kalmamıştır.

Sayın Başkan ve değerli milletvekilleri; yılda 7 milyona yakın işleme 20 milyon vatandaşımıza tapu hizmeti sunan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğümüz etkin ve kaliteli tapu ve kadastro hizmeti sunmak için çalışmalarına devam etmektedir.

Tapu ve kadastro faaliyetleri kapsamında hazineye 2015 yılında 9,1 milyar, 2016 yılı Ekim ayı itibarıyla 7,8 milyar TL harç geliri sağlanmıştır. Tapu Kadastro Bilgi Sistemi (TAKBİS) kurularak Türkiye'nin tüm mülkiyet bilgileri elektronik ortama aktarılmıştır. Elektronik ortama alınan gayrimenkullere ilişkin veriler, kamu kurumları ve gayrimenkulle ilgisini kanıtlayan özel ve tüzel kişilerle TAKPAS üzerinden paylaşılmaktadır. Parsellerin geometrik durumunu gösteren Mekânsal Gayrimenkul Sistemi (MEGSİS) kurularak tapuda kayıtlı 57 milyon 483 bin 374 parselden 56 milyon 909 bin 891 adedi -neredeyse tamamı- sisteme entegre edilmiştir.

Gayrimenkul verilerinin e-devletle entegrasyonunun sağlanabilmesi amacıyla yüzde 93 oranında TC kimlik numaralarının TAKBİS'e girişleri sağlanmıştır. Tüm tapu müdürlüklerimizde e-tahsilat uygulamasına geçilerek tapu harçlarının farklı şehirlerdeki şubeler de dâhil olmak üzere banka şubeleri,

ATM'ler ve görüntülü işlem merkezlerinden tahakkuk, tahsil ve kontrolünün elektronik ortamda gerçekleştirilmesi sağlanmıştır. Ayrıca harç ve döner sermaye hizmet bedellerinin kredi kartıyla ödenmesi uygulaması da işler hâle getirilmiştir.

Doğrusu, birçok bilgi veriliyor burada, rakamlar da var ama dağıtılan kitapçıklarda, yapılan bütün faaliyetler uzun uzun anlatıldığı için, zaman darlığından dolayı bunlara değinmek istemiyorum. Sadece, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'yle yaptığımız bir protokol neticesinde, tamamıyla orada, bizim bölgelerimizde Kadastro Yenileme Projesi kapsamında, birinci etapta 129.945 parselin yenileme çalışmalarını tamamladık. Bir o kadar ikinci etap çalışmasına da başlanıyor yakında. İnşallah orada, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin istemiş oldukları bütün işleri biz yapmış olacağız.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğümüzce 2017 yılında; tapu işlemlerinde elektronik vekâletname sistemine geçiş, kat mülkiyeti işlemlerindeki bürokrasinin azaltılması, e-ipotek ve e-haciz uygulamalarının hayata geçirilmesi ve yaygınlaştırılması sağlanacaktır.

Bu arada, 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında FETÖ'yle bağlantılı olduğu tespit edilen dernek, vakıf ve şirketlerin de yaklaşık 15 milyar TL değerindeki taşınmazlarının hazineye intikali sağlanmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bakanım, süremiz doldu, beş dakikada toparlayalım.

Buyurun.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Peki, teşekkür ederim efendim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İller Bankası AŞ de Yerel yönetimlerin ihtiyaçlarını karşılamak üzere her türlü içme suyu, kanalizasyon, atık su arıtma, derin deniz deşarjı, katı atık, harita, imar planı, kent bilgi sistemi ve üstyapı projelerini yapmakta, finansman sağlamak ve yerel yönetimlere teknik danışmanlık hizmeti vermekte olan bir kalkınma ve yatırım bankasıdır. İller Bankası AŞ bu kapsamda; 1.397 belediye, 51 il özel idaresi, 2 ilçe özel idaresi, 30 büyükşehir su ve kanalizasyon idaresi olmak üzere 1.480 yerel yönetim birimine hizmet götürmektedir. İller Bankası AŞ öz kaynaklarından yerel yönetimlere her türlü proje, yapım işleri ve ihtiyaç duydukları malzeme, ekipman ve araç gereç alımları için son on dört yılda toplam 32 milyar TL kredi tahsis etmiştir. 2003 yılından günümüze kadar tüm belediyeler ile il özel idareleri için toplam 187 milyar TL pay tahakkuk etmiş, borçları düşüldükten sonra kalan 163 milyar TL de ilgili belediyelere ve il özel idarelerine aktarılmıştır.

SUKAP, genel bütçeden yerel yönetimlerin içme suyu şebeke ve arıtma, atık su şebeke ve arıtma, derin deniz deşarjı ve yağmur suyu şebeke ihtiyaçlarının desteklenmesine yönelik olarak 2011 yılında başlayan bir projedir. Bu kapsamda da birçok belediyemizle biraz önce saydığım kapsamda projeler imzalanarak altyapılarına yardımcı olunmuştur. İller Bankası AŞ protokol kapsamında, yapılacak işlere yönelik faiz desteği için bu yıl banka kasasından 25 milyon TL kaynak ayırmış, Bakanlığımız tarafından da ayrıca desteklenmektedir.

6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde riskli alan ilan edilen bölgelerde, ihtiyaca göre yapılacak altyapı tesislerinin kısa sürede tamamlanmasına ilişkin, Bakanlığımız ve İller Bankası AŞ tarafından da bir protokol imzalanmıştır.

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, sayın milletvekilleri; şehirlerimizin ve kadim medeniyetimizin renklerini taşıyan ve mekâna da yansıtan altyapısı sağlam, afetlere dayanıklı ve çevreye duyarlı bir biçimde gelişmesi için çalışmalarımıza biz kararlılıkla devam ediyoruz.

Bu vesileyle, sözlerime son verirken değerli Komisyon üyelerimize ayrı ayrı teşekkür ediyor, 2017 yılı bütçemizin ülkemize hayırlı olmasını diliyor ve saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakanım.

Değerli arkadaşlar, bütçe üzerindeki sunumlar tamamlanmıştır.

Şimdi müzakerelere geçiyoruz ancak Sayın Bakanım, müzakerelere geçmeden önce bürokrat arkadaşlarımızın kendilerini Komisyona tanıtılmalarını rica edeceğim.

Sayın Bakan Yardımcımızla başlayalım.

Buyurunuz.

(Katılımcılar kendilerini tanıtmaya başladı)

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Ah seni, ah!

BAŞKAN – Bürokrat arkadaşlara... Lütfen sayın vekillerim, bu usulümüz burada yok.

Buyurunuz.

(Katılımcılar kendilerini tanıtmaya devam etti)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Müzakerelere geçiyoruz ama...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan, özür dilerim.

Ülkemizin nüfusunun yarısı kadın, yarısı erkek; 3 tane kadın arkadaşımız var. Niye...

BAŞKAN – Sayın Tanal, iyi ki geldiniz; Sayın Paylan bu aralar gelmiyor Komisyona, o gündeme getiriyordu bu işi. Teşekkür ediyoruz size.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANİ MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Ben de bir soru sorayım: Niye karşı tarafın hepsi erkek arkadaşlar? Arkadaşlar, 1 tane bayan var; ayıp ya. Niye o kadar azsınız siz ya? O hanımefendi de zaten bizim Komisyonda, Çevre Komisyonunda olduğu için burada.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Böyle bir şey olur mu yani ülke nüfusunun yarısı...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANİ MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Niye Plan Bütçede çok azsınız? CHP'liler, ayıp oluyor size. İlk dakikadan başladık, hadi buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani bakın, sizden önce hakikaten Bakanlıkta kadın sayısı daha fazlaydı, sizle birlikte azaldı.

BAŞKAN – Arkadaşlar, bakın, sadece şunu rica ediyorum milletvekillerimizden: Bürokrat arkadaşlarımız hiçbir şekilde sizin muhatabınız değildir, kendilerini savunma imkânları yoktur. Burada bu bütçeler bir siyaset belgesidir ve bizlerin tek muhatabı burada Sayın Bakandır. Onun için, rica ediyorum, bürokrat arkadaşlarımıza karşı hiçbir laf istemiyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben Sayın Bakana söyledim, bürokratlara bir şey söylemedim ki.

BAŞKAN – Sayın Tanal, müsaade eder misiniz, siz Yalçinkaya'yı duymadınız, Sayın Yalçinkaya'dan bahsediyorum ben, kendisiyle konuşuyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sataşma yaptınız...

BAŞKAN – Tabii ki, sataşarak yaptım zaten, sorun yok.

V.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)*A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)*

1.- 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) ve Sayıştay tezkereleri (Devam)

*b) Çevre ve Şehircilik Bakanlığı**c) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü*

BAŞKAN – Sayın Temizel, buyurun lütfen.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; Sayın Bakanımız açık cümlesini söylediği zaman, hemen, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Beş Şehir kitabını anımsadım. Ahmet Hamdi Tanpınar, Beş Şehir'inde İstanbul, Ankara, Bursa, Konya, Erzurum'un o kültürel dokusuyla, tarihsel dokusuyla o şehirlerde bir gezintiye çıkarır insanları ve o gezintiden sonra da hayatımızdan kaybolan şeylerin ardından nasıl büyük bir hüznün içerisinde kalabileceğimizi ve bir daha da o güzellikleri kolay kolay tadamayacağımızı, göremeyeceğimizi söyler.

Aslında, eylem ve söylemleri, inşallah, birbiriyle denk olan bir bakanlık dönemi sürdürürsünüz önerisiyle veya dileğiyle başlamak istiyorum. Çünkü, kalkınıyoruz diye durmadan orman kesen, yeşil alanlara buldozerle dalan, protesto edenleri tepeleyen, çevre düşmanı devasa projeler üreten bir devlette Çevre Bakanı olmak hiç kolay bir şey değildir, hiç. Herkesle savaşırsınız ya da en azından savaşmak zorunda olduğunuz duygusuyla yaşarsınız. Ancak, böyle duygulardan sonra, İstanbul'un 16/9'larına baktığınız andan itibaren o İstanbul'un dünyada tanınan silüetinin asla bir defa daha gelmeyeceğini görürsünüz, yüreğiniz ezilir. O nedenle işiniz çok zor. Umuyoruz ki bu halisane duygularınız eylemlerinizin her birisinde çok net olarak ortaya çıkar.

Sayın Bakan, plan ve bütçe görüşmeleri sırasında Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerinin en fazla rahatsızlık çektiği bütçe, maalesef, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının bütçesidir. Çünkü, bütçenizde hem merkezî yönetim bütçesi var hem özel bir hesap var hem de döner sermaye var. Özel hesap, merkezî bütçe, döner sermaye birbirlerinin içerisine girmiş durumda. Onun ötesinde de Avrupa Topluluğundan, dışarıdan gelen fonları da kullanıyorsunuz. Bu hesapların birbirinin içerisine girmesi, özellikle de asla yapılmaması gereken harcamaların ilgisi olmayan yerlerden yapılması, örneğin, döner sermayeden Bakanlık binası yaptırılmaya kalkılması, biz, bütçe yapan arkadaşlarımızın ciddi anlamda sıkıntıya girmeleri sonucunu doğuruyor. Çünkü, sonuç olarak, 2015 yılı hesaplarının da burada ibra edilmesi gerekiyor. Şimdi, bu değerlendirmelerin hepsi veya özellikle son söylediklerimin hiçbirisi sadece kendi fikrimiz değil, Meclisimizin adına denetim yapan Sayıştayın raporlarında olan şeyler bu. Asıl bizi üzen konu da bu eleştirilerin ne geçen senenin ne 2015'in eleştirilerinden ibaret olmaması. 2012'de de devam ediyor, 2013'te de devam ediyor, 2014'te de devam, 2015'te de devam ediyor, 2016'da devam ediyor çünkü Anayasa Mahkemesine götürdük 2016 bütçesini ve 2017 bütçesinde de aynı şeyler var. Bu inat niye? Mademki yasalara karşı bu kadar inatlaşıyorsunuz, o zaman yasayı değiştireceksiniz. Değiştirin, hiç değilse buradaki insanlar vicdanı rahat "Ya, yasa böyle, o nedenle böyle yapıyoruz." der. O nedenle, bütçenin üzerinde uzun uzun, yeniden, geçen bütçelerde olduğu gibi konuşmayacağız çünkü ne desek bir şey fark etmiyor. Yalnız, bununla ilgili olarak düzenlenmiş olan Sayıştay raporuna bir bakın. Bütün bulguların hepsi alt alta konulmuş vaziyette. Sadece Anayasa'ya aykırı hükümlerin dışında, 5018 sayılı Yasa'ya aykırılıklar da var. Onlardan bir tanesini müthiş şekilde önemsedik. İdari para cezalarının tahakkuk ve tahsil işlemlerini yapmayan bir idareden bahsediliyor. O zaman ne yani neye karşı? Eğer, hiçbir zaman denetilmeyecek bir idare gözüyle bakılıyorsa buna, bu hiç belli olmaz.

Hem kız bizim hem oğlan bizim şarkılarıyla bu olayın ilanihaye gitmesi mümkün olmayabilir. Bir gün ilahi vicdanda da bunlar bir karşılık bulur. O nedenle, ya bu kurallara uyulacak, yasalara uyulacak, ya 5018 sayılı genel hükümlere uyulacak, Anayasa'ya uyulacak, doğru dürüst bir bütçe yapılacak. Yoksa, kimse kimin ne harcadığına, ne yaptığına, vesairesine, özellikle bütçenin, daha doğrusu bütçe hakkının kullanım biçimine bakıldığı zaman pek fazla bir zorlukla karşılaşmayacaksınız.

İki tane konuda dikkatinizi çekmek istiyorum bu olayların dışında değerli arkadaşlar. Belki bilenleriniz vardır. Sovyetler Birliği'nin son başkanı Mihail Gorbaçov iktidardan ayrıldıktan sonra bir vakıf kurdu. Vakfının sloganı "İnsanlığa şans tanı, dünyaya gelecek ver" idi. Geçtiğimiz yıllarda -çok eski değil, o nedenle zaten Gorbaçov'un üzerine düştüm- Le Monde gazetesinden iki gazeteci -iki yıl kadar falan oluyor veya üç yıl oluyor- birkaç soru soruyorlar Gorbaçov'a, diyorlar ki: "Niye birdenbire ekolojiyle ilgilenme gereğini duydun Sayın Gorbaçov. Sizin doğaya, çevreye yaptığınız zararlar az mıydı?" Aynen şöyle diyor değerli arkadaşlar: "Niye mi ekolojiyle ilgileniyorum? Ben Kuzey Kafkasya'nın bir köyünde doğmuş köylü çocuğuyum. Çocukluğum doğanın içinde geçti. Açlığı, sefaleti gördüm. Nazilerin saldırısını, Stalin'in tasfiye hareketlerini yaşadım. Ülkede yaratılmış olan ekolojik tahribatı çok geç, Merkez Komitesine katılınca kavradım. Hava kirliliğini, akarsuların pislenmiş olduğunu, orman katliamını, toprağın kirlenmiş olduğunu çok sonradan fark ettim. Bunların hepsinin rapor edilmiş olduğunu ama belgelerin devlet sırrı olarak saklandığını öğrendim ve o gün susmamaya karar verdim. Olay bu." Devam ediyor. Diyorlar ki: "Almanya, İtalya, İsviçre nükleer enerjiden çıkmaya karar verdiler, ne diyorsunuz buna?" "Çok iyi ettiler. Biz nükleer enerjiyi adım adım terk etme taraftarıyız. Ben Çernobil olayını yaşadım. Benim için bir Çernobil öncesi var, bir de sonrası. 14 milyar ruble harcadık, bir tek reaktörü âdeta bir sanduka içine hapsetmek için." diyor. "Tek bir reaktörü sanduka içine -kurşun sanduka oluyor kendileri- saklayabilmek için 14 milyar ruble harcadık." diyor. "Çok gelişmiş bir ülke olan Japonya'ya bakın. Çernobil'den otuz beş yıl sonra Fukuşima'nın altından da kalkamadılar, hâlâ da kalkamamış, boğuşup duruyorlar."

Değerli arkadaşlar, gelişmiş ülkelerin kör liberal ekonomi ısrarını bırakıp da yavaş yavaş yeni ekolojik toplumsal verileri ve sorunları kesin olarak değerlendiren bir alana döndüğünü zaten görüyorsunuz. Almanya da bunları terk ediyor, İsviçre de terk ediyor. Ben, Avusturya'da her şeyiyle beraber yapılıp, düşmesine basıp çalışılacağı zaman, çalışma aşamasına gelmiş olan bir atom reaktörünün halk oylamasından sonra devreye alınmadığına da tanık olmuş bir insanım. Hâlâ duruyor pırl pırl bir vaziyette.

Değerli arkadaşlar, sizlere nakletmek istediğim ikinci konu da şu: Alzaymır, biliyorsunuz, son zamanlarda yaygınlaşmaya başladı bütün dünyada, ülkemizde de yaygınlaşmaya başladı. Nedeni konusunda çok tartışılıyor, kimse bilmiyor; genetik deniyor, şu deniyor, bu deniyor, vesaire deniyor. Bununla ilgili olarak -daha çok yeni- bilim dünyasında inanılmaz bir gelişme var. İngiltere'de bir grup bilim adamı alzaymırın nedenleriyle ilgili olarak bir araştırma yapıyorlar. Lancaster Üniversitesinin yaptığı bu araştırmada, araştırma grubunun başında Profesör Barbara Maher diye birisi var. 9 kişilik bu bilim çalıştay, dünyada en fazla hava kirliliği olan yerlerden; Meksika'dan ve İngiltere'den 39 kişi, daha sonradan da daha yaygınlaştırılmış denekler üzerinde bir araştırma yapıyorlar. Bunlardan yaşamlarını kaybedenlerin beyinlerinden aileleri izin verdiği için parçalar alıyorlar ve bunları inceliyorlar ve bunların büyük bir kısmı yani çoğunluk sağlayan kısmı yaşamlarının son evresinde alzaymır belasıyla uğraşmış olan hastalar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz Sayın Temizel.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) - İncelenen beyinlerde büyük ölçüde manyetit bulunuyor. Nedir manyetit? Teknik arkadaşlar bilirler, demir oksit, pas yani, pas. Manyetit çok güçlü bir madde. Mıknatıs falan yapımında da kullanıyormuş. “Manyetitin beyinde ne işi var?” denilirse, orijinal manyetit aslında vücutta bulunabilen bir şey ama çok eser miktarda olan bir şey. Fakat, buralarda yaşayan insanların beyininde inanılmaz derecede yüksek manyetit bulunmuş. Profesör Mayer’in dediğine göre, 1 gramcık beyin parçalarında o küçük partiküller hâlinde inanılmaz derecede manyetite rastlıyorlarmış fakat bunların yapısı doğal, bilinen manyetitten de birazcık farklıymış. Nedeni sonra anlaşılmış ki bu normal manyetitten farklı olanların biçim, tür, nitelik olarak da otomobil egzozlarından, fabrika ve termik santral bacalarından çıkan tozlardan oluşuyormuş. Yeni, Eylül 2016. Bunlar aynı. Yani, yakıt fosil türleriyle böyle bir şey yapıldığı takdirde oralarda solunan şeyler geliyor yani oksitler, paslar insanın beyinine yerleşiyor, beyin değişik yerleri arasındaki ilintileri koparmaya başladığı andan itibaren de alın size “alzaymır” deniyor.

Şimdi, şu önünüze konan Amasra iliyle ilgili olayların, şu cennetin hemen yanına böyle bir manyetit üretecek olan bir fabrikanın yapılması olgusuna karşı bölgenin tepkisini anlayabiliyor musunuz? Üstelik onlar bunu bilmeden yapıyorlardı, bunu bilmeden yapıyorlardı. Gelecekte, önümüzdeki süreç içerisinde neyle karşı karşıya kalacağımızı bilmeyiz.

Biz bugün tarihe 2 tane not düştük. Bütçemizle ilgili olarak uyarılarımızı, her şeyimizi yaptık, bu birinci konu. Bunu yaptık, daha önce de yaptık, Anayasa Mahkemesine de gittik, hâlâ tekrar ediyoruz. İkinci olarak, nükleer enerji ve çevre projeleriyle ilgili olarak bu işi yaşamış olan insanların geldiği noktayı gösterdik, yine tarihe not düştük ve asrın hastalığı olmaya aday alzaymırın da... Belki, bu, yüzde 100 olmayacaktır ama en azından çok büyük ölçüde bunu etkileyecek olan çevreyle ilgili ve bizim en temel yatırımlarımızı oluşturan olguya dikkat çektiğimiz değerli arkadaşlar. Umarım bunu hiçbirimiz unutmayız ve ilk defa olarak Plan ve Bütçe Komisyonunda böyle bir temennide bulunuyoruz: İnşallah, bu bilim adamları yanılıyordur, yoksa vay hâlimize.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Aksu, buyurun lütfen.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, sayın milletvekilleri, değerli bürokratlar, basın mensupları; konuşmamın başında sizleri saygıyla selamlıyorum.

Bakanlığımızın görev alanına giren hususlar dikkate alındığında, genel olarak, problem alanı olarak gördüğümüz bazı hususlara işaret etmek istiyorum.

Bunlardan 1’incisi, Türkiye’nin bütününe kapsayan üst ölçekli planların bugüne kadar yapılmamış olması. Bu durum ne doğuruyor, neresi Türkiye’nin sanayi bölgesi, neresi turizm bölgesi, nereler konut alanı, nereler tarım alanı gibi bir üst planlamanın yapılamamış olması nedeniyle de kimin nereye neyi yapacağı konusunda bir belirsizlik var. Bu yönde zaman zaman girişimler olduğunu biliyorum, havza bazlı planlamaların yapıldığını veya yapılma girişiminin olduğunu biliyorum ama sonuç itibarıyla 780 bin kilometrekareyi kapsayan bu yönde bir planın yapılmamış olmaması bir eksiklik.

2’ncisi, yerleşim yeri seçimlerinde jeolojik etütlere, çevresel faktörlere, ekonomik ve sosyal uygunluğa ve afete duyarlı yer seçiminde büyük eksiklik var. Birçok yerleşim yeri, kent de ya da kır da afete yüz yüze. Yine, aynı şekilde, bunu Marmara depreminde büyük ölçüde gördük ve yaşadık ama aynı duyarsızlık devam ediyor.

3'üncüsü, sağlıklı kent planları yapılamıyor veya yapılsa da kalıcı olmuyor. Çünkü, kişiye göre, yere göre, rant odaklı olarak değişikliğe uğruyor. Bu da, yine, sağlıklı bir kent dokusunun oluşamamasına sebep oluyor.

4'üncüsü, kentsel dönüşümler hızlı bir şekilde devam ediyor ama kentsel dönüşümlerin afet öncelikli ve afet odaklı olması gerekirken artık afet odaklı olmaktan çıktı, rant odaklı bir hâle geldi. Dolayısıyla, kentsel dönüşümlerin mutlaka afet odaklı veya şehrin güzelleştirilmesi amacıyla yapılması gerekir.

5'incisi, geçmişte imar işlerinde belediyelerle birlikte sadece Bakanlığımızın yetkisi varken, bugün TOKİ, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Özelleştirme İdaresi ve birçok kurum yetkili.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Doğru söylüyorsunuz, bir sürü kurum yetkili.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Evet, eskiden bu Çevre Bakanlığı kurulduğunda bir tartışma olmuştu Bayındırlık ile Çevre arasında “Yetki sendedir, bendedir.” tartışması ama bugün bu tartışmayı herhâlde 10-12 kurumun yapması gerekiyor. Dolayısıyla, burada da bir yetki karmaşası var.

6'ncısı, arsa ve konut arası, nüfus, ihtiyaç, talep, kentsel gelişim ve benzeri etkiler dikkate alınarak belirlenemiyor. Böyle olunca da, bazen arsa fiyatları çok fazla yükseliyor ya da olmadık yerlerde arsa tahsisleri yapılıyor.

7'ncisi, kentlerde ciddi imar rantları oluşturulmakta. Siz de ifade ettiniz “Bununla ilgili çalışma yapacağız.” diye. Kaynağın hazineye kazandırılması yerine bunlar bazen yolsuzluk konusu olabilmekte, haksız kazanımlara yol açmaktadır. Bu yönde bir çalışma olacağı Hükümet tarafından daha önce de ifade edildi, “rant vergisi” şeklinde ifade edilmişti, siz de sunumunuzda bundan bahsettiniz. Dolayısıyla, bunu hayata geçirmenin önemli olduğunu düşünüyoruz.

8'incisi, Türk kültürünü yansıtan, estetik değerleri önceleyen bir mimari anlayış bulunmamakta. Âdeta bizim Meclis Halkla İlişkiler Binası'nda da görüldüğü gibi, “TOKİ” diye özetlenebilecek bir mimari tarz var. Yani, yüz sene sonra yaşayanlar “Bu, şu dönemin eseridir.” diyebileceği bu dönemin unsurunu katabildiğimiz bir mimari maalesef yok.

9'uncusu, kadastro meselesi. Türkiye'de kadastro çalışmaları hâlâ tamamlanmadı. Aslında, tapu ve kadastro işleri devletin adalet gibi, güvenlik gibi en temel fonksiyonlarından birisi ama şu andaki tapuların birçoğu gerçek değerleri yansıtmıyor; 1925, 1930'lardaki teknolojilerle yapılmış tapular. Ben Karadenizliyim. Yamacın başından çekilmiş, arazi 20 dönümse, 3 dönüm gözüktüyor; birinin yeri, bir başkasının yerinde gözüktüyor; cinayete varan tartışmalar oluyor. Dolayısıyla, süratle, bugünlere kalmadan bu meselenin çözülmesi gerekiyordu.

10'uncusu, ilgili kurumlar arasında yetki tedahülünün, yetki geçişinin olması. Bakanlığımızın Yapı İşleri Genel Müdürlüğü var, kuruluş kanununda da kamu binalarının, kamu hizmet yerlerinin burası tarafından yapılması öngörülüyor ama bir tarafta da TOKİ var. TOKİ'nin girmediği bir alan yok, otel yapımından hapis hane yapımına, kamu binası yapımından konut yapımına, her alanda var. Biliyorsunuz, TOKİ, 2003 yılında, önce Bakanlığımıza bağlandı. Bu, doğru bir yaklaşımdı belki fonksiyonel açıdan bakıldığı zaman ama kısa bir süre sonra yeniden Bakanlıktan ayrıldı ve Başbakanlığa bağlandı. Biz, inşaat sektöründe dünyada rekabet ettiğimiz, dünyanın birçok ülkesinde önemli inşaatlar yapan bir durumda olduğumuz hâlde hâlâ devletin bu kadar inşaatı içerisinde olması anlaşılabilir değil. Yer yer güvenlik dâhil birçok şeyi özelleştirdik ama ne hikmetse bu inşaat işlerini bir türlü bırakamadık.

11'incisi, etkili bir denetimin olmaması. Esasen, denetim fonksiyonu son on dört yılda ciddi şekilde erozyona uğradı. Bu, denetim birimlerinin fonksiyonlarıyla ilgili olabilir, iç denetim mekanizmasının getirilmiş olmasının uyumuyla ilgili olabilir yani burada bir art niyet aramak anlamında söylemiyorum bunu ama sonuç itibarıyla, bu alanda ciddi bir eksiklik var.

Baktığımız vakit, yönetimin beş temel fonksiyonu var. Planlama, teşkilatlanma, denetim, yöneltme ve koordinasyon. Planlamada sıkıntılar var, ifade etmeye çalıştım. Teşkilatlanmada sıkıntılar var, kurumlar arası yetki geçişi veya bakanlık içerisinde birtakım sıkıntılar. Denetimde sıkıntı var. Koordinasyonda zaten sıkıntı var. 10 tane, 15 tane kurumun imar yetkisi varsa, buradan sağlıklı bir neticenin çıkması mümkün değil. Belki, bugün, bunlar ifade edilmiyor çünkü bir tek parti iktidarı var ama yarın bunlar ortaya çıkacaktır.

Çevre problemleriyle ilgili olarak da birkaç hususu ifade etmek istiyorum.

Bir, insanlarımızın yeterince temiz ve sağlıklı bir çevrede yaşayamaması. Bunun çeşitli örnekleri var, bir sürü şey söylenebilir yani Karadeniz yaylalarından örnekler verilebilir, Ankara'daki hava kirliliğinden, İstanbul'daki başka şeylerden örnek verilebilir ama bu şekilde özetlenebilir.

İki, doğal, tarihi ve kültürel değerlerin korunamaması. Siz, konuşmanızda, sunumunuzda doğal, tarihi ve kültürel değerlere...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(Oturma başkanlığına Sözcü Abdullah Nejat Koçer geçti)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Aksu.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - ...çevreye duyarlı, insan odaklı bir kentleşmeden bahsettiniz kuşkusuz ama çok dikkat ettim, bunların tesisine yönelik çalışmalarımızın devam ettiğini ifade ettiniz. Demek ki bu konuda anlaşıyoruz yani bir eksikliğin olduğunu siz de kabul ediyorsunuz.

Üç, çevre bilincinin ve duyarlılığının geniş kitlelere kazandırılmaması. Yani toplumda bir farkındalık oluşturamamışız. Burada, eğer bir Çevre Bakanlığı varsa ve -yaklaşık yirmi yıldır var sanıyorum- hâlâ bu bilincin kazandırılmamış olmasını da bu kurumun bir eksikliği olarak görmek lazım.

Dört, biyolojik çeşitliliğin ve yaban hayatının korunamaması. Tabii, burada ulaştırma yatırımlarından tutun başka yatırımlara kadar yapılan çalışmalarda bu tür hususlara yeterince dikkat edilemediğini görüyoruz.

Yine su kaynaklarının kullanımında etkinlik sağlanamamakta ve bir de çevreyle uyumlu bir çevre zabıtası, çevre ihtisas mahkemeleri gibi kurumsal yapıların da bu çevre bilincinin geliştirilmesine veya sürdürülebilir çevrenin oluşturulabilmesine katkı sağlayacağını düşünüyoruz.

Daha kentleşme problemlerinden bahsedecektim ama süremde sıkıntı var.

Avrupa Konseyinin 2015 Türkiye Raporu yayımlandı. Burada, Bakanlığınızla ilgili birçok dikkat çekici eleştiri var. Mesela, diyor ki: “Özellikle atık yönetimi ve endüstriyel kirlenmeye ilişkin olmak üzere uygulamaların yetersiz kalmaya devam ettiği, yatay mevzuatın uygulama şeklini iyileştirmeye yönelik çalışmaların yapılmasına ihtiyaç duyulduğu, çevre konularına ilişkin mahkeme kararlarının düzgün bir şekilde uygulanmamasının kamuoyunda kaygı yarattığı, daha iddialı ve iyi koordine edilmiş çevre ve iklim politikalarının oluşturulmasına ve uygulanmasına, stratejik planlamaya, büyük yatırımlara ve daha güçlü bir idari kapasiteye ihtiyaç duyulduğu, gelecek yıl Türkiye'nin özellikle iklimle ilgili eylemlere ilişkin stratejik planlamasını daha fazla geliştirmesi, uygulamaya başlaması,

çevresel etki değerlendirmesi mevzuatının doğru bir şekilde uygulanması, halkın katılımı ve halkın çevresel bilgiye erişme hakkı ile sera gazı emisyonlarını izlenmesi ve raporlarına ilişkin AB mevzuatıyla uyum sağlanması...” diye devam ediyor.

Yine, TÜİK’in Haziran 2016 verilerine göre bazı çevre istatistiklerinden bahsetmek istiyorum kısaca.

Bir, sera gazı emisyon envanteri sonuçlarına göre karbondioksit eş değeri olarak 2014 yılı toplam sera gazı emisyonu 1990 yılına göre yüzde 125 artış göstererek 426,6 milyon ton olmuştur. Sera gazı emisyonunda yüksek bir artış göze çarpmaktadır.

İki, belediyeler, köyler, imalat sanayisi iş yerleri, termik santraller, OSB’ler ve maden işletmeleri tarafından 2014 yılında doğrudan alıcı ortamlara 12,7 milyar metreküp atık su deşarj edilmiş, deşarj edilen atık suyun sadece yüzde 77’si arıtılabilmiş, TÜİK’in verisi.

Belediye nüfusunun yüzde 90’ına, köy nüfusunun yüzde 49’una kanalizasyon şebekesiyle hizmet verilmiş, belediye nüfusunun 68’i, köy nüfusunun 15’i olmak üzere toplam nüfusun yüzde 65’inin atık suları arıtılabilmiş. Belediyelerin dışında kalan köylerin yarısından fazlasında kanalizasyon şebekelerinin olmadığı, atık su arıtma tesisinin ise köylerin yüzde 85’inde bulunmadığı ortaya çıkmış.

2014 yılında toplam çevresel harcamalar 20,7 milyar TL olarak gerçekleşirken, çevresel vergiler toplamı 73,7 milyar TL olarak tahakkuk etmiş, buna göre, çevreyle ilgili toplanan vergilerin çevre yatırımlarına harcanmadığı da görülüyor.

Tüm bunlar, konuşmanızda ifade ettiğiniz çevreye duyarlı kentleşme konusunda alacağımız çok mesafenin olduğunu gösteriyor.

Ben, bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Aksu.

Sayın Atıcı, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakika.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, burada bulunan muhalefet partileri elbette ki sizi eleştireceklerdir. İsterseniz bunların hiçbirisini dinlemeyebilirsiniz. Geçmiş yıllardaki bakanlarımız da öyle yaptılar zaten. 2015 yılında yaptığım konuşmayı çıkardım, geldim, yine Plan ve Bütçede, yine çevreyle ilgili; o günden bugüne kadar bir tek değişiklik bile olmamış.

Peki, bizi dinlemeyin, biz sizin siyasi rakibiniziz. Ama Allah aşkına, Yale Üniversitesini dinleyin. Yale Üniversitesinin AKP’yle bir alıp veremediği yok. Yale Üniversitesi dünya çapında bir üniversite ve zaman zaman çeşitli endeksler yayımlıyor. Mesela, yeni yayımladığı bir endekste -Dünya Çevre Performansı Endeksi- diyor ki: Türkiye, iki yılda 33 basamak geri gitti, bunu ben çıkardım, sıralamalara baktım, iki yılda 33 basamak. 99’uncu sıradayız Çevre Performansı Endeksi’nde. Hele hele “Doğa ve Yaban Hayatı Koruma” kategorisinde 180 ülke içerisinde 177’nci olmuşuz Sayın Bakan. Bunun size bir şey anlatması lazım. Siz, yaptığınız sunumda çok güzel şeyler yaptığınızı iddia ediyorsunuz ama demek ki yaptığımız şeyler bir işe yaramamış ki biz sondan 3’üncü olmuşuz.

Doğa ve yaban hayatı korumada, on yıl öncesine göre yüzde 23,4 geri gitmişiz. Bakın, iç savaşın olduğu, pek çok felakete mücadele eden Irak, Suriye, Libya ve Haiti’nin bile gerisinde kalmışız. Hele hele dünya çapında “Önemli türleri koruma” -yani “spices production”- kategorisinde Somali ve

Afganistan'ın bile gerisinde kalmışız, 100 üzerinden puanlamada kaç almışız biliyor musunuz Sayın Bakan? 100 üzerinden 6,6. 180 ülke arasında 179'uncu olmuşuz. Yani gerçekten akıl alacak bir şey değil ve hiçbir şekilde de kabul edilecek bir durum değil.

Şimdi, Türkiye genelinde durumumuz bu çevre konusunda. Elbette ki yatırımlarınız olacak, siz bize ÇED'lerden, şundan, bundan, yapılardan bahsediyorsunuz ama bunların realitede pek de bir işe yaramadığını bütün dünya ilan etmiş durumda.

Şimdi, gelelim Mersin'e. Mersin'le ilgili siz de -Anamur'da- Kıbrıs'a su götürdüğümüz Alaköprü Barajı'ndan bahsettiniz, oradan başlayalım isterseniz. Mersin'de de –evet, Kıbrıs'a su gönderilecek, önemli bir proje- 3 köyümüz sular altında kaldı Sayın Bakan: Akine, Sariağaç ve Ormancık köyleri. Her gün biz bunlarla yaşadık, bunlarla beraber olduk. Siz de diyorsunuz ki: “Biz 326 ailenin konutlarını teslim ettik.” Sayın Bakan, siz bu konutları teslim ettiniz ama sattınız. Yani kimse bunları bedava verdiğinizi zannetmesin. Evleri yaptınız, hem de 100 liralık evleri yaklaşık olarak 170 liraya, yani yüzde 70 daha pahalıya sattınız. Burayı alamayanlar ise... O köylüler için yaptığımız bu evleri dışarıdan gelen insanlara sattınız. Ve siz bunlara 5'er dönüm tarla verme sözü verdiniz, üstelik de parayla satma sözü verdiniz ama onu bile hâlâ yapmış değilsiniz.

Sayın Bakan, Mersin'de çok ciddi çevre tahribatının olduğunu herhâlde görmüşsünüzdür. Yıllardır bu Mecliste ben çevreyle ilgili bir konu olduğunda mutlaka Mersin'i bir gözden geçiririm.

Mersin'in batısında, Anamur'dan geldik, batıdan, az doğuya doğru gelelim. Hemen Anamur'un yakınında bir nükleer santral inşa ediliyor. Sayın Bakan, bakın, ben Enerji Bakanıyla kavga ediyorum, o, enerji üretecek, onu anlayışla karşılarım. Başbakan veyahut da başkaları nükleer silah elde etmek istiyor, hadi onların da, yani anlamam ama hiç olmazsa mantıklarını anlarım. Ama siz Çevre Bakanısınız ve buradaki nükleer santralin nasıl bir çevre felaketine neden olacağını biliyorsunuz Sayın Bakan, bilmek zorundasınız. Burada sadece nükleer santralin yayacağı ışınımın değil, havaya salacağı kirlilik, suyun 2 derece ısınmasıyla bütün su ürünlerinin yok olması, buradaki tarımın bitmesi de yine sizin konunuz ve uykunuzun kaçması gerekiyor.

Bakın, yavaş yavaş doğuya doğru gelelim, doğuya doğru geldikçe hemen Silifke'de ve İskenderun'a kadar 15 tane termik santral yapıyorsunuz. Ya, Sayın Bakan, Allah aşkına, Mersin size ne yaptı ya? Ne yaptı size Mersin? 1'inci parti çıkıyorsunuz Mersin'de ve Mersin kazandırdığı para açısından Türkiye'nin 7'nci ili, aldığı yatırımlar açısından 24'üncü ili. Ancak aldığı yatırımlara bakar mısınız? Nükleer santral, termik santral, başka bir şey yok.

Yine, Silifke'de bir liman inşa etmeye çalışıyorsunuz, Taşucu Limanı ve bu liman bizim imzaladığımız, devletimizin imzaladığı Bern Sözleşmesi'ne göre Sayın Bakan, kesinlikle bir çivi dahi çakamayacağımız bir liman. Çünkü burada nesli tükenmekte olan fok balıkları yaşıyor. Siz imza attınız devletimizin adına ve siz imzanıza burada sahip çıkmıyorsunuz.

BAŞKAN – Sayın Atıcı, lütfen toparlar mısınız?

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Toparlayayım.

Az daha doğuya doğru gelelim Mersin'de, bakın, baştan aşağı Mersin'i nasıl mahvettiğinizi size anlatmak istiyorum. Kazanlı'da bir sülfürik asit fabrikası kurdunuz. Yine Kazanlı'da Kromsan kuruldu, Kromsanın krom artı altı atıkları kanserojendir, hâlâ çözmediniz. Bütün dünyayı –bakın, Mersin'i, Türkiye'yi değil- 10 kere yok edecek kadar krom artı altı atıkları maalesef burada duruyor.

Yine, bitişindeki küçük bir beldemizde, Karaduvar'da yer altında bütün petrol dolmuş tesislerinin boru hatları var. Birisi patladığında, ki zaman zaman bu oluyor, bütün tarlalar petrol altında kalıyor.

Sayın Bakan, bütün bunları size defalarca anlattım. Allah aşkına bürokratlarınız geçen sene, 2015 yılında yaptığım konuşmayı çıkarınsınlar. Bir bakın bakalım, o zamandan bu zamana Mersin’le ilgili bir tek adım attınız mı veya Türkiye’yi bir adım ileri götürdünüz mü?

Son cümlem: Geçen yıldan bu yıla Sayın Bakan Yale Üniversitesinin endeksine göre 1 adım daha gerilediniz. Geçen dönem de ben sizi bu konuda uyarımdım, demek ki uyarılarımız bir işe yaramamış, hiç kimse “Muhalefeti dinliyoruz, onların söylediklerinden yararlanıyoruz.” diye kimseyi kandırmamış. Geçen seneden bu döneme, bu seneye bile bir adım daha geriye gitmişiz.

Sayın Bakan, çevre hiç kimsenin babasının malı değil, çocuklarımıza bırakacağımız önemli bir miras ve bu konu sizin uykunuzu kaçırmalı.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Atıcı.

Sayın Kalaycı...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Daha sonra lütfen.

BAŞKAN – Peki.

Sayın Bekaroğlu, buyurun lütfen.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi, aslında Bakanlığın isminden başlayabiliriz Sayın Bakanım, “Çevre ve Şehircilik Bakanlığı”, çevre, insanların yaşamını tehlikeye sokmayacak şekilde çevreyi, doğayı, suyu, her şeyi koruyacak; Şehircilik Bakanlığı da ne yaptığı ortada, yani çelişki buradan başlıyor.

Sayın Bakanlığın sunuşunda “Çevre dünyanın gündeminde önemli bir yer tutuyorsa bunun sebebi insanoglunun emanet şuurundan uzaklaşmış olmasıyla izah edilebilir.” ifadesi var.

Sayın Bakanım, gerçekten bu on dört seneden beri Türkiye’de yaptıklarınız emanet şuuruyla açıklanabilir mi? Emanetse bir yer bana orada çok fazla bir şey yapamam. Yani ev sahibi olmak ve kiracı olmak gibi, misafir olmak gibi bir şey. Bir misafirin yapacağı bellidir, kiracının da bellidir ama ev sahibinin farklıdır. Siz öyle şeyler yapıyorsunuz ki, sanki emanet değil de “Bura bizim mülkümüzdür.” hatta, “Herkesin filan değil bizim mülkümüzdür, biz tasarrufta bulunuyoruz.” diye bir psikoloji içindediniz. Nereden biliyoruz bunu? Çünkü İstanbul’da yaşıyoruz, Ankara’da yaşıyoruz, Türkiye’yi geziyoruz.

Şu İstanbul’un hâline bakın Sayın Bakanım. Zaman zaman önceki başbakan, bazı bakanlar bu konuya değindiler, hatta Cumhurbaşkanı bile bir ara değindi, herhâlde uçakta gezerken “Bu kadar da olmaz” dedi ve değindi. Yani bu ne? Mesela Esenyurt, bütünüyle sizin döneminizin eseri. Esenyurt benim seçim bölgem, bir bakın yani. Bu nasıl bir emanet şuru Sayın Bakanım? Gerçekten oturup bir düşünün.

Şimdi, “çevre” ve “şehircilik” diyoruz. İşte –çevre- insanların yaşam alanını bozmayacak tedbirleri alıyoruz. Bunun için çıkan yasalar var, Çevre Yasası var, başka yasalar var, altına imza koyduğumuz uluslararası anlaşmalar var.

Peki, Sayın Bakanım, size soruyorum: Bu 80/4 ne? “80/4” diye artık biliniyor. Bundan bir süre önce çıkarılan, yatırımları hızlandırmak için çıkarmış olduğunuz yasada 80’inci maddeden (4)’üncü fıkrasında diyorsunuz ki: “Bazı yatırımlarda ruhsat, izin gibi değişik belgelerin verilmesinde istisnalar getirebiliriz.” Yani diğer kanunlardan gelen istisnalar getirebiliriz. Bu, şu demek yani: Biz istediğimiz yatırım için Çevre Kanunu’ndan Kıyı Kanunu’na, Mera Kanunu’na –ne aklımıza gelirse- çevreyi, yaşam alanımızı, “insanlara emanet” dediğimiz, bu bize emanet olan topraklara istediğimiz gibi istisna getirebiliriz diyor. Yetmiyor, bu fıkranın 2’nci cümlesinde çok tuhaf bir şey var, orada deniliyor ki:

“Yine böyle yatırımlar için biz istersek yasal ve idari tedbirler alabiliriz.” Bir Hükümet yasal tedbirler nasıl alır? Herhâlde OHAL’de çıkarılan kanun hükmünde kararnameleleri diyorsunuz. Sayın Bakanım, çok büyük bir çelişki.

Bakın, öyle yerler kurdunuz ki kentsel dönüşüm adına ya da yeni şeyler, öyle yerler kurdunuz ki, ne kültürümüzde var, ne medeniyetimizde var, ne dünyada var, hiçbir yerde böyle bir şey yok.

Bakın, “mahalle” diye bir şey vardı. Sizden önce biz Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının bütçesini konuştuk. Aileden, insandan, kişilik gelişiminden, insanın kendini gerçekleştirmesinden söz ettik. Bir aile vardı, bir mahalle vardı Sayın Bakanım, berberi, kasabıyla, bakkalıyla, mahalle; nerede o mahalleler size soruyorum Sayın Bakan? Siz yok ettiniz. Nasıl bir emanet?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Biz mi?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ya, “siz” derken Hükümetinizi kastediyorum. Nasıl bir emanet şuuru, Sayın Bakanım, gerçekten? Yani bunlar geri dönüşü olmayan işler.

Bakın, her insanın bir kimliği, kişiliği olduğu gibi her kentin de bir kimliği, kişiliği vardır. Girin Samsun’dan Kemalpaşa’ya kadar Karadeniz’e bir bakın, ya çok geçmiş olacaksınız oralardan, bileceksiniz ya da tabelaları okursanız nerede olduğunuzu bilirsiniz. Bilemezsiniz, çünkü saçma sapan, ne olduğu belirsiz, son on seneden beri biten 20 katlı, hiçbir düzeni olmayan, altyapısı olmayan, birbirini kapatan tuhaf binalarla doldurdunuz, bunların ruhsatını tamamen siz verdiniz Sayın Bakan. Bunlar oldu.

Şimdi, bunlar yapıldıktan sonra, “Biz emanet şuuruyla hareket ediyoruz.” demek, gerçekten nasıl bir kelimeyle izah edilir, bunu bilemiyorum.

Sayın Bakanım, çok önemli bir Bakanlık, çevre ve şehircilikle ilgili söyleyecek çok şeylerimiz var, sürelerimiz de kısıtlı tabii.

Şimdi, özellikle tarihî kimlikten söz ettik. Bu yıkılan Diyarbakır, Sur, Şırnak, Silopi, Nusaybin, bu beldeleri, şehirleri yeniden kuracağımızı söylüyorsunuz.

Sayın Bakanım, orada olup bitenleri izliyoruz. Gerçi o şehirleri kapattınız, insanlar giremiyor, çıkamıyor, etrafını çevirdiniz, orada olanlar bile, insanlar göremiyor, ama çok basit bir şey değil bir şehir kurmak. Yani planlarsınız, paranız da varsa, çimentonuz filan varsa, çok da iyi yaptığınız şey inşaat, yaparsınız bunları, fakat oralarda bir tarih var, bin yıl, daha fazla, orada bir kültür var, yaşanmışlıklar var, bunları yıktınız Sayın Bakanım.

Efendim, diyeceksiniz ki “PKK’nın, terör örgütünün çukur siyaseti.” Doğru, terör örgütünün çukur siyaseti var ve bunu kimse tasvip etmiyor, ama buralar böyle yıkılmayabilirdi, yıktınız Sayın Bakanım, şimdi de hiç kimseye bir şey sormadan yapıyorsunuz.

Oraları gezdim ben, Sur’da 70 yaşında bir insan ağlayarak anlattı, “Gidemiyorum, benim anılarım var, evime giremedim, tam hasar görmüş müydü görmemiş miydi, ne oldu, bilmiyorum. Yani babamdan kalma kitaplar vardı, Kur’an-ı Kerimler vardı, evime gidemedim, bilmiyorum, bana da hiçbir şey sormuyorlar, ne olacağını da bilmiyorum.” dedi.

Yani bir şey yapıyorsunuz ama orada insanlar yaşamış, orada insanlar var. Siz sadece bina yapmıyorsunuz Sayın Bakanım. “Emanet” dediniz de oradan hareketle bu sözleri söylüyorum. Dolayısıyla, buralarda neler yapıldığını bilmek lazım.

Şimdi, afet riski altındaki alanların dönüştürülmesiyle ilgili yasa çıkardınız, yönetmelikler çıkardınız ve bugüne kadar da 100 binleri aşan konutlar, dönüşüm yaptık diyorsunuz. Doğru, böyle bir şeye ihtiyacımız vardı, Türkiye, özellikle İstanbul, muhtemel bir depremde ne gibi riskler var, bunları

biliyoruz, bu konular yazılıyor, çiziliyor. Güzel de öyle işler yapıyorsunuz ki afet riskini de çok aşan işler yapıyorsunuz. Bu iş, afette koruyacak, depremde koruyacak konutlar, mahalleler yapmayı çok aşmış, bir rant -ki rantla ilgili de sizin bir açıklamanız var, sanıyorum sizin değil mi?- “Rantsız hayat olmaz.” diye bir açıklamanız da var Sayın Bakanım.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – İzah ederim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – İzah edersiniz tabii.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – İsterseniz etmeyeyim, siz bilirsiniz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Edin tabii de algılar önemli, bizim anladıklarımız, evet, inşaat, rant, zaten böyle bir ekonomi...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Şöyle bir on satır anlatıyorum, üstteki bir cümleyi alıyorlar.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Öyle oluyor da bunun ne anlama geldiğini zaten sizin anlatmanıza gerek yok, yani Adalet ve Kalkınma Partisi hükümetlerinin, belediyelerinin ranttan ne anladıklarını biz çok iyi biliyoruz.

Bakın, Sayın Bakanım, ranttan benim anladığımı söyleyeyim. Burada bir şey var, kamunun veya bir başkasının. Değeri kaç lira, atıyorum, TMSF'ye bağlı bir yer. 10 milyon lira. Niye 10 milyon lira? Çünkü burada yapılacak işlemler, binalar bellidir, küçük binalar, işte, kır kahveleri, parklar, şu bu. Nedir bunun değeri? 10 milyon lira, satılıyor. Sonra bir bakıyorsunuz, aman Allah'ım, yerel belediye, büyükşehir belediyesi, baktı onlar anlaşılamadı, işine gelmedi, şimdi siz el koyuyorsunuz, kanun bu yetkiyi veriyor, ondan sonra oradan bir bakıyorsunuz, 100 binlerce metrekare kapalı alanı olan AVM'ler, rezidanslar, acayip bir şey çıkıyor.

10 milyon liraya aldı adam, 100 milyon dolar da harcadı, 750 milyon dolar, 1 milyar dolarlık bir rant. Rant bu Sayın Bakan.

Şimdi, bu rantı kente de verelim, paylaşalım filan, ama İstanbul'da rakamlar var, on beş senede 250-300 milyar dolar rant oluşturuldu ve paylaşıldı. Bunları konuşuruz ayrıca, zaman yok, tartışırız.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Özel sohbette bunları tartışırız.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Özel sohbette bunları konuşalım, evet.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Söyleyeceklerim var.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Tabii söyleyeceksiniz.

Sayın Bakanım, şimdi, benim seçim bölgem değil ama doğduğum, büyüdüğüm ve hâlâ yaşadığım yer Rize'yle ilgili, bölgeyle ilgili, Karadeniz'le ilgili bir şeyler söyleyeceğim size.

Daha evvel sizden önceki Bakana bir soru önergesi verdim. Rize'nin çok merkezî yeri, Rize şehri dolgu alanı üzerine kurulmuştur, 70'li yıllarda belki duyulmuştur, “Denizden kara, karadan para.” diye rahmetli belediye başkanı Ekrem Orhon zamanında yapılmış bir alan var. 70'li yılların teknolojisıyla yapılmış ve o zamanın yönetmelikleriyle yapılmış bir şehir var. Orada 25 bin kişi yaşıyor, ÇAYKUR Genel Müdürlüğü, Valilik, Emniyet Müdürlüğü dâhil bütün resmî konutlar, belediye hepsi orada. Bu binalar 70'li yıllarda yapılmış ve inşaat mühendisleri odaları, başkaları tarafından...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(Oturma Başkanlığına Başkan Vekili Mehmet Şükrü Erdiç geçti)

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu, ek süre veriyorum, buyurun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – ...yapılmış çalışmalar var, çünkü bunlar korozyon nedeniyle -deniz suyunda bunun temelleri- yıkılmak üzere. “Buranın dönüşümüyle ilgili bir düşünceniz var mı?” diye daha evvelki Bakana sormuştum. Sayın Fatma Güldemet Sarı, bir sürü şey bana anlattı, “Trabzon’da, Karadeniz’de şöyle bir planımız var, bilmem neyimiz var.” Anlattıktan sonra buraya geliyor, “Burası bizim işimiz değil, bunu İçişleri Bakanına sor.” diyor.

Şimdi size soruyorum: Böyle bir şey var mı? Bürokratlar size bir şey ilettiler mi? Hani Cumhurbaşkanının memleketi ya Rize, böyle bir şey var mı, bunu sormak isterim.

Bakın, sahil yolu filan bizi ilgilendirmez diyebilirsiniz de Rize’nin bir sahil yolu var, bu yol artık sel, taşkınlarda bütün şehirler için ciddi bir felaket oluşturmaya başladı, taşkın suları Karadeniz’e akamıyor, orada yolun arkaya alınmasıyla ilgili bir çalışma var mı?

Bu bölgede çevre mücadelesi, Doğu Karadeniz Bölgesi çok öne geçmiş bir bölge, çünkü en çok saldırı bu coğrafyaya, bu bölgeye yapılıyor. HES’ler, madenler, sanayi yatırımları, taş ocakları.

Şimdi Rize’ye bir havaalanı yapıyorsunuz, sağ olun, var olun, yapıyorsunuz ama, orada milyonlarca metreküp dolgu kullanılacak. Bu dolgular nereden bulunacak? Hangi taş ocaklarından bulunacak? Bölgede taş ocağı kalmadı, dağ kalmadı, tamamen devrildi gitti, bunlar ne olacak? Bunlarla ilgili bir tedbiriniz var mı? Yoksa 80’in 4’üncü maddesini mi işleteceksiniz? “Bunlara ÇED ihtiyacı yoktur, istediğimiz gibi yapalım.” mı diyeceksiniz?

HES’lerle ilgili problemler devam ediyor. Çok basit bir şey söyleyeyim, Rize gibi küçük bir ilde 150 özel sektöre ait çay fabrikası, 46 tane de ÇAYKUR’a ait çay fabrikası var. Bunlar gelişigüzel kurulmuş, yeter ki fabrika kurulsun diye, mahalle içlerinde, vadi içlerinde, derelerin üzerinde kurulmuş, hiçbir denetim yok.

Şimdi, ÇAYKUR fabrikalarında sıvılaştırılmış doğal gaz kullanılmaya başlandı, bir derece, ama özel sektör fabrikalarında hiçbir denetim yok, bacalar tamamen zehirliyor.

Bakın, “Doğu Karadeniz kivisi almayın.” filan diyeceğim, çünkü daha çiçek açtığından itibaren çayı, meyvesi, sebzesi, her şey zehirleniyor ve bu konularla ilgili hiçbir tedbir yok. Bu fabrikaların ses yalıtımları hiçbir şey yok. Bu konularla ilgili defalarca sorduk. Her dönem davalar açtık, geldik, anlattık.

Bakın, buradan ihbarda bulunuyorum, Çevre Müdürlüğünüze gidiyorum, anlatıyorum, fabrikaya haber veriyor, tedbirleri aldıktan sonra gidiyor, diyor ki: “Yaptığımız denetimlerde ne ses standartlarının üstündeydi ne bacadan çıkan duman, çevrede de hiçbir şey yoktu.” diye rapor veriyor. Bu konuları iletmek isterim.

Sayın Bakanım, söylenecek çok şey var, ama Başkan bize biraz daha zaman verecek mi bilmiyorum, bir küçük konuya daha değineyim, geçeyim.

Şimdi, Otopark Yönetmeliği’yle ilgili bir şey söyleyeceğim, “Yenileceğiz.” diyorsunuz.

Bakın, bu Otopark Yönetmeliği’ne göre yıllardan beri, otuz, kırk seneden beri ya o bina yapılırken -burada mimarlar var, onlar çok daha iyi bilir- o binaya yetecek şu kadar otopark yapılması gerekiyor ya da o kadar parayı belediyelere vermesi gerekiyor ki belediyeler orada ortak otoparklar yapacaklar.

Bu paralar nedir, kaç liradır Sayın Bakanım? Bu konuyla ilgili bilgi var mı? Ne kadar para toplandı? Nereye gitti bu paralar? Bu paraların toplanması, başka kalemlerde toplandı, başka alanlarda kullanıldı, bunu yapan insanlara bir şey soracak mısınız yeni yönetmelik çıkarmadan?

Evet, bu kadar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Bekaroğlu.

Sayın Aydemir, buyurun.

Süreniz on dakika.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Değerli Bakanım, değerli milletvekilleri, saygıdeğer bürokratlar, gazeteci arkadaşlarım; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

AK davanın iktidar olmasıyla birlikte ülkede, hemen her alanda, ciddi ve kararlı bir üslupla değişim ve dönüşüm yaşanıyor. Sağlıktan eğitime, turizmden ulaştırmaya kadar her sahada reformlar gerçekleştiriliyor ve milat oluşturuluyor.

2023 ufkunda yeni Türkiye yürüyüşü içinde AK davanın kaydettiği reformlardan birisi ve belki de en önemlilerinden birisi çevre ve şehirciliktir. Sayın Cumhurbaşkanımızın İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı döneminde başlattığı yeni, çağdaş ve mazisiyle barışık bir şehirleşme, liderimizin tarifıyla önce insan odaklı şehirleşme. Sayın Bakanımızın sıkça zikrettiği ve vurguladığı üzere, insanımızın ruhunun tarihsel birikiminin toplumsal hassasiyetlerinin ve şehirlî kimliğinin yaşam alanlarından beklentilerini karşılayan, referansı köklü medeniyetimiz olan bir şehircilik, sürdürülebilir ve kimlikli şehircilik, çağdaş kaydıyla insan ve çevre dostu katılımcı bir şehircilik yani her yönüyle AK şehircilik. (Gülüşmeler)

SÜREYYA SADİ BİLGİÇ (Isparta) – Sayın Başkan, müdahale edin.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – İncicamını bozuyorlar.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hayır, insicam bozmuyor, bilakis iştियakımızı artırıyor Sayın Bekaroğlu Hocam.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Gerçekten güzel konuşuyorsun AK Erzurumlu kardeşim, dinliyoruz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hocam, Erzurum’a da gelecek sıra.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Erzurum mu kaldı acaba, Erzurum mu kaldı? Taş ev mi kaldı Erzurum’da?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hedef, mütefekkir ve edip Nihat Sami Banarlı’nın ifadesiyle, ufkunda çirkin, bağrında fena barındırmayan şehirler..

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Nerede, ne zaman?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – ...yapılaşmada nizamsızlığa, seviyesizliğe kapalı şehirler, hayalî olan şehirler yani siluetiyle AK şehirler. Plansızlık, projesizlik ve vizyonsuzluğu reddeden, dokusunda ecdat enerjisi, atmosferinde muhteşem malzemesinin havası teneffüs edilebilen, estetik değerlerin vurgulandığı bir şehircilik anlayışı Türkiye gündemine AK iktidarla gelmiştir.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Nereden bahsediyor, nereyi anlatıyor, Erzurum’u mu?

BAŞKAN – Arkadaşlar, bakın, hatip konuşurken lütfen salonda sessizlik...

Buyurun Sayın Aydemir.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bu alanda dünyada emsali görülmeyen bir yoğunluk, kararlılık ve hassasiyetle kentlerimizde dönüşüm dönemi başlatılmıştır. Bu, şehircilik adına bir reformdur. Burada “dönüşüm” kelimesinin çağrıştırdığı manada başkalaşım söz konusu değildir. Bu dönüşüm, şehirleri yenilerken tarihe de sahip çıkmaktır. Şehirlerin ruhunu, tarihî dokusunu, renk, ritim ve ahengini,

kurulurken esas olan zevkini koruyan bir dönüşüm. Yaşayanlarına ilham veren şehirler açılımı, temiz ve çevreci, akıllı şehirler yaklaşımıdır kentsel dönüşüm. Ecdadın kaydettiği çizgilerin korunduğu, milli ve manevi motiflerin vurgulandığı, silüetinde moral değerlerin ifade bulduğu şehirlere doğru bir yürüyüş, bir yerde, şehirleşme kavramı içinde gönül seferberliği. Bizim kentsel dönüşüm tarifimiz budur.

Burada bir vurgu daha yapalım: Şehircilik adına ilk ve tek kurumsallaşma atılımı yine AK iktidarlar döneminde gerçekleşmiş, altyapı ve kentsel dönüşüm hizmetlerine tek elden ve rasyonel biçimde yürütülme fırsatı sunulmuştur. Gönülleri imar eden AK hareket şehirleri de imar ediyor. Şehircilik adına bu kararlı yürüyüşe öncülük edenleri ve ülkede şehircilik adına ilkleri başarıları yürekten kutluyoruz.

Burada tarihi bir kentin evladı olarak bir hakkı teslim etmeyi borç biliyorum. Liderimiz, Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın şehircilik adına açtığı çıғırda yürüyen ve yerel yönetimde çağdaş bir ufku temsil eden Erzurum Büyükşehir Belediye Başkanımız Sayın Mehmet Sekmen'in başarılarını paylaşmak ve yürüttüğü şehircilik anlayışının ülkede bir referans oluşturduğunun bilinmesini isterim. Kentsel dönüşüm çizgisinde maziyle hâli, tarihle bugünü bağdaştıran, şehrin doğal yapısını bozmadan altyapısını çağdaş bir yaklaşımla ihya eden ve çağdaş beklentilere cevap veren bir şehircilik anlayışını, AK anlayışı hâkim kılan Sayın Sekmen'i bu alanda numaneyitimsal olarak kabul ediyoruz.

Bu tespitleri yaptıktan sonra teklif ve beklentilerimize geliyoruz, içinde yer yer sual de barındıran teklifler, Erzurum ve Doğu Anadolu özelinde. Hem bu şekilde Bekaroğlu Hocamın Erzurum için ne isteyecek beklentisini de karışılmış oluruz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Rize'yle bağlantılı olsun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Olsun Hocam.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Sayın Cumhurbaşkanımız “İstanbul'da büyük yanlışlar yaptık.” dedi, onu da söylemek lazım.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Değerli Vekilim, şimdi, tabii, burada misafir olmanız hasebiyle, sükûtu tercih ediyoruz biz.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Biz de akli ve kenti tercih ediyoruz.

SÜREYYA SADİ BİLGİÇ (Isparta) – Ben konuşma hakkımdan vazgeçtim, benim süremi de Sayın Aydemir'e ekleyin Sayın Başkan.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Belki metropol kentler 2000'li yıllar öncesindeki çılgın ve düzensiz betonlaşmayla önemli bir değeri nostaljiye dönüştürdü ama Erzurum, ama Doğu Anadolu Bölgesi illeri bu değeri hâlâ ve ısrarla koruyor. O değer, mahalle kültürümüzdür, bizi tarif eden, bize kimlik kazandıran bir kültür. Komşuda pişenin komşuya düştüğü, komşusu aç iken diğeri tok yatmadığı mahalleler; kederde, tasada, sevinçte, kıvançta yüreklerini buluşturanların iç içe, gönül gönle yaşadığı mahalleler. Erzurum başta olmak üzere, Doğu Anadolu Bölgesi'nin tüm kadim şehirleri bu kültürü yaşatmaya çalışıyor. Sayın Bakanımızın delaletiyle Erzurum özelinde tarihi birkaç mahallenin özel korunmaya alınmasını, gerekirse istimlaklerle bu alanların korunmasını ve gelecek nesillere bizi tarif edecek mahalleler bırakılmasını bekliyoruz.

Diğeri bir beklentimiz ise, her fırsatta dillendirdiğimiz marka ilçeler konsepti kapsamında, Erzurum'un tarihi dokusu bozulmamış, milli ve manevi estetiği deforme olmamış Tortum, Uzundere, Pasinler, Horasan, Hınıs, Oltu, İspir, Narman gibi ilçelerinde ayakta kalan tarihi evlerin Safranbolu evleri modeliyle dizayn edilmesidir.

Bu arada, bir de, behemehâl düzeltilmesi gereken bir uygulamayı dikkate sunmak istiyorum. Özellikle bizim bölgemizde, cari olan, geçerli olan bir hâl. Köylere bazı mezraların Bakanlık eliyle imarında yaşanan problem var Sayın Bakanım. Köye müdahale imkânı varken Bakanlık eliyle, mezra konumunda olan herhangi bir yerleşim mekânına bir şey yapılamıyor. Köye mesafesi belli bir kilometrenin üstünde olan mezralara müdahalede sıkıntı var Değerli Bakanım. Bunun bir örneğini yaklaşık bir buçuk yıldır yaşıyoruz biz Erzurum Aşkale özelinde. Güllüdere bir köy, buna bağlı Alibey mezrası var. Orada yaşanan ve çok uzun yıllara sâri bir problemi sırf bu mevzuattan dolayı aşamıyoruz. Bunun bir yeni düzenlemeyle gündeme getirilip mezraları ilgili köyle direkt ilişkilendirmek ve bu neviden sorunların kestirmeden çözümünü sağlamak lazım. Bunu da bu vesileyle kayda geçiriyorum.

Sadece muvafıkların değil, muhaliflerin, muarız herkesin kabul ettiği gerçek o ki yaşanabilir şehirler inşa etme konusunda eşsiz başarılar sağlayan AK PARTİ hükümetleri son on dört yılda devasa kentsel dönüşüm projelerini hayata geçirdi. Geleceğin Türkiye'sini inşa misyonuyla yola çıkan TOKİ, planlı kentleşme ve konut üretimi seferberliğinde büyük mesafeler katetmiş bulunuyor. Türkiye çapında büyük bir süratle projeleri birbiri ardına hayata geçiren TOKİ'nin, Erzurum'da da önemli işler yapmasına rağmen, dönüşüm çalışmalarına biraz geç başladığı kanaatini taşıyorum. Bu açığı kapatmak için daha fazla kaynak ve daha kapsamlı projeler bekliyoruz.

Malumunuz, Erzurum deprem açısından en riskli bölge. Büyük bir kısmı ikinci, geri kalan kısmı bir ve üçüncü derece deprem bölgesi. Allah korusun, kar kış memleketinde böyle bir felaketle karşılaşmadan kentsel dönüşümü tamamlamamız gerekiyor. Bunun için, kentsel dönüşüm seferberliğinin çok daha süratli olması gerektiğini düşünüyorum.

Erzurum için TOKİ yönetiminden bir beklentimiz daha var. 1970'li yıllarda Doğu Anadolu'nun kırsal kalkınma projesinin merkezi Erzurum'du. Ayrıntısına girmeyeceğim, epey kaynak aktarıldı, çalışıldı ama başarılı sonuçlar alındığı söylenemez. Kırsal kalkınmayı bir yana bırakalım, kırsaldaki hayat koşullarının giderek kötüleşmesi göç olgusunu artırıcı rol oynadı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Aydemir, Sayın Bilgiç'in süresini size ekliyorum.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Kullanıyorum, evet.

AK PARTİ iktidara gelince diğer önemli meseleler gibi bu meseleye de neşter vuruldu. KÖYDES projesiyle köylerimize büyük hizmetler götürüldü, eksik altyapı hizmetleri tamamlandı, köylerimiz daha müreffeh, daha yaşanılır hâle geldi. Ama konut kalitesi konusunda Erzurum ilçe ve köylerinin istenilen düzeye geldiğini söyleyemiyoruz. Bu nedenle, köylerdeki konut kalitesinin artırılmasına yönelik kapsamlı projeler geliştirilmesini, köy konutlarının dönüştürülmesi veya yeniden inşası için uzun vadeli faizsiz kredi uygulamasına geçilmesini zaruri görüyoruz. Bu proje için Erzurum'un pilot bölge ilan edilmesini özellikle talep ediyorum.

İlçelerimizde güzel bir gelişme daha gözlemliyoruz son yıllarda. Köye dönüş “Hadi gel köyümüze geri dönelim” şarkısıyla mümkün değil elbette. Büyük şehirlerde hayatını belli bir düzene koyan, hâli vakti yerinde hemşehrilerimizin ilçe ve köylerine kaliteli konutlar, hatta villalar yaptığını memnuniyetle müşahede ediyoruz. İşte, bu kendiliğinden oluşan talebe devletin kayıtsız kalmaması için belli ölçüde teşvik uygulamasının yararına inanıyorum. Köyle fiziki irtibatını koparmayan, oraya sadece gönlüyle değil eviyle, yeniden inşa ettiği konutuyla bağlanan iş adamlarının şehrin kalkınmasına da katkıda bulunacağından kuşku yok. Bu yazlık konutlar gurbetteki hemşehrileri ile şehir arasında mali bir koridor açacaktır diye düşünüyorum.

Şehircilikte tarih yazan AK iktidarları, bu yolda bir ufuk açan Sayın Cumhurbaşkanımızı, kentsel dönüşümde reform başlatan Sayın Başbakanımızı ve engin tecrübelerini şehir şehir ülke halkı için paylaşan Sayın Bakanımızı kutluyor, 2017 bütçesinin hayırlı olması dileğiyle hazıruna saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Aydemir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın hatip konuşmasında dedi ki...

BAŞKAN – Sayın Tanal...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Aydınlığa kavuşması açısından...

Mezralar vardı Erzurum’da, haklı. Yeni bir kanun değişikliği... Benim bildiğim kadarıyla Erzurum büyükşehir olduğu için yani bu şekilde orada artık bir mezra kalmaz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Size söz hakkı tanıdığımda bunları söylersiniz Sayın Tanal.

SÜREYYA SADİ BİLGİÇ (Isparta) – Sayın Başkan, benim kalan beş dakika süremi de lütfen Sayın Yalçınkaya’ya kullandırırım.

BAŞKAN – Tamam.

Sayın Durmaz, buyurun.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Sayın Başkanım, çok değerli Komisyonumuzun üyeleri, Sayın Bakanım, kıymetli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 2017 yılı bütçesinin ülkemize, milletimize, doğamıza, çevremize, sağlığımıza güzellikler getirmesini, bir başka bakanlarımızın yaptığı doğa ve çevre katliamlarına da dur diyecek bir bütçe olmasını diliyorum.

Değerli arkadaşlar, son yıllarda maden aramaları belirli ellerde toplanmış, çevre faktörlerini yok sayarak tahribatlara devam ederken HES’ler mantar gibi çoğalmaya başlamış, her derenin üzerine HES lisansları verilerek... Hatta, iş o kadar çığırından çıktı ki eskiden dere olan fakat doğal ya da yapay sebeplerle yönü değişmiş ve artık orada olmayan derelere bile lisans verilir hâle geldi. Neredeyse hiçbir başvuru olumsuz da sonuçlanmadı. 56.071 başvurunun ancak 43 tanesi olumsuz bulunmuştur. Bu, şunu gösteriyor: ÇED raporu diye bir şey yok, herhâlde gelen evraklara uygun olduğunca yön veriliyor.

Bu arada Enerji Bakanlığımız bütçesi görüşülürken Sayın Bakanımızın hedefleri arasına “ÇED raporları ile ruhsat iptallerini zorlaştıracamız.” diye bir maddeyi koyduğunu gördüm. Bu arada, bu konuda Çevre Bakanlığı yetkililerimize de duyarlı olmaya davet ediyorum.

Bu lisanslar verilirken çevresel etki değerlendirmesi süreçleri doğru işletilmedi. Bir HES projesine ÇED hazırlanırken o dereye sadece o HES varmış gibi değerlendirildi. Bir dere üzerinde 10 tane HES olsa bile her biri tek tek değerlendirilmeliydi. Bir kaynaktan çıkan derenin üzerine 10 tane HES lisansı verilmesi zaten yeterince anlamsızken bir de kümülatif etkenlerin değerlendirilmemesi tam bir doğa katliamıyla sonuçlandı. Bakanlık sadece çevre sorunlarını kronikleştirmekle kalmıyor, aynı zamanda yatırımcıları ve çevre sektörünü de mağdur ediyor.

Bakanlık bir an önce bütün paydaşları bir araya getirerek çağdaş, çevreyi koruyan, katılımcı ve uluslararası kriterlere uygun bir ÇED mevzuatını hayata geçirmelidir. ÇED bir engel değil, önemli bir planlama sürecidir, bu asla unutulmamalıdır.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli arkadaşlar; 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 1'inci maddesi der ki: "Bu kanunun amacı, bütün vatandaşların ortak varlığı olan çevrenin korunması, iyileştirilmesi; kırsal ve kentsel alanda arazinin ve doğal kaynakların en uygun şekilde kullanılması ve korunması; su, toprak ve hava kirlenmesinin önlenmesi; ülkenin bitki ve hayvan varlığı ile doğal ve tarihsel zenginliklerinin korunarak bugünkü ve gelecek kuşakların sağlık, uygarlık ve yaşam düzeyinin geliştirilmesi ve güvence altına alınması için yapılacak düzenlemeleri ve alınacak önlemleri, ekonomik ve sosyal kalkınma hedefleriyle uyumlu olarak belirli hukuki ve teknik esaslara göre düzenlemektir."

Kanunun 1'inci maddesinde açıkça ifade edildiği gibi, doğayı ve çevreyi ilgilendirecek her türlü proje ve yatırımın, sürdürülebilir kalkınma ilkelerine bağlı kalarak doğal kaynaklara, kentsel ve kırsal arazilere uygun şekilde, hava, toprak ve su kirlenmesinin önlenmesi, bugünkü ve gelecek kuşakların sağlık ve yaşam düzeylerinin güvence altına alınması ilkesini dikkate alacak şekilde teknik esaslara uygun olmalıdır.

Bu ilkelere uymayacak nitelikte çevreye zarar veren, geleceğimizi, yaşam alanlarımızı, sağlığımızı tehdit eden her türlü proje kanunlara aykırıdır. Yanı sıra, ülkemiz doğal kaynakların korunması ve sürdürülebilir kullanımı konusunda Uluslararası Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi; Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi, yine Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi, Ramsar Sözleşmesi gibi birçok uluslararası sözleşmeye de taraftır.

Bu çerçevede, arazi ve doğal kaynak kullanımı kararlarını veren yetkili kuruluşlar, karar alma süreçlerinde kamu dışı paydaşların (meslek odaları, yöre halkı, sivil toplum kuruluşları gibi) görüş ve önerilerini dikkate alarak katılımcı bir yaklaşımı tesis etmek durumundadırlar.

Aralık ayında düzenlenen Paris İklim Zirvesi raporlarında, Türkiye'nin 2060 yılında çölleşme tehlikesi altında olduğu belirtilmiştir. Yine, Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli çalışmalarına ve değerlendirme raporlarına göre Akdeniz Havzası'nda yarı kurak iklim özelliklerine sahip bir coğrafyada yer alan Türkiye, iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini en çok yaşayacak ülkelerdendir. Dolayısıyla, ülkemizde akılcı doğal kaynak kullanımı politika ve stratejilerinin yürütülmesi elzemdir.

Sayın Bakan sunumunda bu Paris Anlaşması'yla ilgili imza attıklarını söylediler. Ama Sayın Bakanım, biliyorsunuz ki Türkiye Büyük Millet Meclisinde bu sizin taraf olduğunuz anlaşma yasalaişip kabul edilmeden yaptırım gücü olmuyor.

Biliyorsunuz, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 191 ülkenin imza attığı Paris İklim Anlaşması'nın yürürlüğe girmesi için imzacı ülkelerin en az 55'inin anlaşmayı onaylaması ve taraf ülkelerin küresel emisyonlardaki payının da yüzde 55'ten fazla olması gerekiyordu. Avrupa Birliğinin 4 Ekimde Paris Anlaşması'na taraf olacağını açıklamasıyla bu iki ön koşul yerine getirilmiş oldu. Yani Paris Anlaşması bir ay sonra yürürlüğe girecek ve bugünlerde Fas'ın Marakeş kentinde bir iklim zirvesi toplandı. Dünya ülkeleri iklim değişikliği konusunda atılacak adımları tartışıyorlar. Ancak gelin görün ki Türkiye henüz anlaşmaya -ifade ettiğim gibi- taraf olamadı. Hatırlarsınız, Türkiye, Kyoto Protokolü'ne de on iki yıl sonra 2009'da onaylayarak taraf olmuştu. Bu kapsamda Türkiye'nin Paris İklim Anlaşması'na bir an evvel taraf olması gerekmektedir. Yine, Paris İklim Anlaşması sürecinde Türkiye'nin pozisyonu ise maalesef küresel hedeflerden ve tartışmalardan bir hayli uzaktadır. Paris Anlaşması öncesi Türkiye'nin ortaya koyduğu niyet belgesinde 2030 yılında emisyonlarını azaltan değil, bugünkü seviyenin 2 katına çıkaran bir plan yer almıştı. Bu anlamda, Bakanlık temsilcilerine sormak istiyorum. Türkiye'nin sera gazı emisyonlarını azaltmak için ne gibi adımlar atmayı planlıyorsunuz? Bu noktada üzülererek ifade edeyim ki Marakeş'te başlayan iklim zirvesinin ilk gününde tüm dünyadan katılan sivil toplum kuruluşları ve iklim uzmanları tarafından Türkiye günün fosili seçildi. Günün fosili

ödülü, biliyorsunuz, iklim dostu tavır sergilemeyen ve bu önemli soruna karşı duyarısız olan ülkelere veriliyor. Zirvenin ilk gününde Türkiye'nin fosil seçilmesi gerçekten ülkemizin bu alandaki tavrının ne kadar yetersiz olduğunu gözler önüne seriyor.

Yine sağlığını, doğayı tehdit eden termik santrallerden söz edeceğim. Ülkemizde yaklaşık 71 adet kömürle çalışan termik santral projesinin planlandığı bilinmektedir. Ama, bölgede yoğunlukta Akdeniz'de; Mersin, Adana ve Hatay bölgesinde, Türkiye'nin narenciye, sebze ve meyve ihracatında önemli bir yeri olan bu bölgede bu termik santrallerin doğaya, çevreye, yaşama zararları tartışılmazdır.

Yapılan araştırmalar dünyadaki mevcut çevre kirliliğinin yüzde 50'sinin son otuz beş yılda meydana geldiğini ortaya koymaktadır. Çevre kirliliğini oluşturan önemli etkenlerden biri de artan nüfusun ihtiyaçlarını karşılayacak bir altyapı sisteminin olmayışıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Durmaz, ek süre veriyorum.

Buyurun.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Tamamlıyorum Sayın Başkanım.

Çevre sorunlarının önemli kaynaklarından biri hızlı nüfus artışıdır. Birleşmiş Milletlerin nüfus tahminlerine göre 2025 yılında ülke nüfusumuz 92 milyonu bulacaktır. Plansız kentleşme, artık su ve toprak kullanımı, kimyasal tarım ilaçları, doğayı tahrip eden projeler insanların yaşam alanını daha da daraltarak çevre kirliliğine mahkûm etmektedir. İşte bu yüzden geleceği gören bir çevre politikası bir an önce yürürlüğe girmelidir.

“Kentsel dönüşüm” adı altında kentlerimizin bütün dokusu değişiyor, özellikle büyük kentler âdeta bir şantiye alanına dönmüş durumdadır. Anadolu kentlerinde ise bazen ada bazı yapılarak bir bölümü alçak, diğer bölümü hava sirkülasyonunu kesip şehirlerde hava kirliliğine yol açacak şekilde ilerlemektedir.

Unutmayalım ki her yıl çevre kirliliğinden dolayı 3 milyondan fazla 5 yaş altı çocuk hayatını kaybetmektedir. Her yıl 100 binden fazla deniz kuşu ve deniz memelisi çevresel kirlilik nedeniyle ölmektedir. Çevresel kirliliğin fazla olduğu bölgelerde yaşayan insanlar daha az kirlilik olan bölgelerde yaşayan insanlara göre yüzde 20 daha fazla kanser olma riski altındadır. Çevresel kirliliğin, hava kirliliğinin ortaya koyduğu sonuçları yine TMMOB Çevre Mühendisleri Odasının hava kirliliği raporları ortaya koymuş. Bu rapora göre İstanbul, Ankara, Bolu, Edirne, Düzce, İzmir ve Iğdır'da hava kirliliğinin kritik seviyeyi aştığını bilimsel veriler ve grafik eşliğinde ortaya koyulmuştur. Ülkemizde belirlenen sınır değerlerinin Avrupa Birliği ve Dünya Sağlık Örgütünün belirlediği sınırlarla uyumlu olmadığı, bizdeki değerlerin AB sınır değerlerinin yaklaşık 2 katı olduğu ortaya çıkmıştır.

“Kalkınma” kavramını yalnızca yapılaşma olarak algılayan bu anlayış, halkın huzurunu, sağlığını, sağlıklı çevrede yaşama hakkını hiçe saymakta, “demokratik katılım” kavramını ise tamamen kapsamın dışında tutmaktadır.

Çevre Bakanlığından beklentilerimiz:

Kamu yararı gözeten, teknik birikimi yüksek güçlü bir Çevre Bakanlığı oluşturulmalıdır.

Çevre mevzuatı çevre sorunlarını engelleme ilkesiyle yeniden ele alınmalıdır.

Su kanunu biran önce kamu yararı gözetir bir biçimde hazırlanmalı ve bütün toplumsal kesimleri kapsayacak tartışmalarla revize edilerek hayata geçirilmelidir.

ÇED süreci çevre sorunlarını çözme ve planlamanın bir aracı olarak değerlendirilmeli ve Avrupa Birliği mevzuatıyla uyumlu hâle bir an önce getirilmelidir.

Çevre sorunlarına karşı ve yaşam alanlarındaki projelere dair halkın demokratik katılım koşulları yasalarla pekiştirilmelidir.

Çevre sorunlarına dair açılan davalar ücretsiz yapılmalı ve çevre ihtisas mahkemeleri acilen kurulmalıdır.

İklim değişikliğine karşı ithal kömürle çalışan termik santrallerden vazgeçilerek yenilenebilir temiz enerji sistemlerine odaklanılmalıdır.

Su kaynaklarını yok eden, ormanları ortadan kaldıran, kuşlar ve balıklar için hayati önem taşıyan tatlı su kaynaklarını denizlere boşaltan projeler alınan hukuk kararlarına rağmen ısrarla devam ettirilmekten vazgeçilmelidir.

Artık tek başına teknik altyapısı güçlü, çözüm odaklı bir Çevre Bakanlığı kurulmalı, su ve çevre yönetimi bu bakanlık altında bir araya getirilerek çok başlı yapı ortadan aldırılmalıdır.

Değerli Plan ve Bütçe Komisyonu üyeleri, Sayın Başkan ve Sayın Bakanım; Türkiye'nin henüz bir üst ölçekli mekânsal strateji planı yok. Örneğin, Avrupa'da birçok ülkenin ve birliğin bu alanda yaptığı önemli çalışmalar var. Avrupa Birliğinin 2050 yılı için bir mekânsal stratejisi ve vizyonu var. Makro ölçekli kentlerin ve bölgelerin nasıl gelişeceği, hangi bölgelerin hangi alanlarda, nasıl uzmanlaşacağı, sektörlerin coğrafi olarak nasıl dağıtılacağı ve kümeleneceği belirsizdir. Bölgesel kalkınma ajansları kendi sınırları içerisinde bazı planlama çalışmaları yapsa da Türkiye geneli için üst ölçekli bir mekânsal strateji planı yoktur ve bölgeler arası gelişmişlik farkı hızla artıyor. Bu kapsamdan yola çıkarak Bakanlığımıza bağlı olarak kurulan mekânsal planlama genel müdürlüğü ne zaman ve nasıl Türkiye için bir üst ölçekli mekânsal strateji planı hazırlayacak? Bu konu gündeminizde midir, bilmiyoruz.

Üniversitelerin şehir ve bölge planlama bölümleri ve ilgili meslek odaları ve sivil toplum kuruluşlarıyla bu kapsamda çalışmalar yapıyor musunuz?

Korunan alanlar konusunda Türkiye'de ciddi bir yönetim karmaşası olduğunu görüyoruz. 2011 yılında çıkarılan 644 ve 645 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerle bakanlıkların yapılarında bazı değişikliklere gidildi. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Orman ve Su İşleri Bakanlığının görev ve yetkileri değiştirildi. Bu kapsamda, Bakanlığınıza bağlı bir Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü kuruldu. Yasaya baktığımızda millî parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma alanları, sulak alanlar ve benzeri koruma statüsü bulunan ve bulunması gereken alanların tescil, onay ve ilanına dair usul ve esasları belirlemek ve bu alanların sınırlarını tescil etmek ve bu alanlara dair her tür ve ölçekte planı yapmak, onaylamak bu genel müdürlüğe yani sizin Bakanlığınıza ait olmalıdır. Ancak diğer taraftan, Orman ve Su İşleri Bakanlığında bulunan Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğünün de ülkemizdeki millî parklar, sulak alanlar, tabiatı koruma alanları, tabiat parkları gibi koruma altındaki alanlarda benzer yetkileri olduğunu da görüyoruz. Özellikle Avrupa Birliği çevre ve doğa koruma mevzuatına uyum çerçevesinde de bu bütünlüğü sağlamanız ve bu hassas alanları iyi şekilde yönetmeniz gerekiyor. Bu konuda görev ve yetki çatışmasının kalkması için ne gibi çalışmalarınız vardır ve bu yetki karmaşasını ortadan kaldırmanız gerekmiyor mu Sayın Bakanım?

Türkiye'nin taraf olduğu çevre alanında onlarca uluslararası sözleşme var. Ramsar Sözleşmesi, Birleşmiş Milletler Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi, Bern Sözleşmesi ilk aklımıza gelen örnekler.

BAŞKAN – Sayın Durmaz, toparlayabilirsiniz...

KADİM DURMAZ (Tokat) – Toparlıyorum Sayın Başkanım.

Söz konusu sözleşmelerin gereklerini yerine getirmeyi planlıyor musunuz? Bu konuda hangi adımları attınız? Her bir sözleşme çerçevesinde atılan adımların raporlarını ve ilerlemelerin ne düzeyde olduğunu Komisyonumuza ve Türkiye Büyük Millet Meclisine aralıklarla sunmayı düşünüyor

musunuz? Örneğin Birleşmiş Milletler Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi'ne göre 2020 yılına kadar karasal alanların ve iç suların en az yüzde 17'sini, deniz ve kıyı alanlarının ise yüzde 10'unu koruma altına almakla yükümlüyüz. Şu anda farklı rakamlar telaffuz edilmekle birlikte Türkiye'deki korunan alan ülke yüzölçümünün yaklaşık yüzde 7'si civarında. Aynı sözleşmeye göre doğal yapısı zarar görmüş alanların en az yüzde 15'ini restore etmekle yükümlüyüz. Bu kapsamda Bakanlığımızın hedeflerine ulaşmasını diliyorum.

Avrupa Birliği müzakereleri kapsamında çevre faslı 21 Aralık 2009 tarihinde Brüksel'de yapılan hükümetler arası konferansa açıldı. Aradan yedi yıl gibi bir süre geçti Sayın Bakanım. Bu süreçte hangi ilerlemeleri kaydettik? Çevre faslına ilişkin 1 siyasi, 5 teknik olmak üzere 6 tane kapanış kriteri olduğunu biliyorsunuz. Bu kapanış kriterleri konusunda ülke olarak ne durumdayız? Faslın ne zaman kapanacağını öngörüyorsunuz?

Yine, Anadolu'dan, illerimizden ve genel coğrafyadan bir örnek vereceğim Sayın Bakanım. Köylerdeki muhtarlar ve belde belediye başkanları ya da ilçe belediye başkanları dağlarda buldukları parmak kadar da olsa kaynak sularını köylerde içme suyu depolarına... Kentlerde de aynı yapıldı. Yöremizde bu anlamda dereler kuru, kuru olduğu için de bu derelerdeki ekosistem çökmüş ve yöremizde de hepinizin bildiği gibi yılda 200-300 insanın canına sebep olan kene vakaları olmaktadır. Bu anlamda, Anadolu'da Tokat, Yozgat, Amasya, Çorum, Sivas gibi illerde kırsal kesimin içme suyunu sağlayacak, o kaynakların da doğal olarak dereye akışını sağlayacak bir çalışmanız var mıdır? Bu konuda da böyle bir çalışmanın ülkemize iyi şeyler getireceğine inanıyorum.

2017 yılı bütçesinin hedeflerini yakalayan, adında olduğu gibi çevreye ve doğaya sahip çıkan bir bütçe olarak kullanılmasını diliyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Durmaz.

Sayın Aslan, buyurun, süreniz on dakika.

MİKAİL ARSLAN (Kırşehir) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, sayın milletvekilleri, değerli Bakanlık bürokratları, değerli basın mensupları; ben de konuşmama başlamadan önce hepinizi saygıyla selamlıyor, Bakanlık bütçesinin hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Allah'tan diliyorum.

Öncelikle yerel bir sorundan başlamak istiyorum. Sayın Bakanım, Kırşehir, Nevşehir, Niğde, Aksaray illerinin 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planları hazırlandı. Burada mutlak tarım arazileri, özel ürün araziler, dikili tarım arazileri ve marjinal arazilerle ilgili tanımlar var. Mutlak tarım arazileri bir, özel ürün arazileri iki, dikili tarım arazileri yine iki, marjinal tarım arazileri ise yine marjinal tanımlar içerisinde yer alıyor.

Mutlak tarım arazilerinde emsal 0,20, özel ürün arazileri ve dikili tarım arazilerinde emsal 0,10, marjinalde ise 0,30 olarak ifade edilmektedir. Bölgemiz hayvan varlığı açısından önemli bir bölgedir ve dolayısıyla mandıralar ve hayvansal üretimle ilgili binalar yapılmaktadır. Özel ürün araziler, yöreye adapte olmuş bitki türlerinin tamamının tarımının yapılamadığı ancak özel bitkisel ürünlerin yetiştirildiği araziler olarak kabul edilmektedir. Tarım Bakanlığımız özel ürün arazilerin 0,10 değil, 0,25 olmasını yani dikili tarım araziler ile mutlak tarım arazilerinden sonra özel ürün arazileri olarak değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmektedir, biz de bu görüşteyiz. Bu konuda Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğünün bu konuyla ilgili Tarım Bakanlığımızın taleplerine uygun cevap verilmesinin uygun olacağını düşünüyoruz.

Sayın Bakanım, ikinci konumuz köy konusudur. Köylerimiz Osmanlı'dan devam eden bir yapılaşma içerisinde bugüne kadar varlığını devam ettirmektedir. Köylerin bir mahalle hüviyeti içerisinde düşünülmesinin faydalı olacağını düşünüyoruz. Maalesef Türkiye'de köylerimizde imar planları bulunmamaktadır. Köylerin neden imar planlarının yapılmadığı da bir türlü anlaşılmamaktadır. Biz köylerimizin imar planlarının yapılmasını arzu ediyoruz ve istiyoruz.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Ben sizi tebrik ederim, çok doğru bir şey tarım arazilerinin imara açılmaması.

MİKAİL ARSLAN (Kırşehir) – Sayın Bakanım, köylerin imar planlarının yapılması konusundan bahsediyoruz. Biliyorsunuz, Bakanlığımız belediyelere hâlihazır haritaların yapılması ve imar planlarının yapılması konusunda destek veriyor. Belediyeler her ne kadar mahallî idare olarak kabul ediliyor ise de il özel idareleri de mahallî idareler hükmündedir. Dolayısıyla il özel idarelerine köylerin imar planlarının yapılması konusunda aynı desteğin kesinlikle verilmesi gerekir. Bu, köylerin dönüşümü açısından son derece önemli olacaktır.

Köysel dönüşüm açısından yine başka bir konuyu ifade etmek istiyorum. Köyler son derece küçüldü, köylüler şehirlere göç ediyorlar ve genç nüfus köylerde kalmadı. Dolayısıyla, köylerin ciddi sorunları var. Köylerin yaşanılabilir hâle getirilmesiyle ilgili de yapılması gereken çalışmalar var. 5-10 haneli köylerimiz var ve ortalama hane büyüklükleri de son derece küçüldü. Her bir köye yol, su, atık su, elektrik, telefon, köy içi parkeler, okul veyahut da taşımacılık, sağlık hizmetleri, park vesaire gibi hizmetler verilmesi gerekiyor. Bu tür hizmetler hane başına yapılan masrafları son derece artırıyor. Hâlbuki bu masraflarla yeni yerleşim yerleri, yeni köyler oluşturabiliriz, birbirine yakın köyleri lokasyonu daha iyi köylere taşıyabiliriz. Bununla beraber deprensellik noktasında da bunları ruhsatlı binalara dönüştürebiliriz, sosyal hayatı destekleyebiliriz ve aynı zamanda plansız köylerden kurtulabiliriz. Bunların yapılıp bir mahalle hükmünde olmasının köy yerleşimi açısından son derece önemli olacağını, köy yerleşim yeri taleplerini de karşılayacağını biliyoruz. Pahalı hizmetten daha rasyonel hizmetlere dönüşüm gerçekleşecektir.

Aynı zamanda, toplulaştırma da Sayın Bakanım, Bakanlığınız tarafından yapılmalıdır. Sayın Bakanım, şimdi toplulaştırmayı Devlet Su İşleri ve Tarım Bakanlığı yapıyor. Devlet Su İşleri su yönetimi açısından sulu tarım yapılabilecek alanları tercih ediyor, toplulaştırmayı da Devlet Su İşleriyle entegre olarak yapmak istiyor. Son dönemde Tarım Bakanlığı toplulaştırmayı tek başına yapma gayreti içerisinde ama Türkiye'nin toplam arazi varlığının neredeyse yüzde 3'ü ile 4'ü toplulaştırılabilmiş durumdu. Hâlbuki sulu tarım şart değildir, köylerin tamamının arazi varlığının aynı şehirlerdeki imar planları gibi imar uygulamalarına tabi tutulup toplulaştırılması gerekir. Bunun sulu tarımla düşünülmesinin hiçbir gereği yoktur ve toplulaştırmanın yapılmasıyla beraber... Ki bu son derece büyük fayda sağlayacaktır, tarımsal, bitkisel ürünlerin planlanması açısından da son derece büyük bir fayda sağlayacaktır.

Tarım Köy Projesi'nin sadece yapılması -TOKİ bunu yapıyor ama- sadece binaların yapılması bir çözüm değildir, bunun arazi yönetimiyle, bitkisel üretimin seçilen modelleriyle ve işletmesiyle beraber düşünülmesi gerekir.

Sayın Bakanım, köy yerleri ve köy konaklarıyla ilgili sunumunuzda bahsediyorsunuz fakat bunların kitapçığı hem cepheleri hem de kat planlarının olmasını biz istiyoruz, bunları bize takdim etmeniz, dağıtmanızda çok büyük fayda var çünkü bizim illerimizde bu hizmetlerden haberimiz yok. Kendimiz il özel idarelerine köylerde köy konağı ve köy evleri yapılması için çalışma yapıyoruz, projelendirme çalışması yapıyoruz, hâlbuki sizde bu çalışmalar varsa bize takdim edilmesi gerekir. Köylülerimiz inşaat ruhsatı almak için 6-7 bin TL'lik masraf yapmak durumundalar. Ayrıca, geçici müteahhitlik karnesi alıyorlar. Geçici müteahhitlik karnesine bin TL gibi bir bedel ödüyorlar. Bu bedeli

artırmamanız, mümkünse düşürmeniz gerekiyor çünkü her maliyet köylünün ruhsat almadan inşaat yapması olayıyla karşı karşıya bırakıyor. Dolayısıyla köylülerin inşaat ruhsatlarını alabilme noktasında masraf yapmamaları, TİP Köy Evleri projelerinin kendilerine takdim edilmesinin çok faydalı olacağını düşünüyoruz.

Köy konakları son derece önemli Sayın Bakanım. Daha önce KÖYDES projesi kapsamında köy yollarına ağırlık veriliyor fakat köy içleri yazın toz, kışın çamur hâlindeydi, biz bunun parke yapılması konusunda bir değişiklik yaptık ve bütün Türkiye’de bu yaygınlaştı. Şimdi diyoruz ki: Köyde sosyal hayat olmadan yaşamak mümkün değildir. Köy konaklarının muhakkak belli bir nüfusun üstünde olan bütün köylerde yapılması gerekiyor. Sosyal hayatın devam ettirilebilmesi için buna çok büyük ihtiyaç var çünkü köylüler, kendileri ceplerinden para topluyorlar ve gidiyorlar, eski köy ilkokullarını dönüştürerek köy evi olarak kullanma gayreti içerisinde oluyorlar. O yüzden, bu köy konaklarına destek vererseniz son derece memnun oluruz ve doğru bir şey yapmış olabiliriz.

Şehir hayatı açısından da yine birkaç konuyu burada sizlerle paylaşmak istiyorum. Sayın Bakanım, imar planlarının denetimi son derece önemli. Maalesef, birçok belediye imar planlarında kamuya ayrılmış yerleri pervasızca kullanıyorlar. Belediye hudutları içerisinde yaşayan vatandaşlar belediyeye işlerinin sürekli olmasından dolayı şikâyet etmekten çekiniyorlar ve karşı karşıya gelmek istemiyorlar. Bunları vatandaşın şikâyeti yerine Bakanlığımızın denetlemesinin faydalı olacağını düşünüyoruz. Ticarileştiriliyor Sayın Bakanım, park alanları ticarileştiriliyor; kamu faaliyetlerinden arındırılıyor, normal bir ticari müesseseymiş gibi çalışıyor. Bunlara müsaade edilmemesi gerekir. Devletin vazifesi park alanlarının korunmasını sağlamaktır. Lütfen buna dikkat edelim.

Yine, imar planı tadilatları konusunda da çok büyük problemler var. Her ne kadar sunum kitapçığımızda burada oluşan gelirlerin kamu kaynakları olarak değerlendirilmesi ve altyapıya bir bedel oluşturulmasından bahsedilse de, asıl önemli olan, imar planları içerisinde yaşayan şehir halkının veyahut da ilçe halkının haklarının ve hukukunun korunmasıdır. Bununla ilgili oluşacak rantın kontrol edilmesi ayrı bir mevzudur ama bu konuşulmasına rağmen, uzun bir süredir herhangi bir gelişme ve işlem henüz gerçekleşmemiştir. Bunun hızlandırılmasının faydalı olacağını düşünüyoruz.

Ayrıca, emlak müşavirliği konusu son derece önemlidir. Emlak müşavirliğinin, emlak yönetiminin bir düzene kavuşturulması, bununla ilgili Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün bir çalışma yapması lazım. Tapu harçlarının gerçekçi olması lazım. Tapu harçları son derece yüksek. Yüksek olduğu için düşük bedel gösteriliyor. Bu düşük bedelden dolayı banka kredisi kullanan alıcılar ile müteahhitler arasında ve Maliye Bakanlığı arasında çok büyük sorunlar oluşuyor ve bunlara büyük cezalar kesiliyor. Maalesef, bundan dolayı iflas eden yükleniciler var ve satın alan, daireleri satan alan vatandaşlara da bu cezalar gidiyor. Bunun tekrar düzenlenmesi gerekir. Tapu harçlarının yüzdesinin düşürülmesi ve gerçek bedellerinin ibraz edilmesi gerekir. Bununla ilgili, Maliye Bakanlığı ve Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü arasında bir çalışma yapılmasının yine faydalı olacağını düşünüyoruz.

E-imar konusunda her bir belediye farklı bilgisayar programları, farklı yazılımlarla çalışıyor. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün parsel sorgulama programı var, son derece güzel ve son derece yaygın bir şekilde kullanılıyor. Bunu tek bir tip, tek bir düzene kavuşturmak...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Arslan, ek süre veriyorum.

Buyurun.

MİKAİL ARSLAN (Kırşehir) – Tamamlayacağım, teşekkür ediyorum.

...ve bütün belediyelerin tek tip program ve yazılım kullanması ve bütün belediyelerin bunu mecburi olarak yapması gerekiyor. Bu son derece büyük bir kolaylık sağlıyor.

Yine, Kültür ve Turizm Bakanlığının imar planı yapma hakkı var Sayın Bakanım. Biz Hirfanlı Gölü'nün turizm alanı ilan edilmesi için müracaatta bulunduk, turizm alanı ilan ettiler ama gerçekten son derece büyük bir pişmanlık duyuyoruz çünkü Turizm Bakanlığının imar planı yapması konusunun da tekrar gözden geçirilmesi gerekir. Bunun Bakanlığınız nezdinde değerlendirilmesi gerekiyor. Gerçekten çok büyük sorunlarla karşı karşıya kaldık. Yani, bunun ne diye verildiğini ayrıca düşünmek lazım, ayrıca tartışmak lazım.

Yine, planların yapılması konusunda Bakanlığınızın çok ama çok büyük bir sorumluluğu var. Dün, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün bütçesi görüşüldü burada, Bakanlığın bütçesi görüşüldü. Spor faaliyetlerinden tutun da millî eğitime kadar, sağlığa kadar ve toplu konuta kadar bütün konuların tamamı sizin Bakanlığınızın yapacağı çalışmalarla ilgilidir. Okul var, okulun arsası yok Sayın Bakanım. Binayı oturtuyorlar, nerede spor yapacaksınız? Kapalı spor salonu yapacak veyahut da açık basketbol sahaları, futbol sahaları yapacak arsalar yok. Planlanırken bunların çözülmesi lazım. Sporun çözülmesi için, genişletilmesi için bu planlarda, imar planlarında bahsettiğimiz bisiklet yollarının, spor ve semt sahalarının ve buna benzer bütün çalışmaların burada çözülmesi gerekiyor. Bununla ilgili -biraz önce söylediğim gibi- Çevre Şehircilik il müdürlerinin daha etkin, daha denetleyici olması ve bu konuda katkı sağlamasının büyük faydası olacaktır.

Ulaşım görüşleri alınıyor fakat ulaşım görüşleri son derece berbat. Normal büyük AVM'ler, büyük inşaatlar yapılırken kara yoluyla veyahut da şehir yoluyla ilişkisini sağlayan ulaşım görüşleri veriliyor fakat ulaşım görüşleri maalesef doğru verilmiyor Sayın Bakanım. Bunlarla ilgili de Bakanlığın ayrı bir çalışma yapması gerekir. Bunun için radikal önlemlere ihtiyaç var. Boğaziçi Kanunu'ndan başlayarak şeffaf bir şekilde, adil bir şekilde çalışmalar yapılması lazım.

Sayın Bakanım, siz Büyükşehir Belediye Başkanlığı yaptınız, mahallî idarelerde başarılı, güzel çalışmalar yaptınız ve şu anda Bakanlık koltuğunda oturmaktasınız. Dolayısıyla, sizlerden çok şey bekliyoruz. Bunların her birine köklü çözümler yapabilirsiniz, sağlayabilirsiniz. Mevzuatı kesinlikle geliştirmek lazım. Mevzuat çok yetersiz, her konuda yetersiz. Dünyadaki uygulamalar, gelişmiş ülkelerdeki uygulamalarını Türkiye'ye taşıyabilirsiniz. Bunlarla ilgili, yurt dışına kesinlikle açılmak lazım. Keşfedilmiş bir şeyi tekrar keşfetmek için çalışmaya gerek yok. Kendi kabuğumuzu yırtarak, çekirdeğimizi kırarak dünyaya açılmamız lazım. Gelişmiş ülkelerdeki uygulamaları Türkiye'ye getirmek lazım.

Ayrıca, bir şey daha söylemek istiyorum Sayın Bakanım: Eleştiri ve tenkit olmadan gelişme olmaz. Bir düşünürün dediği gibi "Tenkitten ve eleştirilerden çekinmeyin çünkü ilerlemenin şartı eleştirmek ve tenkiti kabul etmektir." Bir şeyi savunabiliriz, diyebiliriz ki her şey savunulabilir, her şey eleştirilebilir. Her şeyi savunabiliriz çünkü imkân dâhilinde yapıyoruz biz bunları yani mevcut imkânlar neyse bundan iyisi yoktur diyebiliriz ama bunu dediğimiz zaman gelişmeyi reddetmiş oluruz. O yüzden, biz daha iyi gelişebilmek için... Yani, bundan daha iyisi yoktur dediğimiz zaman gelişmeyi reddetmiş oluruz. O yüzden, özgür düşüncelyi, özgür fikri, özgür eleştiriyi muhakkak kabul etmemiz lazım, farklı seslere de kesinlikle kulak verilmesi lazım. Burası bilimin, tekniğin ve ilmin Bakanlığıdır yani burada siyaset olmaz, teknik ve bilim olur. O yüzden, teknik ve bilime kıymet vererek, bütün seslere kulak vererek doğruyu bulmak noktasında çalışmalar yapılmasının çok faydalı olacağını düşünüyoruz. Tenkitler hap gibidir, acı olabilir fakat tedavi edicidir. Eğer tenkitler kırıcı, yıkıcı olursa bir zehir hükmündedir, o

zaman da vücudu felç eder. O yüzden tenkitlerin de yapıcı olması konusunda faydası olacağı düşünüyor, bu vesileyle dinlediğiniz için tekrar teşekkür ediyor, saygılar ve hürmetlerimi arz ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Arslan.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Biz de teşekkür ediyoruz Sayın Arslan.

BAŞKAN – Sayın Kalaycı, buyurun.

Süreniz on dakika.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım, Bakanlık, kurum ve basınımızın değerli temsilcileri; öncelikle hepimizi saygılarımla selamlıyorum.

Sayın Arslan'ı kutluyorum, gerçekten çok önemli sorunlara parmak bastı. Mutlaka çözüm getirilmesi gereken, dikkat edilmesi gereken konuları ifade etti. Bu, tarım alanlarıyla ilgili olsun, imar yetkilerinin birçok bakanlık, kuruma verilmesinin yarattığı sonuçlarla ilgili olsun, tapu harçlarının yüksek olmasının vatandaşı yanlış beyana ve Maliye Bakanlığıyla uyumsuzlukların, sorunların ardına gelmesine neden oluyor. Ben gerçekten tebrik ediyorum, teşekkür ediyorum. Zaten, bu anlamda Komisyonumuzun da, her arkadaşımın da memleketimiz için, milletimiz için mevcut sorunların çözümüne yönelik öneriler getirdiğini düşünüyorum. Bunların mutlaka dikkate alınması lazım.

Evet, Sayın Bakanım, Rıza Bey'i ben yıllardan beri tanırım. Kendisi çok sevilen ve samimi bir arkadaşımız. Gerek Enerji Bakanlığı bütçesi görüşülürken gerek şimdi Amasra için çırpınıyor hakikaten.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) –Biliyor da, herhâlde beni daha eskiden biliyor, onun için.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Birkaç konuyu söyleyeceğim.

Ben geçmişte denetim elemanıydım. Amasra'yı gördüm, defalarca gördüm. Bölgeye, Bartın'a olsun, Zonguldak'a olsun, hatta Kastamonu'ya olsun, denetime gittiğimizde, hafta sonları gezmeye gittiğimiz, gördüğümüz bir yer. Gerçekten de Fatih Sultan Mehmet'e atfedilen “Lala, lala! Çeşmi cihan bu mu ola?” sözünü yerinde de görme imkânı olan biriyim. Hatta, Fatih Sultan Mehmet'in Cenevizlilerden orayı almak için “O güzelliğe kıymayayım. Gidin, anahtar alın gelin.” dediği de söylenir. Bilmiyorum ne derece doğru.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Doğru.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Benim burada söyleyeceğim şu: Gerçekten bu cennet beldeyi cehenneme çevirmeyelim. Mutlaka bir orta yolu vardır. Yani, millî servetimiz. Kullanmayalım mı? Kullanalım ama bunun bir çözümünü, bir çaresini oturup bulalım. Hem o güzelim yeri mahvetmeyelim hem de tabii ki oradaki kaynakları kullanmanın bir formülünü, bir yolunu bulalım diyorum. Bunda da bulamama gibi bir durumun söz konusu olmayacağını düşünüyorum. Yani, biraz konu üzerinde gelen eleştirileri dikkate almamız gerektiğini düşünüyorum.

Sayın Bakanım, bir konu daha var belki zamanımın tamamını alacak: Sayıştay denetim raporu. Sayın Bakanım, çok ciddi tespit ve öneriler var. Eski bir denetim elemanı olarak söylüyorum, yıllarca değişik kamu kurumlarında denetim yaptım, ki bu Mecliste de önümüze gelen raporlar var, herhâlde en fazla maddesi olan raporlardan biriyle karşılaşıyoruz. Şimdi, bakıyorum Anayasa'ya, kanuna, yönetmeliğe, sözleşmeye uyan yok tespitlere göre. Kayıtlar hatalı, ne usul var ne takip var ne iş kontrolü var ne de anayasal kurumumuz olan Sayıştayın uyarılarını dinleyen var. Birkaç yıldır aynı konuların yazıldığını söylüyor Sayıştayımız. Ben Komisyon Başkanımıza şunu söyleyeceğim: Aslında,

biliyorsunuz, 2015 kesin hesabını da görüşüyoruz. Sayıştayın yazdığı rapordaki önerileri mutlaka tek tek görüşmemiz lazım, mutlaka tek tek görmemiz lazım. Aynen KİT Komisyonundaki gibi Sayıştayın denetim raporunda yer alan önerileri, uyarıları mutlaka Komisyon olarak görüşmemiz lazım, hepimizin yapılan işlemlerden bilgisi olması lazım. Ben şunu kesinlikle kabul edemiyorum... Yani, hukuk önünde herkes eşittir, hiç kimsenin, hiçbir kurumun bir imtiyazı yoktur. Yasalara uymamak suçtur en başta. Ben bu anlamda Sayıştaya da bir soru soracağım: Tespitlerde kanunlara açıkta aykırı işlemler olduğunu söylüyor. Yani, sadece “Bunlara uyun.” şeklinde bir öneri mi getiriliyor? Yoksa, bununla ilgili ayrıca bir de soruşturma yürütülüyor mu? Bana göre yürütülmesi lazım. Biz yıllarca yazdık, kanuna açıkça aykırı bir işlem varsa, zarar varsa tazmin yönüyle, yasaya uymamanın suç olması nedeniyle de ayrıca disiplin yönüyle ve yargı yönüyle işlem yapılması gerekir. Bu konuda bizi aydınlatırsa Sayıştay memnun olacağım.

Şimdi Bakanlığın raporuna bakalım. 21’inci sayfada “Denetim Görüşü” var. “Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 2015 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve ‘Denetimin Dayanağı Amacı, Yöntemi ve Kapsamı’ bölümünde açıklanan çerçevede ekte sunulan mali rapor ve tablolarının ‘Denetim Görüşünün Dayanakları’ bölümünde açıklanan nedenlerden dolayı Mali Duran Varlıklar ve Maddi Duran Varlıklar hesap alanları hariç doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.” “Mali Duran Varlıklar” ve “Maddi Duran Varlıklar”la ilgili de bulgularını madde madde yazmış, diyor ki: Bakanlığa tahsisli veya Bakanlığın kullanımında bulunan taşınmazların envanter ve kayıt çalışması yapılmamış. Taşınmaz varlıklar için mevzuatta yazılı limitler dikkate alınmadan amortisman ayrılmış. Yapılmakta olan yatırımlara ilişkin tutarların yapılmakta olan yatırımlar hesabında izlenmemesi ve geçici kabulü yapılan işlere ilişkin tutarların bu hesapta izlenmeye devam edilmesi önerilmiş. TOKİ’yle yapılan protokol kapsamında satın alınması kararlaştırılan konutlara ilişkin ödemelerin varlık hesaplarında izlenmemesi önerilmiş. Döner sermayeli kuruluşlara taahhüt edilen ve yatırılan sermayelerle ilgili kayıtların doğru yapılmamasını madde olarak almış. Yine, diğer idareler hesabına kabulü yapılan yatırım harcamalarına ilişkin tutarların Bakanlığın varlık hesaplarında izlenmesi neticesinde binalar hesabı bakiyesinin gerçeği yansıtmadığını yazmış. Bunlar kayıtların doğru olmadığını yani bir anlamda bizim burada görmüş olduğumuz 2015 Yılı Kesin Hesabı’ndaki Bakanlıkla ilgili kayıtların belli hesaplarda doğru olmadığını ortaya koyuyor. Yani, bunu bilmemiz lazım Komisyon üyeleri olarak. Yani, onayladığımız bazı kalemler yanlış. Bu tamamen rakamların, Bakanlığın tablolarındaki rakamların doğruluğuyla ilgili tespitler. Daha vahimi var, onu “Denetim Görüşünü Etkilemeyen Tespit ve Değerlendirmeler” diye Sayıştay bulgularını sıralamış. Burada da arkadaşlar, tamamen kanunlara, mevzuata aykırı olarak yapılan işlemler sıralanmış madde madde. 1’inci maddeyi dikkatlerinize sunayım: “Uygulama Projesi ile Anahtar Teslim Göttürü Bedel İhale Edilen Yapım İşlerinde Uygulama Sırasında Birçok Proje Değişikliği Yapılması” diyor. Uzun uzun, tabii, tek tek okumayayım, sadece belli bazı bilgileri vereyim. Kanuna aykırı iş artışları yapılmış Sayıştayın tespitlerine göre. Şurada bir paragraf var, aynen okuyacağım, diyor ki: “İş artışı yapılabilecek hâller 4735 sayılı Kanun’un 24’üncü maddesinde açıkça sayılmıştır. Bu şartlar oluşmadan iş artışı yapılması, ihale kanununun rekabet, saydamlık, ihtiyaçların uygun şartlarla karşılanması ve kaynakların verimli kullanılması gibi temel ilkelerine aykırıdır. İşin devamı sırasında meydana gelen iş artışları ve bunların bedellerinin belirlenme yöntemi, ihaleye katılan diğer isteklilerin bilgisine sunulmadığından rekabet şartlarını ortadan kaldırmaktadır.” Yani, çok açık bir şekilde burada ihaleye fesat karıştırmaya giden tespitler var.

Değerli Komisyon Başkanım, bunları burada görüşmeden yaptığımız konuşmaların hiçbir anlamı olmuyor. Bu konularda ne yapılmış? Sayıştayın önerilerine karşı Bakanlık ne yapmış? Onu da söyleyeyim, diyor ki Sayıştay: “Konu Bakanlığın 2012 ve 2013 Sayıştay Denetim Raporu’yla Türkiye Büyük Millet Meclisine raporlanmasına rağmen Bakanlık cevaplarında aynı genelgelerden bahsedilmiş...”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kalaycı, ek süre veriyorum.

Buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – “...ancak herhangi bir gelişme sağlanamamıştır. Proje değişiklikleriyle iş artış ve eksilişlerinin 2/8/2013 tarihli genelge hükümleri çerçevesinde, makul bir süre içinde yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.” Yani, bu konularda Komisyon olarak ayrı ayrı bu maddeleri görüşmemiz gerektiğini düşünüyorum.

Yine, döner sermayelerle ilgili gerek Tapunun gerekse Bakanlığın raporlarında genel bütçe için harcama yapıldığı tespiti var. Hele ki döner sermaye gelirlerinin yüzde 67’sinin bütçe içinde harcandığını söylüyor Sayıştay. Personel giderleri, ben anlamıyorum niye döner sermayeden karşılanıyor. Niye Bakanlığın, ilgili kurumun bütçesine bu ödenek konulmuyor da ayrı bir DÖSİMM kanalıyla bu ödemeler yapılıyor? Bunların kanuna aykırı olduğu açık, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütçe hakkının ihlal edildiği açık dolayısıyla Anayasa’ya aykırı olduğu açık. Sayıştay da “Sürekli uyardım.” diyor ama uyulmuyor. Şimdi, bunları görmeyecek miyiz?

Değerli arkadaşlarım, bu konuları -ki bu Bakanlıkta epeyce madde var, ben sadece iki tanesinden bahsedebildim- bunları ayrı bir oturum yapıp gerekirse görüşelim, hem Sayıştaydan hem Bakanlıktan gerekli bilgileri alalım, hepimiz ne olduğunu ne bittiğini bilelim; Anayasa’nın bize yüklemiş olduğu denetim sorumluluğumuzu layıkıyla yerine getirelim diyorum.

Ben Bakanlığımız ve bağlı kurumların bütçelerinin hayırlı sonuçlar getirmesini diliyorum.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Kalaycı.

Sayın Tamaylıgil, buyurun.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli hazırım; tabii, bugün Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının yoğun görüşmesinden sonra, yine hem yoğunluk açısından hem önem açısından çok ağırlıklı yer teşkil eden bir bakanlığımızın bütçesini görüşmeye başladık. Bütçeyle beraber kesin hesabını görüşme açısından gerçekten çok önemli tespitlerin olduğu bir tabloyla da karşı karşıya olduğumuzu tekrarlamak isterim.

Şimdi, baktığımızda, tabii, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı dediğimiz zaman, adı “Çevre ve Şehircilik” olarak başlıyor ama şehirciliğin Bakanlığın adının dışında ön plana geçmediği hiçbir ağırlık yok. Çevrenin tamamen ezildiği bir Bakanlık yapısı şeklinde gözüken bir sunumdan da başlayan sonuçla karşı karşıyayız. Sunuma baktım, kaç sayfa şehircilik ve kentleşme üzerine sunum yapılmış diye, sunumun tamamını incelediğinizde 4’üncü sayfasından 26’ncı sayfasına kadar şehircilikle ilgili bilgiler sunulmuş. Yine, çevreye dönüp baktığımızda sadece 27 ila 38 yani on bir sayfa yani aşağı yukarı yarısı. Gerisi de tapu kadastroyla ilgili bilgiler ve genel bilgilerle gidiyor. Yani adı “Şehircilik”le biten ama şehirciliğin hâkimiyetinin altında, tamamen ön plana şehirciliğin çıktığı bir Bakanlık faaliyeti olarak kendini gösteren bir sonuçla karşı karşıyayız.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANİ MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Çevre daha fazla hâlbuki.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Değil. Sunumunuzda, ben tek tek baktığımda onu görüyorum. ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Kaçınıcı sayfada bitiyor size göre çevre?

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Genel baktığımızda, 20 küsur sayfa şehircilik, 11 sayfa şey. ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Tamam, devam edelim.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Şimdi, genelde gittiğimizde, çevre üzerine düşüncelerimizi paylaşarak devam ettiğimizde...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – 55’e kadar çevre.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – 45’te bitiyor, 55 yok.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Olur mu efendim? Katı atık tesisleri...

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Hayır, bizdeki sunumunuz 55 sayfa değil ki tamamı 45 sayfa.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Ben de bendekinden bahsediyorum.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Bakın, benim elimdeki 45 sayfa, tamamı 45 sayfa.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Öbüründe resim çok.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Vallahi, resmini mesmini bilmem, bendeki sunuma göre çıkan sonuç bu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yaptığınız iş ortada Sayın Bakanım.

BAŞKAN – Arkadaşlar, Sayın Tamaylıgil konuşuyor, lütfen... Arkadaşlar...

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Benim elimdeki kitapçığa göre Sayın Bakan, gerçek bu.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Resimleri çok ondan.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, sonunda size söz hakkı taniyacağım, orada cevaplırsınız.

Buyurun.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Gandi’nin doğa ve tabiat üzerine söylediği çok güzel bir söz var Sayın Bakanım, diyor ki: “Doğa, üzerinde yaşayanların her türlü ihtiyacını karşılayacak şekildedir, bu şekilde hazırlanmıştır ama sadece, ihtirasları, doğa üzerine kurulmuş ihtirasları karşılayamaz.” Çok güzel bir söz. Aslında, baktığımızda, çevre ve doğayla ilgili bize çok önemli bir tespiti ortaya koyan zaten bilge bir insanın ortaya koyduğu düşünce.

Şimdi, ondan sonra, doğa ve çevreyle ilgili size yine bir tespiti okuyacağım, bu bir yerel yöneticinin tespiti. Aslında, Karadeniz’de de geniş, büyük bir ilimizin yerel yöneticisi. Bu yerel yöneticimiz diyor ki: “Bizim yer altı suyumuz hiç yok. Konya’da, İç Anadolu’da, Yozgat’ta, Kırşehir’de kazmayı vurun, iki metreden su çıkar, bizim Karadeniz Bölgesi’nde kazmayı vurun, iki yüz metreden su çıkmaz. Bizde yer altı suyu yok, bizde yer üstü suyu var. Fakat bu yer üstü sularında da başta HES’ler olmak üzere ve tünel çalışmaları olması nedeniyle su gözlerinin tamamı kayboldu ve eskiden köylerimizi hatırlayın, ‘Filanca sokakta su vardı.’ dersiniz, şimdi o suyun bir tek deresi bile kurudu.” Bunu söyleyen kim biliyor musunuz Sayın Bakan? Adalet ve Kalkınma Partisinin Ordu Belediye Başkanı Sayın Yılmaz. Yani biz HES’ler ve HES’lerle ilgili sürecin Türkiye’de bölgeye ve yerele yaşattığı sorunları sık sık dile getirdiğimizde bunlara karşı bir itiraz sistemini peş peşe işleten, orada oluşan rantlara ve oradaki can suyu dâhil ortaya çıkan sonuçları ve orada yaşayan kadından, erkeğinden, gencinden, yaşlısından...

Konuşayım mı ben Sayın Başkan?

(Oturum Başkanlığına Başkan Süreyya Sadi Bilgiç geçti)

BAŞKAN – Arkadaşlar, biraz sessizlik lütfen.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Bütün itirazlara ben yine, beraber hem milletvekilliği hem de şu an yerel yöneticilik yapan bir Adalet ve Kalkınma Partili arkadaşımızın dile getirdiği tespitle yani HES’lerin neler yaşattığını kendi tespitleriyle ortaya koyuşunu sizlerle paylaşmak istiyorum.

Çevreyle ilgili olarak yine önemle altını çizmek istediğim bir konu var. Şimdi, Türkiye’de organize sanayi bölgeleri var...

Sayın Bakanım, dinliyor musunuz...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Kulağım sizde efendim, dinliyorum.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – ...ya da arkadaşlarınız dikkate alıyor mu bilemiyorum.

Türkiye genelinde organize sanayi bölge yapılanmaları var ve çevre açısından organize sanayi bölgeleriyle ilgili olarak yapılmış önemli bir tespit var. 284 organize sanayi bölgesinin içeriğinde 31 bin 800 firma var ve bu 284 organize sanayi bölgesinin sadece 51’inde çevre yönetim sistemi var. Bu konuyla ilgilenip bu konu üzerinde bir çalışma yapıyor musunuz? Daha da acısı bu 284 organize sanayi bölgesinin sadece 22’sinde tehlikeli atık yönetimi var. 112 yani yarısından azında atık su arıtma tesisi var. 74’ünde merkezî atık su, 72’sinde evsel atık, 28’inde proses atık, 26’sında da ambalaj atığı sistemi var. Yani biz üreten ve çevreye zarar vermeyecek şekilde, yeşil dostu bir üretimi ortaya koyacak tedbirleri alırken Bakanlığınız bu konuda hangi çalışmaları yaparak, hangi yönde... Ki bu firmaların da tabii ki maliyetleriyle beraber çevreye zarar vermeyecek, yönetsel açıdan da baktığınızda nasıl yeşil bina diyorsak, nasıl yeşil sanayi diyorsak buna uygun olarak çalışmalar gerçekleşiyor mu ve bu çalışmaların içerisinde ortaya çıkan sonuçlar, şimdiye kadar alınan sonuçlar hangi yödedir, bu açıkçası çok önemli.

Şimdi, afet riskiyle ilgili olarak ortaya konulan değerlendirmeleriniz oldu. Yine, Sayıştay raporunda, bakarsanız, açıkçası, Sayıştay raporlarının içerisinde o kadar önemli tespitler var ki bu tespitlerden bir tanesi, yine, riskli yapılarda, riskli yapıların içerisindeki kiracılarla ilgili olarak tespitlerle bir denetim görüşü raporunun ortaya konulduğu, “Bulgu 1” diye açıklanan “6306 sayılı Kanun’un ARAAD.net sistemi üzerinden takibinin gereken kontrol, doğruluk ve tam kapsama çerçevesinde yapılmaması” diyor. Şimdi, bu, afet riski altındaki alanlarla ilgili riskli yapıların tespiti ve bu arazilerin ve buna bağlı dönüşüm sistemlerinin tespitiyle ilgili bir madde ve burada yapılan veri tabanındaki tespitler, değişen, belli bir süre sonrasında bu firmayla bu sistemin değişmesi ve bu sistemin değişmesi sonrasında olan gelişmeler, yine, Coğrafi Bilgi Sistemi gözetiminde yeni sistemin sağlıklı bir sistem olarak ortaya çıkıp çıkmamasının kontrolleri gibi pek çok başlıkta değerlendirmeler var. Burada kamunun cevabı alındıktan sonra “Sonuç olarak, bulguda yer alan hususlar kabul edilmiş, daha evvel yapılmış olan işlemlerin kontrol edilmekte olduğu, hatalı ve haksız bir ödeme yapılmasının tespitine çalışıldığı ve bu tespite bağlı olarak da...” diye devam ediyor.

Şimdi, yine dönüşüm projeleriyle ilgili mali tablolarla bağlantılı bütün bu tespitin sonrasında da bir öneri vermiş, öneri sunmuş Sayıştay. Bu öneride de diyor ki: “Yine, Bakanlık cevabında belirtilen çerçevede uygulama yapılacaksa burada yönetmelik değişiklikleri ve buna bağlı düzenlemelerin de bir an önce...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – ...gerçekleşmesi gerekir.” Yani burada hem tespitler hem öneriler var.

Süre alabilir miyim.

BAŞKAN – Buyurunuz.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Bu konudaki tespitlerin de dikkate alınacağını tahmin ediyorum.

Şimdi, Türkiye’de bir afet ve afet riskli alanların ilanı... Biraz önce dediğim gibi, burada birtakım tespitlerin, nasıl eksikler olduğunu ortaya koyan tespitlerin sonunda baktığımızda... Ben İstanbul Milletvekiliyim ve Türkiye’deki riskli alanların beşte 1’i de İstanbul’da açıkçası, ilan edilenlerin. Ama, burada boş kamu arazileri, ormanlık araziler, baraj ve su havzaları, şehir merkezleri ve askerî alanlar -onlarla ilgili de kısa bir değerlendirmeyi paylaşacağım ama- bunlar bir bütüncül planla ortaya konmadığı gibi toplu bir dönüşüm anlayışıyla da konmayıp katılımcılık ve çağdaşlık içinde hak sabini ve kültürel, sosyal dokuları koruyan bir dönüşüm eylemi olarak da maalesef gerçekleştirilmedi. Şimdi, neresi imara açılmaması gerekiyorsa neredeyse oralar imara açılır noktada bir değerlendirmeye tabi tutuldu.

Sayın Bakanım, ben AFAD’inkine de baktım, Türkiye’de kullanılan deprem haritaları açısından baktığımızda, bugünkü deprem haritası 1996 yılında hazırlanmış olan deprem haritası –yani pek çok yerde- ama bunun üzerinden önemli depremler geçti ve yirmi yıllık deprem haritası üzerinden yapılan bir çalışma maalesef hâlâ sürüyor ve bunu değiştirecek, yenileyecek, güncelleyecek bir çalışma gerçekleşmemiş.

Yine aynı şekilde 20 kattan yukarı binalarla ilgili deprem yönetmeliğiyle ilgili şu anda baktığımızda eksiklik var ve yok. Siz daha geçen günlerdeydi yanılmıyorsam, bu İstanbul depremiyle ilgili tespitleriniz ve değerlendirmeleriniz oldu. Böyle baktığımız zaman İstanbul depremi ve olası depremlerle ilgili ortaya konan yaklaşımlardaki tutarlılığı bir sorgulamak da gerekiyor diye düşünüyorum açıkçası.

Sonra, riskli alan açıklaması açısından baktığımızda: Şimdi, İstanbul’daki riskli alanlar nedense deprem riskinden çok rantın oluşumuna imkân veren yönde oluşturulmuş riskli alanlar olarak kendini gösteriyor. Japon Uluslararası İşbirliği Ajansı var, onların çıkarmış olduğu deprem riski haritası var. Bakıldığı zaman, oluşan riskli alanla Japonların –ki dünyada deprem açısından tespitlerinde ve çıkardıkları haritalarda oldukça tutarlılıkları var- çıkardığı deprem riski haritası yüzde 73-74 oranında farklı ve bizim yapılan bu riskli alan tespitlerinde birinci derecede deprem kuşağında yer alan ilçeler yerine daha çok ikinci veya üçüncü derecede olan alanlar ve... Ki, ikinci derecede olanlar işte Esenler, Gaziosmanpaşa, Bağcılar İstanbul’da, üçüncü derecede alan olan Sarıyer ama birinci derece deprem alanı olan yerlerde riskli alan ilanı ve ona bağlı dönüşüm projelerinin nedense çok eksikliği görülüyor, o zaman da yani “Buralar tamamen riske karşı mı, riskin içinde hakikaten bu bir tespit yapılıyor yoksa ranta hizmet edecek şekilde mi yapılıyor?” sorusunu da hepimizin aklına getiriyor.

Sayın Bakanım, bu kentsel dönüşümle ilgili olarak bir yönetmelik çıkardınız ekim ayının sonu itibarıyla. Bu yönetmeliğe baktığımız zaman da artık bu yönetmelikle tamamen orada yatırımcının karşısında mülk ve orada yaşayanların hakkının maalesef önemli kayıplara uğrayacağı bir yönetmelik bu. O kadar geniş ki yani bir kere riskli alan tespiti yapılacak olan kuruluşlar, bu kuruluşların içerisindeki personelin sertifika almasında sizin Bakanlığımızdan uzaklaştırılan denetim... Siz bugün Sayıştay raporlarına baktığımız zaman kendi yükümlülüğünüz olan ilgili birimlerde birçok konuda denetim ve kayıt ve bunun takibinde eksikliklerin tespit edildiği dikkate alındığında, buradaki çok önemli bir riskli yapı tespitinde bile artık Bakanlıktan sertifika alınmasını zorunluluktan çıkarmış hâle

geliyorsunuz. Yine, tapuda, malik eğer ölmüşse mirasçılık belgesi çıkarmaya, kayyum atamaya ve yine tapuda kayıtlı malik adına işlem yapmaya Bakanlığın yetkili kılıyorsunuz. Yine, kültür ve tabiat varlıkları kapsamındaki taşınmazları bu yönetmelik içerisinde kentsel dönüşüme alıyorsunuz. Afet riskiyle ilgili kolluk kuvvetlerinin ortaya koyduğu faaliyetleri bile belirliyorsunuz, riskli alan ve riskli yapılarla ilgili karar için üçte 2'nin yeterliliğiyle beraber açık artırma suretiyle bu binaların satılması için binaların yıkılmış olma şartını bile kaldırıyorsunuz. Baktığınız zaman, bu öyle bir yönetmelik ki bu yönetmelikle beraber, hani yasadan güçlü bir yönetmelik, yönetmelikle ortaya çıkan ve bugün karşımızda, baktığımızda kentsel dönüşümle ilgili soru ve sorguları çok daha yoğun hâle getiren bir uygulamayla karşı karşıya geliyoruz.

Sayın Başkanım, son olarak bir kısa açıklama için de süre rica edeceğim ve ondan sonra da sabrınızı ve anlayışınızı zorlamak istemiyorum.

Bakınız, şimdi, özellikle 15 Temmuzdan sonraki bu süreçte çıkarılan kanun hükmündeki kararnamelerle beraber askerî alanların nasıl değerlendirileceği yönünde pek çok görüş ortaya konuldu. Bu görüşlerden önemli bir kısmı, bu alanlarla ilgili kaygıların önemli bir kısmı bu kamu arazilerinin değerlendirilmesi, satışı ve orada tekrar bir betonlaşma ve o betonlaşmanın getireceği kentleşme açısından riskler ve sorunlar ortaya konuldu. Sayın Bakan bunu farklı yani değerlendirirken işte yeşil alan ve askerî alanların bir kere büyüklüğünde mimar ve mühendisler odasıyla pek anlaşamıyor gibi gözüküyor çünkü siz “İstanbul’un yüzde 2’si askerî alan.” dediğiniz zaman mimar ve mühendisler odasındaki tespit yüzde 10’un üzerinde bir alan olarak ortaya çıkıyor ki bu Ankara ve İzmir açısından da aynı büyüklükler. O kadar geniş bir yeşil alan ve o yeşil alanın kullanılmasıyla ilgili karar oluşturma süreci var ki ama “Niye kişilerde buraların tekrar bir betonlaşmaya, tekrar bir rant noktasında değerlendirmeye gideceği yönünde kaygı oluşuyor?” dersiniz, bunun daha önce yani 15 Temmuzdan önce olmuş gelişmeleri var. Özellikle İstanbul açısından baktığımızda, Sarıyer’deki Zekeriyaköy 15’inci Füze Komutanlığı olan alan daha önce TOKİ ve Emlak Konut marifetiyle yapılan bir AVM projesinin içerisinde yer aldı. Aynı şekilde, Ayazağa’daki Jandarma Genel Komutanlığı tarafından kullanılan arazi yine TOKİ ve benzer kurumlarla beraber hani meşhur 1453 Konutları’nın olduğu mekân hâline dönüştü. Şimdi, böyle baktığımızda, bu askerî alanların bir, büyüklükleri; ikincisi de buradaki oluşan kullanım kısırlılıkları, beklenti korkularıyla ilgili de sanırım bir değerlendirmeniz olacak.

Son sorum da şu: Biraz önce siz enerji kimlik kartlarıyla, enerji kimlik belgeleriyle ilgili açıklama yaptınız sunumuzda. Oradaki verdiğiniz 400 küsur bin binanın enerji kimlik belgesine sahip olduğunu, yanlış hatırlamıyorsam, söylediniz. Şimdi, 2011’den itibaren yeni yapılan binaların tamamı bu enerji kimlik belgesine uygun olarak almak üzere yapılıyor ve yapı kullanım izinlerini bu özellikleri sağladıktan sonra alıyorlar ancak eski binaların durumu var ve bu eski binalarla ilgili olarak da hem vergi hem alım satım işlemlerinde eğer bu belgeye sahip olmazlarsa önemli engeller teşkil edecek. Bunun da süresi, bildiğim kadarıyla, Mayıs 2017’de doluyor. Şimdi, Türkiye’deki bina stoku, yapı stoku açısından baktığımızda, hatta hatta biz bir torba yasada bununla ilgili, gayrimenkul sermaye iradı açısından baktığımızda bir avantaj sağlayacak kanun maddesi geçirdik. Geçen gün Enerji Bakanlığında da aynı şeyi söyledim, bu konu da 7 Mayıs kadar -7 Mayıs bildiğim kadarıyla, yanlış olmasın tarih de-yetişecek midir veya bu konuda yapmayı düşündüğünüz yeni ek bir düzenleme olacak mıdır?

Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Size de 2017 bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Sayın Tamaylıgil, teşekkür ederim.

Sayın Çakır, buyurun lütfen.

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli hazırun; saygıyla selamlıyorum. Bakanlığımızın çalışma alanıyla ilgili kısa bir çerçeve çizerek başlamak istiyorum.

Şehirlerimizin, kültürümüzün renklerini yansıtan ve yaşadığımız zamanın çizgilerini barındıran altyapısı sağlam, afetlere dayanıklı ve çevreyle uyumlu çalışmalar yapması gereken Bakanlığımızın görevleri arasında kentsel dönüşümün yürütülmesinden çevrenin ve tabiat varlıklarının korunması ve çevresel faaliyetlerin denetlenmesi, başta mekânsal strateji ve çevre düzeni planlaması olmak üzere her tür ve ölçekte plan yapımı ve onaylanmasından kamu binalarının yapımı, enerji verimliliğinin artırılması, yapı malzemeleriyle yapılan denetime ulusal, coğrafi bilgi sisteminin kurulmasından iskân projelerinin gerçekleştirilmesi ve mahalli idarelere mali ve teknik destek sağlanmasına kadar çok geniş bir yelpazeye yayılan geniş bir alan bulunmaktadır. Hayatımızın yaşadığımız çevrenin güzelleştirildiği kadar güzelleşeceğini biliyoruz. Ülke kalkınma politikaları, bölgesel gelişme stratejileri ile bölge plan kararlarının mekânsal organizasyonlarını sağlamak, yerleşme ve yapılaşmaya yönelik mimarlık, mühendislik, müteahhitlik ve müşavirlik hizmetlerine ilişkin düzenlemeleri yapmak, dünya ve ülke ölçeğinde doğal, tarihi ve kültürel değerlere sahip çıkarak onların yaşatılması ve gelecek nesillere aktarılmasını sağlamak gibi önemli işleri yapan Bakanlığımızın soluduğumuz havadan, içtiğimiz sudan, yürüdüğümüz kaldırıma izlerini bulabildiğiniz kadar başarılı olacak ve gerekli hizmeti vermiş olacaktır. Çevre değerlerinin nicelik ve niteliklerinin tespit edilmesi, toplanması, çevreye duyarlı ve çevreyi dikkate alan insan unsuruyla ele ele vererek her zaman daha iyi bir yere gelmesi, iyileştirilmesi hedef ve başarı grafiğini yükseltecektir. Çevre kirliliğini önleyecek her türlü tedbiri olarak faaliyetlerini buna yönlendirmeli, çevre kirliliğine neden olan faaliyet ve tesislerin emisyon, deşarj ve atıklar ile artıma ve bertaraf sistemlerini daha yakından izleme ve denetlemeyle bu alanda yoğunlaşmayı gerekli kılmaktadır.

Takip edebildiğimiz kadarıyla ülkemizin riskli alanları afete duyarlı, standardı yüksek yaşanabilir yerleşmelere dönüşüyor. Ekolojik yerleşme birimi standardı geliştiriliyor, Türkiye'nin yatırım iklimi iyileşiyor. Mekânsal strateji planlamasıyla çözüm odaklı üst ölçekli planlamalar yapılıyor. Kentsel gelişime strateji uygulanmaya devam ediyor. Koruma odaklı kırsal alan planlamasına geçiliyor, afete duyarlı planlamayla afetin olası zararları önlenmeye çalışılıyor. Ülkemiz kıyı kesimine ilişkin kıyı kenar çizgisi tespitleri tamamlanıyor, yapı müteahhitliği disipline ediliyor, kayıt altına alınıyor. Bütün bu bahsedilenlerin gerçekleştirilmesi gerekliliği hususunda burada bulunan tüm arkadaşlarımızın mutabık olduğuna inanıyorum. Eğitim, kültür, insan ve çevre denkleminde çizilen bu çerçevede başarılı olunacağı da bilinmektedir.

Bugün sizlerle çevreyle ilgili duygu ve düşüncelerimi farklı bir boyutuyla paylaşmak istiyorum. Üç tarafı denizlerle çevrili, gölleri, ırmakları, dağları, ovalarıyla dünyanın gözü üzerinde olan jeopolitik konumu itibarıyla harikalar diyarı denilebilecek bir ülkede yaşamının mutluluğunu ve şükrünü ifade etmek istiyorum. Dağlarında dolaşırken kekik kokusuyla içine çektiği havayı kavalıyla doğaya salan çobana selam olsun. Gözlerini denizin maviliğinden ayırmadan kıyıya vuran her dalga gibi derdini ufka anlatan dertliye selam olsun. Şehrin karmaşık, keşmekeş, isli, puslu gecesini gündüzünü içine sindirebildiği kadar şehirli olabilen, şehrin yorgun ama umutlu insanına selam olsun. Ne yaparsak yapalım, yapılması gerekenin yanında az kalır dediğimiz bu güzel topraklara ve bu topraklar üzerinde toprakla, ağaçla hemhâl olan insanımıza selam olsun.

Çevremizin bizi şekillendirdiği kadar bizim çevremizi nasıl şekillendirdiğimiz çok önemli. Medeniyetlerin beşiği, geçiş kavşağı olan ülkemizde bize miras bırakılan her ne var ise yarınki nesillere onları daha da güzelleştirmiş, iyileştirmiş olarak bırakabilmeliyiz. Bu ülke bir uçtan bir uca gezildiğinde görülecektir ki gezenler kim olursa olsun bu topraklarda kendinden bir şeyi bulabilir ve kendini mutlu

eden bu topraklara, çevreye ve şehirlere ve köyümüze ben ne verebilirimi devreye sokabildiği kadar bize verilene teşekkür etmiş olacak. Ne görmek arzu ediyorsanız karşılığını bulabildiğiniz bir coğrafyanın insanlarıyız. Aldığımız mirası bize bırakanların hayatı doğayla nasıl uyumlu hâle getirmeye çalıştıklarını eserlerindeki estetiği, göz zevkine nasıl hitap edildiğini, camisinde bile ses yankısını dağıtıcı akustik planlamayı asırlar önce düşünüp uygulayabildiği gerçeğini göz önünde bulundurabilmeliyiz. Ekolojik, doğal dengelerin bozulmaması için fert olarak, devlet olarak, işletmeler olarak, yapılabilecek her ne var ise yapmak, bunu da başarabilmek için ele ele verebilmeliyiz.

Bu toplum özellikle kentleşmenin yoğunlaşmasına bağlı olarak yan yana iç içe yaşadığımız kalabalıklaştıkça küçülen mekânlarda bir aradadır. Yoldaki diken başkasına zarar vermemesi için kaldırmayı inancın bir parçası sayan bir kültürün mensuplarıyız. Artık planlamalarımızı günlük, geçici değerlendirmeler üzerinden yapamayız, yapmamalıyız. Şehircilik ve çevre planlarımızın kısa, orta, uzun vadeli yapılması uygulamaları ve sonuçları takip edilmeli, bu çerçevede Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızın yaklaşımlarını, çalışmalarını önemli bulduğumu hatırlatmak istiyorum. Sıkıntuların salt bugünün sorunları olmadığını görebilmek ve belki yarına aynı sıkıntıların aksettirilmemesini sağlamak önceliğimiz olmalıdır ve çevre aslında tam bir eğitim meselesi. Zekeriya Bakanımız Ahmet Hamdi Tanpınar’la başlamıştı ama ben daha ilkökul çağlarda Sait Faik Abasıyanık ağabeyimizin Son Kuşlar hikâyesini okumuştuk, oradan hâlâ kulaklarımda şöyle diyor son cümleleri. Bugün bile tam canlılığıyla aklımda ve kulaklarımda olan hikâye şöyle: “Dünya değişiyor dostlarım. Günün birinde gökyüzünde, güz mevsiminde artık esmer lekeler göremeyeceksiniz. Günün birinde yol kenarlarında toprak anamızın koyu yeşil saçlarını göremeyeceksiniz. Bizim için değil ama çocuklar, sizin için kötü olacak. Biz kuşları ve yeşillikleri çok gördük. Sizin için kötü olacak. Benden hikâyesi.”

Denizin kirliliği sizi ne kadar rahatsız ediyor. Pamukkale’de kararına var dedikleri zaman üzülmez misiniz? Tuz Gölü hâlâ beyaz mı? Buzullar eriyor, iklimler değişiyor, içimiz ürpermiyor mu?” Farklı düşünmediğimizi sanıyorum, velhasıl değerli arkadaşlar, dünya değişiyor ama biz çevreye ve çevremize sahip çıkmaya mecburuz ve bu hususta el ele vermeye, beraber çalışmaya mecburuz.

Bu amaca matuf kullanılacağı ümit ve temennisiyle 2017 bütçemizin hayırlara vesile olmasını diliyor, hazırunu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Çakır, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, bir küçük hatırlatma yapacağım. Saat 23.47 ve geride söz talebi olan 16 arkadaşımız var, sonra soru-cevap işlemi var ve sonra da Sayın Bakanımız cevap verecek. Bu, aşağı yukarı üç buçuk dört saatlik bir çalışma demektir. Onun için mümkün olduğunca sürelere riayet etmenizi rica ediyorum.

Evet, Sayın Yalçinkaya, buyurun.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum.

Konuşmama başlamadan önce de herkesi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, çoğu zaman konuşmalarınızda ecdadımıza ve onlardan bugüne kalan değerlere sahip çıktığınızı dile getiriyorsunuz. En son 8 Kasım Dünya Şehircilik Günü nedeniyle yayımladığınız mesajda da bu hassasiyetinizi dile getiren ifadeler kullandığınızı görüyoruz. diyorsunuz ki: “Şehirler, medeniyetin ve geleneksel kültürün sürdürülmesinde, doğal ve tarihî dokunun korunup gelecek nesillere aktarılmasında hayati fonksiyona sahiplerdir. Geçmişinden kopuk bir mimariyle şekillenen, sosyal ve kültürel mirasını yitiren, yaşam kalitesini düşüren, insana ve çevreye karşı duyarsız olan bir şehirleşme kabul edilemez.

İnsanımızın ruhunun, tarihsel birikiminin, toplumsal hassasiyetlerinin ve şehirli kimliğinin, yaşam alanlarından beklentilerini çok iyi biliyoruz. Sürdürülebilir ve kimlikli şehirlerin oluşması için tüm bunları referans olarak aldığımız köklü medeniyetimize sıkı sıkıya bağlıyız.” Gene 2017 bütçe sunuş kitapçığınının 27’nci sayfasında gene diyorsunuz ki: “Çevre dünyanın gündeminde önemli bir yer tutuyorsa bunun sebebi insanoğlunun emanet şuurundan uzaklaşmış olmasıyla izah edilebilir. Bizim inanç değerlerimizde emanet hayatın tümünü kuşatan bir kavramdır. Zaman, mekân, eşya, ömür, beden ve çevre bize emanettir.” diyorsunuz Sayın Bakanım. Bu konuşmalarınıza baktığımızda termik santral yapımının önünü açtığınız yerin neresi olduğunun farkında olmadığınızı görüyoruz.

1460 yılında Amasra Kalesi’ni Cenevizlilerden almaya giden Fatih Sultan Mehmet’in Amasra’yı ilk gördüğünde “Lala lala, çeşmi cihan bu mu ola!” dediği Amasra’nın nasıl bir yer olduğunu biliyor musunuz?

Ulu Hükümdar Fatih Sultan Mehmet’in lalasına “Bu kadar güzel bir yeri zarar vererek almak istemem. Gidin, kale komutanıyla konuşun, kalenin anahtarını savaşmadan bana teslim etsin.” dediği ve dünyanın göz bebeği olarak nitelediği Amasra ve çevresini kül ve duman altında bırakacak, dünyanın göz bebeğini karartacak kararlara imza atarken, köklü medeniyetimize sahip çıkmadığının farkında mısınız? Emanet şuurundan uzaklaşmış olduğunuzun farkında mısınız?

Gelecekte Fatih’in sözleriyle birlikte nasıl anılacağınızı hiç düşünüyor musunuz? “Köklü medeniyetimize sıkı sıkıya bağlıyız.” diyeceksiniz, diğer taraftan da Ulu Hükümdar Fatih Sultan Mehmet’in zarar görmesine kıyamadığı emanetine, ecdat yadigarına sahip çıkmayarak, Amasra’ya dikeceğiniz ölüm bacalarıyla dünyanın göz bebeğini kör edeceksiniz.

Sayın Bakanım, böyle iddialı sözler, büyük laflar lütfen etmeyin. Söyledikleriniz ile icraatlarınız birbirini tutmuyor. Sizden ricam, söylediklerinizin arkasında durmanızdır.

Sayın Bakan, sizden önce görev yapan partinize mensup tüm Çevre bakanları ve Bakanlık personeli, teknik ekip haklı gerekçelerle termik santral girişiminin önünü açacak, Amasra’yı karartacak, Fatih Sultan Mehmet’in torunlarından utanmasına neden olacak bir karara imza atmazken, siz ve ekibiniz nasıl bir motivasyonla böylesi bir kenti, bir tarihi, bir kültürü, eşsiz doğal güzelliği yok edecek bir katliamın önünü açacak karara imza atabiliyorsunuz?

Kültür Bakanlığı tarafından UNESCO Dünya Kültür Miras Listesi’ne aday gösterilen, Dünya Doğayı Koruma Vakfınca dünyanın 100 sıcak noktasından biri olarak kabul edilen millî parkın giriş kapısı olan, Amasra gibi ülkemizin en önemli doğa, kültür ve turizm değerine sahip bir bölgede termik santral yapımına ÇED olumlu kararı veren, çevre düzeni planında değişiklik yapan ve bu kararlara imza atan siz ve Bakanlık çalışanlarınız işlediğiniz suçun, önünü açtığımız tahribatın farkında mısınız?

Bakanlığınız Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü personeli, kendileri tarafından daha önce onaylanan çevre düzeni planlarında bu bölge için getirilmiş koruma kararlarını, buna dayalı olarak daha önce verdikleri olumsuz görüşleri tümüyle unutarak, hazırladıkları plan değişiklikleriyle bir cinayete ortak olduklarının, kamu görevlisi ve teknik eleman olarak suç işlediklerinin farkında mı? Siz ve bu kararlara imza atan bürokratlarınız, yaratacağınız termik cehennemle isimlerinizin tarihe olumsuz olarak yazılacağı farkında mısınız? İyi yâd edilmeyeceğiniz farkında mısınız?

Sayın Bakanım, yanlış kararlar alan bürokratlarınızla birlikte tarihî, kültürel ve doğal güzelliklere sahip kentlere karşı büyük suç işliyorsunuz, onlara kıyıyorsunuz, insanlığın ortak yaşam alanlarını yok ediyorsunuz; bunun vebali çok büyüktür. Bunun böyle olduğunu Sayın Cumhurbaşkanı da 11 Haziran 2014’te Ankara’da belediye başkanlarıyla yaptığı toplantıdaki konuşmasında söylüyor, diyor ki:

“Şehirlerinizde yapacağınız projelerle ilgili kararlarınızı almadan önce şehrin tüm sahipleriyle istişare etmeniz üzerinizdeki vebaldir. Tek bir çocuğun kanaati bile Mimar Sinan için önemliydi, sizin için de öyle olsun.” diyor.

Amasra ve Bartın halkının görüşünü almadan, bir oldubittiyle termik santralin kurulmasının önünü açmanız sizin üzerinize çok büyük bir vebal yüklüyor. Her fırsatta millî iradededen bahsediyorsunuz. Kendi çıkarlarınız söz konusu olduğunda hemen “Millete gidelim.” diyorsunuz. Bartın, Amasra halkını etkileyecek, Bartın ilinin ve Bartınlının yaşamını, doğasını olumsuz etkileyecek; doğayı, tarihi katledecek uygulamayı niçin Bartın halkına sormuyorsunuz? Yoksa Amasra ve Bartın’da yaşayanlar bu milletin insanı değil mi? Eğer gerçekten millî iradeye saygımız varsa, samimiyseniz Bartın’da sandık kuralım, halk santralin geleceğini belirlesin.

Sayın Bakan, Hema Elektrik Üretim Anonim Şirketi tarafından Bartın ili Amasra ilçesinde yapılmak istenen termik santral projesinin gerçekleştirilmesi için yapılan tüm ÇED başvurularında yer seçimiyle ilgili Bakanlığınızın Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü ve Strateji Daire Başkanlığı karşı görüşlerinde Amasra’nın ve yakın çevresinin turizm, doğal, tarihî çevre ve ekolojik yönden önemli bölge olduğuna, termik santralin bölgenin turizmine ve turizm kimliğinin devamlılığını olumsuz yönde etkileyeceğine dikkat çekmiş ve Amasra dışında başka alternatif alanların bulunması görüşünü defalarca firmaya bildirilmiştir. Bugüne kadar da sizden önce görev yapan bakanlar santralin yaratacağı felaketleri dikkate alarak, bu karşı görüşler doğrultusunda Amasra’ya termik santral kurulmasını uygun bulmamışlardır.

Geldiğimiz noktada, siz, Bakanlığınızın bölge için daha önce yaptırmış olduğu 1/100.000’lik çevre düzeni planlarını, bürokratlarınızın Amasra’ya kurulması istenen termik santralle ilgili olumsuz görüşlerini yok sayarak termik santralin kurulmasının kararını alıyorsunuz ve bu kararların altına imzanızı atıyorsunuz. Bu karar, Amasra’nın doğal, ekolojik, tarihî ve turistik yapısı doğrultusunda üzerine yüklenen kimliğine aykırıdır. Bu karar, Bakanlığın yaptırmış olduğu 1/100.000’lik çevre düzeni planının hükümlerine aykırıdır. Bu kararın bu gerekçelerle kabul edilebilir bir tarafı yoktur.

Sayın Bakanım, Amasra ve hemen doğusunda bulunan, dünyanın 7 sıcak noktasından biri olan...
(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Yalçınkaya, toparlar mısınız lütfen.

Buyurun.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – ...Küre Dağları Millî Parkı yalnızca ülkemiz açısından değil, tüm dünya ve insanlık açısından vazgeçilmez bir değerdir...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANİ MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Mikrofon kapalıyken de duyuluyor sesi, fark etmez.

BAŞKAN – Tam tutanak var efendim, kayda girmesi gerek.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Mikrofonta gerek yok Sayın Bakanım, doğru söylüyorsun. O kadar canımızı yaktın ki...

Bu değerleri ve çevredeki tüm canlı yaşamını yok edecek, tahrip edecek ve yarattığı tahribat asla giderilemeyecek olan bu girişime yol yakınken engel olunuz. Usulsüz ve hukuksuzlukla beslenen bu yanlış karardan bir an önce lütfen vazgeçiniz. Enerji Bakanlığının talimatlarını yerine getiren bir bürokrat gibi değil, Çevre Bakanı sorumluluğuyla hareket ediniz. Emanet şuuruna sahip bir bakan olarak hareket ediniz.

Tarihî Kentler Birliği Başkanı iken sizinle uzun seneler çalıştım. Orada görev yaparken gerçekten bizlere koruma bilincini yaygınlaştırmak için, tarihî kent dokularına sahip çıkmak için bir misyon vermişsiniz, bir görev vermişsiniz ve o zaman aynı şekilde, emanet şuuruna sahip bir Tarihî Kentler Birliği Başkanlığını yapmıştınız. Ama geldiğimiz noktada, maalesef, emanet şuuruna sahip bir bakan olarak hareket etmiyorsunuz.

BAŞKAN – Toparlar mısınız lütfen Sayın Yalçinkaya.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Lütfen, Amasra ve Bartın halkı için en doğru kararı vermenizi rica ediyorum. Aksi hâlde, Amasra ve Bartın halkı ve tarih, sizi ve bürokratlarınızı asla affetmeyecektir. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, Komisyonumuzda alkış yoktur, kusura bakmayın. Genel Kurulda onu yaparsınız, burada böyle bir âdetimiz yok.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Sayın Başkanım, çok özür dileyerek, iki dakikalık bir konuyu, daha önce alınan kararı arz etmek istiyorum.

Bülent Bey de bir beş dakika vermişti, sizin de... Lütfen, bir şey söyleyeceğim çünkü Sayın Bakanımın da çok merak ettiği bir konuya açıklık getireceğim.

BAŞKAN – Peki, getirin efendim, getirin.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Sayın Bakanım, 15 Ekim 2010 tarihli Çevre ve Orman Bakanlığı -o zaman- Çevresel Etki Değerlendirmesi ve Planlama Genel Müdürlüğünün, bugün, plan değişikliği yaptığınız, 8 Kasım Dünya Şehircilik Günü ilan ettiğiniz Amasra'daki termik santral kurulacak yerle ilgili alınan bir kararı var. "Amasra'ya ve bölgenin turizm alanlarına yakınlığı nedeniyle Gömü-Kızçıkan Koyu mevki veya Çapak Koyu mevkinde yapılacak termik santral bölgenin turizmini, dolayısıyla turizm kimliğinin devamlılığını olumsuz yönde etkileyecek olması, Amasra'nın Dünya Doğayı Koruma Vakfında dünyada mevcut 100 sıcak noktadan birisi olarak kabul edilen Küre Dağları Milli Parkı'nın giriş kapısı niteliğinde olması, sunulan araştırma raporunda 'Termik santral ve kömür işletmelerinin faaliyete geçmesiyle Amasra ve çevre köylerde ticari gelişmeler ve yan sanayi faaliyetlerinin gelişmesiyle büyük nüfus artışı gerçekleşecektir.' denmekte olup buradan da anlaşılacağı gibi termik santralle birlikte yan sanayilerin de talep yaratacak olması mekânsal değişimleri ortaya koyacaktır. Bunun için, Çapak Koyu'nda termik santral projesi uygun değildir, alternatif olarak başka bir yerin değerlendirilmesi gerekiyor." diyor.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Şimdi, böyle bir karar varken... Lütfen Sayın Bakanım, özür dileyerek söylüyorum: Buradaki plan değişikliğini neden yaptınız?

BAŞKAN – Sayın Yalçinkaya, size bir şey hatırlatmak zorundayım. Danışma Kurulunun aldığı ve bütün grupların ve Sayın Meclis Başkanımızın da altında imzası olan bir karara göre Genel Kurul ve komisyon çalışmalarında bu tarz materyallerin, eşyaların, ürünlerin getirilmesi zaten yasaklanmıştır ama...

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Sayın Bakanlığın yapmış olduğu bir plan.

BAŞKAN – Bu, Amasra çok güzel olduğu için... Biz onu gördük ama...

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Ama bu da plan, Bakanlığın yapmış olduğu plan.

BAŞKAN – Olabilir.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Plan değişikliği, resmî bir plan.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum. Onları da kaldırırsanız artık, sevinirim.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – O dursun, Amasra dursun.

BAŞKAN – Sayın Tanal, süreniz beş dakika.

Ve bundan sonra da süreyi aşanlara ilave söz vermeyeceğim, bütün arkadaşlar bunu bilsin.

Buyurunuz Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Yanılmıyorsam Çetin Bey de bana hakkını vermişti, istirham edeceğim, onu da ilave ederseniz mutlu olurum.

BAŞKAN – Yok, sadece Komisyon üyelerinin bu hakkı vardır, onun dışında bu hak yoktur.

Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Efendim, anayasal bir hak bu. Anayasa yetkisi sadece, temlik ve devredilemez.

BAŞKAN – İç Tüzük hükümleri geçerlidir.

Buyurunuz.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Bir dakikayı yediniz zaten.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkan o toleransı verir, inanıyorum ben.

Değerli Başkanım, değerli milletvekilleri, değerli basın mensupları, değerli bürokratlar...

BAŞKAN – Ben sıfırlayayım da sonra kavga etmeyelim sizle Sayın Tanal.

Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yok, ben kavga insanı değilim, hakkımı ararım.

Şimdi, Sayın Bakanım, bize bu sunuş konuşmasında sayfa 6’da İstanbul Sultanbeyli’den bahsetmişsiniz. Hasanpaşa Mahallesi var. Hasanpaşa Mahallesi’nin sokak isimleri var, asfaltlama işi var, elektriği var, suyu var, altyapısı var, doğalgazı var ama buranın tapusu yok, ormanlık bölge görünüyor. Yani burada, Sultanbeyli’deki... Diyorsunuz ki: Efendim, buradaki mülkiyet sorununu biz trampa usulüyle halledeceğiz. Trampa usulü oradaki halkı yerinden göçürüyor ve göç etmek zorunda kalıyorlar, mağdur ediyorsunuz. Bu, gerçekten, “Trampa usulü” dediğiniz, halkın... Biraz önce Sayın Rıza Bey’in bahsettiği, referandumla gelin, yapın, halk kabul ederse yapalım ama yoksa evinden zorla göç etmek zorunda bırakıyorsunuz.

Geliyorum, yine aynı sunuş konuşmanızda sayfa 12 ve 13’te “Üsküdar” diyorsunuz. Bakın, Üsküdar’la ilgili, yeni yapılan Çamlıca Camii çevresi kentsel dönüşüm alanı. Çamlıca Camii’nin denize bakan tarafındaki Kirazlıtepe Mahallesi, vatandaşa ait hisseli 7 parsel, toplamda 190 dönüm yer. Üsküdar Belediyesinin talebiyle İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından kentsel dönüşüm ve gelişim alanı ilan edilerek vatandaşın buradaki malının üzerinde âdeta bir ahkâm kesiliyor. Yani burada Küplüce Mahallesi, Yavuztürk Mahallesi, Güzeltepe Mahallesi, Küçüksu, Çengelköy ve Bahçelievler Mahallesi; bunların tamamı etkileniyor.

Ümraniye’yle ilgili herhangi bir çalışmanız yok. Beykoz’da yine mülkiyet ve yine imar sorunu var. Burada, hemen geliyorum yine Üsküdar Bulgurlu Mahallesi, 80 pafta, 1197 ada, 48 parsel, Amine Hatun Cami; Bulgurlu Mahallesi, 80/1 pafta, 2243 ada, 9 parsel; Alvarlızade Cami; Selamiali Mahallesi, 69/1 pafta, 2623 ada, 4 parsel; Bağlarbaşı Huzur Cami; Çengelköy Mahallesi, 185 pafta, 977 ada, 8 parsel, Bahçelievler Cami; bu camilerin tamamının mülkiyeti Üsküdar Belediyesine ait. Üsküdar Belediyesinin

-Türkiye’de buna benzer çok belediye var- Maliyeye 7 trilyon borcu var. Üsküdar Belediyesi bu üzerinde arsa görünüp cami görünmeyen arsaları kendi borcuna karşılık Maliyeye devrediyor ve güya alacak tahsil edilmiş görünüyor. Bu, kanuna karşı hile. Bu, sahtekârlık. Bu, tahsil edilmeyen paranın buharlaşmasıdır. Aslında bu paraların vatandaşa kamu hizmeti olarak dönmesi gerekirken kamu hizmeti olarak dönmüyor, borçlar bu şekilde camilerin devriyle tahsil edilmiş görünüyor; aslında tahsil edilmiş bir borç da yok. Yazık, günah. Bu şekilde Türkiye’de kaç tane belediye var? Kaç tane cami bu şekilde belediyelerin borcu olup o arsası belediyeye ait olup Maliyeye devredilen var? Bu, gerçekten kabul edilebilir bir durum değil.

Hiçbir arkadaşın değinmediği başka can alıcı bir konu var. O da nedir? Tapu ve Kadastro Müdürlüğünün bünyesinde tapu müdürlüğüne gittiğiniz zaman yapacağımız her türlü işlem ve hatta işlemlerdeki gayrimenkul sayısı kadar kurum bütçesine döner sermaye ücreti ödenmektedir. Bunun sebebi, döner sermaye uygulamasında bir yıl öncesine kadar o dönem işlem başına iken ondan sonra işlem başından döndü, gayrimenkulün sayısına kadar... Yani sizin sunuş konuşmanızda da var, gayet rahat, 5 tane gayrimenkulün sahibiyse ve bir işlemle o 5 tane işlemi yapabilirken geçmişte bir tek döner sermaye alınırken şu anda her gayrimenkul için ayrı ayrı döner sermaye ücreti alınabiliyor.

Bir başka çarpıcı örnek: Sizin sattığınız bir gayrimenkulünüzün değeri 1.000 TL ise o kişi için de yine döner sermaye ücreti 210 TL, fiyatı 3-4 trilyonu bulan bir yalının da yine döner sermaye ücreti 210 TL. Böyle uçurum ve...

Bir başka örnek: Sayın Bakanım, bildiğim kadarıyla siz de hukukçusunuz. Gidip tapu sicil müdürlüğüne ne diyoruz biz? Medeni Kanun’un 1020’nci maddesi diyor ki: Tapu sicil kayıtları alenidir, her vatandaş inceleyebilir, kontrol edebilir. Peki, gidip incelediğiniz zaman sizden işlem başına para alıyorlar mı? Alıyorlar. E, peki, yarın öbür gün adliyeye gidip adliyede ben şu dosyayı bir incelemek istiyorum; para mı alınacak? Trafik tescil müdürlüğüne gittiniz, ben dosyasını inceleyeceğim aracın; para mı alınacak? Şirketi devredeceksiniz; onu işleyince para mı alınacak? Yani bu resmen, her kalemde bu şekilde para alınması...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Tanal, süreniz doldu.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben özür dilerim. Bitiyor Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Son sözünüzü alayım.

Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bir de üstadımızın da...

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Ben veriyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Veriyormuş, ne olur.

BAŞKAN – Yok, yani öyle bir usul yok.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bakın, önemli şeylerden bahsediyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Olabilir efendim, herkes, bütün arkadaşlarımız önemli şeylerden bahsediyorlar.

Toparlayın.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sizden istirham ediyorum, bitiyor zaten, sabrımıza sığmıyorum ben.

BAŞKAN – Toparlayın.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şimdi, bu şekilde bunları yaparken bu döner sermayenin asıl amacı ne? Asıl amacı: Orada çalışan personele en azından bir gelir olarak gelip morali düzelsin ve daha fazla çalışabilsin. Ne yapıyoruz biz? Bu döner sermayeden gelen paraları orada çalışan personele vermiyoruz. Peki, ne oluyor? Kıt kanaat, kıt imkânlarla, yetmişmiş olan personel mecburen gitmek zorunda kalıyor büyük şehirden.

Ve geliyoruz... Mesela çok güzel, can alıcı bir soru: Bu kadar para tahsil ettiniz, şu anda Türkiye’de tapu kadastro müdürlüklerinin hangisi kirada değildir, hangisinin tapusu size ait? Bildiğim kadarıyla hepsi kirada. Kaldı ki, bugüne kadar tapu kadastro müdürlüklerine kiralık olan gayrimenkullere aylık ne kadar kira veriyorsunuz? Ve bu gayrimenkullere sahip olan şirketler hangi şirketlerdir? Belirli şahıslarda, belirli firmalarda...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Tanal, teşekkür ediyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bitiyor, son iki dakika verebilerseniz çok mutlu olurum.

BAŞKAN – Veremem.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Özür dilerim, bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN – Veremem. Size soru kısmında söz vereyim, orada sorunuzu sorun lütfen.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım, bitiyor.

BAŞKAN – Soru kısmında söz vereceğim Sayın Tanal, soru kısmında da iki dakika kullandıracağım size. Böylece de sizle beraber soruya kadar bu görüşmeleri birlikte sürdürmüş oluruz burada.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan, özür dilerim, bakın, Anayasa’nın 10’uncu maddesi eşitlik ilkesinden bahsediyor.

BAŞKAN - Evet, doğrudur.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Biraz önce milletvekilleri arasında bir ayrıştırma yaptınız, asli üye, dışarıdan gelen üye ayrımı. Milletvekilleri arasında böyle bir ayrımcılık gerçekten...

BAŞKAN – Komisyon iradesidir, benim iradem değildir.

Teşekkür ederim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Komisyon iradesi Anayasa ve uluslararası sözleşmelerin üzerinde olamaz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Tanal.

Sayın Çakırözer, buyurun lütfen, süreniz on dakika.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım, Bakanlığımızın ve diğer kamu kurumlarının kıymetli bürokratları, değerli basın emekçisi meslektaşlarım; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Aslında, burada Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bütçesi ne zaman görüşülse hep söylenen bir hususla başlayacağım ben de. Biraz belki tekrar olacak geçmiş bütçeleri ama birbiriyle çelişen, işte, kimimizin oksimoron dediği, kimimizin yan yana gelmez dediği “çevre” kavramını ve “şehircilik” kavramını bir arada barındıran bir bakanlığı yönetiyorsunuz. İşiniz zor. Ben de az önceki eleştirilerde olduğu gibi, sunumuzda şehirciliğin daha fazla öne çıktığını düşünüyorum, hatta bu, Bakanlığın icraatlarında belki daha da fazla ortaya çıkıyor. Sunumda biraz daha çevreye zaman ayırmış olabilirsiniz ama icraatlarda, tabii, daha fazla ortaya çıkıyor.

Bakanlığımızın şöyle de bir şeyi var: Aslında, sizin uhdenizde olması gereken bazı müdürlükler, kurumlar başka bakanlıklarda. Mesela, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü sizde ama Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü bir başka bakanlıkta ya da Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü yine bir başka bakanlıkta. Aslında bir arada olması gereken kurumlar bunlar. Keşke bu iki çevre ve şehircilik birbirinde ayrılabilse. Biz, çevreyi ayrı, şehirciliği ayrı konuşabilsek.

Sayın Bakanım, ben, belki, soru yanıtlarda gündeme gelir gelmez ama sizin yanıtlarınızda bu rant vergisi konusunu değinmenizi... Burada nasıl bir yönelime gideceğinizi merak ediyorum çünkü rant artışı için ciddi oranda bir vergi düşünülüyor ama aynı zamanda, rantı düşecek olan insanlar da olacak belki kamu kurumlarının tercihi ya da belediyelerin tercihi sonrasında. O konuya ilişkin eski taslakta onlara da kayıplarını telafi edici bir yöntem vardı diye hatırlıyorum ama bildiğim kadarıyla, sizin demeçlerinizde bunu çok göremiyorum.

Sunumuzda güney doğuda yeniden yapılanan kentler konusuna değindiniz ama oradaki halkın durumu konusunda -belki ben kaçırışımdır- pek bilgi alamadım. Millet çadırlarda yaşıyor, kış geldi, onların sorunlarını nasıl çözmeyi düşünüyorsunuz? Bu konuda bizi aydınlatırsanız çok sevinirim.

Sayın Bakan Temizel değindi ama ben de sizin 16/9 konusundaki görüşünüzü merak ediyorum. Bu konuda devletin en üst noktalarındaki isimlerin rahatsız olduğu, “Yıkılması gerekir.” dediği hususlarda sizin tutumunuzu merak ediyorum.

Ben de Amasra’yı seven bir Eskişehirli olarak ya da Ankara’da yaşayan biri olarak Amasra’ya aynı şekilde termik santral yapılmasını istemiyorum. Bunu istemeyen de çok sayıda Eskişehirli, Ankaralı var. Bu konuyu az önce çok net bir şekilde anlattı sevgili ağabeyimiz ama bir kere daha dikkate alınmasını istiyorum.

Daha önceki bütçelerde de gündeme gelen bir hususu, değişmediği için bir daha dikkatinize getirmek istiyorum, o da müteahhitlerin kendilerini denetleyecek yapı denetim firmalarını kendilerinin seçmesi hususu sistemin en önemli açmazlarından biri olmaya devam ediyor. Müteahhitlerin kendi belirledikleri yapı denetim firmaları kendilerini denetlemekte. Yani, kendi işverenini destekleyen bu firmalar yeniden iş alma kaygısıyla hareket ettiklerinde sağlıklı ve doğru bir denetim yapamamaktalar. Buna ilişkin birçok model üretilebilir, öneriler de yapılmış bu Komisyonunda daha önce, bunlar benimsenebilir.

Bize dağıtılan kitapçığınızda, geçen yıla göre -bir önceki, siz değildiniz tabii, diğer sayın bakan vardı- hem atık su arıtma hem katı atıkla ilgili hep 2017 projeksiyonları vardı, bu sefer o vizyonu göremedik. Yani, 2016 için hedef bir rakam veriliyor ama 2017’de şuraya çıkacak gibi rakamları o sunumda görüyorduk, bunda göremedik. Mesela, 2017’de 101 depolama tesisi öngörülüyordu, bunu bu sunumda göremedik. Benzer şekilde, atık su arıtma hizmetlerinde de “2017’de yüzde 85’e çıkacak.” hedefi vardı ancak sizin sunumuzda bunları göremedik.

Sunumuzun dışında benim aktarmak istediğim bir husus da seçim bölgem Eskişehir’de afet riskli alan projesi oluşturuldu. Aslında, Hükümetin aldığı bir karardı ve daha sonra Büyükşehir Belediyemiz bunu İstanbul Teknik Üniversitesiyle anlaşarak, Meclisinde de karar alarak -ki Adalet ve Kalkınma Partisi Büyükşehir Meclisinde çoğunluktadır- İTÜ’ye yaptırdı proje, hazır. Son onay, Bakanlığımızdan bir onay bekleniyor bu bölgedeki afet riskli alanın dönüşüm projesi. Eskişehirliyle özellikle bu konuyu... Bundan epey insan etkilenecek. Bu yüzden Bakanlık kararı olduğu için görev üstlenildi, proje hazırlandı ve kanunlara uygun, halkın yeşilini düşünen, vesaire bir proje hazırlandı, Eskişehirliyle sunulmakta bir maketi. Artık, sizden bir proje onayı beklenmekte. Eğer bu onay verilebilirse, arzu ederseniz, Eskişehir çok yakın, bir taş atımlık mesafede, orada size sunum da yapmaya hazır Büyükşehir Belediyemiz. Bir de “rezerv alan” diye bir alan ayrıldı. Yıkılmaya başlanmadan önce yeni yapılacak hazır boşaltılmış

binalar var. Bu konuda yine Bakanlığımızın onayı bekleniyor harekete geçilmesi için. Bu konu, bu onay Eskişehirlielerin sizden özel ricası. Bunu da bir an önce hayata geçirebilirsek sanırım Eskişehir’de bu afet riskli alanın çözümünü sağlamış olacağız.

Teşekkür ediyorum, bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Ben de size teşekkür ediyorum Sayın Çakırözer.

Sayın Yedekci...

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, yeni görevinizin hayırlı olmasını, bütçenizin de hayırlı olmasını diliyorum.

Yaşam alanlarımızdaki tarihsel değerlerimizin anılarımızdan ayrıştırılarak kent belleğinin yok edildiği, kent kimliğinin gösteriş amaçlı, kamu kaynağını heba eden yapılarla yok edildiği algısı toplumda yaygındır. Yaptığımız projelerin katılımcı, şeffaf olması ve toplumsal değerlerden yana olması bizim birincil isteğimizdir.

Yeni bakan olmanız hasebiyle, bizim, artık, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının yarışma projelerinde ön koşul olarak konulan Selçuklu mimarisinin taklidi yapılar yerine, arkasına poyrazını alan, meltemi kucaklayan orijinal Selçuklu evlerine sahip çıkmasını, döneminde en geniş strüktürel açıklığı geçen Mimar Sinan’ın göğe uzanan minareleriyle yarışan ranta uzanan kulelerin yerine daha doğru ve İstanbul’un silüetini bozmayan yapıların yapılmasını öncelleyeceğinizi, örneğin, Hasankeyf için UNESCO’ya başvuruda bulunacağınızı, TOKİ’de artık başka bir anlayışa gideceğinizi ve kentlerin böğrüne hançer gibi yapıları saplamayacağınızı, Gezi Parkı’nı yıkma anlayışında olmayacağınızı, AKM’yi yıkma planı yapmayacağınızı, mülkiyet haklarının gaspının durdurulacağını, doğa ve tarih katliamlarını son bulacağını umarak konuşmama başlamak isterim.

BAŞKAN – Ha, daha yeni mi başlıyorsunuz?

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Müsaadenizle.

Evet, kent kimliği ve nitelikli yapıdan bahsettiniz. Kent kimliği ve nitelikli yapı bloğu bizim her zaman gerek mimarlar olarak gerek siyasetçiler olarak halkımızın huzurlu ve mutlu bir yaşama sahip olması için vazgeçilmez koşulumuzdur ama deprem toplanma alanlarının imara açıldığı 1999 İstanbul, Gölcük depreminden sonra 493 adet afet toplanma alanının dörtte 3’ünün AVM ve gökdelenle kaplandığından haberiniz var mı, bilmiyorum. Bürokratlarımızdan yanlış bilgi gelebilir diye ben bir iki tanesini örnek olarak söylemek isterim: Şu an Torunların yükseldiği Ali Sami Yen Stadı, Zorlu AVM’nin yer aldığı Zincirlikuyu’daki Karayolları 17.Bölge Müdürlüğü’nün arazisi, Taş Yapı gökdelenlerinin yer aldığı Kadıköy Meteoroloji binası, Akasya AVM’nin yer aldığı Acıbadem’deki eski OTOSAN fabrika arazisi vesaire, vesaire, bir sürü alışveriş merkezi.

Afetlerde can kaybının azaltılması için 6306...

(Çevre ve Şehircilik Bakanı Mehmet Özhaseki salondan dışarı çıktı)

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Bakan nerede? (Gülüşmeler) Vallahi Bakanı kaçırdık, ne diyeyim artık? Bakana konuşacağımıza göre herhâlde bekleyeceğiz. Öyle bir dünya yok.

BAŞKAN – Ben sürenizi durdurdum.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Lütfen.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKAN YARDIMCISI MEHMET CEYLAN – Biz not alıyoruz efendim.

SAMI ÇAKIR (Kocaeli) – Hak zayı olmaz.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Ben zaten size ve Sayın Arslan’a teşekkür ediyorum. Yani, gerçekten çevre ve kent adına iyi konuşmalar yaptınız.

BAŞKAN – Ben de konuşacağım ama aşağıdan konuşacağım.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – İnşallah, sizden daha iyisini bekliyoruz tabii.

BAŞKAN – Biraz farklı bakış açımız olduğunu söyleyebilirim.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Yok, eminim siz de kentten ve insandan yana düşüneceksinizdir ülkesini seven herkes gibi, o konuda şüphemiz yok.

BAŞKAN – Tabii ki, tabii ki.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Başkanım Amasra’ya sahip çıkmamız lazım.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Termik santrallere, nükleer enerji santrallerine karşı çıkıp doğayı, insanı mutlaka önceleyeceksiniz. Bizim tanıdığımız Süreyya Bey öyle bir insan.

BAŞKAN – Yani, koruma-kullanma dengesini unutmamak lazım.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Bakan Yardımcımız sahip çıkmadı.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Kanal İstanbul’a karşı çıkacaksınız, inanıyoruz.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Safranbolulu hemşehrimiz Bakan Yardımcımız sahip çıkmadı.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKAN YARDIMCISI MEHMET CEYLAN – Sayın Bakanımız gerekli izahatı yaparlar.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Ama bu darbeden en çok da Safranbolu etkilenecek.

BAŞKAN – Arkadaşlar, Birleşime üç dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 00.23

ALTINCI OTURUM

Açılma Saati: 00.29

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Emine Nur GÜNAY (Eskişehir)

BAŞKAN – Komisyonumuzun 9’uncu Birleşiminin Altıncı Oturumunu açıyorum.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Usulen bir söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Kuşoğlu.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlarım, Sayın Bakanım; Plan ve Bütçe Komisyonunda sayın bakanlar olmadan -Hükümet adına onlar burada bulunuyorlar- konuşma yapamıyoruz ve sayın bakanlara hitap ediyoruz.

Siz milletvekili arkadaşımız konuşurken -tabii ki normal olarak bir ihtiyacınız olmuştur, bir gereksinimden dolayı çıktınız ama- hatırlatsaydınız böyle bir pozisyon söz konusu olmazdı.

Teşekkür ederim.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Kusura bakmayın.

BAŞKAN – Yok, ben onu zaten telafi ettim çünkü Sayın Yedekci’nin süresini sıfırladım, yeniden başlıyor.

Buyurunuz.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Teşekkür ederim.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Yarısını dinlemiştim yalnız.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Ben bana ayıp ettiğiniz kanaatindeyim Sayın Bakanım, yine de devam edeyim kaldığım yerden. Herhâlde bu kadar önemsiyorsunuz görüşlerimizi, orada da yapacak bir şey yok.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Lütfen başka yönlere çekmeyin, insani bir ihtiyaç. Niye bu kadar uzatıyorsunuz?

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Ara verebilirdik.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Özür de diledim.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Estağfurullah.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – 3 kere daha özür diliyorum.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Peki.

Doğal SİT alanlarının ve tarım arazilerinin yapılaşmaya açılarak konut, otel ve sanayi tesislerine izin verilmesinden, köylere turizm ve ticaret izni verilmesinden, TOKİ’nin bazı vakıf üniversitelerine, bazı şahıs ve şirketlere yani parselde özel ayrıcalıklı imar planı yapmasından vazgeçilmelidir. Yan yana iki parselde birinde 5 katlı, birinde 55 katlı binalar görmekteyiz.

Ayrıca, imar planlarıyla ilgili başka bir şey daha söylemek isterim. Benim bildiğim kadarıyla, 19 ayrı kurumun plan yapma yetkisi vardır. Buna bir an önce son verilmesi gerekmektedir.

İstanbul'da nüfus artmaktadır. İstanbul'a çeşitli cazibe projeleri yapılmak istenmektedir. Bizim, ilk duyduğumuz andan beri karşı çıktığımız "Kanal İstanbul" gibi, sizin "çılgın" bizim "çatlak proje" dediğimiz projeler yapılmaktadır. Bu projelerden bir an önce vazgeçilmelidir. İstanbul, şu andaki nüfusuyla 130 ülkeden daha fazla nüfusa sahiptir. Burada amaçlanan nedir? O, bahsi geçen milyar dolarlık bütçeler, doğuda, güneydoğuda, Karadeniz'de, Akdeniz'de yeni bir kent oluşturabilir.

Ayrıca, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüşümüyle ilgili de bir şey söylemek isterim. Deprem riski gerekçe gösterilerek kentsel dönüşüme sokulan alanların çoğunda çok katlı ve milyarlarca lira maliyetli rezidanslar ve oteller yükselmektedir. 2011 yılında, on yılda 10 milyon konutun yapılması amacıyla başlatılan kentsel dönüşüm 1'inci derece yerine rantı daha yüksek olan ama 2'nci derece deprem bölgelerinde yapıldı. İstanbul'un deprem riski üzerine çalışan Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı ile Bakanlığın kentsel dönüşüm deprem risk haritası arasında yüzde 72,9 oranında farklılık var. Bunun sebebi rant mıdır acaba? Konut değeri yüksek bölgelerde niçin dönüşüm yapılıyor? Örneğin, Beşiktaş'ta Etiler mahallesinde, Beyoğlu'nda İstiklal mahallesinde dönüşüm yapılıyor, Kadıköy'de de Bağdat Caddesi ve çevresinde 50 metre arayla inşaatlar devam ediyor.

Bu kentsel dönüşümde özellikle Süleymaniye bölgesinde ve Fatih'te, Tarihî Yarımada'da çokça dava açıldı ve bu davalar kazanıldı. Kazanılan davalara rağmen sermaye bu işin peşini bırakmıyor. Sermayeye rağmen, insanlar direnmeye çalışıyor.

İnsan için sağlıklı çevre dostu şehirlerin yapılması gereği şarttır.

Bakanlık paralel belediyeçilik yapmaktadır. Bakanlık bir an önce paralel belediyeçilikten vazgeçmelidir. Bundan kastımız da şudur: Eğer bir şahıs imar planını belediyeden alamadıysa gidip Bakanlıktan kırk beş gün içerisinde o yere ait imar planı alabilmektedir.

Özellikle 15 Temmuz darbe girişiminden sonra çoğunlukla... Askerî alanların çoğu yeşil alan ve bir futbol sahasının 1 hektar olduğunu gözünüzün önüne getirmenizi rica ediyorum çünkü bu askerî alanlar yaklaşık 56 bin hektar. Bu rakam, İstanbul'daki arazilerin yaklaşık yüzde 10'una denk gelmektedir. Bu da tabii ki rant çevrelerinin iştahını kabartmaktadır. Türkiye genelinde 326 bin 200 hektar askerî alan vardır ve bununla ilgili olarak da 2009 yılında İstanbul'un anayasası olarak bilinen, kabul edilen 1/100000 ölçekli planda askerî alanların askerî alan dışına çıktığında yeşil alan olarak kullanılacağı yazılıdır ama endişeliyiz biz. Niye endişeliyiz? Şimdiye kadar yaptıklarımızdan endişeliyiz. "Aynası iştir kişinin, lafa bakılmaz." denir. Sarıyer-Zekeriyaköy'de 15'inci Füze Üs Komutanlığı Köy Konut Projesi oldu. Ayazağa Jandarma Genel Komutanlığı da Ağaoğlu'nun Maslak 1453 Projesi oldu. Buna benzer onlarca örnek verebiliriz.

Bir de 80'inci maddeden kısaca bahsetmek isterim. 6745 Sayılı Kanun'daki 80'inci madde gerçek anlamda çevrenin talan ve idam yasasıdır. Hazine arazileri bedelsiz olarak -altını çiziyorum, bedelsiz olarak- yatırımcıya tahsis edilmekte, kırk dokuz yıllık kullanım hakkı veya bedelsiz irtifak hakkı verilmektedir. Bu kurumlar doğayı talan etsinler diye kurumlar vergisi, gümrük vergisi, stopaj vergisi, sigorta primlerinden muafırlar. Ayrıca, enerji yardımı da yapılmaktadır. Ayrıca, bunların dışında, ücret yardımı ve hazine alım garantisi de verilmektedir.

Anayasal koruma altında bulunan ormanlar, meralar, kıyıları, tarım alanları, tarihî ve kültürel varlıkların bulunduğu alanlar, proje bazlı yatırım alanı ilan edilmektedir. Yasalara aykırı kaçak yapı yapmak suç olarak kabul edilmemektedir. Buradaki 23'üncü madde de değiştirilerek altı aydan üç yıla

kadar olan hapis cezası para cezasına çevrilmiş ve böylece de gizli bir af çıkarılmıştır. İktidar, gücünü doğayı ve çevreyi talan etmeye dönük çalışan firmalara destek amaçlı mı kullanmaktadır? Bunu sizden öğrenmek isteriz.

BAŞKAN – Sayın Yedekci, teşekkür ediyorum, süreniz doldu.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) - Tamamlıyorum, müsaadeniz olursa.

BAŞKAN – Dokuz dakika süre verdim size.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Tamam. Tamamlayayım müsaade ederseniz.

Termik santraller ve nükleer enerji santrallerinin bir an önce son bulması, 2B arazilerinin imara açılmaması, su ve çevre sorunlarının çözülmesi, az önce ikram ettiğiniz elma gibi kalitesiz sebze ve meyveleri yemememiz için bir an önce çalışmanız gerekmektedir.

BAŞKAN – Ben ikram etmişim ama kusura bakmayın.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Öyle mi? Çok kötüydü, farkındaysanız.

BAŞKAN – Bilmiyorum, yemedim.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Öyle mi? Kötüydü. Neden kötüydü?

BAŞKAN – Pazartesi günü bekleriz tekrar, daha iyisini ikram ederiz.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Şunu söylemek istiyorum Sayın Başkan: Aslonan, artık Türkiye’de tarım arazilerinin inşaatı, imara açılması sebebiyle kaliteli meyve yiyemiyoruz. Bu da önemli bir şey.

BAŞKAN – Pazartesi yersiniz. Özür diliyorum.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – İstanbul’daki yeşil oranı yüzde 1,3’tür. Dünyanın inşaat alanı en büyük ülkelerinden biri olan Amerika’da, New York’ta yüzde 14’tür. Bu alana herhâlde refüjler de dâhil İstanbul’da yüzde 1,3’tür.

Biz, genel olarak İstanbul’da ve Türkiye’de Yeşil Yol’un, Cerattepe’nin, Gerze’nin, Amasra’nın, Akkuyu’nun talan edilmemesini, “Enerji ihtiyacımız var.” adı altında bu tür yerlerin mahvedilmemesini istiyoruz. Sürdürülebilir enerji kaynakları vardır, ilk yatırım maliyeti biraz fazla olabilir ama sonra ülke ve ortam için daha iyi olacaktır diye düşünüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Yedekci, lütfen... Teşekkür ediyorum.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Bir şey söyleyecektim.

BAŞKAN – Lütfen... Yani on bir dakikaya geldi kullandığınız süre.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Sayın Bakanın söylediği bir şeye bir cevap versek olabilir mi?

BAŞKAN – Soru kısmında söz veririm, orada sorarsınız.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) - Çok zekisiniz.

BAŞKAN – Sayın Çam burada.

Buyurun Sayın Çam.

MUSA ÇAM (İzmir) – Faik Bey var.

BAŞKAN – Sayın Çam, buyurun.

Bakın, burada da bekleyen Komisyon üyesi arkadaşlarımız var. Bir denge içerisinde söz veriyorum.

MUSA ÇAM (İzmir) – Ben sıramı veriyorum.

BAŞKAN – Sayın Kuşoğlu, siz buyurun o zaman lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım, Sayın Bakanım, değerli bürokratlar ve basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, ilk bütçe toplantınız, hayırlı olsun bu vesileyle tekrar.

İlk toplantınızda şöyle bir şey yapmanızı arzu ederdim: Özellikle şehircilik konusundaki vizyonunuzu, bu konudaki düşüncelerinizi ortaya koymanızı, çevre konusundaki vizyonunuzu ortaya koymanızı arzu ederdim hakikaten, onları bilmek isterdim. Nasıl bir şehir düşünüyorsunuz? Nasıl bir şehir tasavvurunuz var? Çevreyle ilgili aynı şekilde tasavvurunuz nedir? Onları bilmek isterdim.

Biliyorsunuz, Turgut Cansever çok ünlü bir mimarımızdır. Onun Anadolu'yla ilgili şehircilik anlayışı farklıdır. Metropoller olsun ama o metropollerin etrafında küçük şehirler, 100 binlik şehirler olsun ister ve doğa bozulmasın ister çünkü bizim için onlar çok önemlidir.

İbrahim Bey Erzurumlu, niye Erzurum'u seviyor? Dadaşı için, daşı için yani doğası için ve insanı için. Doğayı tahrip etmeden, o mimariyi ortaya koyabilmek lazım, doğayla uyumlu olan mimariyi ortaya koyabilmek lazım.

Yine, Turgut Cansever'in anlatımında şöyle bir şey vardır, çok hoşuma gider, hiç unutmam, birçok yerde de kullandım bunu: “Bir Hıristiyan katedralinden içerisi girersin, muhteşemdir, ihtişam müthiştir. Girdiğin andan itibaren o ihtişam karşısında küçülürsün. Kendini küçücük hissedersin, müthiş bir ihtişam vardır. Bir Mimar Sinan eserine girersin, İslam eserine girersin, müthiştir o da, müthiş bir ihtişam vardır, büyürsün, insan olarak yücelirsin.” diyor. Bu kadar farklılık vardır yani mimari o kadar önemli. Onun için, bu vizyonu, bu tasavvurunuzu ortaya koymanızı arzu ederdim çünkü önümüzdeki günlerde büyük işler yapılması gerekiyor. Bu dönem öyle bir dönem, çok büyük işlerin yapılacağı bir dönem. Allah korusun, bahsetmişsiniz, İstanbul'da bilim adamlarına göre on yıl içerisinde bir deprem söz konusu olacak, inşallah olmaz ama perperişan oluruz. Bunlarla ilgili olarak neler düşündüğünüzü, nasıl şehirler kuracağınızı, ki birçok şehir yeniden yapılandırılacak, bunları ortaya koymamız lazım. Bizim şehirlerimizin de ortak yönleri olmazı lazım. O yönleriyle birbirine benzemesi lazım, Türk şehirleri olarak ortaya çıkması lazım.

Le Corbusier, Fransız meşhur bir şehir plancısı vardır, mimar vardır. O, İstanbul'a gelmiş, bütün o mimari düşüncesini değiştirmiş, demiş ki: “Bundan sonra binalar toprağın üzerinde olmayacak, topraktan fıkkırarak İstanbul'daki gibi.” Böyle bakmak lazım. Yani bizim bir mimarimiz geçmişte vardı, bir Selçuklu mimarimiz vardı, Osmanlı mimarimiz vardı. Niye şimdi bizim bir mimarimiz olmasın? Niye şehirlerimiz olmasın? Olması lazım. İşte bu şehircilik konusunun, çevre konusunun önemi burada. Hem çok bilimsel olmalı, rasyonel olmalı, akla dayanmalı hem de çok duygusal olmalı. Vatan sevgisi burada, güzellik burada, dünyada ne varsa güzellik adına, duygusallık adına, rasyonalite adına, hepsi bunun içerisinde, onun için bu vizyonu ortaya koymamız lazımdı, onu dilerdim. İnşallah ilk fırsatta böyle bir vizyonu yaparsınız, siz, böyle bir tecrübeden geliyorsunuz çünkü, yapmanızı diliyorum.

Bu saatte çok uzatmayacağım, arkadaşlarım değındiler, sizinle ilgili 2 tane rapor var, Sayıştay raporu, Bakanlığınızla ilgili, kalın raporlar. Şartlı görüş verilmiş Bakanlığınıza, yani “Bazı konularla ilgili olarak gerekler yerine gelmedi.” demek. 6 bulgu var, 9 bulgu da denetim görüşünü etkilemeyen bulgu var. Fakat kendi taşınmazlarını –bakın, şuraya böyle bir not almışım- gayrimenkullerini, binalarını, inşaatlarını kontrol edemeyen bir bakanlık Türkiye'deki bu şehirleşmeyi nasıl başaracak diye not düşmüşüm. 2015'le ilgili bu, sizin Bakanlığınız dönemi değıl. Ama Bakanlığınızın bu şekilde olmaması lazım, bu konuları önemsemesi lazım. Bir şeyler yapıyorsunuz, yapacaksınız, para

harcıyorsunuz ama arkasından bunun mevzuat tarafının, muhasebe tarafının, mali işlerinin çok güzel devam etmesi lazım ki bütün bu işi, biraz önce söylediğimiz o tasavvuru gerçekleştirebilelim. Aksi takdirde bunu yapamayız.

Bunu söyleyince aklıma şu geldi, sunumunuzda da var, “15 milyar liralık FETÖ operasyonundan sonra gayrimenkul ele geçirdik ve bunların devir işlemini yaptık.” diyorsunuz. Bunu hakikaten merak ediyorum, soruyorum, nasıl yapıldı? Yani kendi gayrimenkullerini tamamlayamayan, bilemeyen, envanterini çıkarmayan bakanlık bu binlerce, FETÖ’den devreden şeyi nasıl tespit etti gayrimenkulü ve devir işlemlerini hemencecik nasıl yaptı Maliye Bakanlığına hazineye devrettiniz, merak ediyorum gerçekten, onunla ilgili bir cevap verebilirseniz memnun olurum.

Bu saatte çok uzatmak istemem. Ankara’yla ilgili bir de projelerinizi –bir Ankara milletvekili olarak- arkadaşlar çıkarabilirlerse çok memnun olurum.

Çok teşekkür ediyorum. Bütçelerinizin hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Kuşoğlu, ben size teşekkür ediyorum.

Sayın Turpcu, buyurunuz, süreniz beş dakika.

ŞERAFETTİN TURPCU (Zonguldak) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli katılımcılar; kömürle çalışan termik santrallerin olumsuz etkilerini en fazla yaşayan illerin başında gelen, bu gerçeğe rağmen yeni termik santrallerin yapılmasının planlandığı bir il konumunda olan Zonguldak’ın bu konuda yaşadığı olumsuzlukları ve halkımızın konuya ilişkin görüşlerini dile getirmek istiyorum.

Zonguldak’ta faaliyette olan 4 termik santralin ardından 5’incisinin kurulması için çalışmalar devam etmektedir. Ardından kurulması planlanan 2 termik santral için de sırada bekleyenler bulunmaktadır. Mevcut termik santrallerin bile bu şekilde çalışmaya devam etmesi mümkün değilken, üstüne bir de yenileri eklenirse insanlarımız ya buralarda ölmek üzere kalacaklar ya da doğduğu toprakları terk etmek zorunda kalacaklardır.

Sorun sadece belirli bir bölgede yoğun şekilde termik santral yapılması değil, kömür havzasının ithal kömür yapmanın adresi hâline getirilmesi, aynı zamanda mevcut santrallerin insan sağlığına ve doğaya olumsuz etkilerini minimuma indiren modernizasyonu ve filtreleme işlemlerinin olması gerektiği gibi yapılmamasıdır.

Zonguldak yeşil cennet olan ama termik santraller nedeniyle gitgide bu özelliğini kaybeden, insanların sağlığını kaybettiği, kuşların, arıların dahi yaşamadığı bir şehir hâline gelmektedir. Bu, Zonguldak’ın partikül madde kirliliği açısından Türkiye’nin en kirli bölgelerinden biri olmasıyla doğrudan bağlantılıdır. Termik santral bölgesinde durum çok daha kötü durumdadır. Daha önce verdiğim önergeye önceki Çevre ve Şehircilik Bakanı Sayın Fatma Güldemet Sarı’dan gelen “Zonguldak-Çatalağzı termik santrallerin bulunduğu alanda düzenli olarak ölçüm yapan herhangi bir hava kalitesi izleme istasyonu bulunmamaktadır.” yanıtı durumun vahametini ortaya koymaktadır. Burada hava kalitesi izleme istasyonu bulunduğu hâlde veriler ulusal hava kalitesi istasyonuna entegre edilmediği için sayın bakan buradaki istasyonun varlığını kabul etmemiştir.

Sayın Bakan, Ankara’da masa başında alınan kararlarla Karadeniz’in ve özellikle Zonguldak ilimizin doğasının ve geleceğinin telafisi mümkün olmayacak şekilde tahrip edildiğini görüyoruz. ÇED raporları bilimsel özelliğini kaybederek –burada genel müdür bey de var- sadece formalite yerine getirmekten ibaret hâle gelmiştir. Termik santral yapmak isteyen firmalar parayla tuttıkları proje şirketlerine ve sözde bilim insanlarına hiç utanmadan, sıkılmadan bu santrallerin çevreye, insanlara zararının olmadığı anlattırıyorlar. Israrla, kömürlü termik santralin doğaya hiçbir zararını olmadığını

iddia ediyorlar ve buna inanmamızı istiyorlar. Eksik, yetersiz, yanıltıcı, hatta saklanan bilgilerle olur kararı verilmemelidir. Termik santraller için baktığımızda bunların tek tek çevreye olan etkilerine dair değerlendirmelerde bulunmaktadır. Ancak bir ildeki veya bölgedeki termik santrallerin toplam etkisini ortaya koyan bir çalışma yapılmamaktadır, Çatalağzı örneği. Ne yazık ki, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Enerji Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve ilgili diğer bakanlıkların ortak paydaları olan konularda iş birliği, diyalog ve koordinasyon içerisinde olmadığını görüyoruz.

Sayın Bakanım, son olarak çok önemli bir konuya dikkat çekmek istiyorum: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yaptırılan 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planı Zonguldak-Bartın-Karabük planlama bölgesinde yapılacak termik santralleri, başta Filyos Vadisi olmak üzere çevresel ve ekolojik açıdan hassas olmayan uygun alanlara yönlendirilmesi strateji ilkesi doğrultusunda Filyos yatırım havzasında ele alınmasının uygun olacağı mütalaa edilmiştir. Ancak hatırlatmak isterim ki, Filyos Vadisi bir kuş cennetidir. Türkiye’de tespit edilen toplam 478 kuş türünden 301 tanesinin Zonguldak’ta yaşadığı belirlenmiştir. Yani Türkiye’deki kuşların üçte 2’sinin Zonguldak’ta kaydı vardır. Bunların çoğunluğu ise Filyos Vadisi’nde bulunmaktadır. Türkiye’de nadir görülen ve nesli tükenme tehlikesi altında olan kuş türleri bile burada yaşamaktadır. Buraya yapılacak termik santraller bütün Filyos Havzası’na geri dönüşü olmayan şekilde zarar verecektir. Bu nedenlerden dolayı bu termik santrallerin Filyos’a yapılmamasını istiyoruz.

Bu arada Sayın Bakanım, ben Çatalağzı’nda işte bu 5’incisi yapılmak istenen santrallerle ilgili bir ÇED toplantısına Bakanlığımızda katıldım. Orada sağlıkçılar, doktorlar, çevreciler hepsi konuşuyorlar ve orada çok sert tartışmalara girdik. Maalesef orada bir oldu bittiyle, o şirketlerin parayla tuttuğu firmaların ne hâlde bize sunum yaptıklarını gördük. Yani ÇED raporu gibi şeylere inanmadığımızı size bildirmek istiyoruz. Bunlar, ileride gerçek anlamda Türkiye’de yargı ortaya çıktığında –inşallah yakında olacaktır- bu tip sahte raporlarla bu çevre katliamlarına neden olan ÇED firmaları ya da...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Turpcu, teşekkür ediyorum, süreniz doldu.

Cümlemenizi tamamlamanız için açıyorum.

ŞERAFETTİN TURPCU (Zonguldak) – Sayın Cumhurbaşkanı sigarayı bırakmayla ilgili, biliyorsunuz, bu konuda elinden geleni yapmakta. Ama çok daha büyük bir zarar veren bu termik santralleri ile bütün Çatalağzı, Zonguldak-Bartın-Karabük bölgesinde bu kadar insanın zehirlenmesini, aradaki çelişkiyi anlayamıyorum. Bu konuda Sayın Bakana diyorum ki: Bu ÇED raporlarını hazırlayan genel müdür ve alttaki bürokratlar, bu ÇED raporu hazırlayan firmaların bu diplomalarının gerçekten Avrupa’da bu raporları verdiği vakit geçerli olup olmayacaklarını ben buradaki ilgililere de, onların mühendislerine de, doktorlarına da, çevrecilerine de, burada yüzlerine soruyorum. Bu ÇED raporu hazırlayan firmaların ceza almasını istiyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Turpcu.

Sayın Çam, buyurunuz.

MUSA ÇAM (İzmir) – Kararlısınız yani, Faik Bey ve Bülent Bey’e vermemekte kararlısınız.

BAŞKAN – Sayın Çam, isterseniz yerleri değiştirelim, siz buraya buyurun, ben oraya geleyim.

MUSA ÇAM (İzmir) – Hayır, arkadaşlar...

BAŞKAN – Müsaade edin yani...

MUSA ÇAM (İzmir) – Bunda bir şey yok ki...

BAŞKAN – Bir komisyon üyesine söz veriyorum, bir gelen misafir arkadaşına söz veriyorum.

MUSA ÇAM (İzmir) – Tanrı kelimidir yani sonuç itibarıyla.

BAŞKAN – Ben size söyleyeyim, şu an itibarıyla Serdal Bey vardı, herhâlde ayrılmış, Hüseyin Bey var...

KADİM DURMAZ (Tokat) – Ayrıldı.

BAŞKAN – Hüseyin Bey de mi ayrıldı?

KADİM DURMAZ (Tokat) – Evet.

BAŞKAN – Faik Bey var burada konuşacak, başka...

MUSA ÇAM (İzmir) – Bülent arkadaşımız var.

BAŞKAN – Bir de Sayın Bülent Öz var yani.

Tamam, siz konuşun, ondan sonra da onlara vereyim.

MUSA ÇAM (İzmir) – Fark etmez.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, 2017 bütçenizin hayırlı ve uğurlu olmasını diliyoruz. Ayrıca, odalarımıza göndermiş olduğunuz kayseri spesiyalleri için de çok teşekkür ederiz, sağ olun.

Tabii, belediye başkanlığı yapmış olan arkadaşımız Rıza Yalçınkaya burada. Konuşmasında Amasra'yla ilgili düşüncelerini söyledi, birlikte belediye başkanlığı yaptığınız dönemden kaynaklanan bir hukukunuz da söz konusu. Özellikle Amasra'da kurulacak olan termik santralde kullanılacak olan kömürün üst ısı değerini 3.300 kilo/kalori olduğu, firmanın iddia ettiği gibi kalorisinin 5.800 kilo/kalori olabilmesi için lavvar yıkama tesisinden çıkan kömürün zenginleştirilmesi işlemi yapılması gerekmektedir. Bu da şu anlama gelmektedir: Santralde yılda yaklaşık 3,5 milyon ton kömür elde etmek için 7 milyon ton kömür üretip, bunun lavvar tesisinde yıkanması gerekmekte, bunun da yaklaşık yüzde 50'si taş, toprak ve toz olacak, yani atık hâline dönüşecektir. Sözü edilen atıkla yılda 3,5 milyon ton kömürün yakılmasıyla oluşacak 400 bin ton kül nerede ve hangi koşullarda stok edilecek, bu konuda Bakanlığınızın yaptığı inceleme, değerlendirme çalışmaları var mıdır?

Bu konuda sizden özellikle Amasra'da Rıza Yalçınkaya arkadaşımızın söylediği, bu konuları dile getirdiği, çırpınması, bu kadar büyük kıyamet koparması gerçekten Amasra açısından tarihî öneme sahip, sizin de eski bir büyükşehir belediye başkanı olarak ve şimdi de Çevre ve Şehircilik Bakanı olarak konuya gerekli ilgi ve alakayı göstereceğinizi ve bu hassasiyetleri dikkate alacağınızı ümit ediyoruz.

Tabii, bu çevreyle ilgili konu Türkiye'nin her tarafında var, bizim İzmir'de de aynı şekilde. Özellikle yenilenebilir enerjiyle ilgili, rüzgâr gülleriyle ilgili, bölgenin, ülkenin akciğerlerini, ormanlarını, doğal yaşam alanlarını ve ekolojik sistemi yok ediyor. Ege Bölgesi yüzde 39'luk oranla ilk sırada, İzmir ise yüzde 19 ile en fazla RES yatırımının yapıldığı kentlerden bir tanesi.

Enerjide kullanılmayan kapasite ve kayıp kaçak oranı yüzde 50'lerde. Kamu yararını düşünen iktidar önce bunları devreye sokar, mücadele eder.

Doğamız yok oluyor, zeytin ağaçlarımız sökülüyor, sakız ağaçlarımız kökleniyor, nergislerimiz çiğneniyor, doğayla birlikte köylünün hayatı da yok ediliyor, ama maalesef, Hükümetiniz son günlerde, yine İzmir'de ve Türkiye'nin birçok yerinde rüzgâr gülleriyle ilgili akıl almaz ruhsatlar vermektedir.

Şimdi, Sayın Başkan, prensip olarak rüzgâr güllerine karşı değiliz, ama gerçekten rüzgâr gülleri ruhsatlarının verildiği bölgeler tarım alanlarının ve orman alanlarının olduğu yerler.

Geçtiğimiz günlerde yanılmıyorsam İzmir'e geldiniz ve Çeşme'ye de gittiniz, Çeşme'de de dolaştınız. Şimdi, orada rüzgâr güllerinin konulacağı, yani yapılacağı yerler var, bir de gerçekten tarım alanlarının, orman alanlarının, yaşam alanlarının olduğu yerler var. Yani Ankara'dan birtakım insanlar geliyor, lisansları alıyorlar ve o bölgeyi bilmeden, tanımadan İzmir yarımadası; Karaburun, Urla, Seferihisar, Çeşme bölgesi tamamen bir katliamla karşı karşıya. Sizin bu konuda duyarlı olmanızı istiyoruz.

Yine, İzmir'de yarımada balık çiftlikleri söz konusu. Biz balık çiftliğine karşı değiliz. Nedir buradaki kural? Kıyıdan 1,8 mil açığa balık çiftliklerinin gidip kurulması gerekiyor.

Şartnamede "Ben 2 ton balık üreteceğim diyorsun.", ruhsatını alıyorsun ama ruhsatını aldıktan sonra 8 ton, 10 ton balık üretiyorsun. 1,8 mil kıyıdan uzak olması gereken balık çiftlikleri ruhsatı aldıktan sonra kıyıya 500 metre mesafeye geliyorlar, oralara koyuyorlar bunları.

Dolayısıyla, İzmir Körfezi gerçekten büyük bir kirlilik yaşıyor. Bunu izin verilmemesi gerekiyor ve buraların sürekli denetim altında tutulması gerekiyor. Bir İzmirli olarak, benim de seçim bölgem özellikle yarımada, sürekli gezdiğimde denizin üzerinde bir parmak yağ kaplı olduğunu görüyorum, denize girilmiyor. Dolayısıyla, özellikle İzmir ve çevresini bu yıkımdan kurtarmamız gerekiyor.

Taş ocakları, mıcır ocakları. Biz taş ocaklarına, mıcır ocaklarına karşı değiliz. Eğer Türkiye'de otoyo yapılabilecekse, duble yollar yapılabilecekse, kuşkusuz taş ocaklarına, mıcır ocaklarına ihtiyacımız var, ama taş ocaklarına ve mıcır ocaklarına özel olarak verilmiş olan ruhsatlar, gerçekten tarım alanları ve orman alanlarının olduğu yerlerdir. Özellikle Çevre ve Şehircilik Bakanlığının bu ruhsatları veren ÇED Dairesinin buna çok özen göstermesi gerekiyor ve bu yerlere ruhsatın verilmemesi gerekiyor.

Şimdi, ÇED'le ilgili, özellikle çevre konusunun Türkiye'de ele alınışı 1982 Anayasası'nda çevre hakkının tanımlanmasını takiben, 1983 yılında 2872 sayılı Çevre Yasası'nın çıkarılması ve 2011'de Çevre Bakanlığının kurulmasıyla hızlandı.

Çevre Yasası ilk çıkarıldığında amacı "...bütün vatandaşların ortak varlığı olan çevrenin korunması, iyileştirilmesi; kırsal ve kentsel alanda arazinin ve doğal kaynakların en uygun şekilde kullanılması ve korunması; su, toprak ve hava kirlenmesinin önlenmesi; ülkenin bitki ve hayvan varlığı ile doğal ve tarihsel zenginliklerinin korunarak, bugünkü ve gelecek kuşakların sağlık, uygarlık ve yaşam düzeyinin geliştirilmesi ve güvence altına alınması için yapılacak düzenlemeleri ve alınacak önlemleri, ekonomik ve sosyal kalkınma hedefleriyle uyumlu olarak belirli hukuki ve teknik esaslara göre düzenlemektir." şeklinde oldukça kapsamlı bir şekilde tanımlanmıştır. Ancak 2006 yılında yapılan bir değişiklikle, yasanın amacı "...bütün canlıların ortak varlığı olan çevrenin, sürdürülebilir çevre ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda korunmasını sağlamaktır." şeklinde değiştirilmiştir.

Böylece, "kalkınma" sözcüğü sihirli bir örtü gibi çevrenin kirlenmesi ve doğanın yok edilmesini meşrulaştıran bir kavram olarak ortaya çıkmıştır. Çevre Yasası'nın gerçekleştirilmesi, planlanan projelerin kirlenmeden çevreyi koruma anlamında getirdiği zorunluluklardan biri ve en önemlisi "Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED)" raporu hazırlama zorunluluğu olmuştur. Ne ilginçtir ki yasanın 10'uncu maddesinde belirtildiği gibi ÇED sürecinin nasıl işleyeceği bir yönetmelikle belirlenecek olmasına karşın, bu yönetmeliğin çıkarılması tam on yıl sürmüştü ve 7 Şubat 1993'te ilk ÇED Yönetmeliği yayımlanmıştır. Ancak ÇED'in başına gelen yalnız bu değildir. ÇED Yönetmeliği, 1993 yılından bu yana, sonuncusu 9 Şubat 2016'da olmak üzere 18 kez değiştirilmiştir.

Bu değişikliklerle, hem ÇED süreci hızlandırılmış, hem de ÇED'in kapsamı değiştirilerek önemli yatırım alanları ÇED'in dışına çıkarılmıştır. ÇED sürecinin giderek hızlandırılması ya da kapsamının değiştirilmesi, karar alma süreçlerinde hükümetlerin tercihlerini çevreyi korumaktan yana mı, yoksa yatırımlardan yana mı kullanacağı konusunda bir ipucu sunmaktadır.

Nitekim, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ÇED kararlarını incelediğimizde, 1993 yılından 2015 yılı sonuna kadar 4.051 projeye “ÇED olumlu” kararı verilirken, yalnızca 43 projeye “ÇED olumsuz” kararı verildiği görülmektedir.

Benzer şekilde, Seçme Eleme Kriterlerine Tabi Projeler kapsamında ise 51.200 projeye “ÇED gerekli değildir.” kararı verilirken, 777 projeye de “ÇED gerekli” kararı verilmiştir.

Bakanlığın izin verdiği projelerin dağılımına bakıldığında, petrol, maden, enerji sektörlerinin ağırlıkta olduğunun görülmesi, son yıllarda doğal kaynakların nasıl tüketildiğinin de dolaylı bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; son olarak da özellikle geçtiğimiz günlerde, 20/08/2016 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde 6745 sayılı Kanun kabul edildi ve 7/9/2016 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Bu 6745 sayılı Kanun’un 80’inci maddesi, Bakanlar Kurulunu, kalkınma planları ve yıllık programlarda öngörülen hedefler doğrultusunda Ekonomi Bakanlığı tarafından desteklenmesine karar verilen proje bazlı yatırımlar için geniş kapsamlı ayrıcalık ve muafiyetler getirmeye, teşvikler vermeye yetkili kılmaktadır. Ancak bu yatırım projelerinin hangi ölçütlere göre belirleneceği düzenlenmemiştir.

Bakanlar Kurulunca bu yatırımlara aşağıda listelenen ayrıcalık ve muafiyetler tanınacaktır.

Kurumlar vergisi indirimi, gelir vergisi teşviki, gümrük vergisi muafiyeti, Hazine taşınmazları için kırk dokuz yıl bedelsiz irtifak hakkı, on yıla kadar sigorta priminin karşılanması, yatırım kredisinde on yıla kadar destek, personel asgari ücret desteği, yatırım ortaklığı, alım garantisi, diğer kanunlarla getirilen izin, tahsis, ruhsat, tescil, lisans ve benzeri kısıtlardan muafiyet, gerekli altyapı yatırımlarının yapılması, vergi cezası uygulanmaması gibi birçok muafiyet getirmiştir.

Şimdi, bu 80’inci madde yoluyla hâlihazırda devam eden kamu özel iş birliğiyle finanse edilen nükleer santraller, termik santraller, maden işletmeleri, üçüncü köprü, Kuzey Marmara otoyolu ve benzeri altyapı projelerinin de teşvik kapsamına alınmasının önü açılmıştır. Maddeyle getirilen diğer kanunların öngördüğü izin, tahsis, ruhsat ve benzeri kısıtlayıcı süreçlerden muafiyet teşviki yoluyla bu projelerin Orman Kanunu, Çevre Kanunu, Mera Kanunu, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu gibi yasal düzenlemelerle getirilen sınırlamalardan bağımsız olarak uygulanması sağlanabilecektir.

Dolayısıyla, bu getirilen düzenlemelerle özellikle anayasal koruma altında bulunan ormanlar, meralar, kıyıları, tarım arazileri, tarihî ve kültür varlıklarının bulunduğu alanlar proje bazlı yatırım alanı ilan edilebilir. Bu konuda yasada kısıtlayıcı bir hüküm bulunmadığı gibi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Çam, toparlayalım lütfen.

MUSA ÇAM (İzmir) – ...mevcut kısıtlayıcı hükümlerden de Anayasa’ya aykırı olarak muafiyet öngörülmektedir.

Açıklıktan yoksun yasayla Türkiye Büyük Millet Meclisinin yetki alanına girmeyen konularda dahi Bakanlar Kuruluna yetki devri yapılmaktadır. Anayasal olarak koruma altında bulunan alan ve değerler, Anayasa'ya rağmen, Anayasa dışına çıkarma konusunda Bakanlar Kuruluna yetki vermek hukuk devleti ilkesine aykırı olduğu gibi, Anayasa'nın 2, 5, 6, 7, 8, 9, 36, 43, 44, 45, 56, 63, 90, 125, 168, 169 ve 170'inci maddelerine aykırıdır.

Yine yasa maddesiyle hazine arazileri bedelsiz olarak yatırımcıya tahsis edilmekte, yatırımcılar kurumlar vergisi, gümrük vergisi, stopaj, sigorta primlerinden sürelili ya da süresiz muaf tutulmakta ve enerji yardımı yapılmaktadır.

Ayrıca, yatırımcıya ücret yardımı ve hazine alım garantisi verilmektedir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilmediği bu yatırımlar "Ekonomi Bakanlığının bütçesinden karşılanır." denilmekle birlikte, diğer bakanlıkların bütçelerinde azalan gelirlerin bütçe kanununun hangi kalemiyle karşılanacağı ifade edilmemiş, belirsiz bırakılmıştır. Bütçe kanununun hangi kaleminde ifade edilmektedir? Bu konular belirsiz bırakılmıştır.

Dolayısıyla, bu 6745'in 80'inci maddesi tümünden Anayasa'ya aykırıdır. Biz bu konuyu zaten Anayasa Mahkemesine götürdük, bu konuda gerekli kararı aldıracağız.

Son sözüm şu: Sayın Bakan, Çevre Bakanlığı, gerçekten Şehircilik Bakanlığıyla çok uyumlu ve ilgili bir bakanlık değil. Aslında Çevre Bakanlığı ile Şehircilik Bakanlığının ayrılması, Şehircilik Bakanlığının ayrı, Çevre Bakanlığının ayrı olması gerekiyor.

Kızılderililerin bir atasözüyle sözlerime son vermek istiyorum: "Son ağaç yok olduğunda, son nehir kurduğunda, son balık öldüğünde beyaz adam paranın yenmeyecek bir şey olduğunu anlayacak." diyorum ve 2017 bütçesinin hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum.

Sayılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Öz...

BÜLENT ÖZ (Çanakkale) – Sayın Başkan, Sayın Bakan; salı günü bu Komisyon salonunda Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın Albayrak'ın bütçe sunumunu izledim. Sayın Bakan bütçe sunumu esnasında ithal kömüre mesafeli bir duruş sergileyeceklerini ifade ettiler. Yeterli mi? Değil. Ancak, en azından, kısmen umut verici bir yaklaşım.

Sayın Bakana burada Çanakkale'yi tehdit eden termik santral gerçeğini hatırlatarak bu projelere geçit verip vermeyeceğini sormuştum. Sayın Bakan cevabında "Önceliğimiz yerli kaynaklarımız olacak. Nitekim, o gün bugündür de hiçbir ithal santrale lisans vermedik." dediler ve devamındaki "Çanakkale'de onay bekleyen 16 projeye ne olacak?" soruma "İthal kömür santrallerine bu dönemde olumlu görüş vermeyeceğiz, bu konuda rahat ve müsterih olabilirsiniz. Tabii, bu, Enerji Bakanlığı kısmı, Çevre Bakanlığı da o çerçevede bakıyor." diyerek Çevre ve Şehircilik Bakanlığı adına da kısmen bağlayıcı bir yaklaşımı, tek parti Hükümeti olmanız hasebiyle, verdi.

Şimdi buradan size sormak istiyorum: Sayın Bakan, Çevre Bakanlığı bu projelere nasıl yaklaşıyor? Enerji Bakanının ifade ettiği noktada mısınız? Bu 4 santrale eklenecek kömür santralleriyle Çanakkale'nin Türkiye'nin kazan dairesi olması mı hedefleniyor?

Çanakkale ilimiz toplam kömür termik kurulu gücünün yüzde 25'ini bünyesinde barındırmaktadır. Çanakkale'de çalışmakta olan ve inşa hâlindeki, termik kurulu gücü 3.845 megavat ve ÇED süreci devam eden kömür termik santralleri ise 4.720 megavat. Tamamlanırsa 19 termik santral olacak. Sayın Bakan, bu santraller yılda kaç ton kömür yakacaklar? Kabaca 20-25 milyon ton kömür yakacaklar. Bu, Çanakkale'nin cehenneme dönmesi demek.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olarak termik santral projelerine insan odaklı bakmanızı ve işler durumdaki santrallerin bulunduğu bölgelerde denetimleri sıklaştırmanızı bekliyoruz.

Çanakkale Çan ilçesinde hava kirliliği insan sağlığını tehdit eder bir noktaya gelmiştir. Filtreler çalıştırılmıyor. Bunun için gerekli tedbirleri almak adına Bakanlığınız neler yapmaktadır?

Yerli kömürle üretim yapan santraller de çevreyi ve insanı zehirlenmeye devam ediyor. Bunu ben Çanakkale'de bizzat yaşıyorum, hemşerilerim bizzat yaşıyor.

Şimdi, Çan Helvacı Termik Santrali ÇED süreci devam ediyor. Geçtiğimiz günlerde Bakanlığımızda Çanakkale milletvekilleri olarak bir İDK toplantısına -Yence Çırpılar Termik Santral Projesi'ne ilişkinci- katılmıştık. Balıkesir milletvekillerimiz de katılmışlardı o toplantıya. Firma temsilcilerinin terör estirdiği bir ortamda toplantı gerçekleştirilmiş, STK temsilcileri bizlerin girişimleriyle görüşlerini ifade edebilmişlerdi. Benzer toplantılarda aynı manzaraların yaşanmaması konusunda gerekli tedbirlerin alınması gereğine vurgu yapmak istiyorum.

Çan ilçesine, Biga'ya ve Çanakkale'ye daha kaç termik santral yapılması insan ve canlı yaşamı ile çevreyi tehdit etmez? Yapılmak istenen bu projeleri çevreleyen köylerde yaşayan insanlar ne yerler, ne içerler, neyle iştiğal ederler, temel geçim kaynakları nedir? ÇED onayı verdiğiniz santraller sonrası bu insanlar ne yapacak? Termikçilerin dediği gibi "Santrallerde çalışacaklar." demeyin lütfen. Santrallerin inşaatları bittikten sonra yüzlerce kişi işsiz kalacak. Üstelik, işleyecekleri araziler de eskisi gibi olmayacak.

Tarım yapmaktadır insanımız, tabii, asit ve kül yağmuru altında ne kadar yapılabilirse. Siz bu projelere onay verirseniz sadece Çanakkale'nin değil, ülkenin geleceğini yok edeceksiniz, sağlıklı bir çevrede yaşama hakkını engellemiş olacaksınız. Bakın, az önce, sağ olsunlar, elma ikram ettiler. Bayramiç'in elması da meşhurdur ama bu projeler devam ettiği sürece bu ürünleri, bu elmaları, bu meyveleri yiyemeyeceğiz. O nedenle, sizden, Çanakkale'de ÇED süreci devam eden projeler hususunda daha hassas olmanızı istirham ediyorum. Daha önceki konuşmalarımızda da dile getirdik, İtalya'daki gibi, yerli kömür yerine yenilenebilir enerji kaynaklarının yatırımlarına daha fazla ağırlık vermek gerekir.

Sayın Bakan, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 13'üncü maddesinde kısaca "Mutlak tarım arazileri tarımsal üretim amacı dışında kullanılamaz.", yine aynı yasanın 14'üncü maddesinde "Büyük ovalarda bulunan tarım arazileri hiçbir surette amacı dışında kullanılamaz." ifadesi yer almaktadır.

9/1/2015 tarihinde dönemin Bakanı Sayın Mehdi Eker "Sulu mutlak tarım arazisi özelliği gösteren söz konusu bölgede yani Biga Ovası'nda termik santral ve sanayi tesisi yapılma imkânı bulunmamaktadır." diye yazıp altına imza atmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayın lütfen.

BÜLENT ÖZ (Çanakkale) – Çok kısa, hemen toparlayacağım.

Sayın Bakan, Biga Ovası'nda dönemin Tarım Bakanının ifade etmekte sakınca görmediği arazi özellikleri son bir yıl içinde değişmemiştir. Tabii, ön lisans ve lisans verilen, ÇED süreci devam eden zehir bacaları faaliyete geçip bölge asit yağmurlarına maruz kaldığında bu durumdan bahsetmek imkânsız olacaktır. Bu topraklar uzun vadede kullanılamayacak, geri dönüştürülemeyecek şekilde kirlenecektir. Maalesef, tarım olmayacak, domates, aynı şekilde biber, kiraz, şeftali, Çanakale'mizin ürünleri olmayacak, peynirimiz olmayacak.

Buradan sormak istiyorum: Neden Çanakale bu anlamda kazan dairesi yapılmak isteniyor? Neden Çanakale'ye bu kıyım yapılmak isteniyor?

Sayın Bakan, Çanakale mitolojik Kaz Dağlarına sahiptir. Burası, İsviçre Alp Dağlarından sonra, dünyada ikinci derecede oksijene sahiptir. Böyle tabiata kıyılmaz. Sayın Enerji Bakanı "Bu projelere izin vermeyeceğiz." dedi. Çevre Bakanlığının da aynı doğrultuda düşündüğü dile getirildi. Sizin de ağzımızdan aynı doğrultuda cevap istiyoruz. Sizden de Çanakale'yi cehenneme çevirecek bu projelere ve ÇED raporlarına dur demenizi istiyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben de teşekkür ederim.

Sayın Öztrak, buyurunuz.

FAİK ÖZTRAK (Tekirdağ) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

İzin verirseniz, sözlerime, dün şehit olan Derik Kaymakamı Muhammet Fatih Safitürk'e Allah'tan rahmet, kederli ailesi ve milletimize başsağlığı dileyerek başlamak istiyorum. Yine, tabii, bu gencecik idareciyi korumakta ortaya çıkan zaafi, icranın eylemlerini denetlemekle görevli milletvekillerimizin dikkatine sunmak istiyorum.

Sayın Bakan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; Tekirdağ, hızlı sanayileşme ve kentleşme nedeniyle ciddi çevre sorunlarıyla karşı karşıya olan bir ilimiz. Diğer taraftan, Türkiye'nin korunması gereken en verimli tarım alanlarına da sahip. Ayrıca yine muhafaza edilmesi gereken uzun bir sahil şeridi var. Bu nedenle Trakya ve Tekirdağ'a Çevre ve Şehircilik Bakanlığının özel bir ilgi göstermesi gerekiyor.

Her şeyden önce Ergene Nehri'nde sanayi kuruluşlarının arıtma tesislerinin yetersizliği nedeniyle kirlilik devam ediyor, denetimlerin bu çerçevede sıklaştırılması gerekiyor.

OSB'lerden çıkan arıtma çamurlarının bertarafı için Çevre Bakanlığı ile Namık Kemal Üniversitesinin geliştirdiği ortak projenin bir an önce Tekirdağ'da hayata geçirilmesi lazım.

Tekirdağ'da madencilik faaliyetleri hızla artıyor. Bunlarla ilgili halkın ve sivil toplum örgütlerinin ÇED süreçlerindeki itirazları dikkate alınmıyor. İlimizin verimli tarım topraklarının ve ormanlarının korunması her geçen gün biraz daha zorlaşıyor.

Tarımsal ilaç, gübre ve hayvancılık faaliyetleri sonucu oluşan atıkların geri kazanımından enerji elde edilmesiyle ilgili olarak Bakanlık öncü projeleri Tekirdağ'da hızla hayata geçirmeli.

Diğer taraftan, şu anda büyükşehir olduktan sonra bir hafriyat meselesiyle karşı karşıyayız. Mevzuat, hafriyat toprağının öncelikle geri kullanımını yani mera ve toprak ıslahında kullanılmasını emrediyor. Ancak bu alanda Toprak Kanunu'nun ve Çevre Kanunu'nun uygulamaları çakışıyor. Bu nedenle sadece görüş alma süreleri altı ayı buluyor.

Diğer taraftan "Hafriyat Toprağı ve İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği" hafriyat yönetimini, kontrolünü ve denetimini büyükşehir belediyelerine, ceza kesme yetkisini ise Çevre ve Şehircilik Bakanlığına veriyor, bu da işleri daha da zorlaştırıyor.

Belediyeler hafriyatı değerlendirecek alanı süratle bulamazsa kaçak dökümler artıyor. Tekirdağ gibi yüzde 80'i tarım arazisi olan bir şehirde bu tip mevzuat açıkları tarım alanlarının ziyan olmasına neden oluyor.

Bu sorunu çözmek için yürütmeye büyükşehir belediyelerine öncelik tanıyacak ve izin süreçlerinde kolaylık sağlayacak düzenlemeler bir an önce yapılmalı.

Diğer taraftan, 2013 ve 2014 yıllarında hem 1/100.000 ölçekli Ergene Havzası Çevre Düzeni Planı hem de 1/25.000 ölçekli Tekirdağ İli Çevre Düzeni Planı mahkeme kararıyla kısmen iptal edildi. Ardından 1/100.000'lik planın, mahkeme kararlarını dikkate alarak Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlanması Bakanlığınız tarafından uygun görüldü. Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi 1/100.000 ve 1/25.000 ölçekli çevre düzeni planlarının yapılması işini ihale etti, yapımı da şu anda devam ediyor. Ama sonradan Bakanlığınız 14 Ekim 2016 tarihinde aynı işi "havza planı" adı altında ihale etti.

Çevre Bakanlığı kendi hazırlattığı yeni çevre düzeni planını Büyükşehir Belediyesine göndermiş. Belediyenin planlarından önemli bir farklılık var. Daha önce bölgede "yasaklı sanayiler" listesinde yer alan "kömüre dayalı termik santraller" bu listeden çıkarılmış. Bu, zaten hızlı göç alan, çarpık sanayileşmeye bağlı çevre sorunları yaşayan Tekirdağ'da bir de kömüre dayalı termik santral yapılarak çevre sorunlarının daha da ağırlaştırılmasının önünü açtı.

Bu düzenleme kapsamında da ilk olarak Çerkezköy'de 60 hektarlık bir alanda Elektrik Üretim Anonim Şirketi tarafından bir termik santral yapılmasına izin verildiği anlaşılıyor.

Sayın Bakan, Çerkezköy, Tekirdağ'da nüfusun en yoğun olduğu ilçelerdendir. Çok ciddi hava ve çevre kirliliği sorunları var. Aynı zamanda Çerkezköy, çarpık kentleşme nedeniyle ciddi sel felaketleri yaşamış bir ilçemiz. Duyduğumuza göre bu termik santral Ambardere Taşkın Önleme Barajı'nın yapım bölgesi olarak tasarlanan alanda yapılacak. Oysa bu barajın yapımı, bölgedeki taşkınların önlenmesi için Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından gerekli görülüyor. Yarın öbür gün büyük bir sel felaketiyle karşılaşılması durumunda bunun hesabını kim verecek?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlar mısınız Sayın Öztrak.

FAİK ÖZTRAK (Tekirdağ) – Toparlıyorum Sayın Başkan.

Bir diğer konu: "Termik santralde yerli kömür kaynağı kullanacağız." diyorsunuz. Merak ediyorum, bu bölgede ne kadar linyit rezervi var?

Bu santrale başka ilçe veya bölgelerden kömür gelecekse Trakya'nın yollarında oluşacak tahribatın, artacak trafik kazalarının hesabını kim verecek?

Trakya ve Tekirdağ Türkiye'nin önemli tarım havzalarından. Bu bölgede ekolojik ve çevresel dengeleri gözetmeden yapılacak bu tür yatırımların maliyeti çok büyük olur. Zaten İstrancaların suyunu İstanbul'a vererek Tekirdağ'da taban suyu seviyesini olağanüstü düşürdünüz. Şimdi de regülatör barajdan vazgeçip ciddi su kullanan bir termik santral yapmanın yaratacağı su sıkıntısını düşünün. Bunun yaratacağı çevre tahribatının geri dönüşü de mümkün olmaz. Bunun hesabı kimden sorulacak?

Sayın Bakan, gelin Tekirdağ'da termik santral yapma işinden yol yakinken vazgeçelim. Huzurumuz kaçmasın, kaynaklarımızı ve zamanımızı israf etmeyelim.

Yüce heyetinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Öztrak.

Sayın Dağ...

HAMZA DAĞ (İzmir) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Değerli Bakanım, değerli milletvekili arkadaşlar, çok değerli bürokrat arkadaşlar, değerli basın mensupları; ben de hepinizi gecenin bu saatinde sevgiyle, saygıyla, muhabbetle selamlıyorum.

Tabii, bu saatte çok uzatacak değilim. Hem gündeme gelen konular hem de Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızla alakalı kısa kısa düşüncelerimi paylaşmak istiyorum.

Öncelikle Sayın Bakanımızın yapmış olduğu sunumda tabii şehircilik vizyonu ortaya konuldu ama burada belki de daha önemli olan, daha çok üzerinde durulması gereken mevzu, burada on beş dakika, yarım saat, bir saatlik sunumdan ziyade, Sayın Bakanımız Kayseri’de Büyükşehir Belediye Başkanlığı ve ilçe belediye başkanlığı yaptığı dönemde ortaya koymuş olduğu şehircilik vizyonunu zaten fiilen olarak ortaya koymuş vaziyette. Fiilen yaşanmış olan şeylerin sözle ifadesinin çok da gereği yok çünkü fiilen ortaya konmuş bir durum ortada.

Bunun yanında, çevre konuları, kirlilik konuları tabii çokça gündeme geldi. Açıkçası ben biraz çocukluğumdan, kısaca bu konulardan bahsetmek istiyorum.

Yani skeçlere konu olan bazı mevzular vardı İstanbul’la alakalı. 1994’te ilk İstanbul’a gitmiştim, 14 yaşındaydım ve o zaman da skeçlere konu olan mevzuların aslında yaşanan şeyler olduğunu, insanların birtakım maskelerle geldiklerini görmüştüm. Onun dışında, şu anda hem İstanbul’da hem de diğer illerimizde, özellikle doğal gazın gelmesiyle beraber ciddi anlamda çevre konusunda ve sağlık konusunda önemli gelişmeler katedildiğini görüyoruz. Açıkçası, çocukluğum bir ilçede geçtiği için ben kömür kokusundan özellikle zevk alırım ama sağlığa aykırı bir şeydir. Ama özellikle şehirlerimizde gerçekten önemli bir gelişim bu anlamda göze çarpıyor. Birçok şehirde artık özellikle doğal gazın gelmesiyle... İstanbul da bunun içinde, İstanbul da bu konuda yaşanabilir bir şehir. Bu konuda da o zaman İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı yapan Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’ın büyük katkısı da burada ifade etmek gerektiği kanaatindeyim.

Değerli arkadaşlar, kentsel dönüşüm, tabii, burada gündeme geldi. Açıkçası kentsel dönüşüm konusunda bizler de birçok defa burada konuştuk, kamuoyunda da konuşuyoruz, yine İzmir’de çok gündeme gelen bir konu. Açıkçası bundan üç dört yıl önce kentsel dönüşüm denildiğinde sürekli olarak rantal dönüşüm bize ifade edilirdi. Ama, şimdi geline noktada kentsel dönüşümün ne kadar elzem olduğunu, gerekli olduğunu artık herkes kabul eder noktada, sadece bunun tarzının ne olacağı konusunda bir tartışma noktası yürüyor. Açıkçası İzmir’de hem Bakanlığımızın yapmış olduğu kentsel dönüşüm çalışmaları var hem de Büyükşehir Belediye Başkanlığının yapmış olduğu kentsel dönüşüm çalışmaları var. Hatta, Büyükşehir Belediyesi Bakanlıktan onay için göndermiş olduğu kentsel dönüşüm projeleri bir süre onaylanmadı diye günlerce gündeme gelen birtakım konular olmuştu. Bunlar iki sene önce onaylandı ve şu anda Büyükşehir Belediyesi de bununla ilgili çalışmaları yapıyor. Yani bu da her siyasi partiden yöneticilerin, idarecilerin artık gerekli gördüğü bir şey.

Yine çocukluğumdaki bir husustan bahsederek bunu açmak istiyorum. Ben ilkokulda okurken öğretmenim tahtaya yazmıştı “Şu anda köyde yaşayan insan oranımız yüzde 70, şehirde yaşayan insan oranımız yüzde 30.” İlkokul 2 ve 3’tü, 1992 yılıydı. Şu anda ise bu tam tersine dönmüş vaziyette. Yani şehirde yaşayan insanımız yüzde 70, köylerde yaşayan insanımız ise yüzde 30. Bunun, göçün birçok sebebinin söyleyebiliriz. “On dört yıldır iktidarsınız, on dört yıllık iktidarınız döneminde bunlar oldu.” denilebilir ama sadece siyasi bir yönetimle ilgili değil, insanların kendi hayatlarıyla ilgili vermiş oldukları kararlar var. Terör bunda etkili olan noktalardan biri. Köylerde mirastan dolayı tarım arazilerinin parçalanması, bölünmesi göçü ortaya çıkartan nedenlerden biri. Yine köyde yaşamın zor olması sebebiyle insanların şehre göçü var. İnsanlar şehre göç ettiği zaman bu insanların mutlaka bir konut ihtiyacı var, bunu ben bizzat kendi hayatımdan da görüyorum. Köyümde kendi akrabam, kendi

çocukluk arkadaşım şehre geldiğinde, şehirde bir süre sonra -biraz daha maddi durumu iyileşince- bir konut ihtiyacı, kendine ait bir konut ihtiyacı görmeye başlıyor. Arsa çoğaltmadığınız zaman, yeni konut imkânlarını çoğaltmadığınız zaman bu insanların nerede bir şekilde kalmasını sağlayacaksınız? Dolayısıyla, bütün bunları değerlendirdiğinizde İzmir’de de İstanbul’da da Bursa’da da Kocaeli’de de Antep’te de hemen her yerde yeni konut alanları, yeni altyapı imkânları sağlamanız lazım. Bu da ya yeni arsalar ortaya çıkartılarak yapılacaktır ya da binaları daha yüksek yaparak ortaya çıkacak bir nokta. Eğer bunu yapmazsanız, yeni arsalar ortaya çıkartmazsanız insanlar zaten şu anda “gecekondu” demiş olduğumuz yöntemlerle kendi çarelerini üretmeye çalışıyor, bu sefer kentsel dönüşüme tekrar girmek zorunda kalıyoruz. Dolayısıyla, yani burada bu ihtiyaç ortada, bunu hepimiz de biliyoruz, hepimiz de bunu bizzat yaşıyoruz. Artık bunu bir şekilde hayata geçirmek durumundayız. 6306 sayılı Kanun’la beraber kentsel dönüşümde önemli bir imkân ortaya konuldu. Açıkçası bu belki de şu anda -Allah vermesin, Rabb’im göstermesin- bir deprem ortaya çıktığında yani bu yasanın ne kadar elzem bir yasa olduğunu göreceğiz, ne kadar gerekli bir şey olduğunu göreceğiz ama şu anda tabii ki bu konuda birtakım eleştiriler söylenebilir. Ama, dediğim gibi, bununla alakalı bir durum hasıl olduğunda açıkçası bunun ne kadar elzem ve gerekli olduğunu ortaya koyacağız. Bu sadece “gecekondu” demiş olduğumuz binalarda değil elli yıllık, altmış yıllık yüksek binalar da var. Bunlarda da -yine afet riski altında- bir deprem durumunda göçme tehlikesi var. Onun için bunları da sağlamlaştırma konusunda çalışma yapmamız lazım.

Geçen sene burada bütçe görüşmeleri yaparken özellikle HDP’li arkadaşlar Sur, Şırnak, Cizre, Silopi, İdil, Nusaybin, Yüksekova’yla alaka birçok şeyi dile getirmişlerdi. Bir kere, keşke orada o çukurlar açılmamış olsaydı, bu terör faaliyetleri yaşanmamış olsaydı. Yani, onların yaşanmasıyla birlikte orada artık yepyeni bir çalışma ortaya çıktı. Eğer bunlar yaşanmamış olsaydı bu Çevre ve Şehircilik Bakanlığı şu anda ana gündeminin, mesaisinin çoğunu harcayan bir nokta hâlinde olmayacaktı; önceden bu tespiti ortaya koymak lazım. Bu andan itibaren, bu olayların olmasından itibaren de özellikle oranın tarihi, kültürel varlıklarını koruma noktasında yapılan çalışmaları, orada mağdur olan insanlara kira yardımı suretiyle bir şekilde şu anki mağduriyetlerini giderme çalışması ve orada yeni bir şehircilik çalışmasını da takdirle karşılıyoruz. Bundan sonraki faaliyetlerde de inşallah en kısa sürede... Çünkü fiziken bir binaya başladığımızda bunun bitirilebilecek süresi belli, burada 10 bin, 15 bin, 20 bin konut yeniden imar etmeniz lazım, bunun mutlaka bir süresi söz konusu olacaktır.

Geçenlerde bir İzmir ziyaretiniz oldu Sayın Bakanım. Açıkçası Karabağlar’da rezerv alanı da olan bir kentsel dönüşüm projesi var. Bu İzmirli hemşehrilerimiz tarafından dikkatle takip ediliyor ve burada gerçekten önemli bir çalışmayı gerçekleştiriyorsunuz.

Yine, Kemalpaşa’da belediyemizle beraber yapılan kentsel dönüşüm çalışması var. Bu da önemsemediğimiz konulardan birisi, gerçekten de bu konuda önemli mesafe katedilmiş durumda.

TOKİ, aslında Çevre ve Şehircilik Bakanlığının alanı değil ama TOKİ’yle alakalı Çeşme örneği çok ciddi bir örnektir, güzel bir örnektir, Musa Bey’in de bölgesi. Esasında, bölge yönünden baktığımızda bizim bölgemiz değil ama Çeşme’de hem Çeşme mimarisine uygun hem de yüksek yapılaşma olmayacak şekilde yapılan TOKİ çalışması herkesçe takdir gören bir çalışma şekline zuhur ediyor.

Değerli arkadaşlar, Sayın Bakanım; bir de kendi ilçem olan Bayraklı’da hem kaymakamlık binası hem de il müdürlüğünün yenilenmesi projesi de talimatınızla hızla ilerliyor, teşekkür ediyoruz bunun için de.

Ben, tekrar Çevre ve Şehircilik Bakanlığının bütçesinin hayırlı olmasını temenni ediyor, hepinize hayırlı geceler diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Dağ.

Değerli arkadaşlar, bütçe ve kesin hesaplar üzerindeki konuşmalar tamamlandı.

Şimdi soru işlemi yapacağım. Lütfen soru sormak isteyen milletvekili arkadaşlarımız sisteme giriş yapınlar ve geliş sırasına göre...

Sayın Tanal, buyurun lütfen.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, bu döner sermayeyle ilgili. Tapu ve Kadastro Müdürlüğünde çalışanların yemek parası, servis ücreti karşılanmamakta. Kurumun böylesi bir döner sermaye bütçesi varken neden bu personele verilmiyor?

Yine, aynı şekilde Tapu Sicil Müdürlüğüne işlem yaparken personelle ancak kişi imza anında karşı karşıya geliyor. Daha öncesinden karşı karşıya gelmediği için memurun bilinçsizce gözünden kaçan olaylar veya -karşı karşıya kalmadığı için çünkü yalnız bir odada işlem yapılıyor, imza anında geliyor- çok fazla sahtecilikler gündeme geliyor. Bu, yanlış bir uygulama değil midir?

Şu ana kadar KESK üyesi olup kaç kişi FETÖ soruşturması nedeniyle kanun hükmünde kararnamelerle sizden ihraç edildi?

Tapu Müdürlüğü binalarının hepsi -biraz önce söylemiştim- kiralık bildiğim kadarıyla, varsa kiralık olmayan lütfen beni düzeltin, sadece Sultanahmet'teki bölge binasının dışında. Kendi mülkiyetinizde olmayan bu kaç tane Tapu ve Kadastro Müdürlüğünün binası var ve bunların kaç tanesi kiralık, aylık kira ne ödüyoruz?

Kurumun her personelinin başına kamera yerleştirilmiş. Bu kameranın her kurumun... Kurumunuzda çalışan yani Tapu Sicil Müdürlüğündeki memurların başına konulan kamera kaydı bu yasaya uygun mudur? Hatırlarsanız bazı kaymakamlık binalarında bu türlü davalar açıldı, iptal edildi. Mutlaka size de bir dava mı açılması gerekiyor? Eğer dava açılması gerekiyorsa kurumdaki arkadaşların şu anda söyleyemeyebilirler, telefonum 0532 314 91 49. Avukat olarak her türlü hukuksal yardımı vermeye de hazırım, bu davayı da ücretsiz ve gönüllü olarak da açacağım değerli arkadaşlar.

Bir başka soru: Çekmeköy Tapu Sicil Müdürlüğünün binasını lağım suyu bastı, bunu neden taşıyorsunuz veya bunu düzelterek misiniz, bilemiyorum tabii ki.

Kiralanan binaların ihalesi, genel müdürlükçe bu yapılıyor ama fahiş fiyatlarla, bunun kriterleri nedir?

Döner sermayenin inşaat yapma yetkisi var mıdır, varsa kendi binalarını neden yapamıyor?

Bir başka soru: Müdür yardımcılığı sınavında en yüksek puanı alan kişinin sözlü mülakatta elendiği söyleniyor, bu doğru mudur?

Şimdi sizin burada dağıttığımız sunuş konuşmanızın 16'ncı sayfasında "Bölgede 10 milyar TL'nin üzerinde yatırım gerçekleştiriyoruz." demişsiniz; bu Diyarbakır ve Sur'da. Bu hangi firmalara veriliyor? Bunlar belli midir? Hangi ihaleyle veriliyor? Eğer bu bilgileri verirsiniz mutlu olurum.

Eğer süre kalırsa sorularına devam edeceğim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Tanal.

Sayın Kuşoğlu, buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, bu Amasra'yla ilgili soru soracağım ben de. Hem çevre düzeni planı hükümlerinde hem de Bakanlığımıza bağlı Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğünün bir yazısında firmaya bildirildiği üzere Amasra'da bu termik santralin yapılmasının doğru olmadığı, kendisine başka bir yer bulması gerektiği bildirildiği hâlde neden bu Amasra konusunda ısrar ediliyor? Bu konuda açıklama yaparsanız memnun oluruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Çam...

MUSA ÇAM (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan; geçtiğimiz günlerde, 27 Ekim 2016'da 6306 Sayılı Kanunun Uygulama Yönetmeliği'nde değişiklik yaptınız. Bu değişikliğe neden ihtiyaç duydunuz? Bu değişiklikle neler getiriyorlar?

İkincisi: 2016 yılında belediyelere dağıtmış olduğunuz araç ve gereç sayısı kaçtır? Hangi belediyelere, ne miktarda verilmiştir?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Çam.

Sayın Durmaz...

KADİM DURMAZ (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, sizin eski bir belediyeçi oluşunuzla... Başkentler ülkelerin sembolleridir. Ama, maalesef yaşadığımız bu başkentte sembol olacak ne bir meydan ne de insanların rahat nefes alabileceği ağaçlandırılmış parklar vardır. Bu konuda içinizde bir uhde var mıdır? Türkiye'de başkentimize yaraşır, dünyada turist çekebilecek bir yapıya sahip olması adına böyle bir çalışma bekliyoruz.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürü iki yıldır vekâleten yürütülüyor, özel bir nedeni var mıdır, bir atama yapılacak mı?

Yine, yeni kurulan şehircilikte, ayrıca TOKİ ve benzeri projelerde, altyapıyla ilgili işte doğal gazın, suyun, TELEKOM'un vesairenin gidip gelebileceği artık Avrupa'da, gelişmiş ülkelerde olduğu gibi bir çalışmaya belediyeleri zorunlu kılıyor musunuz ya da kılmayı düşünüyor musunuz?

Yine, Tokat, Amasya, Yeşilırmak hududunda, Yeşilırmak üzerinde Karakeçili HES Projesi'ni idari mahkeme durdurdu. Ancak şu anda alelacele müteahhit firma bugüne kadar doğayı tahrip edencesine rastgele yerlere hafriyat döktü, buranın uzman bir heyetle -Amasya İl Müdürlüğü uhdesinde bir bölge-tespit ettirip o ilgisiz alanlara ve tarım arazilerine dökülen hafriyatların kaldırılması açısından bir talimatınız olur mu?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Durmaz.

Sayın Yalçinkaya...

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, HEMA Elektrik ve Üretim Anonim Şirketi tarafından HEMA Termik Santrali Kalker Ocakları ve Kül Depolama Sahası Projesi'nin gerçekleştirilmesi amacıyla Bakanlığınıza yapmış olduğu ve sizin de olumlu bulduğunuz ÇED başvuru dosyalarındaki bilgiler gerçeği yansıtmamakta ve sizi aldatmaya yönelik beyanlardır. Örneğin, firma başvurusunda Amasra'da

yaklaşık görünür 600 milyon ton kömür rezervi bulunduğu öne sürülmektedir. Oysa Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının hazırlamış olduğu son Taşkömürü Sektör Raporu'na göre Amasra'da görünür kömür rezervi 160 milyon tondur yani firmanın söylediği gibi bir kömür rezervi Amasra'da yoktur.

Firmanın bir diğer yalanı da Amasra'dan çıkaracağını öne sürdüğü kömürün ısı değeri 5 bin 800 kilokalori olmasına ilişkindir. Oysa Amasra'daki tüvenan kömürün ısı değeri 3 bin 300 kilokaloridir. Bu gerçekler ortada iken, yalan beyanlarıyla Bakanlığınızı yanıltan, kamuoyuna da sürekli yanlış bilgiler vererek aldatan firmaya yönelik olarak verdiğiniz ÇED olumlu kararını yeniden gözden geçirecek veya iptal edecek misiniz?

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Turpcu...

ŞERAFETTİN TURPCU (Zonguldak) – Sayın Bakanım, mevcut ÇED anlayışını gözden geçirmek gerektiğini düşünüyor musunuz? Yönetmelikte sürekli yapılan değişiklikler ve uygulamalardan elde edilen sonuçlar, hazırlanan ÇED raporlarının vatandaşlarımızın gözünde inandırıcılığını yitirmesine neden olmuştur. Bunu yeniden objektif ve bilimsel bir çerçeveye oturtmak için bir çalışma var mıdır?

İki: Bu projelerin etkisini günlük hayatlarında her gün hissedecek olan yöre sakinleri en başta olmak üzere, coğrafyayı bilen yerel sivil toplum örgütlerinin görüşlerinin sürecin her aşamasına dâhil edilmesine yönelik bir yaklaşımınız olacak mıdır?

Üç: Zonguldak'taki termik santrallerin hava kirliliğine ve bu durumun halk sağlığına ve çevreye olumsuz etkisine ilişkin bir araştırma yapılmış mıdır? Yapıldı ise hangi sonuçlara ulaşılmıştır? Bakanlığınızın Sağlık Bakanlığı ile ilgili ortak bir çalışması olmuş mudur? Eğer olduysa bu çalışmanın sonuçları nelerdir?

Dört: Zonguldak'ta bulunan toplam 6 adet hava kalitesi ölçüm istasyonundan sadece 2 tanesi -Merkezde ve Karadeniz Ereğli'de- ulusal hava kalitesi izleme istasyonuna entegre edilmiştir. Diğer istasyonlar ulusal hava kalitesi izleme istasyonuna şimdiye kadar neden entegre edilmemiştir? Bu istasyonlar ulusal hava kalitesi izleme istasyonuna ne zaman entegre edilecektir?

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünün 2014 Raporu'nda Zonguldak ilimiz yüksek kirlilik potansiyeli bulunan iller arasında yer almaktadır. Buna rağmen termik santrallerin bulunduğu Çatalağzı beldesinde neden düzenli ölçüm yapılmamaktadır?

Son iki sorum: İnşaat emsali sizin iktidara gelmeden önceki dönemlerde bir ada veya parsel için en fazla kaçtı, şimdi bir ada veya parsel için sizin döneminizde kaçta yükselmiştir?

Bir de biraz güldürmek istiyorum Sayın Bakanım, AKP veya AK PARTİ Genel Başkan Yardımcısı Sayın Yasin Aktay şöyle bir şey söylemiş bu akşam: “Biz saftuk, CHP biliyordu FETÖ'yü, Kılıçdaroğlu yargılanmalı.” Şimdi buradaki CHP milletvekilleri ve ben de FETÖ'yü biliyorduk, şehirlerimizin, bilhassa sizin partinize ait büyükşehirlerimizin ne kadar kıymetli arazilerinin bunlara verildiğini de biliyorduk, şimdi bizim durumumuz ne olacaktır?

Saygılar sunuyorum.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Şimdi niye kucak kucağa geliyorsunuz onu merak ediyorum. Biz anladık kovduk, siz niye kucakladınız?

BAŞKAN – Sayın Öz...

BÜLENT ÖZ (Çanakkale) – Sayın Bakanım, konuşmamda da Çanakkale'nin tablosunu çizmeye çalışmıştım termik santrallerle ilgili, tekrar hatırlatmak için soruyorum, Çanakkale'de başvuruları olan 16 termik santralle ilgili projelere Çevre Bakanlığı nasıl bakıyor? Enerji Bakanının ifade ettiği noktada mısınız? En son Yenice Çırpılar köyünde ve Çan Helvacı köyündeki ÇED süreçleri nedir?

Bir de son olarak, Amasra gibi ülkemizin en önemli doğa, kültür ve turizm değerlerine sahip bir bölgede termik santral yapımıyla ilgili olarak Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğümüzün 1/100.000'lik planda Amasra'ya atanan kimliği de dikkat çekerek önce karşı görüş bildirmesi, daha sonra ÇED olumlu kararı ve plan değişikliklerine onay vermesinin temel gerekçesi nedir? Sözü edilen süreçte değişen koşul ya da şartlar nelerdir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Ayar...

HİKMET AYAR (Rize) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, büyükşehirlerin dışındaki illerde, köylerimizde çok gelişmiş konutlar, binalar yapılmaktadır. Her ne kadar özel idare görevleri arasında olsa da bu konuda kapsayıcı bir çalışma yapılarak müracaat eden herkese TİP proje alternatifleri sunulsa ve hem yöresel mimarı teşvik edilmiş olur hem de daha sağlıklı binalar yapılmış olur diye düşünüyorum. Bakanlığımızca böyle bir çalışma yapılabilir mi?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Yedekci...

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Sayın Bakan, Mahalleler Birliği 72 tane mahalleyle temsil ediyor Türkiye genelinde biliyorsunuz. Önerilerini ve taleplerini değerlendirmeyi düşünüyor musunuz?

Gaziosmanpaşa'yı anlattınız. Gaziosmanpaşa'da dava kazanıldı, siz de karşısında yasal değişikliğe gittiniz ve önünü açtınız. Davalar kazanılıyor ve dava kazanılma gerekçesini yasa ile düzeltiyorsunuz, bunu adil görüyor musunuz?

Diyanet'te "küçe" adı verilen sokaklar yıkılıp yerine yeniden yapılaşma, yapıların yıkılıp yeniden yapılaşması söz konusu. Binaların yıkılıp yeniden yapılması, benzerlerini yapmak değil aslolan var olanı aslına yaşatıp yıllar sonra da ayakta tutmak değil midir?

Üçüncü sorum, gelişmiş dünyanın onlarca yıl önce terk ettiği nükleer enerji santralleri ve termik santraller konusundaki ısrarımızın nedeni nedir? Yanlış karar olabileceği kanaatinde misiniz? Bunların değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyor musunuz ve bu kararları iptal etmeyi düşünüyor musunuz? Zonguldak Muslu'da kanser hastası çokça insan var, bunları gidip gözünüzle görseniz acaba kararınız değişir mi?

Hazine taşınmazlarının belediyeye devri konusunda yeşil alan ve spor alanı şartıyla devretmeyi düşünmez misiniz? Bu alanların ticari ve konut alanı olarak inşaat izni verilmeden de belediyelere devri söz konusu olur mu?

Bir de şahsi sorum var şahsınıza "Yıllar sonra torunlarım –sizin kendi torunlarınız için- büyük dedem bakanken onun sayesinde buralar, bu tarihî alanlar, kültürel alanlar gasptan kurtarıldı." diyebileceğiniz bir çalışmanız var mı ya da yapmayı düşünüyor musunuz?

Bir de ÇED raporları ve Anıtlar Kurulundaki raporlar konusunda eğer istenilen raporları alınmadığında bu kurulların dağıtıldığı, lağvedildiği ve bu raporları hazırlamayan insanların sürüldüğü ya da işlerine son verildiği bilgilerinden sonra en son ÇED raporu istememe kararı aldınız. Bu konudaki görüşleriniz nelerdir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Çakırözer...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim.

6745 sayılı torba kanununun 80/4'üncü maddesinde Bakanlar Kuruluna yetki veriliyordu ÇED raporlarını kapsam dışına çıkararak. Acaba bu yetkiyle şu ana kadar hayata geçirilen kaç tane proje oldu ÇED raporu olmaksızın?

Sizden önceki sayın bakanın Eskişehir için bir süper kent projesi vardı rezerv alanlarla ilgili. Bu projenin bundan sonra sizin döneminizdeki akıbeti ne olacak?

Bir de konuşmam sırasında gündeme getirdiğim afet riskli alan dönüşüm projesi konusundaki onaya ilişkin bir görüşünüz var mı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Durmaz, sizi kırmayalım, son bir soru sorun.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, sizin bu çevre ve doğayla ilgili güzel çalışmalarınızı perçinleme adına büyükşehir olmayan iller şu anda yatırım programını şekillendiriyor ama tüm köylerin, kasabaların Anadolu'da büyük bir oranda atık su arıtma ve kanalizasyonlarının hepsi rezalet bir durumda. Yani bu doğayı, çevreyi kurtarabilme adına şu anda illere göndereceğiniz, valiliklere, bir genelgeyle buna da bütçede bir öncelik tanınmasını dikkate alırsanız Anadolu'yu bir parça kurtarmış oluruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Tanal, sizin de son sorunuzu alayım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, tarihin kalesi kümbet evleri ile dünyada ilk kurulan İslam üniversitesi Şanlıurfa ili Harran'da kurulmuştu. Burada, Harran ilçemizde bu kümbet evlerin bulunduğu yerde Ziraat Bankası inşaatı var, aynı zamanda iktidar partisinin ilçe başkanının inşaatı var şu anda devam ediyor ve kimisi bitmiş durumda. Bunlarla ilgili sizin bilgileriniz var mı? Anıtlar Kurulundan herhangi bir izin alındı mı veya bir şikâyet var mı? Eğer yoksa bu beyanlarımı sizden bir ihbar olarak kabul etmenizi istirham ediyorum.

İkincisi...

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bitiyor Sayın Başkanım, bitiyor.

BAŞKAN – Bir tane diye anlaşmıştık da...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Öür dilerim. Bitiyor.

Bir de Düzce ilimiz Yığılca ilçesinde bir çimento fabrikası açılıyor Ağaoğlu'nun ve burası orman içerisinde. Hem oradaki doğa hem arıcılık bitecek ve gerçekten ekonomik anlamda getirisiyle -biraz önce dediğimiz- çevresel anlamda götürüsünü hesapladığımız zaman -ben muhasebeci değilim ama- bunun hakikaten onarılmaz, büyük zararlar getireceği malumunuz. Orada köylülere diyor ki: "Burada, çimento fabrikasında en azından 300-400 kişi çalışacak. Burada işsizlik olayını ben gidermiş olacağım." Bilemiyorum, ben epey bir araştırma yaptım, Türkiye'de böyle 300-400 kişinin çalıştığı çimento fabrikasını bulamadım. En fazla çalışan, 25 veya 35 kişi çalışıyor ve çoğu da zaten şeyle yapıyor, şoförler vesaire ama bu kadar personel yok. Sizden istirham ediyorum: Burasıyla ilgili Yığılca'da ya bir referandum yapın yani halk istiyor mu, istemiyor mu veya bu şekilde oluyorsa... Evet, istisnai maddelerin arkasına sığınarak, belli bir nüfuz da kullanılarak bu tür işletmeler... İşletmeye, yatırıma karşı değilim yani teşvik edilmesinde yarar var ama bunun yer seçimi doğru mudur sizce?

Düzce'de Hecimler mevki var dört köyün ortasında.

BAŞKAN – Sayın Tanal, rica ediyorum, lütfen.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bitti Başkanım, son cümle.

Daha önce Düzce ilimizin Hecimler mevkiinde tüm belediyenin atık suları vahşi depolama sistemi vardı. Hatta ben de kışın ortasında bir gece orada nöbet tutmuştum. Orada ÇED raporunu idare mahkemesinde iptal ettik, yeni düzenlemelerle yine huzurunuz geldi. Yani, Düzce halkı hakikaten o konuda mağdur, o köylüler mağdur. Bu konuda da hassasiyet gösterilmesini istirham ediyorum.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, soru işlemleri de tamamlanmıştır.

Şimdi, görüş, eleştiri ve sorulara cevap vermek üzere Sayın Bakana süre vereceğim.

Sayın Bakan, kırk beş dakika süre vereceğim, uzatma yapmayacağım. Cevaplayabildiğinizi burada, cevaplayamadığınızı da yazılı olarak cevaplayabilirsiniz.

Teşekkür ediyorum.

Buyurunuz.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Çok teşekkür ediyorum. İnşallah, sürem içerisinde cevaplamaya çalışırım.

Bir taraftan, tabii, notlar alındı. Bütün arkadaşlarım kendileriyle ilgili söylenen her şeyi tek tek yazdılar. Burada cevaplayabildiğim kadar cevaplayacağım, geriye kalanları yazılı olarak da bildireceğiz.

Bu arada bir çelişkiyi de yaşıyorum. Birçok soru sorup bazen de sertçe eleştiri yaparak güya dokunaklı konuşma yaptığını zanneden arkadaşların gitmesini de kınıyorum, cevaplarını da almalarını beklerdim ama çevreye verdikleri duyarlılık ve önem demek ki bu kadar, daha fazla önem vermiyorlar. Sadece biraz can yakmak için konuşup gittiler diye görüyorum. Ancak, şunun bilinmesini özellikle istiyorum: Burada çok güzel, yapıcı eleştiriler de oldu, tek tek de not ettim. Söyleyen arkadaşlarımızın birçoğunun bunları inanarak söylediğine de eminim. Mesela, Bülent Bey'in şehir tasavvuruyla ilgili benden beklediği konuda doğrusu benim bunu yerine getirmem lazımdı. Yirmi yıl belediye başkanlığı yapmış birisinin burada hakikaten bu sunumu yapması lazımdı. Yalnız yarım saatlik bir süre içerisinde 10 tane genel müdürlüğün ikişer, üçer dakikalık faaliyet raporu konulunca geriye bir şey kalmadı. Belki de en çok konuşmamız gereken çevreyle ilgili düşündüklerimiz ve şehircilik tasavvurumun burada izah edilmesiydi. Ama, daha önce Çevre Komisyonu ve Bayındırlık Komisyonundan arkadaşlarımızla

bir kahvaltı ettik. Orada kendileriyle de daha sonra konuşacağımız hususunda, bir akşam oturup ucu açık olarak sohbet edip bu konuları tartışabileceğimiz hususunda da karşılıklı mutabakata vardık. Belki Millî Eğitim Komisyonunda ideolojik çatışmalar, tartışmalar yaşanabilir, belki Dışişlerinde çok değişik görüşler konuşulabilir, tartışılabilir ama bu Komisyonda çevre ve şehircilik olunca, emin olun, çatışmadan uzak, birbirimizi hırpalamadan uzak, doğru şeyleri konuşarak bir araya gelip çok rahat anlaşabileceğimiz bir ortam olduğunu zannediyorum ben çünkü bu ülke hepimizin. Çevreye de duyarlı olacağız, yatırımlara da bakacağız, ikisini bir dengede götürmeye çalışacağız.

Ancak, bir şeyi biraz yadırgadığımı söylemeliyim: Her konuşma alan arkadaş “On bin yıllık şehirlerimiz var, sekiz bin yıllık, altı bin yıllık şehirlerimiz var. Bilim adamlarının söylediğine göre de Anadolu coğrafyası dünyanın en eski iki yerleşim yerinden birisi. Onlarca kavim yaşamış, medeniyetler kurmuş, izler taşıyoruz...” Şu geldiğimiz noktada on bin yıllık, sekiz bin yıllık, altı bin yıllık şehirlerin bütün günahını son on yıla yüklediler, o da AK PARTİ. Bundan büyük günahkâr yok. Şehirlerde ne kötülük varsa hepsi AK PARTİ’den. Ya, bu kadar da insafsız olmayalım. Emin olun, şu çevreye ve şehirlerimize karşı yaptığımız ne kadar kötülük varsa ortak sorumluluğumuz. Bunu inanarak söylüyorum, hisseme de ne kadar düşüyorsa alıyorum buradan.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Son on beş yılı söyledik zaten biz, sadece son on beş yıldan bahsettik.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANİ MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Peki, biraz daha bahsedeyim o zaman, siz istediniz.

BAŞKAN – Arkadaşlarımız sunum yaparken 2002’den alıyoruz ya...

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Evet, aynen o mantıkla yaklaştık Sayın Başkan.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANİ MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Bakın, ben 98’de Büyükşehir Belediye Başkanı oldum. Üç dönem, benden önce CHP’li bir arkadaş vardı.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Niyazi Bahçecioğlu.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANİ MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Allah rahmet etsin, yattığı yer nur olsun. Belediyeye uğrardı, ben çay, kahve ikram ederdim, hürmet ederdim, evine götürürdüm. Evine gidip gelen bir insanım, o ayrı bir şey ama aldığım belediyede şehrin tam yüzde 50’si gecekondü ve kaçak yapıydı.

ŞERAFETTİN TURPCU (Zonguldak) – Yoksulluk.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANİ MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Hiç yoksul falan değildi. Hiç, hiç, hiç... Her tarafını bilirim. Bak, söyletmenin beni ölen insanın arkasından. Lütfen, ne olur, söz atmayın ya. Siz iki üç kere konuşma aldınız, bir şey söyledim mi, bir cümle? Herkes konuştu. Arkadaşlar, iki satır dinleyin ya. Niyazi Bey’in ben sülalesini bilirim, ille söyletmenin bir şey, ne olur yani. Ölen insanın arkasından kötü mü söyleyelim şimdi.

FARUK ÇATUROĞLU (Zonguldak) – Söylemeyin.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANİ MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Söylemeyeceğim zaten ama yoksulluk içinde ölmedi. Bazen bir insanı kahramanlaştırmak için “Bu asla kötü adam değildi. Acayip yoksulluk içinde...” falan filan... Bırakın hikâyeleri.

BAŞKAN – Zengin olmak kötü bir şey değil yani onun da...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANİ MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) –Devam ediyoruz.

Şehrin bu yüzde 50 kaçak yapısının içerisinde 1 metre kanalizasyon yoktu arkadaşlar. Şehrin ortasında pis su dereeden akardı, çocuklar düşer, ölür, boğulurdu. Arıtma tesisi de yoktu. Su kaçakları da yüzde 70'lerdeydi. Bütün gazetelerdeki tespitler böyle ve televizyonlarda defalarca anlattım, bir tek itiraz eden de olmadı. Böyle bir şehirde başladım ben. Şimdi, şehirde ne varsa tutup ben CHP'li Belediye Başkanına sallayarak mı devam edeyim? Doğru bir şey olur mu? Ortak sorumluluğumuz bu bizim. Şehirler ve çevreyle ilgili ne kadar günah varsa ortak sorumluluk. Fazlaysa fazlası bende, neyse ayrı bir şey.

Ben geçen gün Çevre Komisyonunda bir hikâye anlattım, arkadaşlarımız dinlediler. Yine CHP'den geçmiş. "Efsane başkan" diye anılan birisinin yerine gelen bir arkadaş yardım istedi. Haritacılar gönderdim, üç ay çalıştılar, verilen rapor şu: Şehrin yüzde 75'i kaçak ve gecekondtu, yüzde 25'i imarlı gözüküyor, meskenli ama meskenli gözükün, imarlı gözükün bütün binaların -2 bin binaya ulaşmışlar-hepsi hormonlu. Bu da CHP'lilerden geçmeydi.

Arkadaşlar, bak, hepimiz birbirimizi biliriz; 5 kişiyiz, 5'imiz de birbirimizi biliriz. O yüzden, ille karşı tarafa suç yıkarak bu işlerin üzerine varırsak eğer, bir sonuç alamayız. Bizim en iyi anlayabileceğimiz konu belki çevre. Bu konuda herkes hassas ve doğru işler yapmaya çalışıyor diye de inanıyorum. Ben de bundan sonra inşallah doğru bildiğimi yapacağım burada.

Bakın, katı atık düzenli depolama tesisi 2002 yılında -madem öyle- 15 taneymiş, bugün 82 tane. Atık su arıtma tesisi 145 taneymiş, bugün 930 tane. Şu anda da 154 tanesinin inşaatı devam ediyor. Mavi bayraklı plaj 2002'de 151 taneymiş, bugün 444 tane. Gemi atıkları için alım hizmeti hiç yokmuş, bugün 269 tane. Bitti mi? İdeal mi? Değil işte, eksik var yine, yapılması lazım, hızlandırmamız lazım, biraz daha gayret etmemiz lazım. Maliye Bakanıyla benim bugün kavgam katı atıkla ilgili -"KAT" diye geçiyor- 200 milyon lira verirdin, vermezdin. Ben, alacağım, katı atıklar yapacağım diye bastırıyorum; o da mali disiplin açısından verip vermeme konusunu düşünüyor. Bunun mücadelesini vermeliyiz ki onlar yapılmalı. Bu parayı da alıyoruz, proje getiren belediyelere yüzde 45'e kadar yardım ediyoruz kim gelirse, katı atıklarla ilgili, arıtma tesisiyle ilgili. O konuda doğrusu üzerimize düşeni yapıyoruz arkadaşlar.

Üst ölçekli planların yüzde 97'si yapıldı -planların olmadığından biraz bahsedildiği için söylüyorum- bu sene de bitiyor. Kentsel dönüşümle ilgili tabii epeyce eleştiri konusu var. Bu konuda benim de eleştirilerim var arkadaşlar, öz eleştiri gibi görün veyahut da eski yapılan yanlışları söylüyor gibi görün. İsterseniz daha sonra da bu söylediklerimi aleyhime de delil olarak kullanın. Ama ben doğru bildiğimi söylüyorum şimdi. İstedığınız gibi görebilirsiniz, hiç önemli değil.

2012'de yasa çıkmış, doğru bir kanun. Bütün illerde neredeyse riskli alan için bize müracaatlar olmuş fakat toplam bu müracaatların -daha işe başlanılmayanlar da var- ilgilendirdiği insan sayısı 3 milyon 100 bin kişi. Bu az, bu eksik, bunun çok hızlı olması lazım çünkü deprem geldiği zaman -Allah korusun- milyonlarca bina şu anda risk taşıyor. Her yerde ilan ediyorum. 99'dan sonra yapılan binalar sağlam gözüküyor o standartlara uygun olduğu için ama 1999 öncesi 15 milyon yapı stokunun neredeyse yarısı çürük gözüküyor. Deprem geldiği zaman da vallahi ne AK PARTİ'li dinliyor ne CHP'li dinliyor, çoğumuzu çoğumuzu alıp gidiyor arkadaşlar ya.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Yapı denetim firmaları da sorumlu.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANİ MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Yapı denetim konusunda da bir çalışma var, o konuştuğumuz konular düzenleniyor. Şimdi, gelecek inşallah bu da, inşallah gelecek, sıkıntı var çünkü orada da. O biraz önce bahsedilen sıkıntıyı yaşıyoruz. Yani, insan para veriyor, para verdiği insandan kendisini denetlemesini istiyor. Böyle bir şey olmaz arkadaşlar, bunun yeniden düzenlenmesi lazım, yanlışla yanlış. Bunları düzeltmemiz lazım.

ŞERAFETTİN TURPCU (Zonguldak) – ÇED’de de öyle Sayın Bakanım.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Şimdi, bizim burada, kentsel dönüşümde şöyle bir yanlışlık var: Belediyelerimiz hesap yapıyorlar, rezerve alan bulamıyorlar, orada yoğunluk birse iki vererek işi çözmeye çalışıyorlar; ikiyse dört vererek, dörtse sekiz vererek. Ya, bu belki Sivas’ın bir ilçesinde, hadi, kurtarabilir diyelim, yoğunluğunu artırarak yani orada evler fazla yapılmış olur, işe yarayabilir. Neyse, yaramaz ama yarayabilir diyelim. Kırşehir için doğru olabilir bu iş ama İstanbul için bundan büyük felaket olamaz. 15 milyon insan yaşarken bu mantıkla gidersek 30 milyona çıkaracağız İstanbul’u. Peki, yollar aynı, yeşil alanlar da aynı, okul, sosyal donatı alanları da aynı.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Altyapı da aynı.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – İnsanlar 2 misline çıkacak, araçlar 2 misline çıkacak, daha sonra hayat çekilmez hâle gelecek ve bir rezillik yaşanacak. Bununla ilgili önümüzdeki günlerde biz kendi içimizde ciddi olarak çalışıyoruz. Belki son günlerdeki benim tek gündem maddem neredeyse bu, taktım iyice çünkü buna. Arkadaşlara da söyledim ama en sonunda bugün dedik ki: “Arkadaşlar, bir çalıştay düzenleyelim. Ola ki bizim Genel Müdürlüğümüzün dışında çok düzgün fikirleri olan, bu konuda ufkumuzu açacak, bir sürü şey söyleyecek insan çıkar. Üç ay geç olsun ama kafayı yoralım bu işe. Bizim birinci gündemimiz olsun ve ondan sonra da en hızlı biçimde davranalım.” Şu anda kentsel dönüşüm uygulamaları bazı yerlerde çok iyi gidiyor, bazı yerlerde çok kötü gidiyor, bunun için de çalışmamız lazım. Vallahi, bu konuda önerisi olan kim varsa başımın üzerinde taşımaya hazırım ben. Eyvallah, beraberce çalışalım.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Lütfen çalışalım, çok memnun olurum.

MUSA ÇAM (İzmir) – Ben İzmirliyim, bilmiyorum. Geçen hafta tesadüfen İstanbul’a gittim, sahile indim. Ataköy’de sahildeki yapılaşmayı gördünüz mü?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Gördüm, evet. Hiç de sevmedim soruyorsanız.

MUSA ÇAM (İzmir) – Dolgu olduğu yere yani...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Bakan olduğum on beşinci günü veya yirminci günü, günlerden ramazan, önüme hukuk işleri bir şey getirdi. “Efendim, Danıştaya yetişmemiz lazım bir an önce, son günümüz, itiraz etmemiz lazım.” dedi. “Neye itiraz ediyoruz, hayırdır?” dedim. “Bizim yaptığımız bir planlama var, buna itiraz edilmiş, Danıştayda bizim bunu savunmamız lazım.” dedi. “Ne olduğunu anlayayım bir hele, savunalım da. Neymiş, niye savunuyoruz biz?” dedim. Evet, çıkan şey Bakırköy’de Ataköy sahilleri, sahile 100 metre, 200 metre. Bizim Bakanlıktan, nasıl olduysa 50 bin metre fazla inşaat alanı verilmiş. Bir de şimdi müteahhitlerin bir üçkâğıtçılığı daha var, orada da çalışıyoruz: Emsal dışı alanlar Tip İmar Yönetmeliği’ne uygun olarak. İki gün önce Kadıköy’den bir proje getirdiler, ev 150 metrekare görünüşte, balkonlarla beraber ama; 80 metrekarelik evin 70 metrekaresi balkon; yapıldığı yeri de kapatıyordur yüzde 100. İşte, bu rezilliği de önlemek lazım. O Tip İmar Yönetmeliği’ni de çalışıyoruz şimdi, onu da getireceğim nasip olursa.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Siz Veli Efendi’yi söylüyorsunuz, o sahili söylüyor.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Aynı yerler, çok farklı değil. Yani, arası 300-500 metre yerler.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Yok aynı yer değil.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Ben savunmadığım için...

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Yok, o açıdan değil...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Arasındaki kilometre mesafe farkını söyleyeyim mi Gülay Hanım?

Ya, aynı yerler işte, sahil tarafı burası.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Öbürkünün inşaatı devam ediyor, Veli Efendi'yi...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Bak şöyle: Planları bitmiş, kesinleşmiş, ruhsatını almış devam eden inşaatı benim yapacağım bir şey yok, kimsenin yapacağı bir şey yok ama şu anda planlama safhasında olan, gücümün yettiği işler var; biri bu.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Anladım, anladım.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – En az 100 metrekare inşaat alanını iptal ettim. Bas bas bağıyorlar oradan, aleyhimde söylenmedik laf bırakmadılar.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Özür dilerim efendim, lafınızı kesiyorum.

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – Böyle kesmeyin ya! Lütfen ya!

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Orada yapılacak bir şeyler var aslında. Hatalı bir şey olmuşsa Değerli Bakanım, yani idare de bir hata yapmışsa...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Tamam, konuşalım onu, özel olarak konuşalım Mahmut Bey sizinle bunu.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bir hüküm var çünkü.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Şimdi, orada herhâlde 100 bin metresini o şöhretli adamın kesecek bir Allah'ın kulu da olmaz arkadaşlar, onu da bilin, bitti.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Devletten büyük olur mu?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Evet, doğru söylüyorsunuz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani, önce Allah, sonra devlete güveneceğiz.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Eyvallah, yarışacak hâlimiz yok ya, ne Allah'la yarışacak hâlimiz var ne de devletle kardeşim, ben âciz bir adamım nihayetinde ama buna cesaret edecek Allah'ın kulu da zor bulunur, onu söylemeye çalışıyorum.

Beşiktaş Belediye Başkanımızla İstanbul'da yaptığım toplantı kentsel dönüşümle ilgiliydi. Orada İhlamur Parkı'nın üzerine iki buçuk emsalle 40 bin metrelik inşaat alanı verildiğini söyledi. "İtiraz edin." dedim, itiraz ettiler, itirazı kabul ettim ve düştü; İhlamur Parkı da kurtuldu.

Arkadaşlar, mücadele veriyoruz yani vermiyor değiliz.

Ben yirmi bir yıllık Belediye Başkanlığında bir gram şahısların emsalini artırmadım, iddiayla söylüyorum, yeşil alanları da yok etmedim. Şimdi aynı titizliği yapmaya çalışıyorum orada da ve "İstanbul'da iyi gitmiyor." diye de ezan okuyorum âdeta.

Bihlun Hanım biraz önce -ayrıldılar herhâlde-. “Niye birinci derecede deprem bölgesi olan yerlerde bu işi yapmıyorsunuz?” diyorlar. Herhâlde kentsel dönüşümün nasıl işlediğini bilmiyorlar. Belediye başkanı arkadaşlarımız kendi alanlarını kendileri çalışacaklar. Bakanlık oturduğu yerde şu kadar ekibiyle binlerce bölgeyi hesap edip de “Şurada kentsel dönüşüm yapayım.” diye başına geçmiyor ki, öyle bir şey yok ki. Belediye başkanı arkadaşımızın kendi çalışacak.

Şimdi, bakın, Adalar, Avcılar, Bakırköy, Kadıköy, Kartal, Maltepe, Beşiktaş, Küçükçekmece, Çatalca, Silivri, Şişli, bir tanesi gelmiyor “Kentsel dönüşüm yapalım.” diye. 19 Temmuzdu, İstanbul’da müteahhitlerle birlikte bu temel prensiplerini anlattığım toplantıda belediye başkanı arkadaşlara da dedim ki: “Arkadaşlar, ‘CHP’liyiz.’ diye gelmemelik etmeyin ne olur.” Benden randevu isteyen tüm CHP’li belediye başkanı arkadaşlarıma veriyorum, geliyorlar; Yenimahalle geldi geçenlerde, Bakırköy geldi, “Evet, buyursun, ne istiyorsanız getirin.” dedim. Her projelerini kabul etmeye hazırım. Ya, deprem geldiğinde Bakırköy’de AK PARTİ’li, CHP’li, bilmem neli dinlemiyor ki. Yeter ki yapsın arkadaşlar. O getirecek bize, biz diyeceğiz ki: “Gerekçelerinde şunlarda eksiklik var, fazlalık var.” Vallahi şu ana kadar –Vedat Bey burada mesela, Kentsel Dönüşüm Genel Müdürümüz- bir tek Allah’ın kulundan şikâyet gelmedi. Dosyayı tek tek inceliyor, “Aman şöyle yapalım, yardımcı olayım.” diyor, yanına düşüyor. İlan ettikten sonra biz orada kamulaştırmasına yardımcı oluyoruz, kira parasına yardımcı oluyoruz, hatta yapımı safhasında da gücümüz yeterse para vermeye çalışıyoruz. Yeter ki yapsınlar. Ama arkadaşlar gelmezse ben ne yapayım yani? Arkadaşlarımızın gerçekten, sizler de, herkes, bizim AK PARTİ’li arkadaşlar da kendi belediye başkanlarını zorlasınlar. Vallahi, fay kırığı olan yerlerde oturlan bir sürü yer var. Hepsini uyarıyorum ben dilim döndüğünce. Resmî yazıya dökmüyorum ki yarın bir gün sorumlu olur diye.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Sayın Bakan, Pendik Belediyesi fay hattını meclis kararıyla değiştirmiş.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Zaten aşağıdaki gazlar da şimdi yer değiştirmişler, Karadeniz’e doğru gitmişler.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Bir sene sonra da aynı yerde deprem olmuş.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Yazık, yazık, onu kim yaptıysa çok yazık.

ŞERAFETTİN TURPCU (Zonguldak) – Bildiğim için söylüyorum, İstanbul’un ünlü deprem bölgelerinde yapılan yüksek katlı binalarda, yan yatan binaları kazıklarla sağlamlaştırmaya çalıştılar ama bir depremde ne olacağı belli olan siteler var. Onlarla ilgili bir araştırma yapın diyorum.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Peki, efendim.

(Oturma Başkanlığına Kâtip Emine Nur Günay geçti)

BAŞKAN – Bakanımızın sözünü kesmeden dinleyebilirsek...

Buyurun Bakanım.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Peki, efendim, devam ediyoruz yine.

Güneydoğu var. Bekaroğlu dedi ki: “Yıktınız, kimseye de sormadan yapıyorsunuz.” Vallahi, arkadaşlar, oradaki şartları yeniden konuşmaya herhâlde gerek yok. Bir terör örgütü kendi kendine heveslendi, çukurları kazdı, öz yönetim ilan etti, kafasına göre devlet kuruyordu orada, bölücülük yapıyordu ve Türk ordusunun da, Silahlı Kuvvetlerin de, polis de yapacağı tek şey gidip bunların kafasını ezmekti. O sırada vatandaşa çoğu yerde duyuru yapıldı, vatandaşlardan eşyalarını alıp gidebilen

gitti. Öyle bir çatışma yaşandı ki -her bölgeye defalarca gitmiş bir arkadaşınız olarak söylüyorum- terör örgütü şu evde çarpışıyor, daralınca deliyor öbür eve geçiyor, deliyor öbür eve geçiyor, giderken her bir eve bomba düzeneği yerleştiriyor. Bakın, mesela, çok acı bir şey, birçok eve polisler ilk günlerde bilmediği için... Kur'an-ı Kerim'in ortasını oymuşlar, bomba koymuşlar. Polis çocuk, Anadolu çocuğu, içeri girdi, bakıyor yerde Kur'an-ı Kerim, koşuyor alıyor, öpüp başına koyacak -hepimizin yapacağı bir şey bu- ve bomba patlıyor. Şu anda Nusaybin'de bizim arkadaşlarımız temizlik yapıyorlar, günde 60-70 tane bomba buluyorlar arkadaşlar. Geçenlerde bomba patladı, 3 çocuk öldü yine. Böyle zor şartlarda o evler temizleniyor ama yapılanlar hakikaten o insanlarla tek tek konuşularak yapılıyor. "Kimseyi dinlemiyorsunuz." falan yok.

Sur'da ne yapıyoruz biliyor musunuz? 10 maddelik eylem planı. Daha önce Diyarbakır'dan kim geldiyse, başkanları dâhil, eş başkanları dâhil, Altan Tan dâhil, tek tek eylem planının ne olduğunu anlattım. Koruma amaçlı imar planı var, bire bir uyuyoruz ona. Orada altyapıyı yapıyoruz, üstyapıyı yapıyoruz, sonradan eklenti o kadar çirkin şeyler var ki Sur'da. "Ele geçmiş bir fırsat bu." diyoruz, bu çatışma bir kötülük aslında ama bir fırsat bu, hepsini yıkalım bu kötü yapıların, tescilli eserler hariç, sivil mimarlık örnekleri hariç, Diyarbakır'ın klasik evlerini yapalım orada. Planlamasını yaptık, tamirat başladı orada, sokak sağlıklaştırma yapıyoruz bir taraftan. İşte, Ali Paşa, Lalebey çevresinde ilk Diyarbakır evleri ve mahallesinin ortaya çıkması için çabalıyoruz. Hazreti Süleyman Camisi çevresinde istimlak yaptık, orada bir türbe var, yatırlar var, sahabeler var.

İşte, Diyarbakır evlerinden, Suriçi'nden bir tanesi efendim bu, evler bu şekilde oluyor. Mesela, İdil'de falan yaptığımız tek katlı evler var vatandaşın istediği, vatandaş dedi ki: "Bizim evimizi yapıyorsanız tek katlı yapın." Tamam. Sonra, Nusaybin'de mesela, dediler ki: "Arkadaş, bizim tavuğumuz var, cücüğümüz var, ineğimiz var." Her birinin arka tarafına bir de 30-40 metrelilik ahır ilave ettik orada, 500 metreye çıkardık alanlarını, rezerv alanlarımız genişti daha doğrusu, iyi bir hazine arazisi bulduk orada. İsteklerine uygun davranmaya çalışıyoruz yine. Yani orada yaptığımız her şeyi ofiste tek tek konuşuyoruz. Aslında, ağır hasarlı olmayanların hepsinin bedelini verdik, 20-30 bin liralık zararların hepsini verdik orada. Niye? Cami kırılmış, kapılarında bir hasar var, yapsın vatandaş diye. Çadırda falan da kimse yok, onu bilin arkadaşlar. Mesela, şu, Silopi'deki bizim istimlak ettiğimiz bir alan, alan da istimlak ettik orada. Orada vatandaş bize dedi ki: "Biz damda yatıyoruz." Yahu, damda yatıyorlarsa nasıl olacak şimdi, iki katlı, üç katlı evlerde? Balkonları 25-30 metre yapın dedim arkadaşlara. Balkonda yatsın madem, sıcak iklim çünkü. Ona uygun yapınca "Tamam, buradan ev istiyoruz." diye hepsi gelip imza vermeye başladı. Taziye evi âdeti olduğu için her birinin girişinde taziye evleri yapıyoruz. Orada işte, şepit pişirecek kadın, salça kaynatacak, ona uygun yerler yapıyoruz. Yani oradaki geleneksel, yöresel isteklere uygun davranmaya çalışıyoruz. Herhâlde, Sur hariç çünkü Sur'daki tescilli eserlerin projelerinin bitip kuruldan geçmesi bir altı-sekiz ayımızı alacak gibi gözüküyor. Sonra tek tek taş evlerin yapılması biraz daha zaman alacak gibi gözüküyor ama Yüksekova'da, Nusaybin'de, İdil'de, Cizre'de, Silopi'de bütün hak sahiplerinin evlerini üç ay ile on ay arasında bitirebilecek durumdayız. Sene başından itibaren mesela, "Sur'da ev istiyorum." diyen bir vatandaş TOKİ'den ev verebileceğiz. Alternatif olarak Sur'un içerisinde evi olana diyoruz ki: "Ya, ben buradaki arsamın üzerinde bir proje yaptırıp, kuruldan geçirip o taş evlerden yapamam arkadaş." diyorsan bedelini verelim, toprağının bedelini verelim, üstündeki yapının bedelini verelim, paramı al, sen bilirsin. "Yaparım." diyorsan eğer, mal zaten senin, üstündeki yapıyı değerlendirelim, paramı verelim, sen git projeni yaptır, istiyorsan proje yardımı da bulunalım, taş evini yap yeniden. Ama istediğin gibi 5 katlı, 3 katlı binalar yapamazsın öyle, briketten gecekondular yapamazsın Suriçi'nde. "Yok, ben bunlarla da uğraşamam." diyorsanız Çölgüzeli ve Üçkuyular mevkinde şu anda 5-6 bin tane

ev yapılıyor, 2+1, 3+1. TOKİ fiyatlarını yüzde 30 geriye çekiyoruz, herkesin metrekaresine metrekaresine verecek şekilde bir ayarlamaya geçiyoruz. Ufak tefek borçlanma olursa o da faizsiz, çok uzun vadeli, yayarak. Herkese, hak sahiplerine haklarını vermeye gayret ediyoruz buralarda.

Efendim, buralardan şimdi, elime geçenleri izah etmeye çalışıyorum not aldıklarından. Şimdi, çevre bilinciyle ilgili tabii hepimizde bir duyarlılık var. Avrupa Komisyonu raporunda bahsedildi. Mersin Milletvekili arkadaşımız Yale Üniversitesindeki bir rapordan bahsetti. Marakeş'te şu anda devam ediyor, İklim Değişikliği Konferansı var, onunla ilgili bir şeyler söylediler. Şimdi, dışarıdan bakıldığı zaman sanki Avrupa Komisyonu ve Amerika tarafından bize karşı bolca suçlama var. Arkadaşlar, hani güzel bir söz var ya, "Ele verir talkımı, kendi yer salkımı." diye, aynen o durumdadır. Şu anda dünyayı en önemli kirleten ülkeleri açıklıyorum size, bunlar resmî raporlar: Çin yüzde 25 kirletiyor arkadaşlar, Çin yüzde 25 kirletiyor. ABD yüzde 15 kirletiyor, o Yale Üniversitesi dönsün, bir tane kendi Hükûmetine söylesin ne diyorsa, yüzde 15 kirletiyor dünyayı. AB ülkeleri yüzde 8 kirletiyor arkadaşlar, komisyon raporu kendine baksın, kimse o vatandaşlar. Rusya yüzde 5 kirletiyor. Almanya yüzde 4 kirletiyor, o muhteşem Almanya yüzde 4 kirletiyor. Türkiye ne kirletiyor peki? Binde 7 kirletiyor, tüm kirlettiği dünyayı binde 7 arkadaşlar, bu, raporlarda sabit. Kişi başına emisyon miktarı, yıl başına, ABD 16,5 ton kirlilik veriyor dışarıya, Lüksemburg 19,3; Avustralya 17,3; Almanya 9,3; Rusya 12,4 ton dışarıya kirlilik, emisyon veriyor; bizimki 4,7. Ha, diyeceksiniz ki: "Ya, peki, biz iyiyiz, aşağılardayız bu konuda ama yeterli mi?" Değil. 2009'dan sonra yapılan tüm çalışmalarla hava kalitesinin tam yüzde 25 iyileştiğini görüyoruz. Bunu da devam ettireceğiz. Niye peki, Paris Anlaşması'nı getiriyoruz Meclise? Efendim, "Yeşil İklim Fonu" diye bir şey var, 100 milyar dolar orada yardım var, kendileri alıyorlar, bizi dışında tuttular. Diyoruz ki: Bizi de o kapsama alın, kapsama aldığımız günün ertesi günü Meclise getireceğiz. Niye siz bu paraları alıp kendi içinizde kullanıyorsunuz da bize gelince böyle yapıyorsunuz? İşte, bu tartışma devam ediyor. Şu anda Marakeş'te de bu tartışma devam ediyor. Orada birkaç tane sivil toplum örgütü var, onlar her gün bir ülkeyi yılın fosili seçiyorlar. Biz bu haklarımızı savunduğumuz gün bizi seçtiler, doğru ama dün de AB ülkelerini seçtiler, biliyor musunuz. Onlar her gün bir ülkeyi seçiyorlar. Yani, bunu Türkiye'nin aleyhine bir şey gibi lütfen söylemeyin. Oradaki üç beş tane zübük bir araya gelmiş, Türkiye'yi suçlayacak; kendilerine baksınlar bir kere, Fas'taki sivil toplum örgütleri. AB de aynı pozisyonda. O yüzden, bunda da hiçbir arkadaşımızın AK PARTİ'ye vuracak bir sevinç içerisinde olmaması lazım diye düşünüyorum ben.

FETÖ malları nasıl 15 milyarı buldu? Şöyle buldu arkadaşlar: Bu mallar, tabii, kanun hükmünde kararnameyle kimisi Vakıflar Genel Müdürlüğüne, kimisi hazineye geçtikten sonra en yaygın kuruluşlardan birisi de bizim Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü, en yaygın kuruluş; o arkadaşlarımıza dedik ki: Hepiniz -970 teşkilatı var diye biliyorum- kendi bölgesinde, sizin hazineye devrettiğiniz mülklerin cari bedellerini bildirin. Her birinde 5, 8, 10 olduğu için, herkes oradaki geçerli piyasa fiyatlarını söyledi, biz de buraya yazdık onu. Onun dışında başka bir şey yok. Satışa çıkarırsak 17 mi eder, 12'ye mi düşer; onu bilmem ben. Ama ortalama oradaki, şu andaki fiyatlardan dolayı bunu söylüyoruz.

Tarım alanlarıyla ilgili güzel şeyler söylendi. Bakın, mesela, bu konuda bir çalışma var arkadaşlar. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığında bir çalışma var, benden de görüş istediler. "Mutlak tarım alanlarını gelin sit ilan edelim, ne diyorsunuz?" dediler. Yüzde yüz katılıyorum, sonuna kadar da savunacağım dedim. İnşallah, bu mutlak tarım alanları, birinci derecede tarım alanları, asla yapılaşmaya açılmayacak alanlar bir numara bulunup imarlaşmaya açılmasın. Birinci derecede sit alanı ilan edersek zaten tümünden kapanmış oluyor. İnşallah, önümüzdeki günlerde gelir, bu çalışmayı yapıyoruz arkadaşlar.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Sayın Bakanım, bu arada Yedikule bostanlarını da tescil ettirseniz arada.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Yedikule bostanları... O surun dibindeki bostanları diyorsunuz.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Evet.

Lütfen yapılaşmaya açılmasın.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Orada da yapılaşma olur mu ya!

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Evet, evet.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Gerçi, bu müteahhitlerin bir kısmı şeytan olduğu için oraya bile bir anahtar bulurlar vallahi; bir kısmı yani.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Üç ayrı proje yaptılar, Sayın Bakanım, üç ayrı proje yaptılar.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Kimse ya! Lanet olsun! Ne olur bir şey söylemeyin, ben lanetliyorum böyle adamları ya!

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Sahip çıkalım hep beraber oraya.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Çanakkale’de termik santral konusunda. Şu anda galiba iki tane devam eden, çalışan varmış. ÇED raporunu daha önceden alan birkaç tane daha grup var orada ancak benim son, beş altı aylık Bakanlığım döneminde gelen 7’ye yakın müracaat var, bir tanesi yerli, galiba 6’sı -eğer yanlış değilse- ithal, bunların hepsine olumsuz görüş verme hususunda rapor verdik arkadaşlar. Karabiga, Agan vesaire vesaire vesaire bir sürü şey var, aklımdakileri söylüyorum, sıralıyorum ben size.

BÜLENT ÖZ (Çanakkale) – Bir de bunun altında Yenice vardı en son.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – İthallerin hepsi kesin bir kere, ithal kömürlü olanların hepsi kesin, onların hepsine ret veriliyor arkadaşlar.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Yerli kömür...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Evet, yerli kömür; Rıza Bey’in içini yakan konu, oraya geliyoruz. Zonguldak’ta da kükürtdioksitte 2009’dan bu yana yüzde 79 iyileştirme sağlanmış. Partikül maddede de yine yüzde 32 iyileştirme sağlanmış arkadaşlar.

Şimdi, termik, nükleer, RES, güneş, hidroelektrik konusunda epeyce eleştirel şeyler söylendi arkadaşlar. Arkadaşlar, dünyada enerjisini kömürden elde eden ülkelerin bir sıralaması var, bu çok saklı bir şey değil. Avrupa Birliğinde Polonya enerjisinin yüzde yüzde 84,2’sini kömürden elde ediyor, Çin yüzde 75,7’sini kömürden elde ediyor...

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Kaç yıl önce kurmuşlar?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Söyleyeceğim, söyleyeceğim.

Hindistan yüzde 71’ini, Avustralya yüzde 68,8’ini –şu anda çalışan tesisler ve elde ediliyor- İsrail yüzde 61,5’ünü –o küçük ülke de enerjisinin yüzde 61,5’ünü kömürden elde ediyor İsrail- Çek Cumhuriyeti yüzde 53,8’ini, Almanya yüzde 45,6’sını, kömürden elde ediyor, termik, Amerika Birleşik Devletleri yaklaşık yüzde 40’ını...

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Ne kadar az.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) –

...Türkiye’de ise bu oran çok aşağılarda.

Sıra nükleere geldi arkadaşlar. Şu anda ABD’de tam 99 tane nükleer tesis çalışıyor. “Bu eskiden olmuştü, şimdi hiçbir şey.” Öyle değil arkadaşlar, 5 tane de inşaat devam ediyor şu anda Amerika’da. Fransa’da 58 tane santral çalışıyor, 1 tane de inşaatına yeni başladılar, devam ettiriyorlar, enerjisinin de yüzde 76,9’unu elde ediyor arkadaşlar, Fransa nükleerden. Rusya yüzde 17,5’ünü, 9 tane inşaatı da devam ediyor şu anda Rusya’nın, nükleer santral inşaatı. Güney Kore 4 tane daha devam ediyor, 24 tane var üstelik, 24 tane var, 4 de yeni. Çin’de 27 tane var, 24 tane de inşaat şu anda devam ediyor.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Bir yanlışlık var.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Yanlışsa düzeltiriz, bana verilen raporlar böyle.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Zaten hep bu bürokratlar yapıyor.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Ah, bunlar yok mu! Hesap sorarız valla, çok kolay o iş.

Almanya’da 9 tane var.

Şimdi, arkadaşlar, Türkiye su zengini bir ülke değil. Duyduğum bir şeyi söylemek istiyorum Başkanım, bir yerde okudum daha doğrusu, doğruluğu teyide muhtaç olabilir. Türkiye’deki bütün su rezervimiz, Kızılırmak, Yeşilirmak, Dicle, türkü yaktığımız ırmaklar, toplayın, toplayın, toplayın Tuna’nın yarısı kadar debisi.

BAŞKAN – Veysel Hoca’ya sorarız.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Veysel Hoca’ya bir soralım. Doğrudur herhâlde.

Şimdi, buradan doğru dürüst elde edemiyoruz.

Rüzgâr birçok yerde verimli değil. Verimli rüzgâr acayip fırtınaların estiği yer değil, devamlılık arz eden az da olsa esen bir rüzgâr, her yerde bulamıyoruz.

Güneş yapıyoruz ya arkadaşlar, 1 megavatlık güneş yaklaşık 20 bin metrekare alanı kapatıyor.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Füzyon enerjisi kullanırız Sayın Bakanım, toprak enerjisi kullanırız.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – İstifade edeceğim fikirlerinizden.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Tabii, ne demek, çok memnun oluruz.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Bir akşam muhabbet edeceğiz, valla, bunların hepsini konuşalım.

Bak, şimdi, sırayla söylüyorum arkadaşlar ben size.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, bizim farklı düşündüğümüz şeyler var burada arkadaşlarla yani çok farklı bakıyoruz bazı şeylere.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Peki, nükleere karşıyız, termiğe de karşıyız arkadaşlar, şu elektrikleri nasıl yakacağız, nereden alacağız? Arkadaşlar, geriye bir tek doğal gaz kalıyor. Ya Pers İmparatorluğu’ndan doğal gaz alacağız ya da Rusya’dan alacağız.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Sürdürülebilir enerji Sayın Bakanım.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Sürdürülebilir de rüzgârı konuştuk, güneşi konuştuk, geriye ne kaldı zaten?

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Füzyon.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Arkadaşlar, onların hepsinin oranı üretilenlerin yüzde 1'i bile değil Türkiye'de, zorlasak da olmuyor. Şu anda, bak, güneşi o kadar Türkiye zorladı, 13,5 sente alıyor, 4,5 sente satıyor. Bunun altından nasıl kalkacak Türkiye?

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Yanlış bilgilendirme.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Her şeye de bir cevabınız var ha, valla ama dediklerinizin çoğu da doğru değil.

BAŞKAN - Türkiye, Sayın Yedekci'nin desteğiyle bir baskı altında.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Arkadaşlar, bu nükleer falan çok tehlikeli ya, bizim için tehlikeli, başka yerler için hiç tehlikeli değil, milletin malı kıymetli değil, canı kıymetli değil. Paris'te Eyfel Kulesi'nin üstüne bir pergel koyun, 200 kilometre açın yarıçapını, tam 6 tane nükleer var arkadaşlar, 90 kilometre ile 100-110 kilometre aralığında.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Kaç yılında yapılmış?

BAŞKAN – Evet, 400 metre engelli, onlar koştular, biz bir şey yapmayalım.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – İspanya'da Madrid'e 200 kilometre mesafede yaklaşık 4 tane nükleer var arkadaşlar. Londra'da 200 kilometre mesafede tam 9 tane nükleer var arkadaşlar, en yakını da 70 kilometre. E, şimdi, ne yapsınlar arkadaşlar, bunlar ya? Dışarıya da gaz salımı olarak en az dışarıyı kirleten de nükleer, en ucuz mal olan da nükleer. Nükleeri yapmayacağız, karşıyız; tamam, karşıyız. Peki, termiğe de karşıyız, cennet vatan gidiyor elden; tamam, karşıyız kardeşim, yapmayalım. Zaten, RES işte kuş yolları vesaire falan filan bunların hepsini etkiliyor, güneş de araziyi mahvediyor, 1 megavat için 20 bin metrekare mahvediyoruz, hidrozan zaten bir şey yok bu ülkede. Dışarıya bağımlı ve mahkûm kalıp kalacağız arkadaşlar. En azından, Hükûmetin aldığı karar şu: Yerliyi değerlendirelim, ithallere kapıyı kapatalım, yerliyi değerlendirirken de kalorisine bakalım, rezervine bakalım, ithal getirtmeyelim, işte oradaki baca salınımla ilgili her türlü tedbirleri alalım ve neticesinde de zarar vermeyecek bir hâle getirdikten sonra verelim, Avrupa Birliği normlarına uygun hâle getirdikten sonra verelim.

E, şimdi, tabii ama konuşuluyor, “Niye eski bakanlar imzaladı da sen imzaladın? Ben de imza atmadım ayrıca onu da söyleyeyim Rıza Bey.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Nihai kararına imza attınız Sayın Bakan.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Hayır, yok. Arkadaşlar attı, haberim var.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Sizin imzanız yok yani bakan imzası son, nihai karar mı?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Değil.

Arkadaşlar, şimdi burada “ÇED raporu” dediğimiz şey, sadece çevresel etki değerlendirmesi, bununla ilgili kararı bütün kurumlar verir, bizim birim toplar, neticesinde olumluysa “olumlu” der, olumsuzsa “olumsuz” der. Burada, Orman Genel Müdürlüğü 20/5/2016, raporu en son o vermiş, olumlu rapor veriyor, Orman.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Teşekkür ederim.

Diğer kurumları da söyleyin.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Kültür Turizm Bakanlığı olumlu görüş vermiş, Su İşleri, Meteoroloji, Doğa Koruma Millî Parklar, Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Müdürlüğü, Çevre Yönetimi, Deniz Kıyı Yönetimi, sırayla gidiyor arkadaşlar bu.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Hepsi olumlu mu karar vermiş bunların?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Evet, bunların hepsi olumlu.

Bartın Valiliği, maden mühendisleri bölümü...

KADİM DURMAZ (Tokat) – Kaleyi içten kaybetmişsiniz.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – İçeriden gitmiş, yapacak bir şey yok.

Neticesinde bunlar böyle gelince... Belediyelerin olumsuzu var, onu söyleyeyim de. Şimdi, ÇED öyle gelince tabii, yapacağı tek şey imzalamak ve vermek oluyor. O yüzden de çıkan bu durum böyle bir durum. Orada bizdeki raporlara göre 4.500 ila 5 bin kalori değeri olan bir kömürden bahsediliyor, 1 milyar tona yakın rezervden bahsediliyor. Rıza Bey diyor ki. "150 milyon ton." Öyle değil. Burada 3 bin kalori mi?

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Sayın Bakan, bir dakika...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Müsaade edin. Ben size söyleyeceğim, ben size hak verdiğim yeri de söyleyeceğim. Müsaade buyur şimdi.

Planlamayla ilgili de eskiden şu "ret" vermişti, bu bir şey vermişti falan filan. Uzunca bir süreç olduğu için arkadaşlar, o kadar çok rapor var ki hakikaten ben de okuyunca kafam karıştı "Burası 3 bin kalori mi, 4.500'mü, 5.500'mü?"

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Var var, ben söyleyeceğim.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Ya, sendeki hep senin lehine olanlar zaten.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Hayır, Enerji Bakanlığının.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Ya, o Enerji Bakanlığının, bende daha farklı var. Ya, tamam, aynısından ben de var diyorum, müsaade buyur. Raporların hepsi devlette var arkadaş, ya!

Burada "2 milyon ton" diyen de var, işte "Şu kadar var." diyen de var ama "1 milyar tona yakın rezerv var." diyen raporlar var arkadaşlar.

ŞERAFETTİN TURPCU (Zonguldak) – Zonguldak havzası mı?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – İşte, burayla ilgili söyleniyor.

Neticesinde de özellikle firmadan ithal kömür kullanmama taahhüdü alınıyor. Baca kirleticilerinin on-line bir şekilde takibi ve izleneceği taahhüdü var. Baca gazı sınır değerinin Avrupa Birliği normlarının altında olacağı taahhüdü var ve bu şartlar altında ÇED raporu veriliyor.

Doğrusu, ben Amasra'yı seviyorum ama en az Amasra kadar valla, bu ülkeyi de çok seviyorum, dışa bağımlılıktan da nefret ediyorum. Yani o doğal gaz aldığımız yerlerde -boynumuzu bükmeden tabii, alıyoruz, parasıyla alıyoruz ama- yarın bir gün bir çatışma çıkarsa hangisinin vanayı keseceğini

bilmediğimiz yerlerden de almak istemiyorum arkadaş, kendi içimizde ne varsa yerli değerlendirelim diye gayret ediyoruz. Bu raporlar yanlışsa mahkemeye verilir, elimizdekileri biz de götürürüz, teslim ederiz, siz de verirsiniz, kadı ne diyorsa o olur, yapacak başka bir şey yok zaten o konuda.

Epeyce bir daha notum var ama sizleri sıkmamak adına da bilmiyorum ki devam etsem mi, dursam mı diye de düşünüyorum.

Başkanım, kaç dakikamız var?

BAŞKAN – Sayın Bakanım, durabilirsiniz, mahzuru yok bizim için.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Peki, durdum Başkanım.

Bu olumlu görüşler için teşekkür ediyorum ama şunu herkes bilsin ki tek tek not aldık ve bütün arkadaşlara söylediklerinin hepsiyle ilgili cevaplarını... Özellikle, spesifik olarak işte Urfa'dan, Harran'dan bahsedildi, ben bilmiyorum onu, hakikaten bilmiyorum, ilk defa duydum, takip edeceğim, size yazılı olarak da veyahut da sözlü olarak da telefon edip söylerim. Elimdeki bütün notları da daha sonra arkadaşlarımıza bildireceğiz.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Sayın Bakanım, özür dilerim. Sizin lafınızı kesmemek için müdahale etmedim ama gerçek anlamda Amasra'da 1 milyar ton kömür yok hiçbir şekilde...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MEHMET ÖZHASEKİ (Kayseri) – Tamam, sana göre yok.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – 5 müessese müdürlüğünden oluşan havzada 1 milyon 300 bin ton...

BAŞKAN – Sayın Bakanımıza teşekkür ediyoruz.

Değerli hazırun, kurum bütçeleri üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi sırasıyla bütçe ve kesin hesapları okutuyorum:

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının bütçesinin fonksiyonlarını okutuyorum:

(Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 2017 yılı bütçesi ile 2015 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi.)

BAŞKAN – Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün bütçesinin fonksiyonlarını okutuyorum:

(Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2017 yılı bütçesi ile 2015 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi.)

BAŞKAN – Hayırlı, uğurlu olsun.

Böylece gündemimizde bulunan kamu kurum ve kuruluşlarının bütçe ve kesin hesapları kabul edilmiştir.

Bütün katılımcılara teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, gündemimizde yer alan kamu kurum ve kuruluşlarının bütçe kesin hesap ve Sayıştay raporlarını görüşmek üzere 14 Kasım 2016 Pazartesi günü saat 11.00'de görüşmelere devam edeceğiz.

Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 02.23